

แนวทางการพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยวโดยการมีส่วนร่วมของภาคี
เครือข่าย ในพื้นที่การท่องเที่ยว ตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว

Guidelines for Developing Tourism Management through
Participation of Stakeholder Networks in Tourism Area of Khok
Sung Subdistrict, Khok Sung District, Sa Kaeo Province

สุพจน์ เดชเรือง

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานวัตกรรมการจัดการภาครัฐ

คณะศิลปศาสตร์

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

ปีการศึกษา 2567

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

แนวทางการพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยวโดยการมีส่วนร่วมของภาคี
เครือข่าย ในพื้นที่การท่องเที่ยว ตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง
จังหวัดสระแก้ว

สุพจน์ เดชเรือง

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานวัตกรรมการจัดการภาครัฐ
คณะศิลปศาสตร์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
ปีการศึกษา 2567
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

หัวข้อวิทยานิพนธ์

แนวทางการพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยวโดยการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย
ในพื้นที่การท่องเที่ยว ตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว
Guidelines for Developing Tourism Management through Participation of
Stakeholder Networks in Tourism Area of Khok Sung Subdistrict, Khok
Sung District, Sa Kaeo Province

ชื่อ - นามสกุล

นายสุพจน์ เดชเรือง

สาขาวิชา

นวัตกรรมการจัดการภาครัฐ

อาจารย์ที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์สนิทดเดช จันทนา, ประ.ด

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชัยมงคล สุพรรณอินทร์, ประ.ด.

ปีการศึกษา

2567

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

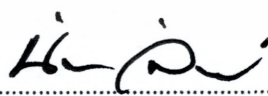

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ธีรวัฒน์ จันทิก, ประ.ด.)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ปรธูมาศ พลิชฐ์ภคกุล, ศศ.ด.)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชัยมงคล สุพรรณอินทร์, ประ.ด.)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สนิทดเดช จันทนา, ประ.ด.)

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี อนุมัติวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบริหารธุรกิจ

..... คณบดีคณะศิลปศาสตร์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์นิศากร สิงห์เสนี, Ph.D.)

วันที่ 28 เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2568

หัวข้อวิทยานิพนธ์	แนวทางการพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยวโดยการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในพื้นที่การท่องเที่ยว ตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว
ชื่อ – นามสกุล	นายสุพจน์ เดชเรือง
สาขาวิชา	นวัตกรรมการจัดการภาครัฐ
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์สนิทธา จินตนา, ประ.ด.
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชัยมงคล สุพรรณอินทร์, ประ.ด.
ปีการศึกษา	2567

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ระดับศักยภาพในการจัดการการท่องเที่ยว 2) อิทธิพลของการจัดการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย ที่มีต่อศักยภาพในการจัดการการท่องเที่ยว และ 3) เสนอแนวทางการพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยวโดยการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย เป็นการวิจัยแบบผสมผสานระหว่างเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนในเขตพื้นที่ตำบลโคกสูง จำนวน 357 คน และสุ่มตัวอย่างโดยเลือกวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ โดยจำแนกตามสัดส่วนจำนวนหมู่บ้าน ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้บริหารหน่วยงานภาครัฐ เจ้าของธุรกิจและภาคเอกชน ผู้นำชุมชนและประชาชน จำนวน 8 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า 1) ศักยภาพในการจัดการการท่องเที่ยว มี 8 ด้าน โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยด้านคุณค่าและความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และด้านการบริการที่พิกมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด 2) การจัดการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย ด้านเงื่อนไขการก่อเกิดความร่วมมือและด้านบทบาทผู้นำการสร้างความร่วมมือ มีอิทธิพลทางบวกต่อศักยภาพในการจัดการการท่องเที่ยว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านการจัดโครงสร้างความสัมพันธ์อย่างเป็นทางการมีอิทธิพลทางลบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ 3) แนวทางการพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยวโดยการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย มี 4 ด้าน ดังนี้ (1) ด้านเงื่อนไขการก่อความร่วมมือ (2) ด้านการจัดโครงสร้างความสัมพันธ์อย่างเป็นทางการ (3) ด้านบทบาทผู้นำการสร้างความร่วมมือ และ (4) ด้านศักยภาพการท่องเที่ยว

คำสำคัญ: การพัฒนา การจัดการการท่องเที่ยว การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย ตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว

Thesis Title	Guidelines for Developing Tourism Management through Participation of Stakeholder Networks in Tourism Area of Khok Sung Subdistrict, Khok Sung District, Sa Kaeo Province
Name – Surname	Mr. Supot Detrueng
Program	Public Management Innovation
Thesis Advisor	Assistant Professor Sanitdech Jintana, Ph.D.
Thesis Co – Advisor	Assistant Professor Chaimongkhon Supromin, Ph.D.
Academic Year	2024

ABSTRACT

This research aims to: 1) study the level of potential in tourism management, 2) examine the influence of participatory tourism management by stakeholder networks on the potential for tourism management and 3) propose guidelines for developing tourism management through the participation of stakeholder networks. The research is a mixed-methods study combining both quantitative and qualitative approaches.

The sample group consisted of 357 residents of Khok Sung Subdistrict, selected through stratified random sampling based on the proportion of villages. Key informants included government agency executives, business owners, private sector representatives, community leaders, and citizens, totaling eight individuals. Research tools included questionnaires and semi-structured interviews. Statistical methods used in the research included frequency, percentage, mean, standard deviation, and multiple regression analysis.

The findings revealed that: 1) tourism management potential has eight aspects, with an overall high average level. The aspect of the value and importance of tourist attractions had the highest average, while the aspect of accommodation services had the lowest average. 2) Participatory tourism management by stakeholder networks, particularly conditions for collaboration and leadership roles in building cooperation, had a significant positive influence on tourism management potential at the .05 significance level. In contrast, the aspect of formal relationship structures had a significant negative influence at the .05 significance level. 3) The proposed guidelines for developing tourism management through the participation of stakeholder networks included four areas: (1) conditions for collaboration, (2) formal relationship structures, (3) leadership roles in building cooperation and (4) tourism potential.

Keywords: development, tourism management, stakeholder participation, Khok Sung subdistrict, Khok Sung district, Sa Kaeo province

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาวิทยานิพนธ์ ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงอย่างสมบูรณ์ได้ด้วยความกรุณา และความอนุเคราะห์ของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สนิทเดช จินตนา อาจารย์ที่ปรึกษา ที่ได้กรุณาเสียสละเวลาให้คำปรึกษา คำแนะนำ และให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ จนสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ผู้ทำการศึกษาวิจัยขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.ธีระวัฒน์ จันทิก ประธานกรรมการสอบและกรรมการสอบผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปรธูมาศ พลสิษฐ์มงคล ที่ได้ให้ความกรุณา ในการแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ของงานวิจัย รวมทั้งเสียสละเวลาในการเป็นกรรมการในครั้งนี้ ขอขอบพระคุณ อาจารย์อัฉฌิรา ทิวะสิงห์ ในความกรุณาติดต่อประสานงานและอำนวยความสะดวกในเก็บข้อมูลการวิจัยในครั้งนี้ และขอขอบพระคุณเทศบาลตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้วและประชาชนทุกท่าน ที่ได้เสียสละเวลาในการตอบแบบสอบถามและให้การสัมภาษณ์ในการวิจัยในครั้งนี้

ขอขอบพระคุณ และมอบความดีทั้งหมดนี้ให้แก่ คุณพ่อ คุณแม่ พี่น้อง คณะครู-อาจารย์ ที่ให้การสนับสนุนและประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ให้ เพื่อน ๆ PMI รุ่นที่ 3 ทุกคนและคุณณฐพร เพ็งเรือง ที่เป็นกำลังใจ

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่างานวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะเป็นประโยชน์สำหรับผู้สนใจ หากวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ขาดตกบกพร่อง หรือไม่สมบูรณ์ประการใด ผู้วิจัยขอกราบขออภัยมา ณ โอกาสนี้ด้วย

สุพจน์ เดชเรือง

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	(3)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	(4)
กิตติกรรมประกาศ.....	(5)
สารบัญ.....	(6)
สารบัญตาราง.....	(8)
สารบัญภาพ.....	(12)
บทที่ 1 บทนำ.....	13
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหาการวิจัย.....	13
1.2 คำถามของการวิจัย.....	20
1.3 วัตถุประสงค์การวิจัย.....	20
1.4 สมมติฐานการวิจัย.....	20
1.5 ขอบเขตของการศึกษา.....	21
1.6 คำจำกัดความในการวิจัย.....	22
1.7 กรอบแนวคิดของการวิจัย.....	24
1.8 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	25
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	27
2.1 แนวคิดเกี่ยวกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว.....	27
2.2 แนวคิดเกี่ยวกับ Collaborative Governance.....	50
2.3 แนวคิดเกี่ยวกับยุทธศาสตร์และแผนพัฒนาการท่องเที่ยว.....	80
2.4 แนวคิดเกี่ยวกับ SWOT Analysis , TOWS Matrix.....	99
2.5 ข้อมูลทั่วไปของตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว.....	102
2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	108

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	118
3.1 การวิจัยเชิงปริมาณ.....	118
3.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ.....	127
บทที่ 4 ผลการศึกษา.....	131
4.1 ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (KeyInformant).....	132
4.2 ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมในการพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยวโดย การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย.....	138
4.3 ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ศักยภาพด้านการท่องเที่ยว.....	150
4.4 ตอนที่ 4 ผลการทดสอบสมมติฐาน.....	164
4.5 ตอนที่ 5 ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยวโดยการมีส่วนร่วม ของภาคีเครือข่าย กรณีศึกษา ตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว.....	191
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	197
5.1 สรุปผลการวิจัย.....	198
5.2 อภิปรายผล.....	205
5.3 ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้.....	217
5.4 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป.....	219
บรรณานุกรม.....	220
ภาคผนวก.....	224
ภาคผนวก ก การทดสอบความเที่ยงตรง (IOC) ของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	225
ภาคผนวก ข การทดสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	236
ภาคผนวก ค แบบสอบถามการวิจัย.....	244
ภาคผนวก ง แบบสัมภาษณ์การวิจัย.....	256
ภาคผนวก จ เอกสารที่เกี่ยวข้อง ภาพกิจกรรมและประวัติผู้เขียน.....	261
ประวัติผู้เขียน.....	276

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1.1 การฟื้นฟูของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว.....	15
ตารางที่ 1.2 แนวโน้มจำนวนนักท่องเที่ยวและรายได้ทางการท่องเที่ยวตลาดต่างประเทศ (เดือนมกราคม-มีนาคม 2567).....	16
ตารางที่ 3.1 จำนวนประชากรและขนาดกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามหมู่บ้านในเขตพื้นที่ตำบลโคกสูง...	119
ตารางที่ 3.2 แสดงผลการวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัค (Cronbach's alpha coefficient).....	122
ตารางที่ 3.3 จำนวนและรายละเอียดของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant).....	127
ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถาม (n = 390).....	132
ตารางที่ 4.2 ข้อมูลผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant).....	136
ตารางที่ 4.3 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของเงื่อนไขการก่อความร่วมมือ (n = 390).....	138
ตารางที่ 4.4 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการจัดโครงสร้างความสัมพันธ์อย่างเป็นทางการ (n = 390).....	142
ตารางที่ 4.5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของบทบาทผู้นำการสร้างความร่วมมือ(n = 390)..	145
ตารางที่ 4.6 การมีส่วนร่วมในการพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยวโดยการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย ในภาพรวม.....	149
ตารางที่ 4.7 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของศักยภาพด้านการท่องเที่ยว ด้านคุณค่าและ ความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยว (n = 390).....	150
ตารางที่ 4.8 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของศักยภาพด้านการท่องเที่ยว ด้านสภาพการเข้าถึง (n = 390).....	151
ตารางที่ 4.9 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของศักยภาพด้านการท่องเที่ยว ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก (n = 390).....	153

สารบัญตาราง (ต่อ)

หน้า

ตารางที่ 4.10 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของศักยภาพด้านการท่องเที่ยว ด้านสภาพแวดล้อม (n = 390).....	155
ตารางที่ 4.11 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของศักยภาพด้านการท่องเที่ยว ด้านข้อจำกัด ในการรองรับนักท่องเที่ยว (n = 390).....	157
ตารางที่ 4.12 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของศักยภาพด้านการท่องเที่ยว ด้านความ มีชื่อเสียงในปัจจุบัน (n = 390).....	159
ตารางที่ 4.13 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของศักยภาพด้านการท่องเที่ยว ด้านกิจกรรม การท่องเที่ยว (n = 390).....	160
ตารางที่ 4.14 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของศักยภาพด้านการท่องเที่ยว ด้านการบริการ ที่พัก (n = 390).....	163
ตารางที่ 4.15 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนที่ได้จากความถดถอยพหุคูณของการจัดการท่องเที่ยว แบบมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย ด้านเงื่อนไขการก่อเกิดความร่วมมือ ด้านการจัด โครงสร้างความสัมพันธ์อย่างเป็นทางการ และด้านบทบาทผู้นำการสร้างความร่วมมือ อย่างน้อย 1 ตัวแปร มีอิทธิพลต่อศักยภาพในการจัดการการท่องเที่ยวในเขตพื้นที่ ตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว.....	164
ตารางที่ 4.16 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการจัดการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วม ของภาคีเครือข่าย ด้านเงื่อนไขการก่อเกิดความร่วมมือ ด้านการจัดโครงสร้าง ความสัมพันธ์อย่างเป็นทางการ และด้านบทบาทผู้นำการสร้างความร่วมมือ อย่างน้อย 1 ตัวแปร มีอิทธิพลต่อศักยภาพในการจัดการการท่องเที่ยวในเขตพื้นที่ตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว.....	165

สารบัญตาราง (ต่อ)

หน้า

ตารางที่ 4.17 ผลการวิเคราะห์อิทธิพลของการจัดการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย ด้านเงื่อนไขการก่อเกิดความร่วมมือ ด้านการจัดโครงสร้างความสัมพันธ์อย่างเป็นทางการ และด้านบทบาทผู้นำการสร้างความร่วมมือ อย่างน้อย 1 ตัวแปร มีอิทธิพลต่อศักยภาพในการจัดการการท่องเที่ยวในเขตพื้นที่ตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว.....	166
ตารางที่ 4.18 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนที่ได้จากความถดถอยพหุคูณของการจัดการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย ด้านเงื่อนไขการก่อเกิดความร่วมมืออย่างน้อย 1 ตัวแปร มีอิทธิพลต่อศักยภาพในการจัดการการท่องเที่ยวในเขตพื้นที่ตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว.....	168
ตารางที่ 4.19 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการจัดการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย ด้านเงื่อนไขการก่อเกิดความร่วมมืออย่างน้อย 1 ตัวแปร มีอิทธิพลต่อศักยภาพในการจัดการการท่องเที่ยวในเขตพื้นที่ตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว.....	169
ตารางที่ 4.20 ผลการวิเคราะห์อิทธิพลของการจัดการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย ด้านเงื่อนไขการก่อเกิดความร่วมมืออย่างน้อย 1 ตัวแปร มีอิทธิพลต่อศักยภาพในการจัดการการท่องเที่ยวในเขตพื้นที่ตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว.....	170
ตารางที่ 4.21 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนที่ได้จากความถดถอยพหุคูณของการจัดการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย ด้านการจัดโครงสร้างความสัมพันธ์อย่างเป็นทางการ อย่างน้อย 1 ตัวแปร มีอิทธิพลต่อศักยภาพในการจัดการการท่องเที่ยวในเขตพื้นที่ตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว.....	172
ตารางที่ 4.22 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการจัดการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย ด้านการจัดโครงสร้างความสัมพันธ์อย่างเป็นทางการอย่างน้อย 1 ตัวแปร มีอิทธิพลต่อศักยภาพในการจัดการการท่องเที่ยวในเขตพื้นที่ตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว.....	173

สารบัญตาราง (ต่อ)

หน้า

ตารางที่ 4.23 ผลการวิเคราะห์อิทธิพลของการจัดการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย ด้านการจัดโครงสร้างความสัมพันธ์อย่างเป็นทางการอย่างน้อย 1 ตัวแปร มีอิทธิพลต่อ ศักยภาพในการจัดการการท่องเที่ยวในเขตพื้นที่ตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัด สระแก้ว.....	174
ตารางที่ 4.24 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนที่ได้จากความถดถอยพหุคูณของการจัดการท่องเที่ยว แบบมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย ด้านบทบาทผู้นำการสร้างความร่วมมือ อย่างน้อย 1 ตัว แปร มีอิทธิพลต่อศักยภาพในการจัดการการท่องเที่ยวในเขตพื้นที่ตำบลโคกสูง อำเภอโคก สูง จังหวัดสระแก้ว.....	176
ตารางที่ 4.25 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการจัดการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วม ของภาคีเครือข่าย ด้านบทบาทผู้นำการสร้างความร่วมมือ อย่างน้อย 1 ตัวแปร มีอิทธิพล ต่อศักยภาพในการจัดการการท่องเที่ยวในเขตพื้นที่ตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว.....	176
ตารางที่ 4.26 ผลการวิเคราะห์อิทธิพลของการจัดการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย ด้าน บทบาทผู้นำการสร้างความร่วมมือ อย่างน้อย 1 ตัวแปร มีอิทธิพลต่อศักยภาพในการ จัดการการท่องเที่ยวในเขตพื้นที่ตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว.....	177
ตารางที่ 4.27 การเปรียบเทียบผลการศึกษาเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ.....	180
ตารางที่ 5.1 แสดงอันดับผลของศักยภาพการจัดการการท่องเที่ยวในเขตพื้นที่ตำบลโคกสูง อำเภอโคก สูง จังหวัดสระแก้ว.....	199
ตารางที่ 5.2 แนวทางการพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยวโดยการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย กรณีศึกษา ตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว.....	203

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดของการวิจัย.....	25
ภาพที่ 5.1 การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายเพื่อการพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยว.....	202

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหาการวิจัย

สถานการณ์การเดินทางท่องเที่ยวโลกในปัจจุบัน ได้กลับสู่สภาวะปกติ ด้วยความพยายามอย่างจริงจังในการคลี่คลายปัญหาการแพร่ระบาดมีให้เห็นจากทุกประเทศทั่วโลก วิถีชีวิตที่เปลี่ยนไปจึงสะท้อนให้เห็นถึงพฤติกรรมรูปแบบใหม่ๆของนักท่องเที่ยว ซึ่งไม่สามารถกลับไปเป็นแบบเดิมได้อีก อีกทั้งยังคาดว่าจะยังคงดำเนินไปในรูปแบบใหม่นี้ต่อไป พฤติกรรมหนึ่งที่เกิดขึ้นมาชัดเจนคือนักท่องเที่ยวมีความกังวลเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจากมาตรการการเดินทางหรือแผนการเดินทางที่นักท่องเที่ยวอาจต้องปรับเปลี่ยนอย่างกระชั้นชิด ซึ่งเป็นสิ่งที่นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ให้ความสำคัญเป็นอันดับต้น ๆ อย่างไรก็ตามตลาดท่องเที่ยวกลุ่มแรกที่มีแนวโน้มจะกลับมาเติบโต คือ ตลาดนักท่องเที่ยวภายในประเทศ (Domestic Market) และกลุ่มที่มีแนวโน้มจะเดินทางกลุ่มแรก คือ นักท่องเที่ยวกลุ่มคนรุ่นใหม่ ซึ่งปัจจัยหลักที่ทำให้นักท่องเที่ยวตัดสินใจออกเดินทางและใช้ระยะเวลาในการเดินทางที่ยาวนานขึ้นคือความยืดหยุ่นในการเปลี่ยนแปลงหรือการยกเลิกการเดินทางได้โดยไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียม และสถานที่นั้น ๆ ต้องให้ความสำคัญด้านสุขอนามัยและความสะอาด(การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2565)

เป้าหมายในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวของ SDGs หรือ เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) ซึ่งเป็นชุดเป้าหมายการพัฒนาระดับโลกหลังปี 2015 ที่ได้รับการรับรองจาก 193 ประเทศสมาชิกขององค์การสหประชาชาติ เมื่อวันที่ 25 กันยายน ค.ศ. 2015 ครอบคลุมช่วงระยะเวลาที่ต้องบรรลุภายใน 15 ปี ได้เป็นทิศทางการพัฒนาที่ทุกประเทศที่ต้องดำเนินการร่วมกันมาตั้งแต่ปีค.ศ. 2016 ไปจนถึงปี ค.ศ. 2030 โดยเอกสารที่ประเทศสมาชิกทั้งหมดลงนามรับรองเป็นพันธสัญญาอันเรียกว่า “Transforming Our World: the 2030 Agenda for Sustainable Development” หรือ “วาระการพัฒนาที่ยั่งยืน 2030” ฉะนั้นในบางโอกาส SDGs อาจถูกกล่าวถึงผ่านชื่ออื่นได้ทั้ง Agenda 2030 หรือ Global Goals โดย 2 เป้าหมายจาก 17 เป้าหมาย ได้กล่าวถึงการพัฒนาการท่องเที่ยวไว้ในเป้าหมายที่ 8 ส่งเสริมการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ต่อเนื่อง ครอบคลุม และยั่งยืน การจ้างงานเต็มที่และ มีผลิตภาพ และการมีงานที่มีคุณค่าสำหรับทุกคน เป้าหมายย่อย 8.9 ออกแบบและใช้นโยบายเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน ซึ่งช่วยสร้างงานและส่งเสริมวัฒนธรรมและผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น

ภายในปี พ.ศ. 2573 และเป้าหมายที่ 12 สร้างหลักประกันให้มีแบบแผนการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน เป้าหมายย่อย 12.b พัฒนาและดำเนินการใช้เครื่องมือเพื่อติดตามผลกระทบของการพัฒนาที่ยั่งยืนในด้านการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน ที่สร้างงานและส่งเสริมวัฒนธรรมและผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น (SDG MOVE, 2567) ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวโดยตรง กล่าวคือ อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวสามารถสร้างรายได้ให้เศรษฐกิจของประเทศอย่างต่อเนื่องและครอบคลุมในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับชุมชน อำเภอ จังหวัดและประเทศ สามารถสร้างงานสร้างรายได้ให้กับประชาชนในพื้นที่ของแหล่งท่องเที่ยว สร้างชื่อเสียงและได้เป็นที่รู้จักในระดับอำเภอและจังหวัด ซึ่งในระดับประเทศ รัฐบาลจะต้องกำหนดกรอบนโยบายเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับสถานการณ์การท่องเที่ยวในปัจจุบันและเพื่อสนับสนุนอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวซึ่งเป็นรายได้ของประเทศ

ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) เป็นยุทธศาสตร์ชาติฉบับแรกของประเทศไทยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ซึ่งจะต้องนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้ประเทศไทยบรรลุวิสัยทัศน์ "ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง" เพื่อความสุขของคนไทยทุกคน โดยยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ได้กล่าวถึงประเด็นการสร้างความหลากหลายด้านการท่องเที่ยว โดยการรักษาการเป็นจุดหมายปลายทางที่สำคัญของการท่องเที่ยวระดับโลกที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวทุกระดับและเพิ่มสัดส่วนของนักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพสูง ประกอบด้วย (1) ท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม (2) ท่องเที่ยวเชิงธุรกิจ (3) ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ความงามและแพทย์แผนไทย (4) ท่องเที่ยวสำราญทางน้ำ และ (5) ท่องเที่ยวเชื่อมโยงภูมิภาค(สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2561) จากข้างต้นจะเห็นได้ว่า ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ.2561-2580) นั้น ให้ความสำคัญกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในด้านการเปิดตลาดเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแข่งขันและยกระดับแหล่งท่องเที่ยวของประเทศไทยให้มีคุณภาพสูงและสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวจากทั่วโลกได้ ซึ่งแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ.2566-2570) ยังมีเป้าหมายหลักคือการพลิกโฉมประเทศไปสู่เศรษฐกิจสร้างคุณค่า สังคมเดินหน้าอย่างยั่งยืน โดยอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวอยู่ภายใต้มิติการพัฒนาที่ 1 หมายความว่า 2 คือ ไทยเป็นจุดหมายของการท่องเที่ยวที่เน้นคุณภาพและความยั่งยืน ซึ่งมีเป้าหมายในการยกระดับการท่องเที่ยวให้เป็นการท่องเที่ยวคุณภาพสูง เพิ่มการพึ่งพานักท่องเที่ยวในประเทศและกระจายรายได้สู่พื้นที่ และการบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในทุกมิติ โดยเฉพาะมิติด้านการพัฒนาและยกระดับการท่องเที่ยวที่มีศักยภาพ พัฒนาทักษะและศักยภาพของบุคลากรในภาคการท่องเที่ยว ซึ่งจะต้องได้รับความร่วมมือจากหลายภาคส่วนทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน

ตามรายงานของสมาคมอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวโลก (World Travel & Tourism Council) หรือ WTTC เมื่อเดือนพฤศจิกายน 2564 เปิดเผยว่ามีโอกาสที่ตลาดการท่องเที่ยวภายในประเทศ (domestic) จะเติบโตได้ดีขึ้นในปี 2564 ในขณะที่มีการคาดการณ์ว่าตลาดนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศ จะกลับมาฟื้นตัวอีกครั้งตั้งแต่ปี 2565 เป็นต้นไป รายได้ของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวโลกในภาพรวมหดตัว ลงกว่า 49.1% ในปี 2563 คิดเป็นจำนวนเงินกว่า 4.5 ล้านล้านเหรียญสหรัฐ โดย WTTC ได้คาดการณ์ ว่าในปี 2564 รายได้ทางการท่องเที่ยวทั่วโลกจะกลับมาเติบโตขึ้นราว 30.7% และแตะ 31.7% ในปี 2565 (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2565)

ตารางที่ 1.1 การฟื้นฟูของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว

THE GLOBAL AND REGIONAL RECOVERY			
	ปี 2563	ปี 2564	ปี 2565
รายได้ของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว	-49.1%	+30.7%	+31.7%
การใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวในประเทศ	-45%	+41.5%	+24.3%
การใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศ	-69.4%	+9.3%	+93.8%

ที่มา : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2565)

ปัจจุบันอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นเศรษฐกิจที่สร้างรายได้ให้กับประเทศไทยเป็นอย่างมาก การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมภาคบริการที่มีบทบาทสำคัญในระบบเศรษฐกิจของประเทศไทย นอกจากนี้การท่องเที่ยวยังเป็นอุตสาหกรรมที่ก่อให้เกิดธุรกิจที่เกี่ยวข้องอีกมากมาย เช่น โรงแรมและที่พัก ภัตตาคาร ร้านอาหาร ร้านจำหน่ายของที่ระลึก การคมนาคมขนส่ง เป็นต้น ก่อให้เกิดการลงทุน การจ้างงาน และการกระจายรายได้สู่ท้องถิ่น โดยในแต่ละปีสามารถสร้างรายได้ เข้าสู่ประเทศในรูปแบบเงินตราต่างประเทศปีละหลายแสนล้านบาท รวมทั้งสร้างกระแสเงินหมุนเวียนภายในประเทศ จากคนไทยเที่ยว ไทยนับแสนล้านบาทเช่นเดียวกัน ซึ่งประเทศไทยเป็นแหล่งท่องเที่ยวยอดนิยมระดับโลกและมีชื่อเสียงติดอันดับระดับนานาชาติด้านแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ทางธรรมชาติ และแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้าง รวมถึงกิจกรรมที่หลากหลายและน่าสนใจที่ให้ความคุ้มค่า เช่น การรับประทานอาหารและช้อปปิ้ง การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและการแพทย์ การประชุมสัมมนา การจัดงานแต่งงาน ฯลฯ นอกจากนี้ประเทศไทยยังมีภาพลักษณ์การเป็นเจ้าบ้านที่ดีสำหรับนักท่องเที่ยวต่างชาติที่ส่งผลต่อความประทับใจ และกลับมาท่องเที่ยวอีกครั้ง(การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย,2565) สอดคล้องกับสถานการณ์การเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวต่างประเทศเข้าไทยในช่วง High Season เดือนมกราคมถึงเดือน

มีนาคม 2567 มีนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทยเพิ่มมากขึ้น 1.3 ล้านคนจากระดับ 8 ล้านคนในเดือนตุลาคมถึงเดือนธันวาคม 2566 ที่ผ่านมา โดยมีนักท่องเที่ยวต่างชาติเที่ยวไทยทั้งสิ้น 9,381,098 คน หรือขยายตัวร้อยละ 44 ซึ่งสามารถสร้างรายได้ทางการท่องเที่ยวให้กับประเทศไทยประมาณ 476,072 ล้านบาทหรือขยายตัวร้อยละ 44 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันในปี 2566 (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2567)

ตารางที่ 1.2 แนวโน้มจำนวนนักท่องเที่ยวและรายได้ทางการท่องเที่ยวตลาดต่างประเทศ (เดือนมกราคม-มีนาคม 2567)

ภูมิภาค	จำนวน นักท่องเที่ยว ต่างชาติ (คน)	อัตราการ เติบโต 67P/66P (%)	สัดส่วน การฟื้นตัว เมื่อเทียบกับปี 2562	รายได้ (ล้านบาท)	อัตราการ เติบโต 67P/66P (%)	สัดส่วน การฟื้นตัว เมื่อเทียบกับปี 2562
เอเชียตะวันออก	5,576,217	+60	80%	224,259	+66	80%
- อาเซียน	2,501,859	+22	104%	77,549	+18	105%
- เอเชีย ตะวันออกเฉียงเหนือ	3,074,358	+113	67%	146,710	+111	71%
ยุโรป	2,448,358	+26	102%	172,673	+35	108%
อเมริกา	418,272	+17	93%	27,560	+23	94%
เอเชียใต้	560,213	+41	103%	22,209	+38	108%
โอเชียเนีย	188,377	+10	93%	13,486	+9	96%
ตะวันออกกลาง	158,705	+1	97%	13,516	-2	107%
แอฟริกา	30,956	+30	77%	2,369	+28	83%
รวม	9,381,098	+44	87%	476,072	+44	91%

ที่มา : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2567)

ในการจัดการและการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเพื่อให้ได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวนั้น จะต้องได้รับความร่วมมือจากหลายๆภาคส่วน เพื่อที่จะช่วยกันในการวางแผนขับเคลื่อนแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นสถานที่สำคัญในการพัฒนาและสร้างรายได้ให้กับพื้นที่ โดยจะต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายทั้งภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาชน ซึ่งจะต้องมีปัจจัยในการสร้างกระบวนการหรือตัวแบบของความร่วมมือกัน โดยจะต้องมี (1)เงื่อนไขก่อให้เกิดความร่วมมือ (2) การจัดโครงสร้างความสัมพันธ์

อย่างเป็นทางการ (3) บทบาทผู้นำการสร้างความร่วมมือ(วสันต์ เหลืองประภัสร์,2557) ซึ่งปัจจัยดังกล่าวเป็นส่วนสำคัญต่อการสร้างกระบวนการทำงานเพื่อให้เกิดการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ร่วมกัน ซึ่งการบริหารงานของภาคีเครือข่าย จะบรรลุผลสัมฤทธิ์ได้จำเป็นต้องอาศัยกลไกการประสานความร่วมมือในการดำเนินการกิจกรรมร่วมกันระหว่างตัวแสดงหลากหลายภาคส่วนที่มีบทบาทเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกันการประสานบทบาทและการทำงานร่วมกันระหว่างองค์กรจากหลากหลายภาคส่วนในฐานะภาคีเครือข่าย อันจะนำไปสู่การยกระดับผลลัพธ์ของภารกิจให้สูงขึ้นได้

จากผลการศึกษาของพิมพิภา นวนจาและคณะ กล่าวถึงกระบวนการความร่วมมือระหว่างภาคีเครือข่ายภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และนักท่องเที่ยวในการจัดการท่องเที่ยวของหมู่บ้านแม่กำปอง ตำบลห้วยแก้ว อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า มีกระบวนการของความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคประชาชน ภาคเอกชน และนักท่องเที่ยว ในทุกขั้นตอนนับแต่ ความร่วมมือในการทำแผนการแลกเปลี่ยน ข้อมูล ความร่วมมือในการปฏิบัติ การประเมินผล และการทำบันทึกข้อตกลง นอกจากนี้ ผลการศึกษายังพบว่า กระบวนการความร่วมมือของแต่ละภาคส่วนได้ แสดงบทบาทหน้าที่ที่แตกต่างกันออกไป แต่มีเป้าหมายร่วมกัน คือ การจัดการท่องเที่ยว เชิงอนุรักษ์ของหมู่บ้านให้มีความยั่งยืน สามารถพึ่งพิงตนเองได้ สร้างรายได้ให้คนในหมู่บ้าน โดยลักษณะความร่วมมือของทุกภาคส่วนเป็นไปในลักษณะของความเสมอภาค เท่าเทียมกัน เสริมสร้างซึ่งกันและกัน ซึ่งเป็นไปตามรูปแบบการดำเนินการที่มีลักษณะเป็น “ภาคีเครือข่าย สาธารณะ” ที่เปิดโอกาสให้ภาคส่วนต่างๆ เข้ามาประสานความร่วมมือในลักษณะของเครือข่าย(พิมพิภา นวนจาและคณะ, 2563) และผลการศึกษาของจริญญา อินรินทร์ ยังพบอีกว่า รูปแบบเครือข่ายในการจัดกิจกรรม การท่องเที่ยวของตำบลกรุงชิงมีความสอดคล้องกับรูปแบบตามลักษณะกิจกรรมของสมาชิกเครือข่าย ซึ่งมีกิจกรรมต่างประเภทกัน โดยรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวขององค์กรภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรภาคประชาชน องค์กรธุรกิจเอกชน พบว่า มีจุดร่วมในการเชื่อมประสานความร่วมมือการทำงานผ่านกิจกรรมการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวและที่พัก กิจกรรมการส่งต่อ นักท่องเที่ยวและกิจกรรมสนับสนุนทุนเพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน อีกทั้งมีการก่อตั้งชมรม การท่องเที่ยวกรุงชิงโดยมีตัวแทนจากเครือข่าย ทั้ง 4 เครือข่ายมาเชื่อมประสานความร่วมมือเพื่อ เกื้อกูลกันให้การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวดียิ่งขึ้นและการหนุนเสริมจากหน่วยงานภายนอกโดย องค์การบริหารส่วนตำบลกรุงชิงจะเป็นเจ้าภาพหลักในการประสานการดำเนินการ การจัดประชุม ร่วมกันระหว่างหน่วยงานและการประสานงานความร่วมมือไปยังแต่ละเครือข่ายเพื่อพัฒนากิจกรรม การท่องเที่ยว ดังนั้น การขับเคลื่อนกิจกรรมการท่องเที่ยวทุกภาคส่วนควร

เข้ามามีส่วนร่วมในการ ดำเนินงานเพื่อหาแนวทางกิจกรรมให้มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น (จริญญา อินรินทร์, 2559)

บ้านพุเข็ม จังหวัดเพชรบุรี โดยองค์การบริหารส่วนตำบลแก่งกระจาน สถานที่ท่องเที่ยวต้นแบบที่มีส่วนร่วมในการจัดการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยภาคีเครือข่าย ซึ่งมีกระบวนการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว โดยเป็นการดำเนินงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานต่างๆ ของภาครัฐ ภาคเอกชน โดยให้ชุมชนและประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมอนุรักษ์ระบบนิเวศของ ผืนป่าแก่งกระจานพร้อมทั้งปฏิบัติตามแผนการจัดการอุทยานแห่งชาติแบบบูรณาการ โดยการสนับสนุนจากโครงการหมู่บ้าน ปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พัฒนาพื้นที่แก่งกระจาน ร่วมกันประชุมวิเคราะห์ความเป็นไปได้ในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในหมู่บ้านและจัดตั้งคณะกรรมการดำเนินการ มีศูนย์ข้อมูลกระจายข่าวสารการท่องเที่ยวรวมถึงเรื่องอื่นๆ เช่น ข้อมูล ทางกายภาพ ลักษณะภูมิประเทศ และแนวคิดเชิงอนุรักษ์ที่เป็นหัวใจหลักของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในการดำเนินการดังกล่าว ชาวบ้านจะเป็นกระบอกเสียงสำคัญ บอกเล่าเรื่องราวประวัติศาสตร์หมู่บ้าน จำนวนประชากร ลักษณะภูมิประเทศ ข้อมูล ทางด้านสิ่งแวดล้อม การทำมาหากิน ระบบวัฒนธรรม การเลี้ยงชีพอย่างพึ่งพา ธรรมชาติ รวมถึงการมีชีวิตอย่างพอเพียง(เทิดชาย ช่วยบำรุง, 2552)

เช่นเดียวกับหมู่บ้านชะจอม จังหวัดอุบลราชธานี โดยองค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์กลาง มีจุดเริ่มต้นเกิดขึ้นเมื่อผืนป่าถูกบุกรุกจากกลุ่มนายทุน จนทรัพยากร ธรรมชาติและสภาพแวดล้อมเสื่อมโทรม ประกอบกับอุทยานแห่งชาติผาแต้ม ประกาศพื้นที่ทับซ้อนผืนป่าดงนาทาม จากปัญหาความทุกข์ยากที่เกิดขึ้น ทำให้ชุมชน ต้องปรึกษาหารือกันหาแนวทางแก้ไขโดยได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงาน ภาครัฐ และองค์กรพัฒนาเอกชน จากจิตสำนึกที่เกิดขึ้นทำให้เกิดกำลังใจร่วมกันพลิกผืนป่า คืนความอุดมสมบูรณ์ และยังมีกิจกรรมส่งเสริมวิถีชีวิตของชุมชน จนก่อให้เกิดโครงการต่างๆ ที่ประสบความสำเร็จ เช่น กลุ่มออมทรัพย์ ศูนย์สาธิตการตลาด การเกษตรผสมผสานและการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและเชิงวัฒนธรรม เป็นต้น(เทิดชาย ช่วยบำรุง, 2552)

ท่ามกลางกระแสนิยมในการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ การถ่ายทอดวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์และวิถีชีวิตโดยคนในชุมชนไปยังนักท่องเที่ยวที่ผ่านการทำกิจกรรมการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงของคนชุมชนเป็นการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม ซึ่งจะช่วยส่งเสริมประสบการณ์การท่องเที่ยวที่ดีให้กับนักท่องเที่ยว อีกทั้งยังส่งเสริมการพัฒนาการท่องเที่ยวทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมให้แก่ชุมชน โดยการมีส่วนร่วมกำหนดแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวและแหล่งท่องเที่ยว

ภายในพื้นที่ตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้วของหน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานภาคเอกชน และที่สำคัญที่สุดคือ ชุมชนและประชาชนในพื้นที่ ซึ่งมีบทบาทที่สำคัญในการเป็นเจ้าของพื้นที่โดยตรง ส่งเสริมให้เกิดความเข้าใจและการกำหนดทิศทางร่วมกัน เพื่อความเสมอภาคและการได้ประโยชน์ร่วมกันของทุกภาคส่วน และเพื่อพัฒนาระดับคุณภาพและความน่าสนใจ ของแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ ในเขตพื้นที่ให้ดึงดูดนักท่องเที่ยวและเป็นที่รู้จักในวงการการท่องเที่ยวระดับประเทศและต่างชาติ

จากการศึกษาของพัชรภรณ์ จันทระมาฏและคณะ ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาทัศนคติและการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้วนั้น ได้ให้ข้อเสนอแนะการวิจัยไว้ว่าควรส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดกิจกรรมการสร้างร่วมมืออย่างเป็นรูปธรรมจากทั้งหน่วยงานภาครัฐบาล หน่วยงานท่องเที่ยว ภาคเอกชน ผู้ประกอบการ และคนในชุมชน และผลักดันประชาสัมพันธ์ให้แหล่งท่องเที่ยวในชุมชนเป็นที่รู้จักมากขึ้น โดยคำนึงถึงความดั้งเดิม (Indigenusness) หรือความเป็นของแท้ (Authenticity) ซึ่งเป็นเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ของชุมชน ด้วย เพื่อนำไปเป็นแนวทางในการวางแผนและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในพื้นที่ตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว และกระตุ้นหน่วยงานจากภาครัฐบาลและภาคเอกชนสนับสนุนให้เกิดโครงการพัฒนาด้านการตลาด การประชาสัมพันธ์ของการท่องเที่ยว โดยเฉพาะอย่างยิ่ง โบราณสถานสำคัญและแหล่งที่พัก สิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นภายในพื้นที่ให้เพียงพอต่อความต้องการโดยมีความสอดคล้องกับขีดความสามารถในการรองรับของชุมชน (Carrying Capacity) รวมถึงมีคฤหาสน์ท้องถิ่น เพื่อส่งผลต่อการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวทั้งกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทยและต่างประเทศ อีกทั้งผลักดันให้เกิดการท่องเที่ยวที่หลากหลายรูปแบบมากยิ่งขึ้น(พัชรภรณ์ จันทระมาฏและคณะ, 2566)

จากความสำคัญดังกล่าวข้างต้น อย่างไรก็ตามพื้นที่ตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว ซึ่งมีอุทยานประวัติศาสตร์ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางโบราณสถานและประวัติศาสตร์ที่สำคัญ อีกทั้งพื้นที่โดยรอบยังคงไม่ได้รับการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวให้เป็นที่ยอมรับโดยการจัดทำแผนในการพัฒนาการจัดการด้านการท่องเที่ยว ผู้วิจัยได้เล็งเห็นถึงความสำคัญในการพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยว เพื่อให้เกิดการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน การอนุรักษ์ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น และการจัดทำแผนการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว โดยความร่วมมือของภาคประชาชนและ ภาคภาาเศิเศรือช่าย เพื่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวและในขณะเดียวกันชุมชนเกิดรายได้ และสร้างความยั่งยืนให้แก่วิถีชีวิต วัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ของชุมชนต่อไป

1.2 คำถามของการวิจัย

1.2.1 ศักยภาพในการจัดการการท่องเที่ยวในเขตพื้นที่ตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้วนั้นอยู่ในระดับใด

1.2.2 การจัดการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย นั้นมีอิทธิพลต่อศักยภาพในการจัดการการท่องเที่ยว ในเขตพื้นที่ตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว หรือไม่ ในทิศทางใด

1.2.3 แนวทางการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยวโดยการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย ในเขตพื้นที่ตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว ควรมีลักษณะอย่างไร

1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.3.1 เพื่อศึกษาระดับศักยภาพในการจัดการการท่องเที่ยวในเขตพื้นที่ตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว

1.3.2 เพื่อศึกษาอิทธิพลของการจัดการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย ที่มีต่อศักยภาพในการจัดการการท่องเที่ยว ในเขตพื้นที่ตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว

1.3.3 เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยวโดยการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย ในเขตพื้นที่ตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว

1.4 สมมุติฐานการวิจัย

1.4.1 การจัดการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย ด้านเงื่อนไขการก่อเกิดความร่วมมือ ด้านการจัดโครงสร้างความสัมพันธ์อย่างเป็นทางการ และด้านบทบาทผู้นำการสร้างความร่วมมือ อย่างน้อย 1 ตัวแปร มีอิทธิพลต่อศักยภาพในการจัดการการท่องเที่ยวในเขตพื้นที่ตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว

1.4.2 การจัดการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย ด้านเงื่อนไขการก่อเกิดความร่วมมืออย่างน้อย 1 ตัวแปร มีอิทธิพลต่อศักยภาพในการจัดการการท่องเที่ยวในเขตพื้นที่ตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว

1.4.3 การจัดการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย ด้านการจัดโครงสร้างความสัมพันธ์อย่างเป็นทางการอย่างน้อย 1 ตัวแปร มีอิทธิพลต่อศักยภาพในการจัดการการท่องเที่ยวในเขตพื้นที่ตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว

1.4.4 การจัดการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย ด้านบทบาทผู้นำการสร้างความร่วมมืออย่างน้อย 1 ตัวแปร มีอิทธิพลต่อศักยภาพในการจัดการการท่องเที่ยวในเขตพื้นที่ตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว

1.5 ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ใช้การวิจัยแบบผสม (mixed research) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีขอบเขตของการวิจัย ดังนี้

1.5.1 ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว

1.5.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

เนื้อหาของการศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยวโดยการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย ในพื้นที่การท่องเที่ยว ตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว นั้นทำการศึกษาใน 3 ประเด็นหลัก ดังนี้

1.5.2.1 การจัดการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย ผู้วิจัยประยุกต์ใช้แนวคิดการบริหารกิจการบ้านเมืองแบบร่วมมือกัน ของวสันต์ เหลืองประภัสร์ โดยศึกษาใน 3 ด้าน คือ 1) เงื่อนไขการก่อเกิดความร่วมมือ โดยศึกษาเกี่ยวกับการมีอำนาจหน้าที่ ทรัพยากร ศักยภาพ และแรงจูงใจที่ทำให้ภาคีผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามาสร้างความร่วมมือระหว่างกัน 2) การจัดโครงสร้างความสัมพันธ์อย่างเป็นทางการ โดยศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการทำงานร่วมกันและกระบวนการไตร่ตรองการตัดสินใจร่วมกันของภาคีผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย 3) บทบาทผู้นำการสร้างความร่วมมือ โดยศึกษาเกี่ยวกับการจัดกระบวนการและภาวะผู้นำ

1.5.2.2 ศักยภาพในการจัดการการท่องเที่ยวในเขตพื้นที่ตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว ผู้วิจัยประยุกต์ใช้แนวคิดศักยภาพด้านการท่องเที่ยว ของวิวัฒน์ชัย บุญยภักดิ์ ในด้าน 1) ด้านทรัพยากร 2) ด้านความสะดวกในการเข้าถึง 3) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก 4) ด้านสภาพแวดล้อม 5) ด้านข้อจำกัดในการรองรับนักท่องเที่ยว 6) ด้านความมีชื่อเสียงและเป็นที่รู้จัก 7) ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว และ 8) ด้านการบริการที่พัก

1.5.2.3 แนวทางการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยวโดยการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย ในเขตพื้นที่ตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว

1.5.3 ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มที่ศึกษาแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

1.5.3.1 กลุ่มที่ 1 กลุ่มประชากรสำหรับใช้ในการตอบแบบสอบถาม ประชากรที่ใช้การศึกษา คือ ประชาชนในเขตพื้นที่ตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว ซึ่งมีจำนวน 5,404 คน ผู้วิจัยจึงเลือกใช้สูตรคำนวณขนาดตัวอย่างด้วยการใช้การคำนวณของเครซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1977) โดยกำหนดการยอมรับค่าความคลาดเคลื่อน 5% ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 357 คน

1.5.3.2 กลุ่มที่ 2 กลุ่มตัวอย่างสำหรับใช้ในการตอบแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interviews) กับกลุ่มภาครัฐ ภาคเอกชน ผู้นำชุมชนและประชาชน

1.5.4 ขอบเขตด้านเวลา

งานวิจัยครั้งนี้ใช้เวลาศึกษาทั้งสิ้น 6 เดือน โดยมีรายละเอียดดังนี้

เมษายน 2567 - มกราคม 2568 ศึกษาและรวบรวมข้อมูล

กุมภาพันธ์ 2568

เก็บข้อมูลการวิจัย

มีนาคม 2568

สรุปผลการวิจัย

1.6 คำจำกัดความในการวิจัย

1.6.1 การจัดการการท่องเที่ยว หมายถึง การจัดให้มีบริการทางการท่องเที่ยวอย่างเป็นกระบวนการโดยการใช้ทรัพยากรการท่องเที่ยวภายในชุมชน ในรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ เพื่อทำให้เกิดประสิทธิภาพทางการท่องเที่ยว ประกอบด้วยการจัดการ 5 ด้าน (5A) คือ สิ่งดึงดูดใจ (Attraction) การอำนวยความสะดวกในการเดินทาง (Accessibility) สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ (Amenities) ที่พัก (Accommodation) และกิจกรรมต่างๆ (Activities)

1.6.2 ภาศัเครือข่าย หมายถึง หน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานภาคเอกชน ชุมชนและประชาชนในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว

1.6.3 ยุทธศาสตร์ หมายถึง ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ.2561-2580) ที่กล่าวถึงประเด็นการสร้างหลากหลายด้านการท่องเที่ยว โดยรักษาการเป็นจุดหมายปลายทาง ที่สำคัญของการท่องเที่ยวระดับโลกที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวทุกระดับและเพิ่มสัดส่วนของนักท่องเที่ยว ที่มีคุณภาพสูง มุ่งพัฒนารูปร่างด้านการท่องเที่ยวให้มีมูลค่าสูงเพิ่มมากยิ่งขึ้น

1.6.4 แผนพัฒนาการท่องเที่ยว หมายถึง แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2566-2570) ได้มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนการรับฟังและระดมความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในอุตสาหกรรมกาท่องเที่ยว ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน

1.6.5 การจัดการการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย หมายถึง รูปแบบการทำงานร่วมกันภายใต้ตัวแบบการบริหารกิจการบ้านเมืองแบบร่วมมือกันในการจัดการการท่องเที่ยว ประกอบไปด้วย เงื่อนไขการก่อเกิดความร่วมมือ การจัดโครงสร้างความสัมพันธ์อย่างเป็นทางการ และบทบาทผู้นำการสร้างความร่วมมือ

1.6.5.1 เงื่อนไขการก่อเกิดความร่วมมือ หมายถึง ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อระดับความยอมรับ เชื่อถือและไว้วางใจซึ่งกันและกัน ในด้านการมีอำนาจหน้าที่ ทรัพยากรและศักยภาพ แรงจูงใจที่ทำให้ภาคีผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามาสร้างความร่วมมือระหว่างกัน ภูมิหลังของการมีความร่วมมือหรือความขัดแย้ง

1.6.5.2 การจัดโครงสร้างความสัมพันธ์อย่างเป็นทางการ หมายถึง ปัจจัยที่มีผลต่อการกำหนดกรอบกฎเกณฑ์การร่วมมือกันทำงาน ในด้านกระบวนการทำงานร่วมกันและกระบวนการไตร่ตรองและตัดสินใจร่วมกันของ

1.6.5.3 บทบาทผู้นำการสร้างความร่วมมือ หมายถึง ปัจจัยที่ทำให้เกิดตัวกลางในการเชื่อมประสานความร่วมมือและเอื้ออำนวยให้กระบวนการทำงานร่วมกันขับเคลื่อนไปได้ ในด้านการจัดกระบวนการและภาวะผู้นำ

1.6.6 ศักยภาพในการจัดการการท่องเที่ยว หมายถึง ความสามารถและความพร้อมที่จะเอื้ออำนวยต่อการพัฒนา ปรับปรุง จัดการของแหล่งท่องเที่ยวในเขตพื้นที่ตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว ประกอบไปด้วย ด้านคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว ด้านสภาพการเข้าถึง ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านสภาพแวดล้อม ด้านข้อจำกัดในการรองรับนักท่องเที่ยว และด้านความมีชื่อเสียงในปัจจุบัน

1.6.6.1 ด้านคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว หมายถึง สาระที่แท้จริงของแหล่งท่องเที่ยวที่สามารถสร้างความสนใจ และดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาเยือน

1.6.6.2 ด้านสภาพการเข้าถึง หมายถึง สภาพการคมนาคมไปสู่แหล่งท่องเที่ยวนั้น มีความสะดวกสบายเหมาะสำหรับการเดินทางเพียงไร

1.6.6.3 ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก หมายถึง สิ่งบริการขั้นพื้นฐานที่จำเป็นต่อการท่องเที่ยว และระบบสาธารณูปโภคที่อยู่ในบริเวณพื้นที่นั้นๆ ที่นักท่องเที่ยวสามารถใช้บริการได้สะดวกมากน้อยเพียงไร

1.6.6.4 ด้านสภาพแวดล้อม หมายถึง สิ่งที่อยู่รอบตัวของแหล่งท่องเที่ยว รวมทั้งด้านระบบนิเวศ และสภาพทางภูมิศาสตร์

1.6.6.5 ด้านข้อจำกัดในการรองรับนักท่องเที่ยว อุปสรรคหรือข้อขัดแย้งในการใช้สถานที่นั้นเป็นแหล่งท่องเที่ยว

1.6.6.6 ด้านความมีชื่อเสียงในปัจจุบัน หมายถึง ความเป็นที่รู้จักแพร่หลายของแหล่งท่องเที่ยว

1.6.6.7 ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว หมายถึง กิจกรรมที่ดึงดูดให้เกิดความสนใจในแหล่งท่องเที่ยว เพื่อให้นักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวได้รับความสุข

1.6.6.8 ด้านการบริการที่พัก หมายถึง การประกอบธุรกิจที่ผู้ให้บริการตกลงให้ผู้เช่าได้เช่าโรงแรม และรีสอร์ทที่ผู้ให้บริการได้จัดให้ ซึ่งจัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ทางธุรกิจเพื่อให้บริการที่พักชั่วคราว

1.7 กรอบแนวคิดของการวิจัย

กรอบแนวคิดในการศึกษาครั้งนี้ได้วิเคราะห์จากการทบทวนวรรณกรรม แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการปกครองแบบประสานความร่วมมือ การจัดการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย และแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยว จนในที่สุดได้ประยุกต์ตามกรอบแนวคิดตามงานวิจัยตามประเด็นที่ต้องการศึกษา โดยมีตัวแปรต้นคือ การจัดการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย โดยประยุกต์ตามแนวคิด การจัดการปกครองแบบประสานความร่วมมือ ของวสันต์ เหลืองประภัสร์ โดยได้ทำการศึกษา ใน 3 มิติ ได้แก่ 1) เงื่อนไขการก่อเกิดความร่วมมือ 2) การจัดโครงสร้างความสัมพันธ์อย่างเป็นทางการ และ 3) บทบาทผู้นำการสร้างความร่วมมือ

และตัวแปรตามได้แก่ ศักยภาพในการจัดการการท่องเที่ยวในเขตพื้นที่ตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว โดยประยุกต์ตามแนวคิดของวิวัฒน์ชัย บุญยภักดิ์ โดยได้ทำการศึกษา ใน 8 มิติ ได้แก่ 1) ด้านคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว 2) ด้านสภาพการเข้าถึง 3) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก 4) ด้านสภาพแวดล้อม 5) ด้านข้อจำกัดในการรองรับนักท่องเที่ยว 6) ด้านความมีชื่อเสียงในปัจจุบัน 7) ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว และ 8) ด้านการบริการที่พัก

หลังจากที่ได้ผลการศึกษิตัวแปรต่าง ๆ แล้วผู้วิจัยจะทำการเสนอแนวทางการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยวโดยการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย ในเขตพื้นที่ตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว จากข้อมูลในข้างต้นผู้วิจัยได้ร่างกรอบแนวคิดในการศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวโดยการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย ในพื้นที่การท่องเที่ยว ตำบลโคกสูงอำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว ดังภาพที่ 1-1

ตัวแปรอิสระ

การจัดการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมของภาคี
เครือข่าย

1.เงื่อนไขการก่อเกิดความร่วมมือ

1.1 การมีอำนาจหน้าที่ ทรัพยากร และ ศักยภาพ

1.2 แรงจูงใจที่ทำให้ภาคีผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามา

สร้างความร่วมมือระหว่างกัน

1.3 ภูมิหลังของการมีความร่วมมือหรือความ
ขัดแย้ง

2. การจัดโครงสร้างความสัมพันธ์อย่างเป็นทางการ

2.1 กระบวนการทำงานร่วมกัน

2.2 กระบวนการไตร่ตรองและตัดสินใจร่วมกันของ

ภาคีผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย

3. บทบาทผู้นำการสร้างความร่วมมือ

3.1 การจัดกระบวนการ

3.2 ภาวะผู้นำ

ตัวแปรตาม

ศักยภาพในการจัดการการท่องเที่ยวใน
เขตพื้นที่ตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง
จังหวัดสระแก้ว

1. ด้านคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว

2. ด้านสภาพการเข้าถึง

3. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก

4. ด้านสภาพแวดล้อม

5. ด้านข้อจำกัดในการรองรับ
นักท่องเที่ยว

6. ด้านความมีชื่อเสียงในปัจจุบัน

7. ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว

8. ด้านการบริการที่พัก

แนวทางการพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยวโดยการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย
ในเขตพื้นที่ตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

1.8 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.8.1 ได้ข้อมูลศักยภาพในการจัดการท่องเที่ยวเพื่อใช้ในการวิเคราะห์แนวทางในการพัฒนาใน
เขตพื้นที่ตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว โดยหน่วยงานในระดับชุมชน อำเภอ จังหวัด
สามารถนำข้อมูลไปใช้ในการวิเคราะห์และกำหนดแนวทางในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ต่อไปได้

1.8.2 ได้แนวทางในการพัฒนาเพื่อการจัดการการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วม ซึ่งภาคประชาชนที่เป็นเจ้าของพื้นที่ได้มีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวร่วมกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชน โดยการกำหนดแนวทางร่วมกันประโยชน์สูงสุดของแต่ละภาคส่วน

1.8.3 ได้แนวทางความร่วมมือในการบริหารจัดการพื้นที่ท่องเที่ยวในตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว โดยทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางในการบริหารจัดการ เพื่อนำไปใช้ในการบริหารจัดการพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.8.4 หน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานภาคเอกชนและชุมชนในแหล่งท่องเที่ยว สามารถนำแนวทางไปใช้ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้มีการจัดการที่มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวให้มีความน่าสนใจและเป็นที่รู้จักในระดับจังหวัดและประเทศ

บทที่ 2

การทบทวนวรรณกรรม

การศึกษาเรื่อง “แนวทางการพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยวโดยการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย ในพื้นที่การท่องเที่ยว ตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว” ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สามารถแบ่งตามสาระสำคัญดังนี้

- 2.1 แนวคิดเกี่ยวกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว
- 2.2 แนวคิดเกี่ยวกับ Collaborative Governance
- 2.3 แนวคิดเกี่ยวกับยุทธศาสตร์และแผนพัฒนาการท่องเที่ยว
- 2.4 แนวคิดเกี่ยวกับ SWOT Analysis , TOWS Matrix
- 2.5 ข้อมูลทั่วไปของตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว
- 2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว

2.1.1 ความหมายของทรัพยากรทางการท่องเที่ยว

ทรัพยากรทางการท่องเที่ยวหรือแหล่งท่องเที่ยว (Tourism Resources) เป็นองค์ประกอบแรกของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว เนื่องจากทรัพยากรการท่องเที่ยวเป็นสินค้าทางการท่องเที่ยวหรือเป็นจุดหมายปลายทางที่นักท่องเที่ยวจะเดินทางมาท่องเที่ยว จึงต้องสามารถดึงดูดใจหรือกระตุ้นให้นักท่องเที่ยวอยากเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวยังแหล่งท่องเที่ยวอยู่เสมอ อาจโดยการปรับปรุงทรัพยากร ท่องเที่ยวที่มีอยู่เดิมให้สามารถดึงดูดใจนักท่องเที่ยวมากขึ้น หรือการพยายามที่จะพัฒนาทรัพยากร ท่องเที่ยวใหม่ๆให้เกิดขึ้นมา มิฉะนั้นนักท่องเที่ยวอาจหันเหไปท่องเที่ยวยังแหล่งท่องเที่ยวอื่น นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มักต้องการทรัพยากรท่องเที่ยวที่สวยงาม มีคุณค่า และมีความเป็นธรรมชาติซึ่งนักท่องเที่ยวเองก็ควรจะต้องเรียนรู้และให้ความร่วมมือเพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยวและช่วยสร้างความสมดุลระหว่างผลประโยชน์ด้านสิ่งแวดล้อมกับการท่องเที่ยวด้วย(บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา , 2548)

2.1.2 ประเภทของทรัพยากรท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวจำเป็นต้องใช้ทรัพยากรท่องเที่ยวเป็นสินค้าทางการท่องเที่ยว พร้อมทั้งพัฒนาการเข้าถึงและสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เพื่อให้ นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างสะดวกสบาย และสามารถเพลิดเพลินไปกับประสบการณ์การท่องเที่ยวได้อย่างเต็มที่

โดยนักท่องเที่ยวแต่ละคนหรือแต่ละกลุ่มจะเลือกเยี่ยมชมทรัพยากรท่องเที่ยวตามประเภทที่ตนเองชื่นชอบ เราสามารถแบ่งประเภทของทรัพยากรท่องเที่ยวได้ตามลักษณะคุณค่าและความสนใจของนักท่องเที่ยวเป็น 3 ประเภทดังนี้

2.1.2.1 ทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ คือ สถานที่ท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ โดยเกิดจากสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่มีความสวยงามและน่าสนใจสำหรับการเดินทางไปเยี่ยมชม ซึ่งอาจรวมถึงพื้นที่ที่มนุษย์เข้าไปปรับปรุงหรือแต่งเติมเพิ่มเติมจากสภาพธรรมชาติในบางส่วนเพื่อเพิ่มความสะดวกสบายหรือความน่าสนใจในการท่องเที่ยว

2.1.2.2 ทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ โบราณสถาน และโบราณวัตถุ คือ ทรัพยากรท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นตามประโยชน์ของมนุษย์เอง ทั้งที่เป็นมรดกจากอดีตและที่ถูกสร้างขึ้นในปัจจุบัน ซึ่งมีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ โบราณคดี และศาสนา สิ่งเหล่านี้แสดงถึงอารยธรรมและความเจริญก้าวหน้าของท้องถิ่นในสมัยโบราณ ว่ามีความเจริญในด้านใดบ้าง และได้ตกทอดเป็นมรดกแก่ชนรุ่นหลังอย่างไร ส่งผลให้เป็นจุดดึงดูดให้นักท่องเที่ยวไปเยี่ยมชมพื้นที่ดังกล่าว เราสามารถแบ่งทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทนี้ออกเป็น 2 ประเภทย่อยที่สำคัญดังนี้

1) ประเภทโบราณสถาน เป็นสถานที่ที่มีอายุนับร้อยปี หรือโดยลักษณะแห่งการก่อสร้าง หรือโดยหลักฐานเกี่ยวกับประวัติของสถานที่นั้นเป็นประโยชน์ในทางประวัติศาสตร์หรือโบราณคดี เช่น ศาสนสถาน อุทยานประวัติศาสตร์ กำแพงเมือง คูเมือง พระราชวังพระตำหนัก บ้านโบราณ เมืองโบราณ อนุสาวรีย์ อนุสรณ์สถาน ชุมชนโบราณ เป็นต้น สำหรับโบราณสถานของไทยนั้น กรมศิลปากรได้แบ่งประเภทโบราณสถานไว้เป็น 7 ประเภทคือ

1.1) โบราณสถานสัญลักษณ์แห่งชาติ หมายถึง โบราณสถานที่มีความสำคัญสูงสุด หากชาติขาดซึ่งโบราณสถานนั้นไป จะเป็นการสูญเสียอย่างใหญ่หลวง เช่น พระบรมมหาราชวัง พระธาตุดอยสุเทพ พระธาตุพนม เป็นต้น

1.2) อนุสาวรีย์แห่งชาติ หมายถึง อนุสรณ์สถานที่ได้สร้างเพื่อบุคคลหรือเรื่องราวที่สำคัญยิ่งในประวัติศาสตร์ หรือเป็นที่เคารพอย่างสูงในชาติ ซึ่งประชาชนจะต้องร่วมรำลึก ถึงด้วยกัน เช่น ศาลหลักเมือง เจดีย์ยุทธหัตถี พระบรมรูปทรงม้า เป็นต้น

1.3) อาคารสถาปัตยกรรมแห่งชาติ หมายถึง อาคารสิ่งก่อสร้างทางสถาปัตยกรรมและวิศวกรรมอันทรงไว้ซึ่งคุณค่าอย่างสูงทางศิลปะ อันแสดงถึงการประดิษฐ์คิดค้นใหม่ๆ ในยุคอดีตที่มีผลต่อการดำเนินชีวิตในปัจจุบัน หรือเกี่ยวข้องกับบุคคลสำคัญ หรือเหตุการณ์สำคัญของชาติ เช่น พระที่นั่ง อนันตสมาคม สะพานพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก สนามหลวง เป็นต้น

1.4) ย่านประวัติศาสตร์ หมายถึง พื้นที่ที่มีความหนาแน่นทางสถาปัตยกรรม เรื่องราวทางประวัติศาสตร์ การวางผังเมือง และสภาพแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้น ซึ่งรวมถึงอาคาร

สิ่งก่อสร้าง ถนนหนทาง และองค์ประกอบอื่นๆ ในพื้นที่ ทำให้พื้นที่นั้นสามารถจัดอยู่ในหนึ่งในลักษณะดังต่อไปนี้ ได้แก่ ย่านประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรม ย่านประวัติศาสตร์การพาณิชย์ ย่านประวัติศาสตร์อุตสาหกรรม ย่านประวัติศาสตร์ท้องถิ่น และย่านโบราณคดี ตัวอย่างเช่น ย่านประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรมเกาะรัตนโกสินทร์ ย่านประวัติศาสตร์การพาณิชย์คึกคัก และย่านโบราณคดีแห่งภาพเขียนสีที่อ่าวพังงา เป็นต้น

1.5) อุทยานประวัติศาสตร์แห่งชาติ หมายถึง พื้นที่ที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมและวิศวกรรม โดยเชื่อมโยงกับสภาพแวดล้อมทั้งที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติและที่มนุษย์สร้างขึ้น ซึ่งทำให้สาระทางประวัติศาสตร์ยังคงดำรงอยู่ ตัวอย่างอุทยานประวัติศาสตร์ ได้แก่ อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย และอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร เป็นต้น

1.6) นครประวัติศาสตร์แห่งชาติ หมายถึง เมืองหรือนครที่มีแบบอย่างทางวัฒนธรรม การวางผังเมือง และสาระสำคัญทางประวัติศาสตร์ รวมถึงองค์ประกอบต่างๆ ของเมือง เช่น สถาปัตยกรรม วิศวกรรม และ/หรือรูปแบบชีวิตความเป็นอยู่ ซึ่งสะท้อนถึงความสำคัญทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม ตัวอย่างเช่น เมืองสุโขทัย เมืองอยุธยา เมืองเชียงใหม่ และเมืองเชียงแสน เป็นต้น

1.7) ซากโบราณสถานและแหล่งโบราณคดีประวัติศาสตร์แห่งชาติ หมายถึง แหล่งโบราณคดีและซากโบราณสถานที่เป็นหลักฐานสำคัญที่แสดงถึงประวัติศาสตร์อันทรงคุณค่าของชาติในอดีต ตัวอย่างเช่น ซากโบราณสถานเวียงกุมกาม เป็นต้น

2) ประเภทโบราณวัตถุ คือ วัตถุโบราณที่อาจเป็นทั้งสิ่งประดิษฐ์หรือสิ่งที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ หรือแม้แต่เป็นส่วนหนึ่งของโบราณสถาน ซึ่งตามอายุหรือลักษณะของการประดิษฐ์ หรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับประวัติของวัตถุนั้น ถือว่าเป็นประโยชน์ในทางประวัติศาสตร์หรือโบราณคดี ในแต่ละจังหวัดหรือประเทศอาจมีการเก็บสะสมโบราณวัตถุเหล่านี้ไว้ในพิพิธภัณฑสถานหรือสถานที่เก็บอื่นๆ เพื่อให้ประชาชนเข้าชม ซึ่งเป็นเครื่องชี้ให้เห็นถึงประวัติศาสตร์อันยาวนานของประเทศ และยังเป็นความภาคภูมิใจของประชาชนในท้องถิ่นที่ได้พบโบราณวัตถุล้ำค่าเหล่านั้น ตัวอย่างเช่น ภาพเขียนโบราณ, วัตถุโบราณ, สมบัติโบราณ, พระพุทธรูปโบราณ และรูปปั้นโบราณ เป็นต้น

2.1.2.3 ทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และกิจกรรม คือ ทรัพยากรท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นในรูปแบบของการดำเนินชีวิตของผู้คนในสังคมแต่ละกลุ่มชน ซึ่งมีความแตกต่างกันไปตามสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ โดยยึดถือปฏิบัติและสืบทอดต่อกันมา รวมถึงกิจกรรมต่างๆ ของสังคมที่มีบทบาทในการดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เดินทางไปเยือน อาจแยกออกเป็นประเภทย่อยที่สำคัญได้ 3 ประเภทดังนี้

1) ประเภทศิลปวัฒนธรรม ได้แก่ ชุมชน หมู่บ้าน เรือนแพ ตลาด ตลาดน้ำ ศูนย์วัฒนธรรม การละเล่นพื้นบ้าน ดนตรีพื้นเมือง สินค้าพื้นเมือง ไร่นาสวน หมอเมือง และวิถีชีวิต รวมถึง อัยาศัยไมตรีของประชาชน ซึ่งล้วนเป็นทรัพยากรท่องเที่ยวที่สะท้อนเอกลักษณ์และความเป็นมาของท้องถิ่น นักท่องเที่ยวสามารถสัมผัสและเรียนรู้วัฒนธรรมในแต่ละพื้นที่ได้อย่างใกล้ชิด

2) ประเภทประเพณี ได้แก่ ประเพณีสงกรานต์, ประเพณีแห่เทียนพรรษา, เทศกาลกินเจ, ประเพณีลอยกระทง, งานบุญบั้งไฟ, งานพิธีโยนบัว และประเพณีอินทิล เป็นต้น ซึ่งเป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญในด้านวัฒนธรรมและความเชื่อของท้องถิ่น โดยเป็นโอกาสที่นักท่องเที่ยวสามารถเข้าร่วมและสัมผัสประสบการณ์ที่แตกต่างจากการท่องเที่ยวทั่วไป

3) ประเภทกิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมแข่งขันกีฬา, กิจกรรมบันเทิง, สวนสนุก, สวนสาธารณะเฉพาะทาง, สนามกอล์ฟ, สนามแข่งรถ, เขื่อนพลังไฟฟ้า เป็นต้น สำหรับกิจกรรมการท่องเที่ยวควรเน้นการศึกษาหาความรู้ในแหล่งธรรมชาติและวัฒนธรรมท้องถิ่นควบคู่ไปกับการได้รับความเพลิดเพลิน โดยมีกิจกรรมการท่องเที่ยวหลายประเภท เช่น การเดินป่า, การศึกษาธรรมชาติ, การเลี้ยงสัตว์, การดูนก, การพายเรือ, การดำน้ำ, การตั้งแคมป์, การล่องแพ, การขี่ช้าง, การถ่ายรูป, การขี่จักรยาน, การไต่เขา, การตกปลา, การแสวงบุญ และการนมัสการสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เป็นต้น กิจกรรมเหล่านี้ไม่เพียงแต่สนุกสนาน แต่ยังช่วยเสริมสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์ที่ดีกับธรรมชาติและวัฒนธรรมท้องถิ่น

ประเทศไทยเป็นประเทศที่อุดมไปด้วยทรัพยากรท่องเที่ยวทั้ง 3 ประเภทที่กล่าวถึงข้างต้น กล่าวคือ ประเทศไทยมีทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติที่เกิดจากการสร้างสรรค์ของธรรมชาติเอง จนกลายเป็นประติมากรรมจากธรรมชาติที่มีความงดงามและเป็นที่ยอมรับของนักท่องเที่ยวที่เข้ามาชมความมหัศจรรย์ที่หาชมได้ยาก นอกจากนี้ ยังมีทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ โบราณสถาน และโบราณวัตถุที่บรรพบุรุษไทยได้สร้างสรรค์ขึ้นและสืบทอดเป็นมรดกล้ำค่าตามท้องถิ่นต่างๆ ทั่วประเทศไทย ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญทางประวัติศาสตร์ โบราณคดี และศาสนา ที่ดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวเข้ามาเยี่ยมชมและศึกษาอารยธรรมและความเจริญก้าวหน้าของท้องถิ่นนั้นๆ อีกทั้งยังมีทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และกิจกรรมของแต่ละชุมชนท้องถิ่นที่มีความแตกต่างกันออกไป เพื่อเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตของแต่ละท้องถิ่นสู่โลกภายนอก ซึ่งเป็นสิ่งที่ดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวเข้ามาเยี่ยมชมและสัมผัสวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของท้องถิ่นนั้นๆ โดยผู้คนในท้องถิ่นสามารถดำรงชีวิตอยู่ท่ามกลางวัฒนธรรมและวิถีชีวิตพื้นบ้านที่คุ้นเคยได้

2.1.3 องค์ประกอบของทรัพยากรท่องเที่ยว

ทรัพยากรท่องเที่ยวจะต้องมีองค์ประกอบอย่างน้อย 3 องค์ประกอบดังต่อไปนี้ คือ

1) ทรัพยากรท่องเที่ยวต้องมีสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว (Attraction) ซึ่งถือเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดที่ทำให้สถานที่นั้นๆ เป็นที่น่าสนใจและดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เดินทางไปเยี่ยมเยือน สิ่งดึงดูดใจนี้ย่อมแตกต่างกันไปตามประเภทของทรัพยากรท่องเที่ยว โดยนักท่องเที่ยวแต่ละกลุ่มจะสนใจสิ่งดึงดูดใจในด้านต่างๆ ที่ตรงกับความชอบและความสนใจ เช่น กลุ่มนักท่องเที่ยวที่สนใจด้านความสวยงามของธรรมชาติอาจจะชอบไปเที่ยวภูเขาหรือหาดทราย ในขณะที่กลุ่มที่สนใจด้านศิลปวัฒนธรรม อาจจะชอบไปเที่ยวชมวิถีชีวิตของชาวเขาหรือเยี่ยมชมงานประเพณีท้องถิ่น และกลุ่มนักท่องเที่ยวที่สนใจด้านโบราณสถานอาจจะชอบไปเที่ยวชมอุทยานประวัติศาสตร์ต่างๆ เป็นต้น นอกจากนี้ ภาพลักษณ์ของสถานที่และราคาค่าเข้าชมก็เป็นอีกปัจจัยที่มีส่วนช่วยในการดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวตัดสินใจเดินทางไปเยี่ยมชมสถานที่นั้นๆ โดยสถานที่ที่มีการประชาสัมพันธ์ดีและราคาค่าเข้าชมที่เหมาะสมมักจะให้นักท่องเที่ยวรู้สึกสนใจและอยากเข้าชมมากขึ้น

2) ทรัพยากรท่องเที่ยวต้องมีเส้นทางคมนาคมขนส่งเข้าถึง (Accessibility) การมีเส้นทางคมนาคมหรือโครงข่ายขนส่งที่สามารถเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว นั้น เป็นปัจจัยสำคัญของทรัพยากรท่องเที่ยว นอกจากนี้ยังต้องสามารถเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวบริเวณใกล้เคียงได้ หากขาดเส้นทางคมนาคมขนส่ง แม้แหล่งท่องเที่ยวจะมีความสวยงามประทับใจหรือมีคุณค่าสูงเพียงใด ก็จะไม่มีความหมายอย่างสิ้นเชิง เพราะไม่สามารถเดินทางเข้าไปเยี่ยมชมทรัพยากรนั้นได้ เช่น ถนนหนทาง สถานีขนส่งทางรถยนต์ ท่าเรือ และท่าอากาศยาน เป็นต้น เพื่อให้ธุรกิจการขนส่งสามารถนำนักท่องเที่ยวเดินทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างสะดวกรวดเร็วและปลอดภัย

3) ทรัพยากรท่องเที่ยวต้องมีสิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของทรัพยากรท่องเที่ยว โดยมีบทบาทในการให้บริการนักท่องเที่ยวที่เข้ามายังแหล่งท่องเที่ยว เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้รับความสุข ความสบาย และความประทับใจ ซึ่งจะทำให้นักท่องเที่ยวอยากจะทำท่องเที่ยวมากขึ้น สิ่งอำนวยความสะดวกเหล่านี้ส่วนใหญ่รัฐบาลจะเป็นผู้จัดหาและพัฒนาให้บริการแก่ประชาชนของตนเองอยู่แล้ว โดยนักท่องเที่ยวถือเป็นผลพลอยได้จากการให้บริการเหล่านี้ สิ่งอำนวยความสะดวกสามารถแยกประเภทออกเป็น 3 ประเภทหลัก ๆ ดังนี้

3.1) สิ่งอำนวยความสะดวกในการเข้า-ออกเมืองเป็นปัจจัยสำคัญ เนื่องจากเป็นประตูแรกที่นักท่องเที่ยวต้องผ่านเมื่อเดินทางเข้าประเทศ โดยทั่วไปแล้ว นักท่องเที่ยวต่างชาติจะต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกที่ดีและบริการที่ประทับใจ เพื่อให้การเข้า-ออกประเทศสะดวกสบาย ซึ่งจะทำให้พวกเขามีความประทับใจและอาจตัดสินใจกลับมาเยือนประเทศนั้นๆ อีกครั้ง

3.2) สิ่งอำนวยความสะดวกประเภทโครงสร้างพื้นฐานเป็นปัจจัยที่จำเป็นต่อการยังชีพของประชาชน หรือที่เรียกว่าผลิตภัณฑ์และบริการสาธารณะ โดยรัฐบาลของแต่ละประเทศมักจะพยายามสร้างสิ่งเหล่านี้ให้ประชาชนในประเทศได้รับความสะดวกสบายและมีความสุข ซึ่งสิ่ง

เหล่านี้ยังส่งผลต่อนักท่องเที่ยวด้วย ประเทศที่มีบริการสาธารณูปโภคและสาธารณูปการที่ดี จะทำให้นักท่องเที่ยวได้รับความสะดวกสบายเมื่อมาเยือน และสามารถสร้างความประทับใจให้กลับมาท่องเที่ยวอีกครั้งได้ โครงสร้างพื้นฐานเหล่านี้จำเป็นต้องใช้เงินลงทุนมหาศาลและเวลานานในการก่อสร้าง โดยมี 8 ประเภทหลักดังนี้

1) การสื่อสาร เป็นการให้บริการด้านการสื่อสารแก่ประชาชน เพื่อให้สามารถทำการสื่อสารติดต่อกับบุคคลต่างๆ ตามต้องการทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศได้อย่างสะดวก รวดเร็วและเพียงพอ เช่นบริการโทรศัพท์ โทรเลข โทรสาร จดหมาย ไปรษณีย์ เป็นต้น ซึ่งนักท่องเที่ยวก็สามารถใช้บริการด้านการสื่อสารในการส่งข่าวสารไปยังญาติมิตรที่บ้านเกิดเมืองของตนเอง หรือติดต่อสอบถามข้อมูลทางการท่องเที่ยวเพิ่มเติม

2) ระบบน้ำ เป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องมีให้บริการน้ำใช้และน้ำดื่มให้แก่ประชาชน โดยต้องให้มีบริการน้ำที่มีความสะอาดและเพียงพอ ซึ่งนักท่องเที่ยวสามารถใช้บริการระบบน้ำในการปฏิบัติกิจประจำวัน เช่นระบบน้ำประปาที่สะอาดพร้อมทั้งมีการวางท่อให้น้ำไหลอย่างไม่ติดขัด เป็นต้น

3) ระบบไฟฟ้า เป็นการให้บริการด้านกระแสไฟฟ้าแก่ประชาชน เพื่อใช้ในการให้แสงสว่างและใช้กับเครื่องใช้ไฟฟ้าต่างๆ ได้อย่างเพียงพอ เช่น เครื่องปรับอากาศ พัดลม เครื่องโคมหลอด เตารีด เครื่องเป่าผม เป็นต้น ซึ่งนักท่องเที่ยวสามารถใช้บริการด้านระบบไฟฟ้าได้ด้วยเช่นกัน จึงต้องมีการลงทุนผลิตไฟฟ้าอย่างเพียงพอ โดยจะต้องมีการคาดการณ์ล่วงหน้าเกี่ยวกับปริมาณการใช้ไฟฟ้า และจัดหาไว้ให้เพียงพอกับความต้องการที่อาจจะเกิดขึ้นจากการขยายตัวของการท่องเที่ยวในอนาคตด้วย

4) การสุขาภิบาลคือการให้บริการดูแลความสะอาดและสุขภาพของประชาชน เช่น การกำจัดน้ำเสีย สิ่งขี้ถ่ายจากร่างกาย และการจัดการขยะมูลฝอย ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญต่อการท่องเที่ยว เพราะนักท่องเที่ยวไม่ต้องการเดินทางไปยังพื้นที่หรือประเทศที่สกปรก การกำจัดสิ่งโสโครกต้องดำเนินการอย่างถูกสุขลักษณะ และต้องมีการเตรียมการที่ดี อาจต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านเข้ามาช่วย จึงทำให้การลงทุนในด้านนี้ค่อนข้างสูง

5) ถนนหนทางเป็นเส้นทางสัญจรของประชาชนและนักท่องเที่ยวที่ใช้เดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ รวมถึงสถานีขนส่งทางรถยนต์, ท่าเรือ และท่าอากาศยาน เพื่อให้สามารถเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และปลอดภัย

6) การสาธารณสุข เป็นการให้บริการด้านสุขภาพและอนามัยแก่ประชาชนในกรณีที่เกิดการเจ็บป่วยหรืออุบัติเหตุ นักท่องเที่ยวสามารถใช้บริการด้านสาธารณสุขระหว่างการเดินทางท่องเที่ยว เช่น โรงพยาบาล คลินิก หรือศูนย์อนามัย ซึ่งสถานพยาบาลเหล่านี้ต้องมีแพทย์และพยาบาลพร้อมให้การรักษาทันที และต้องคำนึงถึงการใช้ภาษาที่นักท่องเที่ยวสามารถเข้าใจได้ด้วย

7) สวนสาธารณะเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจสำหรับประชาชนในท้องถิ่น และนักท่องเที่ยวที่สามารถใช้ร่วมกันได้ แม้ว่าความต้องการของทั้งสองกลุ่มอาจแตกต่างกัน แต่ผู้วางแผนควรออกแบบสวนสาธารณะให้สามารถตอบสนองความต้องการของทั้งสองกลุ่ม โดยการรวมและปรับผสมความต้องการของแต่ละกลุ่มให้กลมกลืน ซึ่งจะช่วยส่งเสริมการท่องเที่ยวได้ดีขึ้น สำหรับการจัดสร้างสวนสาธารณะในตัวเมือง ควรให้สวนกลมกลืนกับสิ่งก่อสร้างรอบๆ และพื้นที่ว่าง ส่วนสวนสาธารณะนอกเมือง ควรสร้างให้กลมกลืนกับสภาพธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อไม่ให้เกิดความขัดแย้ง นอกจากนี้ยังสามารถสร้างสวนสาธารณะสองข้างทางถนนเพื่อช่วยรักษาทรัพยากรธรรมชาติ และเพิ่มความสวยงามของทิวทัศน์สองข้างทางได้อีกด้วย

8) การศึกษาและฝึกอบรมเป็นการให้บริการด้านความรู้แก่ประชาชนในท้องถิ่น เพื่อเพิ่มความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพในธุรกิจท่องเที่ยว ซึ่งจะช่วยให้ประชาชนสามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังเป็นการสร้างงานและส่งเสริมการพัฒนาการท่องเที่ยวอีกด้วย ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีสถาบันการศึกษาที่ให้ความรู้และฝึกอบรมทักษะแก่บุคลากรในธุรกิจท่องเที่ยว การศึกษาควรใช้ภาษาท้องถิ่นและภาษาอังกฤษพร้อมกัน เพื่อเสริมสร้างทักษะภาษา หากสามารถเรียนภาษาต่างประเทศอื่นๆ เพิ่มเติมได้ก็จะเป็นประโยชน์มากขึ้น

3) สิ่งอำนวยความสะดวกประเภทความปลอดภัยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ความปลอดภัยแก่ประชาชนทั้งทางร่างกาย ชีวิต และทรัพย์สิน ความปลอดภัยเป็นสิ่งสำคัญต่อนักท่องเที่ยว เนื่องจากเป็นสิ่งที่มนุษย์ทุกคนต้องการตามสัญชาตญาณและธรรมชาติ ซึ่งทำให้พยายามหลีกเลี่ยงสิ่งที่ไม่อาจทำให้เกิดอันตรายกับตัวเอง ในการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวมักให้ความสำคัญกับความปลอดภัยทางร่างกาย ชีวิต และทรัพย์สิน หากมีข่าวเกี่ยวกับความไม่ปลอดภัย เช่น การโจรกรรม การปล้น ชิงทรัพย์ โรคระบาด หรือสถานการณ์ที่ไม่สงบ เช่น การรบ หรือการปฏิวัติ ข่าวเหล่านี้มักส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยว เพราะทำให้นักท่องเที่ยวรู้สึกไม่ปลอดภัยและอาจตัดสินใจไม่เลือกเดินทางไปสถานที่นั้น แม้ว่าสถานที่นั้นจะมีสิ่งดึงดูดใจมากมายก็ตาม ดังนั้น สิ่งอำนวยความสะดวกด้านความปลอดภัยที่สำคัญจึงมี 3 ด้านคือ

1) สิ่งอำนวยความสะดวกด้านความปลอดภัยในลักษณะทั่วไปนั้นมีวัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครองรักษาความปลอดภัยและบำบัดทุกข์บำรุงสุขแก่ประชาชนในท้องถิ่นรวมถึงนักท่องเที่ยวด้วย โดยมุ่งเน้นการแก้ไข ป้องกัน และปราบปรามอาชญากรรมและความเดือดร้อนต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้นในอาณาจักร ซึ่งการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ได้ร่วมมือกับกรมตำรวจจัดตั้งศูนย์ช่วยเหลือนักท่องเที่ยว(ศททท.) เพื่ออำนวยความสะดวกและความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว โดยอยู่ภายใต้การดูแลของกองปราบปรามสามยอด เพื่อให้คำแนะนำและช่วยเหลือแก่นักท่องเที่ยวในเรื่องการแจ้งความ

การดำเนินคดี และระเบียบวิธีต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัย รวมทั้งเป็นศูนย์รวมข้อมูลข่าวสาร และรับแจ้งเหตุร้ายต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับนักท่องเที่ยว นอกจากนี้ยังมีตำรวจท่องเที่ยวที่ออกปฏิบัติงานและตรวจตราตามสถานที่ท่องเที่ยวสำคัญๆ ด้วย อย่างไรก็ตาม การดำเนินงานด้านความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยวควรเน้นที่การป้องกันมากกว่าการปราบปราม โดยสามารถใช้มาตรการป้องกันต่างๆ เช่น การเสริมสร้างทัศนคติที่ดีของคนในท้องถิ่นต่อนักท่องเที่ยว การให้ความรู้แก่บุคคลที่เกี่ยวข้องกับนักท่องเที่ยว การออกกฎหมายเพื่อป้องกันความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว และการให้ความช่วยเหลือเมื่อนักท่องเที่ยวประสบอันตราย

2) สิ่งอำนวยความสะดวกด้านความปลอดภัยจากการใช้บริการท่องเที่ยว คือการให้ความคุ้มครองและดูแลความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยวระหว่างการใช้บริการท่องเที่ยว เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดอุบัติเหตุหรือถูกหลอกลวงจากผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยว ดังนี้

2.1) ความปลอดภัยจากการใช้บริการด้านการขนส่งนั้น นักท่องเที่ยวควรได้รับการคุ้มครองโดยการเตรียมเส้นทางและยานพาหนะที่เหมาะสม รวมถึงการเลือกผู้ประจายานพาหนะที่มีความสามารถ เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดอุบัติเหตุที่อาจส่งผลกระทบต่อนักท่องเที่ยว นอกจากนี้ยังต้องป้องกันไม่ให้นักท่องเที่ยวตกเป็นเหยื่อของการประทุษร้าย เช่น การถูกวางยานอนหลับ การถูกกรีดล้างกระเป๋ หรือการถูกจี้ปล้นบนยานพาหนะขนส่ง อีกทั้งยังต้องมีมาตรการป้องกันการโกงราคาค่าโดยสารเพื่อความเป็นธรรมแก่ผู้ใช้บริการ

2.2) ความปลอดภัยจากการใช้บริการด้านที่พักแรมสำหรับนักท่องเที่ยว ควรมีการป้องกันไม่ให้ทรัพย์สินของนักท่องเที่ยวสูญหายหรือเสียหาย ไม่ว่าจะเกิดขึ้นภายในห้องพักหรือที่ฝากไว้กับโรงแรม นอกจากนี้ยังต้องมีมาตรการป้องกันไม่ให้นักท่องเที่ยวถูกโกงราคาค่าที่พัก เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมและความพึงพอใจในการใช้บริการ

2.3) ความปลอดภัยจากการใช้บริการด้านแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยว ควรมีการคุ้มครองและป้องกันไม่ให้เกิดอุบัติเหตุระหว่างเที่ยวชมในแหล่งท่องเที่ยว นอกจากนี้ยังต้องป้องกันไม่ให้นักท่องเที่ยวถูกโกงราคาค่าเข้าชมจากแหล่งท่องเที่ยว เพื่อให้การท่องเที่ยวเป็นไปอย่างปลอดภัยและคุ้มค่าที่สุด

2.4) ความปลอดภัยจากการใช้บริการด้านอาหารและเครื่องดื่มสำหรับนักท่องเที่ยว ควรมีการป้องกันไม่ให้นักท่องเที่ยวเสี่ยงต่ออาหารเป็นพิษ และต้องมีการป้องกันไม่ให้เกิดการโกงราคาค่าอาหารและเครื่องดื่มจากร้านอาหาร เพื่อให้ นักท่องเที่ยวสามารถเพลิดเพลินกับอาหารและเครื่องดื่มได้อย่างปลอดภัยและคุ้มค่า

2.5) ความปลอดภัยจากการให้บริการด้านนำเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยว ควรมีการป้องกันไม่ให้นักท่องเที่ยวตกเป็นเหยื่อของการถูกหลอกลวงจากธุรกิจนำเที่ยวที่ขายบริการแล้วไม่

ให้บริการตามที่ตกลง หรือให้บริการไม่ครบถ้วนตามที่สัญญา รวมถึงการป้องกันการโกงราคาค่าบริการ นำเที่ยว เพื่อให้มั่นใจว่านักท่องเที่ยวจะได้รับประสบการณ์ที่ดีและคุ้มค่าจากการใช้บริการ

2.6) ความปลอดภัยจากการใช้บริการด้านสินค้าที่ระลึกสำหรับนักท่องเที่ยว
ควรมีการป้องกันไม่ให้นักท่องเที่ยวตกเป็นเหยื่อของการหลอกลวงจากผู้ประกอบธุรกิจจำหน่ายสินค้าที่ระลึกที่ขายสินค้าที่ไม่มีคุณภาพมาตรฐานหรือของปลอม หรือกรณีที่จ่ายเงินแล้วไม่ได้รับสินค้าหรือได้รับสินค้าล่าช้า รวมถึงการโกงราคาสินค้าให้สูงเกินไป เพื่อให้มั่นใจว่านักท่องเที่ยวจะได้รับสินค้าที่มีคุณภาพ และคุ้มค่ากับราคาที่จ่ายไป

3) สิ่งอำนวยความสะดวกด้านความปลอดภัยอื่นๆ คือการคุ้มครองและดูแลความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวในด้านต่างๆ เช่น การอำนวยความสะดวกและความปลอดภัยในการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ รวมถึงการให้ข่าวสารและข้อมูลด้านความปลอดภัยแก่ นักท่องเที่ยว เพื่อให้พวกเขามีความมั่นใจและปลอดภัยในระหว่างการท่องเที่ยว

จึงสรุปได้ว่าทรัพยากรท่องเที่ยวเมืองคัมภีร์ประกอบสำคัญอย่างน้อย 3 องค์ประกอบตามที่กล่าวมาข้างต้น แต่จากมุมมองของผู้เขียน องค์ประกอบของทรัพยากรท่องเที่ยวในประเทศไทยควรประกอบด้วย 4 As โดยเพิ่ม "ความเป็นมิตรไมตรีจากเจ้าของท้องถิ่น" (Amity) เข้าไปเป็นอีกหนึ่ง A เนื่องจากคนไทยมีความเป็นมิตรไมตรีกับนักท่องเที่ยวอย่างดียิ่ง ซึ่งถือเป็นจุดแข็งที่ทำให้ประเทศไทยได้เปรียบประเทศอื่นๆ นอกจากนี้ยังเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้นักท่องเที่ยวที่มาเยือนเกิดความสุขและประทับใจ จนอยากกลับมาเยือนอีกครั้งและเผยแพร่ความเป็นมิตรไมตรีของคนไทยไปทั่วโลก ความเป็นมิตรไมตรีนี้สามารถแสดงออกได้ใน 2 ลักษณะดังนี้

1) การให้การต้อนรับอย่างอบอุ่นแก่นักท่องเที่ยว ได้แก่ การส่งยิ้มและทักทายพูดคุยกับนักท่องเที่ยว การแสดงความโอ้อ้อมอารีผ่านการให้บริการเล็กๆ น้อยๆ แก่นักท่องเที่ยว รวมถึงการเชิญชวนให้นักท่องเที่ยวเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ เช่น งานบุญ งานประเพณี เป็นต้น

2) การให้ความช่วยเหลือแก่นักท่องเที่ยว ได้แก่ การให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ การช่วยเหลือนักท่องเที่ยวที่ประสบปัญหาความเดือดร้อน อุบัติเหตุ หรือภัยจากโจรผู้ร้าย รวมถึงการช่วยเหลือนักท่องเที่ยวที่เจ็บไข้ได้ป่วยอย่างกะทันหัน การชี้แนะเส้นทางไปยังแหล่งท่องเที่ยว และการให้คำแนะนำหรือคำเตือนเกี่ยวกับความปลอดภัยต่างๆ แก่นักท่องเที่ยว

Thammabut ได้แบ่งองค์ประกอบของการท่องเที่ยวเป็น 5 ประเภทเช่นกัน คือ

1. การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility) หมายถึง การมีระบบโครงสร้างพื้นฐานที่เหมาะสม เช่น ระบบคมนาคมขนส่ง สนามบิน และบริการด้านการขนส่งต่างๆ ทั้งทางอากาศ ทางบก และทางน้ำ ซึ่งช่วยอำนวยความสะดวกให้นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางไปถึงแหล่งท่องเที่ยว (Attraction) หรือจุดหมายปลายทาง (Destination) ได้อย่างสะดวกสบาย

2. ที่พักแรม (Accommodation) หมายถึง การมีที่พักสำหรับนักท่องเที่ยวที่ต้องการค้างคืนเป็นสิ่งสำคัญเพื่อรองรับความต้องการ โดยที่พักมีหลายประเภท เช่น โรงแรม รีสอร์ท เกสต์เฮาส์ และโฮมสเตย์ ซึ่งแต่ละประเภทจะมีสิ่งอำนวยความสะดวกที่แตกต่างกัน สิ่งเหล่านี้จะส่งผลต่อราคาค่าบริการที่แตกต่างกัน เช่น ภัตตาคาร สระว่ายน้ำ ฟิตเนสเซนเตอร์ ซาวน่า ศูนย์กลางธุรกิจ และสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ ซึ่งสามารถใช้เป็นตัวบ่งชี้ระดับราคาของที่พักได้

3. แหล่งท่องเที่ยว (Attraction) เป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดในการเดินทาง เพราะเป็นจุดดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเหล่านั้น

4. กิจกรรม (Activities) การท่องเที่ยวและกิจกรรมนันทนาการถือเป็นองค์ประกอบสำคัญในยุคปัจจุบัน เพราะการท่องเที่ยวไม่เพียงแต่เป็นการเดินทางไปชมโบราณสถาน อนุสาวรีย์ หรือความงดงามของธรรมชาติเท่านั้น แต่ยังเป็นโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ เช่น การเดินป่า การล่องแก่งในแม่น้ำ การปั่นจักรยาน การดำน้ำ หรือการตกปลาหมึกในทะเลลึก ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้ไม่เพียงแต่สร้างประสบการณ์ที่น่าจดจำแก่นักท่องเที่ยวเท่านั้น แต่ยังช่วยกระจายรายได้ไปยังชุมชนต่างๆ อีกด้วย

5. การบริการทั่วไป (Ancillary) คือบริการเบ็ดเตล็ดทั้งหมดที่มีให้แก่ นักท่องเที่ยว เช่น บริการร้านอาหาร โรงพยาบาล ไปรษณีย์ สถานีบริการน้ำมัน ร้านค้า ร้านขายของที่ระลึก ห้องสุขา ลานจอดรถ ตู้กดเงินสด และบริการอื่นๆ ที่อำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวในระหว่างการเดินทาง (Thammabut, 2006)

2.1.4 ศักยภาพด้านการท่องเที่ยว

วิวัฒน์ชัย บุญยภักดิ์ ให้ความหมายของศักยภาพ หมายถึง ความสามารถ หรือความพร้อมในตัวเองของสิ่งหนึ่งสิ่งใดที่จะเอื้ออำนวยต่อการพัฒนา ปรับปรุง จัดการ หรือการทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงใดๆ ขึ้น ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่ง พิจารณาจากองค์ประกอบต่อไปนี้

2.1.4.1 คุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว หมายถึง สาระที่แท้จริงของแหล่งท่องเที่ยวที่สามารถสร้างความสนใจและดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาเยือน เช่น ความเก่าแก่ทางประวัติศาสตร์ ความสำคัญทางความเชื่อ บรรยากาศ ความสวยงาม สภาพภูมิทัศน์ทางธรรมชาติ หรือวิถีชีวิตของชุมชนโดยรอบ ซึ่งมีลักษณะหลายด้านที่เป็นนามธรรมและมีข้อปลีกย่อยที่ต้องพิจารณา การพิจารณาคูณค่าดังกล่าวจะต้องใช้องค์รวม โดยอาศัยประสบการณ์ ความรอบรู้ และความรอบคอบ

2.1.4.2 สภาพการเข้าถึง หมายถึง ความสะดวกสบายและความเหมาะสมในการเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยว เช่น ระยะทางจากตัวเมือง ลักษณะการเดินทาง สภาพเส้นทาง ความสะดวกในการเข้าถึง และค่าใช้จ่ายในการเดินทาง หากแหล่งท่องเที่ยวใดมีความพร้อมในการเดินทาง

สามารถเข้าถึงได้ทุกเส้นทางคมนาคมในทุกฤดูกาล และมีพาหนะที่หาง่ายในราคาที่พอสมควร ก็จะถือว่ามีความสะดวกและพร้อมสำหรับการเดินทางมากที่สุด

2.1.4.3 สิ่งอำนวยความสะดวก หมายถึง บริการขั้นพื้นฐานที่จำเป็นต่อการท่องเที่ยว และระบบสาธารณูปโภคในบริเวณพื้นที่นั้นๆ ที่นักท่องเที่ยวสามารถใช้บริการได้สะดวก เช่น โรงแรม สถานบันเทิง ร้านอาหารและเครื่องดื่ม ระบบไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ สถานพยาบาล สถานีตำรวจ หรือระบบรักษาความปลอดภัย โดยต้องพิจารณาด้านคุณภาพและจำนวนของสิ่งอำนวยความสะดวกเหล่านั้นให้เหมาะสม

2.1.4.4 สภาพแวดล้อม หมายถึง สิ่งที่อยู่รอบตัวของแหล่งท่องเที่ยว รวมทั้งด้านระบบนิเวศและสภาพทางภูมิศาสตร์ เช่น สภาพทางกายภาพ สภาพอากาศ สภาพน้ำ มลภาวะ ชยะ กลิ่น เสียง และความสะดวกอื่นๆ หากแหล่งท่องเที่ยวมีสภาพแวดล้อมที่ดี ย่อมช่วยสร้างความประทับใจให้แก่นักท่องเที่ยวได้มากขึ้น

2.1.4.5 ข้อจำกัดในการรับนักท่องเที่ยว หมายถึง อุปสรรคหรือข้อขัดแย้งในการใช้สถานที่นั้นเป็นแหล่งท่องเที่ยว เช่น การจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวที่สามารถเข้าชมในแต่ละครั้ง เนื่องจากมีที่พักไม่เพียงพอ น้ำไม่เพียงพอ หรือมีปัญหาเกี่ยวกับระบบความปลอดภัย รวมถึงข้อจำกัดด้านสภาพอากาศ หรือข้อจำกัดที่เกิดจากการเป็นเขตหวงห้ามของทางราชการหรือเอกชน

2.1.4.6 ความมีชื่อเสียงในปัจจุบัน หมายถึง ความเป็นที่รู้จักแพร่หลายของแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ซึ่งสามารถวัดได้จากการสอบถามหรือจากจำนวนของนักท่องเที่ยวที่มาเยือนในแต่ละแห่ง

2.1.4.7 กิจกรรมการท่องเที่ยว หมายถึง กิจกรรมที่ดึงดูดความสนใจในแหล่งท่องเที่ยว เพื่อให้ให้นักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวได้รับความสุขและประสบการณ์ที่น่าจดจำ

2.1.4.8 การบริการที่พัก หมายถึง การประกอบธุรกิจที่ผู้ให้บริการตกลงให้ผู้เช่าได้เช่าโรงแรม และรีสอร์ทที่ผู้ให้บริการได้จัดให้ ซึ่งจัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ทางธุรกิจเพื่อให้บริการที่พักชั่วคราว

2.1.5 การพัฒนาการท่องเที่ยว

ประเด็นการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เกิดความพึงพอใจระหว่างนักท่องเที่ยว พื้นที่ท่องเที่ยว และชุมชน โดยเฉพาะการคำนึงถึงผลประโยชน์ของชุมชนในด้านเศรษฐกิจภายใต้ขอบเขตของการพัฒนา ซึ่งประกอบด้วย 4 ขอบเขตหลัก ดังนี้

2.1.5.1 การพัฒนาพื้นที่เน้นการพัฒนาที่สอดคล้องกับโครงสร้างพื้นฐานของทรัพยากร สิ่งแวดล้อม และระบบนิเวศของพื้นที่ กล่าวคือ การพัฒนาต้องคงความเป็นเอกลักษณ์ของ

ระบบนิเวศในพื้นที่ เช่น ระบบนิเวศป่าเขตร้อน ซึ่งมุ่งเน้นการท่องเที่ยวเพื่อศึกษาสิ่งแวดล้อมในระบบนิเวศเขตร้อน โดยไม่ทำการเปลี่ยนแปลงหรือทำลายระบบนิเวศเดิมของพื้นที่แต่อย่างใด

2.1.5.2 การพัฒนากิจกรรมทางการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นในแหล่งท่องเที่ยวจำเป็นต้องอาศัยทุนหรือทรัพยากรเดิมในพื้นที่เป็นพื้นฐาน เช่น กิจกรรมเดินป่าศึกษาธรรมชาติในพื้นที่ ซึ่งมุ่งเน้นการศึกษาสภาพป่าไม้ พืชพันธุ์ สัตว์ป่า และระบบนิเวศทางธรรมชาติของพื้นที่ โดยไม่ทำการปรับแต่งหรือเปลี่ยนแปลงสิ่งใดในระบบนิเวศเดิม

2.1.5.3 การจัดการการท่องเที่ยวจำเป็นต้องอาศัยหลักการที่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง โดยต้องคำนึงถึงการจัดการเพื่ออนุรักษ์และรักษาสภาพแวดล้อมในพื้นที่ รวมถึงการตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวและชุมชน อีกทั้งยังต้องคำนึงถึงผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมจากการท่องเที่ยวทั้งในปัจจุบันและอนาคต

2.1.5.4 ชุมชนหมายถึงการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการต่างๆ ด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่ ซึ่งรวมถึงการวางแผน การดำเนินการ การจัดการด้านผลประโยชน์จากการท่องเที่ยว การจัดการผลกระทบ และการติดตามตรวจสอบผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยว (วิวัฒน์ชัย บุญยภักดี, 2538 อ้างอิงใน วิภาวดี ลิ้มสวัสดิ์และคณะ, 2560)

กอสลิง ได้อธิบายถึงผู้ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ดังนี้

1) ภาครัฐ เป็นกลไกสำคัญในการดำเนินการหรือกำหนดกิจกรรมต่างๆ ด้านการท่องเที่ยวให้ประสบความสำเร็จ เนื่องจากภาครัฐสามารถควบคุมหรือกำหนดทิศทางของการจัดการการท่องเที่ยวไปสู่รูปแบบที่ต้องการได้ โดยอาศัยความร่วมมือจากกลุ่มบุคคลอื่นๆ ในการสนับสนุนและประสานงานระหว่างกลุ่มต่างๆ ให้มีความเชื่อมโยงกัน เพื่อให้การปฏิบัติการท่องเที่ยวมีประสิทธิภาพ โดยการบริหารจัดการที่เน้นนโยบายด้านสวัสดิภาพและความปลอดภัยในการท่องเที่ยว และการพิจารณาหาจุดยืนด้านการท่องเที่ยวร่วมกันเพื่อประสานไปในทิศทางเดียวกัน

2) ผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยว หรือภาคเอกชนเป็นกลุ่มบุคคลที่ใกล้ชิดและได้รับผลประโยชน์โดยตรงจากนักท่องเที่ยว โดยผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวมีส่วนสำคัญในการสร้างความเป็นไปได้ในการพัฒนาการท่องเที่ยว ควรมีบทบาทในการพิจารณาตลาดท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับแหล่งท่องเที่ยวและสภาพท้องถิ่นนั้น ๆ รวมถึงการลดและควบคุมมลพิษต่างๆ ที่เกิดจากกิจกรรมการท่องเที่ยว นอกจากนี้ไม่ควรเข้ามาผูกขาดธุรกิจท่องเที่ยวหรือเน้นการสร้างรายได้และการเติบโตของธุรกิจท่องเที่ยวเพียงอย่างเดียว ควรคำนึงถึงสภาพแวดล้อมและแหล่งท่องเที่ยวด้วย การพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชนควรพิจารณาความคิดเห็นและความต้องการของคนในท้องถิ่นเป็นหลัก และควรประกอบธุรกิจท่องเที่ยวด้วยความจริงใจ ซื่อสัตย์ พร้อมให้ความร่วมมือกับนโยบาย กลยุทธ์ และแผนการท่องเที่ยวของภาครัฐ

3) ชุมชนเจ้าของพื้นที่ การมีส่วนร่วมของประชาชนเจ้าของพื้นที่ในการพัฒนาการท่องเที่ยวจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อท้องถิ่นและการท่องเที่ยวอย่างมาก โดยจะช่วยให้เกิดการกระจายรายได้และยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ เจ้าของพื้นที่จึงเป็นกลไกสำคัญในกระบวนการจัดการการท่องเที่ยว ซึ่งสามารถสร้างและพัฒนาการท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผ่านบทบาทในการรักษา ปกป้อง พื้นฟู และเสริมคุณค่าแหล่งท่องเที่ยว รวมถึงสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตของท้องถิ่นให้คงอยู่ตามความเหมาะสม เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว นอกจากนี้ยังสามารถคิดสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์พื้นบ้านที่ไม่ทำลายธรรมชาติ ซึ่งจะช่วยให้รายได้ให้กับชุมชนและสร้างทางเลือกให้นักท่องเที่ยวในการเลือกสินค้าของที่ระลึก การร่วมกันจัดสรรผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นอย่างเป็นธรรม จะเสริมสร้างความเข้าใจที่ดี และส่งเสริมความเป็นมิตรระหว่างนักท่องเที่ยวและชุมชนท้องถิ่น รวมถึงความสัมพันธ์ที่ดีภายในชุมชนท้องถิ่นเอง อีกทั้งยังช่วยเสริมสร้างความปลอดภัยในการท่องเที่ยวอีกด้วย

4) นักท่องเที่ยว การท่องเที่ยวจะเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยนักท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบ และมีจิตสำนึกที่ดี โดยการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยว สภาพแวดล้อม วัฒนธรรม และวิถีชีวิตของชุมชนในพื้นที่นั้นๆ ก่อนการเดินทาง เพื่อหลีกเลี่ยงการสร้างความเสียหายแก่แหล่งท่องเที่ยวและเพื่อป้องกันความเข้าใจผิดในเรื่องของขนบธรรมเนียมประเพณีท้องถิ่น นักท่องเที่ยวต้องมีความรับผิดชอบในการเคารพกฎระเบียบทางการเมือง สังคม ศาสนา ศิลธรรม กฎหมาย และข้อบังคับต่างๆ ที่มีอยู่ในพื้นที่นั้นๆ นักท่องเที่ยวควรใส่ใจในการปกป้องและรักษาแหล่งท่องเที่ยว พร้อมทั้งไม่รบกวนสิ่งแวดล้อมหรือคนอื่น รวมถึงคนในท้องถิ่น โดยต้องเป็นการท่องเที่ยวที่ส่งผลดีและไม่ทำลายความเป็นธรรมชาติและวัฒนธรรมของพื้นที่ท่องเที่ยว

2.1.6 บทบาทของผู้เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว

2.1.6.1 บทบาทรัฐบาล ได้มีการกำหนดบทบาทรัฐบาลในการรักษาผลประโยชน์ทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม การรักษาสภาพแวดล้อมธรรมชาติและวัฒนธรรมของประเทศ ดังนี้

1) การศึกษาผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่มีต่อสิ่งแวดล้อม สังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจจะดำเนินการโดยการส่งเสริมนักวิจัยและชุมชน ร่วมกับผู้เชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยว เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ปัญหาตลอดจนผลกระทบที่เกิดขึ้นในแหล่งท่องเที่ยว พร้อมหาแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น

2) การสนับสนุนและช่วยเหลือหน่วยงานราชการระดับท้องถิ่นในการสร้างกลยุทธิการพัฒนาการท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับการอนุรักษ์จะเน้นไปที่การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว โดยหน่วยงานจะร่วมมือกับชุมชนเจ้าของพื้นที่ในการสร้างกลยุทธิการท่องเที่ยว เช่น กลยุทธิการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่อุทยานแห่งชาติภูกระดึง จังหวัดเลย ซึ่งหนึ่งในกิจกรรมคือการมอบชุดบัตรนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้กับนักท่องเที่ยวที่นำขยะจากอาหารและสิ่งของที่ตนนำไปใช้ที่อุทยานกลับลงมายังพื้นที่ด้านล่าง

3) การพัฒนามาตรฐานและกฎข้อบังคับต่างๆ ในการประเมินผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมอย่างมีประสิทธิภาพ ควรรวมถึงการตรวจสอบโครงการที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวอย่างสม่ำเสมอ เช่น การพัฒนามาตรฐานที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบท หรือโฮมสเตย์ (Homestay) ของประเทศไทย เพื่อให้มีมาตรฐานที่เหมาะสมและสอดคล้องกับลักษณะเฉพาะของแต่ละแห่ง

4) การให้ความสำคัญกับการศึกษาและการปลูกฝังจิตสำนึกของประชาชนต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวจะเน้นการสร้างจิตสำนึกผ่านการฝึกอบรม การให้ความรู้ และการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างกลุ่มต่างๆ เช่น กลุ่มนักท่องเที่ยว กลุ่มเจ้าบ้านหรือคนในพื้นที่ และกลุ่มเจ้าหน้าที่ผู้ดูแลสถานที่และให้บริการแก่นักท่องเที่ยว

5) การให้ความสำคัญกับเรื่อง 'ขีดความสามารถในการรองรับได้ของการท่องเที่ยว' (Tourism Development Carrying Capacity) ในแต่ละพื้นที่จะต้องมีระบบการตรวจสอบอย่างสม่ำเสมอ พร้อมทั้งมาตรการในการปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับลักษณะของแต่ละพื้นที่ เช่น การกำหนดจำนวน นักท่องเที่ยว เวลา และวัตถุประสงค์ในการท่องเที่ยวในบางแหล่งท่องเที่ยว เช่น เส้นทางท่องเที่ยวไปยังน้ำตกขุนทอง ซึ่งตั้งอยู่ในอุทยานแห่งชาติภูกระดึง จังหวัดเลย ที่มีสภาพธรรมชาติเป็นป่าดิบเขา จะอนุญาตเฉพาะนักวิชาการที่สนใจศึกษาธรรมชาติป่าดิบเขาเพื่อการศึกษาและวิจัย โดยมีการจำกัดจำนวนและกำหนดช่วงเวลาการเข้าออก ซึ่งจะต้องได้รับอนุญาตจากเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติ

6) มีมาตรการควบคุมนักท่องเที่ยวให้มีจำนวนเหมาะสมกับพื้นที่ที่มีความเปราะบางทางธรรมชาติและวัฒนธรรม เช่น เกาะหรือหมู่บ้านชาวเขา ซึ่งจำนวนของนักท่องเที่ยวจะถูกจำกัดโดยข้อจำกัดทางกายภาพ จำนวนที่พัก ความยากง่ายในการเข้าถึง ตลอดจนสิ่งอำนวยความสะดวก เป็นต้น

7) ควรมีการจัดตั้งคณะกรรมการให้คำปรึกษาทางด้านการท่องเที่ยว (Tourism Advisory Board) ในระดับท้องถิ่น เนื่องจากแต่ละพื้นที่มีความแตกต่างกันในด้านทรัพยากร รูปแบบการท่องเที่ยว และกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง ดังนั้น คณะกรรมการควรประกอบด้วยตัวแทนจากทุกภาคส่วน ไม่ว่าจะเป็นชุมชน ผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว หน่วยงานที่รับผิดชอบในพื้นที่ ตลอดจนผู้เชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยวในระดับท้องถิ่น เพื่อให้เกิดการบริหารจัดการที่เหมาะสมและสอดคล้องกับลักษณะเฉพาะของแต่ละพื้นที่

8) ควรมีการให้ความรู้อย่างต่อเนื่องแก่หน่วยงานของรัฐบาลที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะหน่วยงานหลักด้านการท่องเที่ยว ผ่านการพัฒนาความรู้ในหลากหลายรูปแบบ เช่น การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ การจัดทำสื่อความรู้ทั้งในรูปแบบเอกสารและสื่อดิจิทัล ตลอดจนการนำเสนอข้อมูลผ่านเว็บไซต์เพื่อให้สามารถศึกษาและสืบค้นได้ด้วยตนเอง ทั้งนี้เพื่อเสริมสร้างศักยภาพและความเข้าใจในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างมีประสิทธิภาพ

9) ควรผลักดันให้การท่องเที่ยวเป็นหนึ่งในหัวข้อสำคัญในการประชุมวางแผนเชิงยุทธศาสตร์ เนื่องจากมีผลกระทบต่องานเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อมโดยรวม โดยเปิดโอกาสให้ชุมชนสามารถเสนอแผนพัฒนาการท่องเที่ยวของตนไปยังหน่วยงานระดับภูมิภาคและระดับประเทศ ซึ่งเป็นแนวทางการพัฒนาจากระดับล่าง (Bottom-up Approach) ไปสู่การวางแผนและบริหารจัดการการท่องเที่ยวในระดับประเทศอย่างเป็นระบบ

2.1.6.2 บทบาทผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวและเอกชน เป็นผู้ดำเนินการการท่องเที่ยวไปสู่ท้องถิ่น จึงควรมีบทบาทในการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยว ดังนี้

1) ควรส่งเสริมการลดมลพิษจากกิจกรรมการท่องเที่ยว โดยนำแนวทางที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมมาใช้ เช่น การเปลี่ยนมาใช้รถพลังงานไฟฟ้าแทนรถที่ใช้เชื้อเพลิงฟอสซิลในพื้นที่ท่องเที่ยว เพื่อลดการปล่อยมลพิษและส่งเสริมการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

2) การลดการปล่อยของเสียสามารถทำได้ผ่านกระบวนการนำกลับมาใช้ใหม่ (Recycling) เช่น การบำบัดและนำกลับมาใช้ประโยชน์จากน้ำเสียหรือน้ำทิ้งที่เกิดจากการชำระล้างของผู้เข้าพักในโรงแรม โดยนำน้ำที่ผ่านการบำบัดมาใช้รดน้ำพืชผักในพื้นที่ นอกจากนี้ ควรติดตั้งระบบบำบัดน้ำเสียที่มีประสิทธิภาพและดำเนินการตรวจสอบอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้แน่ใจว่าน้ำที่ปล่อยออกสู่สาธารณะมีคุณภาพที่ปลอดภัยและไม่ก่อให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม

3) ควรส่งเสริมการใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพโดยนำพลังงานทางเลือกมาประยุกต์ใช้ในภาคการท่องเที่ยว เช่น การใช้พลังงานแสงอาทิตย์และพลังงานลมในโรงแรมหรือสถานประกอบการบางแห่ง ตัวอย่างเช่น หมู่บ้านชาวเขาในภาคเหนือของประเทศไทยที่ผลิตพลังงานแสงอาทิตย์เพื่อใช้เป็นไฟฟ้าในชุมชน หรือหมู่บ้านข้างบ้านกระเหรี่ยงรวมมิตร จังหวัดเชียงราย ที่นำมูลช้างมาผลิตเป็นแก๊สหุงต้มให้กับโรงเรียนในชุมชน ซึ่งช่วยลดการใช้พลังงานเชื้อเพลิงและส่งเสริมแนวทางการอนุรักษ์พลังงานอย่างยั่งยืน

4) ควรลดกิจกรรมที่เสี่ยงต่อการทำลายสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ โดยหลีกเลี่ยงการก่อสร้างหรือพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในพื้นที่เปราะบาง เช่น ป่าชายเลน ชายหาด เขตอาศัยของสัตว์ป่า และโบราณสถาน เนื่องจากอาจส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศ การรุกรานถิ่นที่อยู่อาศัยของสัตว์ และความสมดุลของธรรมชาติ การอนุรักษ์พื้นที่เหล่านี้จะช่วยรักษาทรัพยากรธรรมชาติและความหลากหลายทางชีวภาพให้คงอยู่ได้อย่างยั่งยืน

5) ควรนำแนวคิดการตลาดสีเขียว (Green Market) มาปรับใช้ในการส่งเสริมการท่องเที่ยวแนวอนุรักษ์ โดยเน้นการลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม เช่น การให้คำแนะนำแก่นักท่องเที่ยวเกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติที่เป็นมิตรต่อธรรมชาติ ตัวอย่างที่น่าสนใจคือ การท่องเที่ยวเดินป่าและดูนกในหมู่บ้านชาวเขากาบ้านห้วยอี จังหวัดแม่ฮ่องสอน ซึ่งมีการใช้วิถีชีวิตธรรมชาติ เช่น ใบดอง เป็น

ภาชนะบรรจุอาหารแทนพลาสติก ซึ่งช่วยลดขยะมูลฝอยในแหล่งท่องเที่ยวและส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

2.1.6.3 บทบาทนักท่องเที่ยว ทั้งนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้าไปยังแหล่งท่องเที่ยวด้วยตนเองและนักท่องเที่ยวที่ใช้บริการของบริษัทนำเที่ยว ต่างมีบทบาทในการกระจายรายได้สู่ชุมชน โดยช่วยส่งเสริมเศรษฐกิจท้องถิ่น แต่ในขณะเดียวกัน นักท่องเที่ยวอาจมีผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมของพื้นที่ท่องเที่ยวได้ ดังนั้น นักท่องเที่ยวควรมีบทบาท ดังนี้

1) เลือกใช้บริการบริษัทนำเที่ยวที่มีจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม โดยควรศึกษารูปแบบการท่องเที่ยวที่ส่งเสริมความยั่งยืน รวมถึงการเดินทางที่คำนึงถึงทั้งสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่น

2) ศึกษาข้อมูลล่วงหน้าเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวแต่ละแห่ง เช่น ประวัติศาสตร์สภาพแวดล้อม กฎระเบียบ และข้อบังคับ เพื่อเตรียมความพร้อมก่อนการเข้าชม นอกจากนี้ ควรทำความเข้าใจเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว เช่น กรณีการเดินป่าในฤดูฝน ซึ่งบางพื้นที่อาจมีหาค นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มักหาคแล้วและพยายามกำจัดหาค ดังนั้น ควรหลีกเลี่ยงเส้นทางดังกล่าวหรือหาวิธีป้องกันตัวเอง เช่น การใช้ถุงกันหาคแทนการทำลายสิ่งมีชีวิตในระบบนิเวศ

3) ท่องเที่ยวอย่างมีจิตสำนึกต่อสิ่งแวดล้อม และระมัดระวังพฤติกรรมที่อาจส่งผลกระทบต่อวัฒนธรรมและระบบนิเวศในพื้นที่ เช่น การดำน้ำชมฝูงปลาและปะการังใต้ทะเล นักท่องเที่ยวควรหลีกเลี่ยงการให้อาหารปลา เพราะอาจทำให้พฤติกรรมการหาอาหารของปลาผิดธรรมชาติ และเศษพลาสติกจากบรรจุภัณฑ์อาหารอาจก่อให้เกิดอันตรายต่อสิ่งมีชีวิตทางทะเล ดังนั้น ควรปฏิบัติตามแนวทางการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เพื่อรักษาความสมดุลของธรรมชาติ

4) หลีกเลี่ยงการซื้อสินค้าและบริการที่ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศและวัฒนธรรมของชุมชน เช่น ในกรณีการท่องเที่ยวชายทะเล ควรงดซื้อของที่ระลึกที่ทำจากซากสิ่งมีชีวิตหรือวัสดุจากท้องถิ่น เช่น เปลือกหอย ปะการัง หรือซากสัตว์ทะเล ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อความสมดุลของระบบนิเวศ ควรเลือกสนับสนุนสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและสืบทอดวัฒนธรรมท้องถิ่นแทน

5) ปฏิบัติตามกฎหมายระเบียบและข้อแนะนำของแหล่งท่องเที่ยวอย่างเคร่งครัด เช่น การแต่งกายให้เหมาะสมกับการเดินป่า โดยหลีกเลี่ยงเสื้อผ้าสีฉูดฉาดเกินไป และงดส่งเสียงดังขณะเดินป่าศึกษาธรรมชาติ เพราะอาจรบกวนและส่งผลกระทบต่อชีวิตของสัตว์ป่าในพื้นที่ การปฏิบัติตามแนวทางเหล่านี้ช่วยให้การท่องเที่ยวเป็นไปอย่างยั่งยืนและลดผลกระทบต่อระบบนิเวศ

6) ให้ความร่วมมือในกิจกรรมอนุรักษ์ของแหล่งท่องเที่ยว เช่น ในกรณีการเที่ยวชมถ้ำ ควรหลีกเลี่ยงการสัมผัสหินงอกหินย้อย เพราะน้ำมันจากผิวหนังอาจชะลอหรือหยุดกระบวนการก่อตัว

ตามธรรมชาติ อีกทั้งอาจทำให้เกิดความเสียหายหรือแตกหักจนไม่สามารถฟื้นฟูได้ การปฏิบัติตามแนวทางเหล่านี้ช่วยรักษาความสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติให้คงอยู่สำหรับคนรุ่นหลัง

2.1.6.4 บทบาทชุมชนเจ้าของพื้นที่ ชุมชนเจ้าของพื้นที่มีบทบาทสำคัญในการดูแลและรักษาแหล่งท่องเที่ยว เนื่องจากเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรงและมีความเข้าใจในระบบนิเวศ วัฒนธรรม และทรัพยากรในพื้นที่ของตน ชุมชนสามารถมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เช่น การกำหนดกฎระเบียบ การให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว และการส่งเสริมกิจกรรมท้องถิ่นที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เพื่อรักษาแหล่งท่องเที่ยวให้คงอยู่ต่อไปในระยะยาว

1) การให้บริการข้อมูลและดูแลนักท่องเที่ยวอย่างเป็นมิตรเป็นสิ่งสำคัญ ชุมชนเจ้าของพื้นที่ควรให้ข้อมูลที่ถูกต้องและครบถ้วนเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว ด้วยความเต็มใจและเป็นมิตร เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้รับความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง และสามารถปฏิบัติตัวได้อย่างเหมาะสมระหว่างการท่องเที่ยว นอกจากนี้ การดูแลนักท่องเที่ยวด้วยความสุภาพและเป็นกันเองยังช่วยสร้างประสบการณ์ที่ดี และส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในชุมชน

2) การศึกษาและให้ข้อมูลเพื่อสร้างแรงจูงใจด้านการอนุรักษ์แก่นักท่องเที่ยวเป็นสิ่งสำคัญ โดยชุมชนควรให้ความรู้เกี่ยวกับคุณค่าของทรัพยากรการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งกระตุ้นให้นักท่องเที่ยวและคนในพื้นที่เกิดจิตสำนึกในการอนุรักษ์ วิธีการอาจรวมถึงการจัดกิจกรรมเสริมสร้างความรู้ เช่น การบรรยาย การจัดนิทรรศการ หรือการนำเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เพื่อโน้มน้าวให้ทุกคนตระหนักถึงความสำคัญของการรักษาธรรมชาติและวัฒนธรรมให้คงอยู่ต่อไป

3) การให้บริการสินค้าและผลิตภัณฑ์ที่ส่งเสริมการผลิตโดยชุมชนและไม่ก่อให้เกิดมลพิษในชุมชน เป็นการสนับสนุนการพัฒนาที่ยั่งยืน ชุมชนควรส่งเสริมสินค้าและผลิตภัณฑ์ที่ผลิตขึ้นจากทรัพยากรท้องถิ่น โดยไม่สร้างผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และจำหน่ายในราคายุติธรรมแก่นักท่องเที่ยว การสนับสนุนสินค้าท้องถิ่นไม่เพียงแต่ช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจชุมชน แต่ยังเป็นการอนุรักษ์วัฒนธรรมและวิถีชีวิตท้องถิ่น รวมถึงการลดการใช้ทรัพยากรจากภายนอกที่อาจส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

4) การร่วมมือปฏิบัติตามกฎระเบียบของชุมชนเป็นสิ่งสำคัญในการรักษาความยั่งยืนของแหล่งท่องเที่ยว ชุมชนควรแนะนำและชี้แนะนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับการเคารพกฎระเบียบที่มีอยู่ เช่น การเก็บหาของป่าในป่าชุมชน ซึ่งควรกระทำได้ภายใต้เงื่อนไขที่ไม่กระทบต่อระบบนิเวศและวิถีชีวิตของชุมชน อาจอนุญาตให้เก็บหาของป่าเพื่อยังชีพในบางกรณี แต่ต้องไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติหรือสร้างผลกระทบต่อแหล่งท่องเที่ยว การปฏิบัติตามกฎระเบียบเหล่านี้จะช่วยรักษาความสมดุลของธรรมชาติและคงความยั่งยืนของแหล่งท่องเที่ยวในระยะยาว

5) การร่วมประชุมวางแผนเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่องและจริงจังเป็นขั้นตอนสำคัญในการสร้างความยั่งยืนในการท่องเที่ยว การวางแผนควรเน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว โดยเฉพาะชุมชนในพื้นที่ เพื่อให้การพัฒนาเป็นไปตามความต้องการและความเหมาะสมของพื้นที่ การมีส่วนร่วมของทุกคนช่วยให้การวางแผนสามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้จริงและสามารถตอบสนองต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม

2.1.7 บทบาทของชุมชนกับการท่องเที่ยวชุมชนและการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

เมื่อกล่าวถึงชุมชนกับการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน ย่อมมีความสัมพันธ์กับบทบาทของชุมชนในการเป็นผู้มีส่วนได้เสียจากการท่องเที่ยว ทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยพบว่า บทบาทของชุมชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางของการท่องเที่ยวบนฐานคิดที่ว่าชาวบ้านทุกคนเป็นเจ้าของทรัพยากรและเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากการท่องเที่ยว โดยการนำทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นด้านต่าง ๆ ทั้งทรัพยากรทางธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ประเพณีวิถีชีวิตและวิถีการผลิตของชุมชนมาใช้เป็นต้นทุนหรือปัจจัยในการจัดการท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม รวมทั้งมีการพัฒนาศักยภาพของคนในชุมชนให้มีความรู้ความสามารถในการดำเนินงาน ตั้งแต่การตัดสินใจ การวางแผน การดำเนินงาน การสรุป โดยเน้นให้เกิดความยั่งยืนสู่คนรุ่นลูกหลานและเกิดประโยชน์ต่อท้องถิ่น ตลอดจนคำนึงถึงความสามารถในการรองรับของธรรมชาติเป็นสำคัญ และเมื่อพิจารณาถึงบทบาทของชุมชนที่จะเข้าไปร่วมส่งเสริมหรือดำเนินการด้านการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนแล้ว แบ่งพอสังเขปได้ดังนี้

1) บทบาทตามสิทธิกฎหมาย รัฐบาลไทยได้ลงนามรับหลักการปฏิญญาขององค์การสหประชาชาติ (UN) ในการประชุมเอิร์ทซัมมิต ที่กรุงริโอ เดอจาเนโร ประเทศบราซิล (Earth Summit, 1992) ได้นำหลักการ Agenda 21 ไปปรับปรุงกฎหมายในรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ที่ประกาศใช้บังคับเมื่อวันที่ 20 ตุลาคม 2540 นั้น โครงสร้างทางสังคมของประเทศได้เปลี่ยนไป โดยเฉพาะมิติทางด้านสังคม การรวมตัวกันขององค์กรชุมชน องค์กรพัฒนาเอกชนต่างๆ กล้าเรียกร้องในสิทธิ เริ่มเรียนรู้เรื่องผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการ พัฒนา นำบทเรียนและประสบการณ์ที่เกิดขึ้นจากผลกระทบทางการท่องเที่ยวมาทบทวน โดยอาศัยกฎหมายรัฐธรรมนูญที่เอื้อประโยชน์และเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลรักษาทรัพยากรมากขึ้น อย่างเช่น มาตรา 46 ที่บัญญัติว่าโดยอาศัยกฎหมายรัฐธรรมนูญที่เอื้อประโยชน์และเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม ในการดูแลรักษาทรัพยากรมากขึ้น อย่างเช่น มาตรา 46 ที่บัญญัติว่า "บุคคลซึ่งรวมกันเป็นชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมย่อมมีสิทธิอนุรักษ์ หรือฟื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะ หรือ วัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่นและของชาติ และมีส่วนร่วมในการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุล และยั่งยืน ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ ซึ่งถือว่าเป็นจุดเปลี่ยนที่สำคัญที่ทำให้ชุมชนใช้ความคิดทบทวนและหันมาทวงสิทธิ

2) บทบาทของชุมชนทางสังคม ถือเป็นกลไกที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งที่ชุมชนสามารถนำมาเป็นเครื่องมือในการส่งเสริมดำเนินการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยอาศัยกระบวนการที่เริ่มจากการแลกเปลี่ยน ข้อมูลร่วมกันของคนในชุมชน จัดเวทีที่ชาวบ้านเรียนรู้จากประสบการณ์และภูมิปัญญาท้องถิ่น การทำวิจัยชุมชนของคนในชุมชน การสร้างเครือข่าย โดยยึดพื้นฐานการเรียนรู้ต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมที่มีอยู่ในสังคมท้องถิ่น มุ่งสู่ความยั่งยืน มาตรการเหล่านี้จะช่วยส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และ ช่วยประชาสัมพันธ์รูปแบบการท่องเที่ยวของชุมชนไปในตัวด้วย ตัวอย่างเช่น ชุมชนบ้านกรูชิง อำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช ได้จัดทำแผนแม่บทชุมชนเพื่อการพัฒนาในทุก ๆ ด้านต่อการมีคุณภาพ ชีวิตที่ดีขึ้น รวมถึงเรื่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ แผนแม่บทชุมชนดังกล่าวได้ถูกใช้เป็นแนวทางที่สำคัญให้กับชุมชนอื่นที่มีความคิดริเริ่มจะดำเนินการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ แผนดังกล่าวไม่เพียงแต่จะช่วยสร้างภาพลักษณ์ที่เข้มแข็งของชุมชนให้เป็นที่รับรู้แล้ว แต่ยังสะท้อนถึงความสามารถของชุมชนที่จะจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยผ่าน กระบวนการเรียนรู้และอาศัยความสามารถของคนในชุมชนเองได้ ถือว่าการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ร่วมกันของคนในชุมชนจะช่วยส่งเสริม และประชาสัมพันธ์กิจกรรมที่แต่ละชุมชนดำเนินการให้ชุมชนอื่นได้เรียนรู้ และขยายไปสู่การสร้างเครือข่ายในระดับที่สูงขึ้น เช่น เครือข่ายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศภาคใต้ ซึ่งได้รวมเอาชุมชนที่ดำเนินการด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของแต่ละจังหวัดมารวมกันได้ส่งเสริมการท่องเที่ยวที่ใช้ชุมชนเป็นฐานในการบริหารจัดการ (Community-based Tourism หรืออาจเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า "Host Management") ในช่วง 2 ทศวรรษที่ผ่านมาได้ขยายตัวอย่างรวดเร็วและในอนาคตมีแนวโน้มที่จะเติบโตขึ้นเป็นเครือข่ายมากขึ้น

ทั้งนี้ รูปแบบของการจัดการโดยชุมชนถูกคาดหวังว่าเป็นวิธีการจัดการท่องเที่ยวแบบหนึ่งที่มีศักยภาพ โดยเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการ และสนับสนุนการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ รวมทั้งทรัพยากรการท่องเที่ยวในตัวเอง ในขณะเดียวกันก็เกิดประโยชน์แก่เศรษฐกิจชุมชนของคนในท้องถิ่นอีกด้านหนึ่งด้วย นอกจากนี้ หากมองในด้านของการตลาดด้วยแล้ว ปรากฏว่าตลาดของการท่องเที่ยวโดยชุมชนยังเป็นกลุ่มเฉพาะ และบ่อยครั้งคำว่า "การท่องเที่ยวโดยชุมชน" (Community-Based Tourism) หรือ "การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ" (Ecotourism) หรือ "การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์" (Conservation Tourism) และการเรียกชื่ออื่นในลักษณะคล้ายกัน ได้ถูกนำมาใช้เป็นเพียงสื่อการโฆษณาประชาสัมพันธ์ เพื่อส่งเสริมภาพพจน์ของการท่องเที่ยว แต่ในทางตรงกันข้าม กลับส่งผลกระทบต่อฐานทรัพยากรสิ่งแวดล้อม สังคมและวัฒนธรรม ประเพณีของคนในท้องถิ่น สำหรับประเทศไทยแล้ว ตั้งแต่เริ่ม มีแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 1-9 (พ.ศ. 2503-2546) อาจกล่าวได้ว่าอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวถือว่าเป็นแหล่งรายได้หลักที่สำคัญ ส่วนหนึ่งของประเทศซึ่ง

จากตัวเลขของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้แสดงให้เห็นว่าจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติและรายได้ตั้งแต่ พ.ศ. 2503-2546 ได้เพิ่มสูง ขึ้นตลอดระยะเวลา 40 ปี ที่ผ่านมา

อย่างไรก็ตาม การท่องเที่ยวที่ผ่านมาได้ส่งผลกระทบต่อทรัพยากร สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และขนบธรรมเนียมประเพณีของประเทศ อันเป็นเหตุปัจจัยให้เกิดการปรับตัวของระบบการท่องเที่ยวเป็นอย่างมากและหากพิจารณาถึงองค์ความรู้ทางด้านการท่องเที่ยวโดยชุมชน รวมทั้งกระบวนการบริหารจัดการแล้วพบว่า หน่วยงานภาครัฐ เอกชน รวมทั้งผู้ประกอบการที่ให้การสนับสนุนและใช้ประโยชน์จากการท่องเที่ยวในรูปแบบดังกล่าว กลับยังมีความไม่ชัดเจนในด้านแนวความคิดและหลักการ วิธีการและกระบวนการ รวมทั้งการบริหารจัดการฐานทรัพยากรการท่องเที่ยว และการกระจายผลประโยชน์ให้ชุมชนท้องถิ่น จากความสำคัญดังกล่าวสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ได้สนับสนุนให้เกิดการวิจัยและพัฒนาเพื่อสร้างทางเลือกให้กับระบบการท่องเที่ยวแนวใหม่ที่แตกต่างจากเดิม โดยเน้นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในรูปแบบของ "การท่องเที่ยวโดยชุมชน" โดยมุ่งพัฒนาให้ "คนในชุมชน" เป็นหัวใจสำคัญของการจัดการท่องเที่ยวและไม่เพียงแต่ตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวเท่านั้น แต่ได้เน้นถึงการสร้าง ศักยภาพของคนในท้องถิ่น ผู้ประกอบการ ผู้ให้บริการ โดยใช้งานวิจัยเป็นเครื่องมือสร้างกระบวนการเรียนรู้ให้คนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวของชุมชน เพื่อนำไปสู่การดูแลรักษาและฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติโดยให้มีความสอดคล้องกับภูมิปัญญาท้องถิ่นและอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม รวมทั้งการเกื้อกูลต่อเศรษฐกิจของชุมชนในอนาคต ซึ่งนับว่าเป็นรูปแบบหนึ่งของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโดยชุมชนเมื่อ พ.ศ. 2545 องค์การสหประชาชาติได้ประกาศให้เป็นปีสากลแห่งการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ซึ่งคณะกรรมการของสหประชาชาติได้เรียกร้องให้องค์กรระหว่างประเทศ รัฐบาล และภาคเอกชน เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมส่งเสริมและสนับสนุนปีสากลแห่งการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ซึ่งประเทศไทยโดยการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้วางแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวในทิศทางดังกล่าวให้ชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากร เพื่อนำไปสู่การท่องเที่ยวที่ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สังคม และวัฒนธรรมอย่างสมดุลมากขึ้น นอกจากนี้ ยังส่งเสริมให้ชาวบ้านได้เรียนรู้ด้านการ จัดการท่องเที่ยว การจัดการรายได้ และการกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวสู่คนทุกกลุ่มในชุมชนอย่างเป็นธรรม ดังนั้น สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) จึงให้การสนับสนุนงานวิจัยเพื่อเป็นการยกระดับ "การท่องเที่ยวโดยชุมชน" ในมิติของ "การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชน" ให้เป็นแนวทางหนึ่งในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนที่จะสอดคล้องกับกระแสการเปลี่ยนแปลงด้านการท่องเที่ยวของโลก ดังกล่าว

3) บทบาทชุมชนในการเป็นเจ้าของแหล่งท่องเที่ยว การพิจารณาการใช้ประโยชน์ในประเด็นนี้เป็นการเน้นการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติเป็นหลักมีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น รวมถึงแหล่งวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศในพื้นที่ ดังนั้น การท่องเที่ยวโดย

ชุมชนจึง ตั้งอยู่บนฐานคิดที่เน้นให้เห็นถึงความสำคัญของการผสมผสานจุดมุ่งหมายของการฟื้นฟูและอนุรักษ์สภาพแวดล้อม รวมทั้งอัตลักษณ์และความหลากหลายทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ของชุมชนอันมีวิถีชีวิต และจารีตประเพณีแตกต่างกัน นอกจากนี้ ยังมีจุดมุ่งหมายให้คนในชุมชนรู้จักการสร้างสำนึกท้องถิ่นเร่งเร้าความภาคภูมิใจในความเป็นอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ และวัฒนธรรม ประเพณีของตน รวมทั้งสามารถให้คำอธิบายกับคนนอกหรือนักท่องเที่ยวได้รับรู้ และเข้าใจในวิถีชีวิต และวัฒนธรรมท้องถิ่นว่ามีความสวยงาม และมีคุณค่าอย่างไร ตลอดจนการสื่อให้เห็นพัฒนาการของ วัฒนธรรม จารีตประเพณี ทั้งนี้เพื่อให้คนในท้องถิ่นและนักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ซึ่ง กันและกัน การเคารพ ต่อความเชื่อ ศักดิ์ศรีและสิทธิในการเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ วัฒนธรรม ประเพณี และพิธีกรรมของชุมชน

4) บทบาทชุมชนในการบริหารจัดการโดยชุมชน การพิจารณาการใช้ประโยชน์ในประเด็นนี้เน้น การจัดการท่องเที่ยวบนเงื่อนไขของการจัดการที่มีความรับผิดชอบต่อที่จะช่วยลดผลกระทบต่อ สิ่งแวดล้อมสังคม ทั้งนี้ มุ่งให้มีการ การที่ยั่งยืนครอบคลุมถึงการอนุรักษ์ทรัพยากร การจัดการ สิ่งแวดล้อมการป้องกันและกำจัดมลพิษ การจัดการสมรรถนะของการรองรับในระบบนิเวศ รวมทั้งการ ควบคุมการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างมีขอบเขต โดยเน้นภายใต้เงื่อนไขของความสัมพันธ์ระหว่างชุมชน ท้องถิ่น กับธรรมชาติในฐานะเป็นวิถีชีวิตที่เกื้อกูลในระบบนิเวศเดียวกันภายใต้หลักการที่ว่าคนที่ดีดูแล รักษาทรัพยากรย่อมสมควรได้รับประโยชน์จากการดูแลรักษานั้น นอกจากนี้ ยังเป็นการช่วยกัน ประชาสัมพันธ์และเฝ้าระวังคิดในการเคลื่อนไหวให้นักท่องเที่ยวได้เป็นผู้เข้าร่วมขบวนการจัดการ ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ธรรมชาติและกระจายผลประโยชน์ที่เกื้อหนุนกันระหว่างการอนุรักษ์ทรัพยากร การท่องเที่ยวกับความ ต้องการพัฒนาของชุมชนท้องถิ่นให้เข้มแข็งยิ่งขึ้น

5) บทบาทชุมชนในกระบวนการเรียนรู้และกิจกรรมการท่องเที่ยว การพิจารณาการใช้ ประโยชน์ประเด็นนี้เป็นการเน้นให้การสร้างระบบการท่องเที่ยวที่เอื้อต่อกระบวนการเรียนรู้โดยมี กิจกรรมการให้การศึกษาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติ ระบบนิเวศของแหล่งท่องเที่ยว รวมทั้งการ เรียนรู้ในวิถีชีวิตขนบธรรมเนียม ประเพณีและวัฒนธรรมอันหลากหลาย ตลอดจนความเป็นชาติพันธุ์ อัน เป็นการช่วยเพิ่มพูนความรู้ ประสบการณ์ ความประทับใจ และสร้างความตระหนัก สร้างจิตสำนึกที่ ถูกต้องให้กับ นักท่องเที่ยว ให้กับประชาชนท้องถิ่นและผู้ประกอบการ ทั้งนี้ การจัดการท่องเที่ยวโดย ชุมชนอาจนำไปสู่การสร้างกระบวนการทางสังคมที่ชุมชนท้องถิ่นมีความพยายามในการปรับตัว ภายใต้ บริบทของสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งการสร้างดุลยภาพระหว่างการผลิตในภาค เกษตรกรรมกับการประกอบอาชีพของชาวบ้านที่เชื่อมโยงกับฐานทรัพยากรของชุมชน ตลอดจนการ รวมตัวกันเพื่อต่อสู้การเอารัดเอาเปรียบของบริษัทนำเที่ยวจากภายนอก อย่างไรก็ตาม ในส่วนของ กิจกรรมการสนับสนุนการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยนั้น การสร้างเครือข่ายการจัดการการท่องเที่ยวโดย

ชุมชน ทั้งนี้ ได้พิจารณาเห็น ว่าการท่องเที่ยวโดยชุมชนในอนาคตนั้น ไม่อาจจำกัดตัวเองอยู่แต่เพียงชุมชน หมู่บ้าน แห่งใดแห่งหนึ่งอย่างโดดๆ ได้ แต่พยายามให้มีการรวมตัวกันของชุมชนท่องเที่ยวหลายๆ แห่ง และสร้างเครือข่ายการจัดการทรัพยากรหรือจัดโปรแกรมการท่องเที่ยวร่วมกันเพื่อให้การบริการและมุ่งให้เกิดการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างเป็นรูปธรรมโดยเน้นกระบวนการเรียนรู้ในการจัดการทรัพยากรของชุมชนท้องถิ่นและแหล่งท่องเที่ยวให้มีความยั่งยืน

6) บทบาทชุมชนในการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อการจัดการตัวเอง การพิจารณาการใช้ประโยชน์จากการวิจัยการท่องเที่ยวโดยชุมชนด้านนี้ เป็นการคำนึงถึงความสำคัญในการมีส่วนร่วมของชุมชนและประชาชนตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดกระบวนการ ทั้งนี้ เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ต่อท้องถิ่น และหมายรวมถึงการกระจายรายได้ การยกระดับคุณภาพชีวิต และการได้รับผลตอบแทนโดยมีจุดหมายปลายทางในการกลับมาบำรุงดูแลรักษา และจัดการแหล่งท่องเที่ยวด้วย แต่ในทางปฏิบัติชุมชนท้องถิ่นเองสามารถที่จะมีส่วนร่วมในการควบคุมการพัฒนามาตรฐานและคุณภาพของการท่องเที่ยวของคนเองได้ โดยเริ่มต้นจากชุมชนระดับรากหญ้า จนถึงองค์กรการปกครองท้องถิ่น และอาจรวมถึงการมีส่วนร่วมของ ผู้มีส่วนได้เสียจากการท่องเที่ยวอีกด้วย

7) บทบาทชุมชนในฐานะกลไกการพัฒนาชุมชน การพิจารณาการใช้ประโยชน์ในบริบทนี้ เป็นความพยายามจะชี้ให้เห็นถึงบทบาทของฐานทรัพยากรการท่องเที่ยวต่อการเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาองค์กรชุมชนท้องถิ่นควบคู่กับการอนุรักษ์ฟื้นฟูธรรมชาติอย่างยั่งยืน ดังนั้น การสนับสนุนโครงการ การท่องเที่ยวชุมชนนี้เป็นความพยายามที่จะชี้ให้เห็นว่าการท่องเที่ยวโดยชุมชนถือได้ว่าเป็น "เครื่องมือและกลไกของชุมชนท้องถิ่น" ในฐานะที่เป็นกระบวนการแสวงหาทางเลือกเพื่อกำหนดทิศทางการพัฒนาชุมชน ท้องถิ่น โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของวัฒนธรรม จารีตประเพณีอันหลากหลายของชุมชน และกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ โดยยังให้ความสำคัญต่อความพยายามในการอนุรักษ์ฟื้นฟูธรรมชาติแวดล้อมของชุมชนท้องถิ่นนอกจากนี้การท่องเที่ยวโดยชุมชนมีความจำเป็นที่จะต้องมองเห็นถึงบริบทของการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางเศรษฐกิจการเมือง และสภาพแวดล้อมธรรมชาติซึ่งสัมพันธ์กับเงื่อนไขภายนอกในระดับภาคและระดับมหภาค ที่สามารถเชื่อมโยงปรากฏการณ์ในท้องถิ่นกับเงื่อนไขภายนอก และยังช่วยชี้ให้เห็น ทิศทางของการพัฒนาประเทศที่มีผลต่อวิถีชีวิตของชุมชนท้องถิ่นอย่างชัดเจน

8) บทบาทชุมชนในฐานะของการสร้างมูลค่าเพิ่มของชุมชน การพิจารณาการใช้ประโยชน์ในบริบทนี้เป็นการย้อนกลับไปพิจารณาปัญหาของสังคมของชุมชน ซึ่งอาจพบว่าชุมชนท้องถิ่นหลายแห่งกำลังเผชิญหน้ากับปัญหาวิกฤติ ในด้านของความเสื่อมโทรมของธรรมชาติและ ความยากจน ดังนั้น การพิจารณาประเด็นนี้จึงเป็นความพยายามที่จะชี้ให้เห็นว่าการท่องเที่ยวโดยชุมชนสามารถเป็นคำตอบส่วนหนึ่งในการแก้ปัญหาดังกล่าวโดยพิจารณาการท่องเที่ยวในฐานะของการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับชุมชน

ท้องถิ่นในรูปแบบต่างๆ เช่น หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ กองทุนชุมชน การพัฒนาอาชีพและฝีมือแรงงาน ทัศนกรรมการพัฒนา เกษตรปลอดภัยจากสารพิษ รวมทั้งการพลิกฟื้นกระบวนการเรียนรู้ของชุมชนในด้านการเชื่อมต่อ ภูมิปัญญาท้องถิ่นและการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ด้วยเหตุนี้การท่องเที่ยวโดยชุมชน จึงถือได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของทางเลือกใหม่ในการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับชุมชนท้องถิ่นอย่างหลากหลาย

9) บทบาทชุมชนในฐานะของการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สภาพความเป็นจริงของการจัดการธุรกิจการท่องเที่ยว ก็คือ การที่ภาคเอกชนบางแห่งบางจังหวัดได้มีบทบาทเข้ามาผูกขาดธุรกิจท่องเที่ยว ซึ่งเน้นการสร้างรายได้และความเจริญเติบโตของธุรกิจท่องเที่ยวแต่เพียงอย่างเดียว และบางครั้งด้วยความไม่เข้าใจในเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น รวมถึงแหล่งวัฒนธรรม ประเพณี ขนบธรรมเนียม และประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศในพื้นที่ การจัดการธุรกิจการท่องเที่ยว ดังกล่าวได้สร้างผลกระทบต่อการทำลายวัฒนธรรมท้องถิ่น รวมทั้งก่อให้เกิดความเสื่อมโทรมของสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ อันเนื่องจากชุมชนท้องถิ่นขาดอำนาจในการจัดการท่องเที่ยวของตน ดังนั้น จึงมีความจำเป็นที่การท่องเที่ยวโดยชุมชนจะเข้ามากำหนดบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ให้เข้ามามีส่วนสำคัญร่วมกับภาคประชาชนในการจัดการและหา รูปแบบของการท่องเที่ยวในบริบทของชุมชนท้องถิ่น อันจะมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทาง เศรษฐกิจ สังคม การเมือง ในระดับล่าง รวมทั้งระบบการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ ให้กับชุมชนท้องถิ่นอย่างมากขึ้น

กล่าวโดยสรุป ชุมชนควรมีบทบาทในเรื่องการส่งเสริมการท่องเที่ยว โดยชุมชนจะเป็นผู้ดำเนินการ ตั้งแต่การวางแผน การดำเนินการ และการติดตามประเมินผล เพื่อให้เกิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน รักษาสภาพแวดล้อม ตลอดจนเพียงการกระจายรายได้อย่างเป็นธรรมในชุมชนนั้นๆ การท่องเที่ยวเป็นธุรกิจ ก็ไม่ต้องลงทุน อาศัยเพียงการบริหารจัดการที่ดีก็เพียงพอที่จะสร้างรายได้มาสนับสนุนสถานที่ท่องเที่ยวแห่งนั้น และพัฒนาให้ทรัพยากรท่องเที่ยวแห่งนั้นมีความยั่งยืน ผู้ที่ได้รับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวควรเป็นคนที่อยู่ในพื้นที่ ดังนั้น การบริหารจัดการให้การส่งเสริมการท่องเที่ยวนั้นสำเร็จไปได้ด้วยดี ควรเป็นคนที่ในพื้นที่นั้นที่ร่วมมือกันในการจัดการการท่องเที่ยว ชาวบ้านทุกคนเป็นเจ้าของทรัพยากรและเป็นผู้มีส่วนได้และเป็นผู้มีส่วนได้เสียจากการท่องเที่ยว โดยการนำทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นด้านต่างๆ ทั้งทรัพยากรธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต และวิธีการผลิตของชุมชนมาใช้เป็นต้นทุนหรือปัจจัยในการจัดการท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม รวมทั้งมีการพัฒนาศักยภาพของคนในชุมชนให้มีความรู้ความสามารถในการดำเนินงาน ตั้งแต่การตัดสินใจ การวางแผนการดำเนินงาน (Gossling, 2003)

จากตัวอย่างทั้งหมดดังกล่าวรวมถึงการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนที่รวบรวมมานั้น เป็นรูปแบบของการท่องเที่ยวที่อยู่ภายใต้การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (Sustainable Tourism) อันเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่แทบทุกรูปแบบมุ่งหวังให้เกิดความสอดคล้อง และสร้างความสมดุลระหว่าง การท่องเที่ยว เศรษฐกิจ สังคมและชุมชน ตลอดจนสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวในรูปแบบที่ไม่ส่งผลกระทบ หรืออาจส่งผลกระทบน้อยที่สุดต่อแหล่งท่องเที่ยว นั้น ๆ และหลักการทั่ว ๆ ไปของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน คือ การใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืน การลดการบริโภคและของเสียที่เกินความจำเป็น การรักษาความหลากหลาย การรวมการพัฒนาการท่องเที่ยวเข้าอยู่ในแผนพัฒนา การสนับสนุนเศรษฐกิจท้องถิ่น การมีส่วนร่วมของชุมชน การปรึกษากันระหว่างผู้เกี่ยวข้อง การฝึกอบรมบุคลากร การตอบสนองตลาดการท่องเที่ยว และการศึกษาวิจัยอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งหลักการดังกล่าวนี้จะถูกนำมาใช้เป็นข้อกำหนดในแผนการพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวตามแต่ละแหล่งและแต่ละรูปแบบการท่องเที่ยวเพื่อให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับ Collaborative Governance

การบริหารกิจการบ้านเมืองแบบร่วมมือกันหลายภาคส่วน (Collaborative Governance) เป็นหนึ่งในตัวแบบที่พัฒนามาจากแนวคิดการบริหารกิจการบ้านเมืองแนวใหม่ (NPG) โดยเน้นการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในการตัดสินใจและดำเนินการในภารกิจต่างๆ ในสังคม การบริหารในรูปแบบนี้มองว่าภายใต้บริบทที่ซับซ้อนทั้งในด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองในปัจจุบัน การบริหารงานภาครัฐเพียงลำพังอาจไม่เพียงพอและไม่สามารถตอบสนองต่อความท้าทายต่างๆ ได้ ดังนั้น การประสานความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมจึงเป็นกลไกสำคัญที่จะช่วยให้การบริหารกิจการบ้านเมืองบรรลุผลสัมฤทธิ์ การทำงานร่วมกันขององค์กรจากหลากหลายภาคส่วนในฐานะภาคีหุ้นส่วน (stakeholders) ช่วยยกระดับผลลัพธ์ของภารกิจให้สูงขึ้นและเกิดประโยชน์ร่วมกัน (Collaborative advantage) นอกจากนี้ การบริหารในลักษณะนี้ยังช่วยเสริมสร้างความยั่งยืนในโครงการต่างๆ และสามารถตอบสนองต่อความต้องการของทุกภาคส่วนได้อย่างมีประสิทธิภาพ(วสันต์ เหลืองประภัสร์, 2557)

การบริหารกิจการบ้านเมืองแบบร่วมมือกันหลายภาคส่วน เป็นรูปแบบการร่วมมือที่มีเป้าหมายเพื่อประโยชน์สาธารณะ โดยเน้นการขับเคลื่อนภารกิจผ่านกลไกความสัมพันธ์ในแนวนอน ซึ่งหมายถึงการทำงานร่วมกันระหว่างภาคส่วนต่างๆ ในลักษณะของภาคีหุ้นส่วน (Partnership) หรือเครือข่าย (Network) การบริหารในลักษณะนี้ครอบคลุมการร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐในหลายระดับ เช่น ความร่วมมือระหว่างหน่วยราชการบริหารส่วนกลางที่สังกัดกระทรวงหรือกรมต่างๆ หรือระหว่างหน่วยงานราชการส่วนกลางและส่วนภูมิภาคกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นอกจากนี้ยังรวมถึงความ

ร่วมมือระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยตนเอง การทำงานร่วมกันในลักษณะนี้ช่วยให้สามารถจัดการปัญหาหรือดำเนินภารกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีความยืดหยุ่นในการตอบสนองต่อความท้าทายที่เกิดขึ้น ซึ่งมักจะข้ามเขตพื้นที่ความรับผิดชอบของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ยังรวมไปถึงการสร้างกลไกความร่วมมือระหว่างภาครัฐกับภาคส่วนอื่น ๆ เช่น องค์กรภาคธุรกิจ และองค์กรภาคประชาสังคม โดยมีเป้าหมายร่วมกันในการขับเคลื่อนภารกิจของภาครัฐหรือกิจการสาธารณะให้บรรลุผลสำเร็จ การร่วมมือเช่นนี้ช่วยให้สามารถตอบสนองต่อปัญหาที่ซับซ้อนได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน และยังช่วยเพิ่มประโยชน์สูงสุดแก่สาธารณะ ผ่านการจัดสรรทรัพยากรและการนำเอาความเชี่ยวชาญจากแต่ละภาคส่วนมาร่วมกันแก้ไขปัญหา การทำงานในลักษณะนี้ไม่เพียงแต่สร้างผลลัพธ์ที่ดีขึ้นเท่านั้น แต่ยังเสริมสร้างความเป็นมิตรและการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในสังคมด้วย

2.2.1 ลักษณะสำคัญของการบริหารกิจการบ้านเมืองแบบร่วมมือกัน

การบริหารกิจการบ้านเมืองแบบร่วมมือกันถือเป็นหนึ่งในรูปแบบการบริหารงานที่เกิดจากกระแสแนวคิดการจัดการภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management: NPM) ซึ่งเน้นการลดการผูกขาดบทบาทและอำนาจของรัฐในกระบวนการตัดสินใจและการบริหารนโยบายสาธารณะ รูปแบบการบริหารนี้มุ่งเน้นการเพิ่มความร่วมมือจากภาคส่วนต่างๆ โดยการดึงตัวแสดงจากภาคธุรกิจและภาคประชาสังคมให้เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการบริหารงานของภาครัฐมากขึ้น อย่างไรก็ตาม การบริหารกิจการบ้านเมืองแบบร่วมมือกันมีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างจากรูปแบบการบริหารงานภาครัฐในลักษณะอื่น ๆ โดยเฉพาะในแง่ของการกระจายอำนาจ การสร้างความร่วมมือข้ามภาคส่วน และการใช้กลไกความสัมพันธ์ในแนวนอน (Horizontal Relationship) ซึ่งช่วยเสริมสร้างประสิทธิภาพในการตัดสินใจและการดำเนินงานร่วมกัน การทำงานในลักษณะนี้จึงไม่เพียงแต่ช่วยพัฒนาการบริหารงานในระดับภาครัฐ แต่ยังส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืนในสังคมโดยรวม ดังต่อไปนี้

ประการแรก การบริหารกิจการบ้านเมืองแบบร่วมมือกันแตกต่างจากรูปแบบการบริหารกิจการสาธารณะที่ภาครัฐมุ่งให้ตัวแสดงที่มีผลประโยชน์ขัดแย้งกันเข้ามาอยู่ในกระบวนการต่อรองเพื่อหาข้อยุติ (Adversarialism) ในรูปแบบนี้ กลุ่มผลประโยชน์ฝ่ายต่าง ๆ จะมีการฉกฉวยกำลังกันเพื่อเพิ่มอำนาจในการต่อรองกับฝ่ายตรงข้าม ซึ่งมักจะนำไปสู่การตัดสินใจที่ไม่เป็นธรรม ฝ่ายหนึ่งได้ประโยชน์มากกว่าในขณะที่อีกฝ่ายหนึ่งเสียประโยชน์ โดยความร่วมมือที่เกิดขึ้นในลักษณะนี้จะเป็นเพียงความร่วมมือชั่วคราวและความสัมพันธ์แบบขัดแย้งยังคงดำรงอยู่เช่นเดิม ในทางกลับกัน การบริหารกิจการบ้านเมืองแบบร่วมมือกันตั้งอยู่บนหลักการที่ว่า แม้ว่าผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่ายจะมีผลประโยชน์ตรงข้ามกัน แต่ทุกฝ่ายสามารถร่วมมือกันได้ โดยการเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายเข้ามามีบทบาทตัดสินใจร่วมกันอย่างเสมอภาค การทำเช่นนี้ช่วยแปรเปลี่ยนความสัมพันธ์แบบเผชิญหน้ามาเป็นความสัมพันธ์ในเชิงบวกและร่วมมือกัน ซึ่งจะนำไปสู่การตัดสินใจที่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของทุกฝ่ายได้อย่างสมดุลและยั่งยืน

ประการที่สอง การบริหารจัดการภาครัฐโดยอาศัยการเปิดให้ผู้บริหารมืออาชีพหรือผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านเข้ามามีบทบาท หรือการเปิดให้ภาคเอกชนเข้ามารับจ้างจัดบริการสาธารณะแทนหน่วยงานภาครัฐ (Managerialism) เป็นการเปิดโอกาสให้ภาคส่วนอื่น ๆ เข้ามามีบทบาทในการบริหารกิจการสาธารณะมากขึ้น แต่กระบวนการตัดสินใจเชิงนโยบายภายใต้รูปแบบการบริหารนี้ยังคงให้ภาครัฐเป็นผู้มีอำนาจในการตัดสินใจหลักโดยไม่เปิดโอกาสให้ตัวแทนภาคส่วนอื่น ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจอย่างแท้จริง แม้ว่าภาครัฐจะมีการปรึกษาหารือและเปิดรับฟังความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้เสียในการพิจารณานโยบาย แต่ในที่สุดการตัดสินใจจะยังคงเป็นอำนาจของภาครัฐฝ่ายเดียว โดยใช้บทบาทของมืออาชีพหรือผู้เชี่ยวชาญเข้ามาช่วยขับเคลื่อนภารกิจต่างๆ การเปิดรับความคิดเห็นเหล่านี้จึงไม่ได้แปรเปลี่ยนเป็นการมีส่วนร่วมที่แท้จริงในกระบวนการตัดสินใจ ซึ่งต่างจากการบริหารกิจการบ้านเมืองแบบร่วมมือกันที่มุ่งเน้นการสร้างความสัมพันธ์ที่เป็นการร่วมมือและการตัดสินใจร่วมกันระหว่างทุกภาคส่วน

ประการที่สาม การบริหารกิจการบ้านเมืองแบบร่วมมือกันเป็นรูปแบบการร่วมมือระหว่างตัวแสดงภาครัฐและภาคส่วนอื่น ๆ ในสังคม ซึ่งมีลักษณะที่กว้างกว่าความร่วมมือแบบ "ภาครัฐ-สังคม" (Corporatism) เช่น รูปแบบไตรภาคีที่มีภาครัฐเป็นตัวกลางในการเจรจาต่อรองผลประโยชน์ระหว่างกลุ่มนายทุนกับกลุ่มแรงงาน รูปแบบนี้มักเป็นการผูกขาดบทบาทการมีส่วนร่วมโดย "ตัวแทน" ของแต่ละฝ่าย ซึ่งอาจจำกัดการมีส่วนร่วมที่แท้จริงของกลุ่มต่าง ๆ ในขณะที่กระบวนการบริหารกิจการบ้านเมืองแบบร่วมมือกัน มุ่งเน้นการดึงผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายจากทุกภาคส่วนของสังคมเข้ามาร่วมแสดงบทบาทในการตัดสินใจของภาครัฐอย่างเสมอภาค ไม่เพียงแต่ตัวแทนจากแต่ละฝ่ายที่มีบทบาทในการเจรจา แต่ทุกฝ่ายสามารถมีส่วนร่วมในการตัดสินใจโดยตรงในฐานะผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการดำเนินการกิจหรือนโยบายสาธารณะของรัฐ การร่วมมือในลักษณะนี้ช่วยส่งเสริมการทำงานร่วมกันอย่างโปร่งใสและมีความยั่งยืนมากขึ้น

ประการที่สี่ การบริหารกิจการบ้านเมืองแบบร่วมมือกันมีลักษณะที่กว้างกว่าการบริหารงานภาครัฐที่เน้นการมีส่วนร่วมของสมาคมที่เป็นทางการ (Associational governance) เช่น การเปิดให้สมาคมวิชาชีพมีอำนาจหน้าที่ในการอนุมัติใบอนุญาตประกอบวิชาชีพของพลเมือง เป็นต้น เนื่องจากการบริหารกิจการบ้านเมืองแบบร่วมมือกันไม่จำกัดเพียงการร่วมมือระหว่างองค์กรหรือสมาคมต่าง ๆ แต่ยังเป็นการสร้างกลไกการมีส่วนร่วมที่ครอบคลุมทุกระดับ ตั้งแต่การมีส่วนร่วมขององค์กรทางการเมืองจนถึงระดับปัจเจกบุคคล ในบริบทนี้ ปัจเจกบุคคลถือเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในกระบวนการตัดสินใจของภาครัฐ โดยมีบทบาทในการดำเนินนโยบายสาธารณะหรือภารกิจของรัฐทั้งในฐานะพลเมืองที่มีสิทธิ์และหน้าที่ รวมถึงในฐานะสมาชิกของชุมชนท้องถิ่น การมีส่วนร่วมในระดับนี้ช่วยเสริมสร้างความรับผิดชอบร่วมกันและทำให้การบริหารงานของรัฐมีความโปร่งใสและสามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ประการที่ห้า การบริหารกิจการบ้านเมืองแบบร่วมมือกันเป็นรูปแบบการบริหารนโยบายสาธารณะที่มีระดับการมีส่วนร่วมสูงกว่าการบริหารภายใต้รูปแบบเครือข่ายนโยบาย (Policy network) เนื่องจากแม้ในรูปแบบเครือข่ายนโยบายจะมีความสัมพันธ์ในเชิงประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐกับกลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ ในสังคม แต่กระบวนการตัดสินใจในนโยบายเหล่านี้มักเป็นการตัดสินใจร่วมกันแบบปิดระหว่างตัวแสดงที่เกี่ยวข้องในเครือข่ายเท่านั้น โดยที่ไม่มีการเปิดโอกาสให้ภาคส่วนอื่น ๆ ที่มีผลประโยชน์ร่วมได้เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจอย่างเต็มที่ ในขณะที่การบริหารกิจการบ้านเมืองแบบร่วมมือกันนั้น เป็นการบริหารนโยบายสาธารณะที่มีการจัดโครงสร้างความสัมพันธ์ที่ชัดเจนและเป็นทางการ โดยมีกระบวนการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง พร้อมการตัดสินใจร่วมกันบนฐานฉันทามติอย่างชัดเจน การตัดสินใจในรูปแบบนี้จึงไม่เพียงแต่เป็นการเจรจาหรือชี้แนะ แต่ยังเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายที่มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีบทบาทอย่างเต็มที่ในการร่วมตัดสินใจ นำไปสู่การบริหารงานที่โปร่งใสและเป็นธรรมมากขึ้น

ประการสุดท้าย การบริหารกิจการบ้านเมืองแบบร่วมมือกันที่เกิดจากการประสานบทบาทในการทำงานร่วมกันระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนมีลักษณะที่คล้ายคลึงกับรูปแบบภาคีหุ้นส่วนภาครัฐและเอกชน (Public-Private Partnership: PPPs) แต่ก็มีข้อแตกต่างที่สำคัญ ในขณะที่ PPPs เน้นการประสานการทำงานระหว่างภาครัฐและเอกชนผ่านการร่วมกันดำเนินกิจการสาธารณะภายใต้ข้อตกลงที่กำหนดบทบาทและหน้าที่ความรับผิดชอบระหว่างฝ่ายอย่างชัดเจน โดยมักจะตั้งอยู่บนการแบ่งผลประโยชน์และความรับผิดชอบตามสัญญาและข้อตกลง ซึ่งฝ่ายที่เกี่ยวข้องจะตัดสินใจจากมุมมองของผลประโยชน์ของตนเองและเป้าหมายที่ต้องการบรรลุ แต่การบริหารกิจการบ้านเมืองแบบร่วมมือกันนั้นมีลักษณะเฉพาะที่สำคัญคือ ทุกฝ่ายร่วมกันกำหนดเป้าหมายร่วมและสร้างกระบวนการตัดสินใจร่วมกันในทุกขั้นตอนของการทำงาน โดยไม่เน้นแค่การตัดสินใจที่อิงผลประโยชน์หรือเป้าหมายเฉพาะของแต่ละฝ่าย แต่จะเน้นการคำนึงถึงผลประโยชน์ของสังคมและเป้าหมายร่วมที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมมากกว่า การร่วมกันตัดสินใจในรูปแบบนี้จึงมุ่งหวังให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในกระบวนการและเป้าหมายการดำเนินงานร่วมกัน เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนและตอบสนองต่อความต้องการของสังคมในภาพรวม

2.2.2 องค์ประกอบของกระบวนการบริหารกิจการบ้านเมืองแบบร่วมมือกันหลายภาคส่วน

ตัวแบบการบริหารกิจการบ้านเมืองแบบร่วมมือกัน มีองค์ประกอบสำคัญ 6 ประการ คือ

- 1) การริเริ่มความร่วมมือในการบริหารกิจการบ้านเมืองแบบร่วมมือกัน เป็นการสร้างพื้นที่การทำงานร่วมกันที่เริ่มต้นจากหน่วยงานหรือองค์กรภาครัฐ ซึ่งรวมถึงหน่วยราชการทั้งในระดับกลาง ภูมิภาค และท้องถิ่น โดยวัตถุประสงค์ของการที่หน่วยงานภาครัฐริเริ่มร่วมมือกับภาคส่วนอื่น ๆ อาจมีเป้าหมายเพื่อขับเคลื่อนภารกิจให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนด หรือเป็นการแสดงบทบาท

ร่วมกับภาคส่วนอื่น ๆ ตามที่กฎหมายหรือระเบียบได้กำหนดบทบาทและอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานไว้ การริเริ่มนี้อาจมีเป้าหมายที่หลากหลาย เช่น การปรับปรุงคุณภาพชีวิตของประชาชน การพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ หรือการเพิ่มประสิทธิภาพในการให้บริการสาธารณะ โดยการร่วมมือของภาครัฐกับภาคส่วนอื่น ๆ เช่น ภาคเอกชน หรือภาคประชาสังคม จะช่วยสร้างความร่วมมือที่มีความหลากหลาย และสามารถตอบสนองต่อความท้าทายในระดับต่าง ๆ ได้ดีขึ้น

2) ตัวแสดงที่เกี่ยวข้องในการบริหารกิจการบ้านเมืองแบบร่วมมือกันประกอบด้วยตัวแสดงภาครัฐและตัวแสดงภาคส่วนอื่น ๆ ที่มีบทบาทเป็นภาคีผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการบริหารภารกิจหรือนโยบายสาธารณะ ซึ่งรวมถึงภาคเอกชนและภาคประชาสังคม โดยทั้งสองฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการบริหารงานของภาครัฐในหลายๆ ด้าน ภาคเอกชนจะมีบทบาทในการเสนอข้อคิดเห็นและแนวทางที่สามารถสนับสนุนการพัฒนานโยบายสาธารณะ โดยเฉพาะในเรื่องของการพัฒนาเศรษฐกิจ การสนับสนุนกิจกรรมทางธุรกิจ หรือการพัฒนาเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้อง ขณะเดียวกัน ภาคประชาสังคม ซึ่งประกอบด้วยกลุ่มอาสาสมัคร ชุมชน และองค์กรที่ไม่แสวงหาผลกำไร มีบทบาทในการเสนอความต้องการของชุมชนในด้านต่าง ๆ เช่น การพัฒนาคุณภาพชีวิต การรักษาสีเขียวแวดล้อม หรือการปกป้องสิทธิของกลุ่มคนที่อาจถูกละเลยการร่วมมือจากทั้งภาครัฐและภาคส่วนอื่น ๆ ในสังคมจะช่วยเสริมสร้างความสมดุลและความยั่งยืนในการพัฒนานโยบายสาธารณะที่สามารถตอบสนองความต้องการของทุกฝ่ายได้อย่างครบถ้วน โดยการทำงานร่วมกันในฐานะพลเมืองและองค์กรต่าง ๆ ที่มีความมุ่งหมายร่วมกันในการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ

3) การแสดงบทบาท การบริหารกิจการบ้านเมืองแบบร่วมมือกันต้องเน้นการมีส่วนร่วมที่แท้จริงจากทุกภาคส่วน โดยภาคีที่ไม่ใช่ภาครัฐต้องมีบทบาทในการตัดสินใจร่วมกับภาครัฐในทุกขั้นตอนของกระบวนการ ไม่ใช่เพียงแค่การให้ข้อคิดเห็นหรือคำปรึกษาอย่างหนึ่งเดียว ตัวแสดงที่ไม่ใช่ภาครัฐต้องมีส่วนร่วมในการตัดสินใจที่สำคัญ ซึ่งอาจประกอบด้วยภาคเอกชนและภาคประชาสังคม รวมถึงตัวแทนชุมชนและองค์กรต่าง ๆ ที่มีผลประโยชน์ในกิจการสาธารณะและนโยบายของรัฐ สิ่งที่สำคัญคือการสร้างกระบวนการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นที่เปิดกว้างและเสมอภาค ระหว่างทุกฝ่าย มีการพบปะเจรจาและหารือกันอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ทุกฝ่ายได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ก่อนการตัดสินใจ ซึ่งไม่ควรเป็นแค่การประชุมหรือการให้คำปรึกษาที่ภาครัฐยังคงมีอำนาจการตัดสินใจสุดท้ายโดยไม่พิจารณาความคิดเห็นจากภาคส่วนอื่นๆ อย่างเต็มที่ การบริหารกิจการบ้านเมืองแบบร่วมมือกันจึงเป็นกระบวนการที่ไม่ควรจำกัดแค่การเจรจาหรือการแลกเปลี่ยนข้อมูลเท่านั้น แต่ต้องเน้นการทำงานร่วมกันในการตัดสินใจที่สำคัญ ด้วยการให้ทุกฝ่ายมีบทบาทในการกำหนดนโยบายและการดำเนินการที่สอดคล้องกับความต้องการและผลประโยชน์ของสังคมโดยรวม

4) การจัดโครงสร้างการทำงาน การบริหารกิจการบ้านเมืองแบบร่วมมือกันต้องมีการจัดโครงสร้างความสัมพันธ์ที่เป็นทางการ ซึ่งจะช่วยให้ทุกฝ่ายสามารถเข้ามามีบทบาทร่วมกันในการตัดสินใจและดำเนินการต่าง ๆ ภายใต้กรอบการทำงานที่ชัดเจนและมีความเข้าใจร่วมกันระหว่างภาครัฐและภาคส่วนต่าง ๆ ในสังคม โดยการกำหนดรูปแบบความสัมพันธ์ร่วมกันต้องมาจากการตกลงและวางกรอบที่ทุกฝ่ายเห็นพ้องต้องกัน ซึ่งจะช่วยให้การทำงานร่วมกันเกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นระเบียบ การจัดตั้งกลไกการทำงานร่วมกันนี้ต้องผ่านการวางกฎเกณฑ์และระเบียบปฏิบัติต่าง ๆ ที่ได้รับการยอมรับจากทุกฝ่าย เพื่อรองรับการขับเคลื่อนการจัดบริการสาธารณะให้เกิดผลสำเร็จตามเป้าหมายของหน่วยงานภาครัฐ โดยกระบวนการนี้ต้องให้ความสำคัญกับการร่วมมือกันอย่างแท้จริงจากทุกภาคส่วน โดยไม่จำกัดเฉพาะการมีส่วนร่วมในขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่ง แต่ต้องครอบคลุมทั้งกระบวนการตั้งแต่การวางแผนไปจนถึงการดำเนินการจริง การมีกรอบความสัมพันธ์ที่ชัดเจนและเป็นทางการนี้ จะช่วยให้ทุกฝ่ายสามารถทำงานร่วมกันได้อย่างเป็นระบบ พร้อมกับการติดตามผลและปรับปรุงกระบวนการทำงานได้ตามความเหมาะสม ซึ่งจะนำไปสู่การบริหารงานที่มีประสิทธิภาพและสามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนและสังคมได้อย่างแท้จริง

5) การตัดสินใจ การทำงานร่วมกันในรูปแบบนี้มีจุดมุ่งหมายสำคัญที่ต้องการให้ทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจโดยใช้ฐานของฉันทามติหรือความเห็นพ้องต้องกัน โดยไม่ใช้การต้อรองหรือการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ ซึ่งอาจนำไปสู่ความขัดแย้งหรือผลประโยชน์ที่ไม่เป็นธรรมสำหรับฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง กระบวนการตัดสินใจควรมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นที่เปิดกว้างและโปร่งใส เพื่อให้ทุกฝ่ายสามารถแสดงข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะได้อย่างเต็มที่ แม้ในบางกรณีอาจไม่สามารถหาข้อสรุปที่ทุกฝ่ายเห็นพ้องต้องกันได้ทั้งหมด แต่กระบวนการต้องยึดถือหลักการของความยุติธรรม โดยการตัดสินใจสุดท้ายจะต้องเป็นข้อตกลงที่ทุกฝ่ายสามารถยอมรับได้ ซึ่งหมายถึงการสร้างข้อตกลงที่ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการพิจารณาและมีบทบาทในการกำหนดแนวทางที่ดีที่สุดร่วมกัน สำหรับผลประโยชน์ของสังคมส่วนรวม การตัดสินใจภายใต้กระบวนการนี้ จึงเป็นการพิจารณาผลประโยชน์ในระยะยาวและยั่งยืน ซึ่งสะท้อนถึงการมุ่งหวังให้ทุกฝ่ายได้รับประโยชน์ร่วมกัน และไม่ใช้การผลักดันให้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งได้ประโยชน์มากเกินไป แต่เป็นการสร้างผลลัพธ์ที่เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมมากที่สุด

6) เป้าหมายของการทำงานร่วมกัน การบริหารกิจการบ้านเมืองแบบร่วมมือกันที่แท้จริงต้องมุ่งเน้นการขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะและภารกิจของภาครัฐเป็นสำคัญ โดยการทำงานร่วมกันต้องมีเป้าหมายที่สามารถนำไปสู่การบรรลุผลประโยชน์สาธารณะและการพัฒนาสังคมโดยรวม ไม่ใช่การใช้กลไกภาครัฐเป็นพื้นที่เจรจาต่อรองเพื่อผลประโยชน์ของกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเฉพาะ ซึ่งอาจจะทำให้การตัดสินใจเป็นไปตามผลประโยชน์ของกลุ่มเดียวหรือกลุ่มน้อย หากการร่วมมือกันเกิดขึ้นเพื่อจัดการผลประโยชน์ที่ขัดแย้งของกลุ่มผลประโยชน์ภาคเอกชนโดยเฉพาะ การตัดสินใจในลักษณะนั้นไม่ถือเป็น

การบริหารกิจการบ้านเมืองแบบร่วมมือกันที่มุ่งสู่การพัฒนานโยบายสาธารณะอย่างยั่งยืน เพราะมันเน้นไปที่การประนีประนอมผลประโยชน์ของกลุ่มต่าง ๆ โดยไม่ได้คำนึงถึงผลประโยชน์ของสังคมโดยรวม การตัดสินใจร่วมกันในกระบวนการบริหารกิจการบ้านเมืองแบบร่วมมือกันจะต้องมีฐานอยู่บนการสร้างการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องอย่างเท่าเทียมกัน และผลลัพธ์ที่ได้ต้องเอื้อต่อการพัฒนาสังคมและการให้บริการสาธารณะอย่างยั่งยืน ไม่ใช่แค่การแก้ปัญหาลบประโยชน์ส่วนตัวของกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง

2.2.3 ปัจจัยที่มีผลต่อการสร้างกระบวนการบริหารกิจการบ้านเมืองแบบร่วมมือกัน

การสร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมภายใต้กรอบทฤษฎีการบริหารกิจการบ้านเมืองแบบร่วมมือกัน (Collaborative Governance) เป็นกระบวนการที่มีความหลากหลายและยืดหยุ่น โดยรูปแบบและรายละเอียดของความร่วมมือในแต่ละกรณีอาจแตกต่างกันตามบริบทเฉพาะของแต่ละพื้นที่หรือภารกิจ แต่พื้นฐานสำคัญที่สามารถสรุปได้จากการศึกษา คือ การที่ทุกฝ่ายมีการเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจและดำเนินงานร่วมกันอย่างเท่าเทียม

กรอบทฤษฎีการบริหารกิจการบ้านเมืองแบบร่วมมือกันเน้นให้ความสำคัญกับการประสานงานและการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างภาครัฐและภาคส่วนอื่น ๆ ในการตัดสินใจและดำเนินการทางสาธารณะ โดยมีเป้าหมายร่วมกันในการขับเคลื่อนการพัฒนาสังคมและการจัดการทรัพยากรของสังคมให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชน

การสร้างความร่วมมือในกรอบนี้มักจะมีลักษณะการทำงานที่มุ่งหวังให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของกระบวนการ ทั้งการวางแผน การตัดสินใจ และการปฏิบัติการ โดยไม่เพียงแต่การตัดสินใจแบบเบ็ดเสร็จจากภาครัฐหรือจากฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเท่านั้น แต่เป็นการตัดสินใจร่วมที่เกิดจากการหารือและความเห็นพ้องต้องกันของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

นอกจากนี้ การทำงานร่วมกันยังมักจะต้องมีโครงสร้างและกรอบการทำงานที่ชัดเจนเพื่อรองรับการประสานงานอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การตั้งคณะทำงานหรือกลไกเฉพาะเพื่อให้การดำเนินการเกิดขึ้นอย่างเป็นระเบียบและสอดคล้องกับความต้องการของทุกฝ่ายในสังคมนั้น สามารถอธิบายได้จากปัจจัยที่สำคัญ 3 ประการ คือ ได้แก่

ประการแรก เงื่อนไขก่อเกิดความร่วมมือ (Starting conditions) ปัจจัยที่ส่งผลต่อระดับความยอมรับ เชื่อถือ และไว้วางใจซึ่งกันและกัน ได้แก่ อำนาจหน้าที่ ทรัพยากร ศักยภาพ และแรงจูงใจที่ทำให้ภาคีผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามาร่วมสร้างความร่วมมือระหว่างกัน รวมทั้งภูมิหลังของการมีความร่วมมือหรือความขัดแย้งด้วย ในด้านการท่องเที่ยว เมื่อในพื้นที่ใดมีแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญและน่าสนใจแน่นอนว่าแหล่งท่องเที่ยวนั้นจะสามารถสร้างรายได้ให้กับพื้นที่ ซึ่งพื้นที่นั้นประกอบไปด้วยหลายภาคส่วน ได้แก่ ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ดังนั้น จึงจำเป็นต้องสร้างความร่วมมือระหว่างกันเพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ประการที่สอง การจัดโครงสร้างความสัมพันธ์อย่างเป็นทางการ (Institutional design) ปัจจัยที่มีผลต่อการกำหนดกรอบกฎเกณฑ์การร่วมมือกันทำงาน ได้แก่ กระบวนการทำงานร่วมกันและกระบวนการไตร่ตรองและตัดสินใจร่วมกัน ในบริบทของการท่องเที่ยว กระบวนการในการทำงานและการตัดสินใจร่วมกันมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพื่อให้เกิดแนวทางในการจัดการและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว โดยที่ทุกภาคส่วนสามารถได้รับประโยชน์จากแหล่งท่องเที่ยวนั้นร่วมกัน กระบวนการตัดสินใจร่วมกันจะช่วยลดความขัดแย้งที่อาจเกิดจากผลประโยชน์ของแต่ละฝ่าย และยังสามารถยกระดับคุณภาพของแหล่งท่องเที่ยวนั้นได้จากการทำงานและการไตร่ตรองร่วมกัน

ประการที่สาม บทบาทผู้นำการสร้างความร่วมมือ (Facilitative leadership) ปัจจัยที่ทำให้เกิดตัวกลางในการเชื่อมประสานความร่วมมือและส่งเสริมให้กระบวนการทำงานร่วมกันสามารถขับเคลื่อนไปได้ ได้แก่ การจัดกระบวนการและภาวะผู้นำ ในด้านการท่องเที่ยวเช่นกัน การสร้างกระบวนการในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้มีศักยภาพสูงสุดนั้น จำเป็นต้องมีผู้นำจากทุกภาคส่วน ได้แก่ ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ที่จะร่วมกันผลักดันข้อเสนอแนะและแนวทางในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยวในเขตพื้นที่ของตนเอง

ทั้งนี้ ปัจจัยในประการต่าง ๆ ดังกล่าวมีส่วนสำคัญต่อการกำหนดรูปแบบกระบวนการทำงานร่วมกัน (Collaborative process) ในแต่ละกรณีให้ปรากฏในลักษณะที่แตกต่างกัน

1) เงื่อนไขก่อให้เกิดความร่วมมือ

กรณีตัวอย่างการบริหารกิจการบ้านเมืองแบบร่วมมือกันทุกกรณีเกิดจากเงื่อนไขที่ก่อให้เกิดความร่วมมือในลักษณะต่างๆ ปัจจัยเกี่ยวกับเงื่อนไขที่ก่อให้เกิดความร่วมมือจึงมีความสำคัญต่อระดับความสำเร็จในการทำงานร่วมกัน โดยปัจจัยดังกล่าวมีผลทั้งในแง่การส่งเสริมการสร้างความร่วมมือและอาจส่งผลขัดขวางหรือบั่นทอนการสร้างความร่วมมือระหว่างภาคีที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ปัจจัยที่เป็นเงื่อนไขในการก่อให้เกิดความร่วมมือสามารถสรุปได้ 3 ประการคือ: 1) การมีอำนาจหน้าที่ ทรัพยากร และศักยภาพที่แตกต่างกันระหว่างภาคีที่เกี่ยวข้อง 2) แรงจูงใจที่ทำให้ภาคีผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามาสร้างความร่วมมือระหว่างกัน 3) ภูมิหลังของการมีความร่วมมือหรือความขัดแย้งระหว่างภาคีที่เกี่ยวข้องแต่ละฝ่าย

การมีอำนาจหน้าที่ ทรัพยากร และศักยภาพที่แตกต่างกันระหว่างภาคีที่เกี่ยวข้องแต่ละฝ่ายเป็นปัจจัยสำคัญที่ผลักดันให้ภาครัฐและภาคส่วนต่างๆ ในสังคมหันมาเข้าร่วมสร้างความร่วมมือกัน การที่แต่ละฝ่ายตระหนักและยอมรับในศักยภาพและขีดความสามารถของกันและกัน โดยเฉพาะการยอมรับว่าทุกฝ่ายมีข้อเด่นและข้อด้อย ข้อจำกัดและสมรรถนะที่แตกต่างกัน จะช่วยส่งเสริม เกื้อกูล และยกระดับประสิทธิภาพในการทำงานร่วมกัน หากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องร่วมมือกัน ก็จะสามารถเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานให้สูงขึ้นได้ ความแตกต่างในอำนาจ บทบาทหน้าที่ ทรัพยากร และศักยภาพ

ในการทำงาน จึงเป็นปัจจัยที่ทำให้ทุกฝ่ายที่มีส่วนได้ส่วนเสียในการบริหารภารกิจของรัฐหรือนโยบายสาธารณะเริ่มสร้างความร่วมมือกันขึ้น

อย่างไรก็ตาม การมีอำนาจหน้าที่ ทรัพยากร และศักยภาพที่แตกต่างกันระหว่างภาคีที่เกี่ยวข้องแต่ละฝ่าย นอกจากจะเป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดการทำงานร่วมกันแล้ว ยังอาจกลายเป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดปัญหาในการทำงานร่วมกันระหว่างภาคส่วนต่างๆ ภายใต้กระบวนการบริหารกิจการบ้านเมืองแบบร่วมมือกันได้เช่นกัน กล่าวคือ หากภาคีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีศักยภาพต่ำกว่า หรือมีข้อจำกัดในแง่การจัดโครงสร้างองค์กร ไม่มีสถานะหน้าที่ และทรัพยากรที่เพียงพอต่อการทำงานร่วมกับภาคีฝ่ายอื่นๆ อย่างเสมอภาค กระบวนการบริหารกิจการบ้านเมืองแบบร่วมมือกันที่เกิดขึ้นอาจถูกควบคุมโดยภาคีที่มีศักยภาพ อำนาจหน้าที่ และทรัพยากรที่แข็งแกร่งกว่า สภาพดังกล่าวมักนำมาสู่ปัญหาความไม่ไว้วางใจกันระหว่างฝ่ายที่ต้องทำงานร่วมกัน หรือปัญหาการขาดความมุ่งมั่นตั้งใจในการทำงานร่วมกัน เช่น หน่วยราชการอาจรู้สึกว่าการดำเนินโครงการร่วมกับภาคเอกชนที่มีศักยภาพและทรัพยากรเหนือกว่า อาจส่งผลให้ฝ่ายเอกชนได้รับประโยชน์จากโครงการนั้นมากกว่า

สภาพการมีอำนาจหน้าที่หรือศักยภาพที่ไม่เท่าเทียมกันระหว่างภาคีแต่ละฝ่าย มักกลายเป็นปัญหาในกรณีที่ภาคีผู้มีส่วนได้ส่วนเสียฝ่ายที่มีบทบาทสำคัญไม่มีสถานะหน้าที่อย่างเป็นทางการในการเป็นตัวแทนเข้าร่วมกระบวนการบริหารกิจการบ้านเมืองแบบร่วมมือกัน ปัญหาอีกประการหนึ่งคือ ภาคีบางฝ่ายอาจขาดทักษะและความชำนาญเพียงพอในการร่วมเจรจาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในประเด็นปัญหาทางเทคนิคระดับสูง ทำให้กระบวนการทำงานร่วมกันอาจถูกครอบงำโดยภาคีฝ่ายที่มีทักษะ ความรู้ และความเชี่ยวชาญทางเทคนิคสูงกว่า ส่งผลให้ระดับความไว้วางใจกันลดลงในที่สุด นอกจากนี้ หากภาคีผู้มีส่วนได้ส่วนเสียบางฝ่ายไม่มีเวลา กำลัง หรือความคล่องตัวเพียงพอต่อการเข้าร่วมกระบวนการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ต้องใช้เวลาค่อนข้างมากในการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ก็อาจทำให้กระบวนการทำงานร่วมกันตกลู่ภายใต้บทบาทของภาคีฝ่ายที่สามารถทุ่มเทเวลาให้กับการทำงานที่เป็นภารกิจร่วมได้มากกว่า

เพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาที่อาจบั่นทอนกระบวนการทำงานร่วมกันจากความไม่เท่าเทียมกันในอำนาจหน้าที่ ทรัพยากร และศักยภาพของภาคีที่เข้ามาทำงานร่วมกัน คณะผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะว่า ในกรณีที่ภาคีความร่วมมือแต่ละฝ่ายมีอำนาจหรือทรัพยากรแตกต่างกันจนทำให้ภาคีผู้มีส่วนได้ส่วนเสียบางฝ่ายที่สำคัญไม่สามารถเข้าร่วมการทำงานได้อย่างเต็มที่ ก่อนที่จะเริ่มขับเคลื่อนการทำงานร่วมกัน ภาคีทุกฝ่ายที่เข้าร่วมทำงานจำเป็นต้องสร้างความยินยอมพร้อมใจกันในการวางกลยุทธ์เพื่อเสริมสร้างอำนาจและศักยภาพในการทำงานแก่ภาคีฝ่ายที่อ่อนแอกว่าหรืออยู่ในสถานะที่เสียเปรียบ เพื่อให้สามารถแสดงบทบาทร่วมกันได้อย่างเสมอภาคและเท่าเทียม ซึ่งจะส่งผลให้กระบวนการบริหารกิจการบ้านเมืองแบบร่วมมือกันบรรลุประสิทธิผลสูงสุด

กระบวนการบริหารกิจการบ้านเมืองแบบร่วมมือกันเป็นการสร้างความร่วมมือที่เกิดจากความสมัครใจของภาคีทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ดังนั้น แรงจูงใจที่ผลักดันให้ภาคีผู้มีส่วนได้ส่วนเสียแต่ละฝ่ายตัดสินใจเข้ามาร่วมมือกันทำงาน รวมถึงปัจจัยที่ก่อให้เกิดแรงจูงใจดังกล่าว จึงเป็นเงื่อนไขสำคัญในการสร้างความร่วมมือในกระบวนการบริหารกิจการบ้านเมือง ผลการศึกษาพบว่า เงื่อนไขสำคัญของการก่อให้เกิดกระบวนการบริหารกิจการบ้านเมืองในหลายกรณี คือ แรงจูงใจของหน่วยงานภาครัฐในการแสดงบทบาทกระตุ้นและส่งเสริมให้ภาคีส่วนต่างๆ เข้ามา ร่วมกันทำงานในรูปแบบการบริหารกิจการบ้านเมืองแบบร่วมมือกัน แม้ว่าการบริหารกิจการบ้านเมืองแบบร่วมมือกันเพื่อขับเคลื่อนนโยบายหรือโครงการสาธารณะในบางเรื่องจะเกิดจากการริเริ่มผลักดันภายใต้การอำนาจหน้าที่ของภาครัฐ แต่โดยพื้นฐานแล้วภาคีผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เข้ามาร่วมมือกันต้องเข้ามาด้วยความสมัครใจเป็นสำคัญ

สำหรับภาคีที่ไม่ใช่ภาครัฐ เงื่อนไขที่ทำให้ภาคีผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในภาคส่วนต่างๆ เกิดแรงจูงใจในการเข้าร่วมกระบวนการบริหารกิจการบ้านเมืองร่วมกับตัวแสดงภาครัฐ มักเป็นปัจจัยด้านการมีอำนาจหน้าที่และทรัพยากรที่ไม่เท่าเทียมกันระหว่างฝ่ายต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง การเข้าร่วมกระบวนการสร้างความร่วมมือกับภาครัฐเป็นช่องทางที่ทำให้ภาคีฝ่ายที่เสียเปรียบหรืออยู่ในสถานะด้อยกว่าสามารถมีพื้นที่ในการแสดงบทบาทและผลักดันการบริหารกิจการบ้านเมืองไปในทิศทางที่ต้องการได้ ระดับแรงจูงใจในการตัดสินใจเข้าร่วมกระบวนการบริหารกิจการบ้านเมืองแบบร่วมมือกันมักขึ้นอยู่กับความคาดหวังของภาคีผู้มีส่วนได้ส่วนเสียแต่ละฝ่าย โดยเฉพาะการคาดการณ์ผลลัพธ์จากกระบวนการทำงานร่วมกันที่ส่งผลให้ตนเองได้รับประโยชน์ เมื่อเทียบกับเวลาและพลังกำลังที่ต้องใช้ไปในการทำงานร่วมกัน

ระดับแรงจูงใจในการเข้าไปมีส่วนร่วมร่วมกับภาคีอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องจะเพิ่มขึ้นเมื่อตัวแสดงแต่ละฝ่ายเล็งเห็นว่าการเข้าไปมีบทบาทร่วมมือกันทำงานนั้นจะนำมาซึ่งผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรมและมีประสิทธิผลในการดำเนินนโยบาย แต่แรงจูงใจของภาคีความร่วมมือจะลดลงเมื่อฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเห็นว่าการแสดงบทบาทของตนเองในกระบวนการทำงานร่วมกันกับภาคีฝ่ายอื่น ๆ เป็นเพียงการทำหน้าที่เสนอแนะหรือให้คำปรึกษาแนะนำ หรือเป็นการเข้าร่วมในเชิงพิธีการที่ไม่มีผลต่อการตัดสินใจและการกำหนดทิศทางการบริหารกิจการบ้านเมืองในเรื่องดังกล่าวแต่อย่างใด

แรงจูงใจในการเข้าร่วมกระบวนการบริหารกิจการบ้านเมืองแบบร่วมมือกันจะลดลงเมื่อภาคีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเห็นว่าตนเองสามารถบรรลุเป้าหมายที่ต้องการได้โดยการทำงานเพียงลำพัง หรือโดยอาศัยกลไกการทำงานในลักษณะอื่น ๆ ที่ไม่จำเป็นต้องสร้างความร่วมมือกับภาคีฝ่ายอื่น ๆ ในทางตรงกันข้าม ภาคีฝ่ายที่เกี่ยวข้องจะมีระดับแรงจูงใจในการเข้าร่วมทำงานกับภาคีฝ่ายอื่น ๆ มากขึ้นเมื่อตนเองเล็งเห็นว่าการบริหารกิจการบ้านเมืองแบบร่วมมือกันที่เกิดขึ้นนั้นจะเป็นช่องทางที่ทำให้ตนเองสามารถมีพื้นที่ในการตัดสินใจในกิจการสาธารณะหรือการดำเนินภารกิจที่อยู่ภายใต้อำนาจหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐ นอกจากนี้ แรงจูงใจในการเข้าร่วมมือกับภาคีฝ่ายอื่น ๆ ยังเพิ่มขึ้นในกรณีที่ภาคี

แต่ละฝ่ายเล็งเห็นว่าการขับเคลื่อนภารกิจในความรับผิดชอบของตนเองให้บรรลุเป้าหมายได้นั้นต้องขึ้นอยู่กับ การประสานการทำงานร่วมกับภาคีผู้มีส่วนได้ส่วนเสียฝ่ายอื่น ๆ ซึ่งไม่อาจเลี่ยงได้

ดังนั้น แม้ว่าบางกรณีภาคีผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการดำเนินนโยบายสาธารณะหรือภารกิจของภาครัฐอาจมีจุดยืนที่ขัดแย้งกัน แต่การผลักดันเป้าหมายของแต่ละฝ่ายให้ประสบความสำเร็จนั้นต้องขึ้นอยู่กับ การได้รับความร่วมมือจากอีกฝ่าย ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความจำเป็นในการประสานความร่วมมือระหว่างฝ่ายที่มีความขัดแย้งกันในลักษณะนี้ จึงเป็นเงื่อนไขที่อาจช่วยให้กระบวนการบริหารกิจการบ้านเมืองแบบร่วมมือกันประสบผลสำเร็จได้ นั่นคือ การเข้าร่วมมือกับตัวแสดงที่อาจเป็นคู่แข่งจากรองหรือมีจุดยืนความต้องการตรงข้ามกัน จะส่งผลให้ภาคีแต่ละฝ่ายสามารถผลักดันความต้องการของตนเองเข้าสู่กระบวนการบริหารจัดการของภาครัฐได้ไม่มากนักน้อย ซึ่งก่อให้เกิดผลดีกว่าการทำงานเพียงลำพัง ฝ่ายเดียว หรือการนิ่งเฉยหรือปฏิเสธที่จะร่วมมือกับภาคีฝ่ายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

กระบวนการบริหารกิจการบ้านเมืองแบบร่วมมือกันเพื่อขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะหรือภารกิจของภาครัฐจะเกิดขึ้นได้ยากหากภาคีที่มีส่วนได้ส่วนเสียฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเห็นว่า ตนเองสามารถบรรลุความต้องการหรือได้รับผลประโยชน์จากนโยบายดังกล่าวได้โดยไม่จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือกับตัวแสดงฝ่ายอื่น ๆ หรือโดยใช้ช่องทางอื่น ๆ ที่ไม่ใช่การทำงานร่วมกันระหว่างภาคีที่เกี่ยวข้อง ดังนั้น การสร้างกระบวนการบริหารกิจการบ้านเมืองแบบร่วมมือกันจึงควรมีเงื่อนไขเพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาดังกล่าว โดยคณะผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำคัญว่า ในกรณีที่ตัวแสดงที่เป็นภาคีผู้มีส่วนได้ส่วนเสียฝ่ายหนึ่งสามารถมีช่องทางอื่น ๆ ในการผลักดันเป้าหมายหรือผลประโยชน์ของตนเองได้โดยลำพัง กระบวนการบริหารกิจการบ้านเมืองแบบร่วมมือกันจะสามารถทำงานได้ก็ต่อเมื่อภาคีที่มีส่วนได้ส่วนเสียแต่ละฝ่ายตระหนักดีว่า การแสดงบทบาทของตนเองนั้นมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์และพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันกับฝ่ายอื่น ๆ เป็นอย่างมาก

หากความเกี่ยวข้องสัมพันธ์ในเชิงพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันระหว่างภาคีทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเป็นเงื่อนไขสำคัญที่จะทำให้กระบวนการบริหารกิจการบ้านเมืองแบบร่วมมือกันเกิดขึ้นได้ การหาหรือเพื่อสร้างความร่วมมือระหว่างฝ่ายที่เกี่ยวข้องจึงเป็นสิ่งจำเป็น ดังนั้น หน่วยงานภาครัฐที่มีบทบาทในการส่งเสริมการสร้างกระบวนการบริหารกิจการบ้านเมืองแบบร่วมมือกันจึงต้องทำหน้าที่ผลักดันให้องค์กรที่มีอำนาจหน้าที่ในการวางกรอบหลักเกณฑ์การบริหารกิจการบ้านเมือง เช่น องค์กรนิติบัญญัติและองค์กรฝ่ายบริหาร เป็นต้น ให้ความสำคัญและยอมรับผลลัพธ์ที่เกิดจากกระบวนการบริหารกิจการบ้านเมืองแบบร่วมมือกันของภาคีที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน โดยให้การรับรองผลการตัดสินใจร่วมกัน หรือผลที่เกิดจากการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐกับภาคส่วนอื่น ๆ ในสังคม ให้ได้รับความชอบธรรมและมีผลผูกพันตามกฎหมาย

ภูมิหลังของการมีความร่วมมือหรือความขัดแย้งระหว่างภาคีที่มีส่วนเกี่ยวข้องแต่ละฝ่าย ถือเป็นปัจจัยที่สำคัญ ซึ่งสามารถเป็นทั้งอุปสรรคและเงื่อนไขที่เอื้ออำนวยให้กระบวนการบริหารกิจการบ้านเมืองแบบร่วมมือกันประสบความสำเร็จได้ ในกรณีที่ภาคีผู้มีส่วนได้ส่วนเสียแต่ละฝ่ายมีความสัมพันธ์ในเชิงพึ่งพาซึ่งกันและกันสูง ความขัดแย้งในจุดยืนและความต้องการของแต่ละฝ่ายจะยิ่งเพิ่มแรงจูงใจในการหาทางออกที่ร่วมมือกันให้สูงขึ้น การบริหารกิจการบ้านเมืองแบบร่วมมือกันมักเกิดขึ้นในกรณีที่ฝ่ายต่าง ๆ ขัดแย้งกันและไม่สามารถหาข้อยุติได้ หากหน่วยงานภาครัฐไม่สามารถหาทางออกผ่านกลไกการบริหารราชการแบบเดิม การหันหน้าเข้ามาร่วมมือกันของภาคีที่มีส่วนได้ส่วนเสียต่าง ๆ จึงกลายเป็นทางออกเดียวที่ทำให้ภารกิจของรัฐบาลบรรลุผลสำเร็จได้

การที่ภาคีแต่ละฝ่ายในนโยบายสาธารณะมีจุดยืนหรือความต้องการที่ขัดแย้งกันอย่างรุนแรงนั้น ไม่จำเป็นต้องหมายความว่า เป็นอุปสรรคที่กีดขวางความสำเร็จในการสร้างความร่วมมือเสมอไป เพราะในหลายกรณี กระบวนการบริหารกิจการบ้านเมืองแบบร่วมมือกันได้ประสบความสำเร็จ แม้ภาคีที่มีส่วนได้ส่วนเสียมีความขัดแย้งกันอย่างชัดเจน สิ่งที่สำคัญคือ การตระหนักรู้ของแต่ละฝ่ายว่า การผลักดันเป้าหมายของตนเองให้สำเร็จนั้น จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากภาคีฝ่ายอื่น ๆ ที่มีจุดยืนหรือผลประโยชน์ที่ตรงข้ามกัน โดยผ่านกระบวนการบริหารกิจการบ้านเมืองแบบร่วมมือกัน ซึ่งช่วยให้แต่ละฝ่ายสามารถบรรลุผลสำเร็จได้ แม้ว่าจะต้องทำงานร่วมกับคู่ตรงข้ามก็ตาม

การทำงานร่วมกันในกระบวนการบริหารกิจการบ้านเมืองแบบร่วมมือกันระหว่างภาคีที่มีจุดยืนขัดแย้งกันมาก่อนนั้น อาจประสบปัญหาในการขับเคลื่อนภารกิจได้ง่าย เนื่องจากภูมิหลังของความขัดแย้งสามารถส่งผลให้เกิดการขาดความเชื่อถือและไว้วางใจกันระหว่างฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ซึ่งนำไปสู่ระดับการยินยอมพร้อมใจและการยอมรับผลการตัดสินใจร่วมกันในระดับต่ำ สิ่งนี้อาจทำให้เกิดปัญหาภายในกระบวนการทำงานร่วมกัน เช่น การใช้กลวิธีเพื่อควบคุมทิศทางการทำงานให้อยู่ภายใต้ความต้องการของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง รวมถึงการสื่อสารที่ไม่โปร่งใสหรือการให้ข้อมูลที่ไม่เป็นจริง ซึ่งจะยิ่งเพิ่มปัญหาความขัดแย้งและอุปสรรคในการบรรลุผลสำเร็จของการทำงานร่วมกัน

การมีภูมิหลังความสัมพันธ์ในฐานะคู่ขัดแย้งกันมาก่อนสามารถสร้างความเสี่ยงให้กระบวนการบริหารกิจการบ้านเมืองแบบร่วมมือกันเกิดวงจรความล้มเหลวได้ง่าย โดยการเริ่มต้นจากความหวาดระแวงและความคลางแคลงใจ ซึ่งนำไปสู่การขาดความไว้วางใจระหว่างภาคีที่ร่วมมือกัน และการมองว่าฝ่ายอื่นๆ เป็นคู่แข่งที่ต้องการช่วงชิงโอกาสในการผลักดันผลประโยชน์ของตนเอง ดังนั้น การพัฒนาความสัมพันธ์ที่เคยขัดแย้งจึงต้องการการสร้าง ความเชื่อมั่นและการยอมรับซึ่งกันและกันอย่างยั่งยืน

ในทางกลับกัน หากภาคีผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเคยมีประสบการณ์ความร่วมมือที่ประสบความสำเร็จมาก่อน ความสัมพันธ์ในเชิงบวกดังกล่าวจะช่วยสร้างทุนทางสังคมและความไว้วางใจกันในระดับสูง ซึ่ง

เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้กระบวนการบริหารกิจการบ้านเมืองแบบร่วมมือกันสามารถดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน ความไว้วางใจที่เกิดขึ้นจะช่วยให้การทำงานร่วมกันเป็นไปได้ในทิศทางที่ดี และเพิ่มโอกาสในการบรรลุผลสำเร็จร่วมกัน

การที่ภาคีผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเคยมีภูมิหลังความสัมพันธ์ในฐานะคู่ขัดแย้งกันมาก่อนนั้น ย่อมเป็นอุปสรรคสำคัญในการสร้างกระบวนการบริหารกิจการบ้านเมืองแบบร่วมมือกันให้ประสบความสำเร็จ หากไม่มีความเชื่อมโยงในเชิงพึ่งพาบทบาทซึ่งกันและกันในระดับสูง และหากไม่มีการออกแบบขั้นตอนที่เหมาะสมในการสร้างรากฐานของความไว้วางใจและการสร้างทุนทางสังคมระหว่างภาคีต่าง ๆ การทำงานร่วมกันจะไม่มีคามมั่นคงและยั่งยืน

นอกจากนี้ แม้จะมีภาคีบางฝ่ายที่มีความไว้วางใจซึ่งกันและกันมาก หรือแม้แต่การตระหนักถึงความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยกันอย่างเต็มที่ หากความไว้วางใจนี้ไม่ขยายไปสู่ภาคีทั้งหมดที่เกี่ยวข้อง กระบวนการบริหารกิจการบ้านเมืองแบบร่วมมือกันก็ยังไม่ประสบผลสำเร็จได้ในระยะยาว การสร้างความไว้วางใจในทุกภาคีจึงเป็นปัจจัยสำคัญในการทำให้กระบวนการนี้ดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืนในทุกระดับของการทำงานร่วมกัน

2) การจัดโครงสร้างความสัมพันธ์อย่างเป็นทางการ

การจัดรูปแบบโครงสร้างความสัมพันธ์อย่างเป็นทางการระหว่างภาคีผู้มีส่วนได้ส่วนเสียแต่ละฝ่ายเป็นกระบวนการที่สำคัญในการสร้างความโปร่งใสและชัดเจนในการทำงานร่วมกัน ซึ่งจะช่วยสร้างความมั่นใจในกระบวนการบริหารกิจการบ้านเมืองแบบร่วมมือกันให้กับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง การกำหนดกฎเกณฑ์และกติกาการทำงานร่วมกันอย่างเป็นทางการทำให้ทุกฝ่ายสามารถปฏิบัติตามขั้นตอนที่ชัดเจนและเข้าใจตรงกัน นอกจากนี้ยังช่วยสร้างความชอบธรรมในกระบวนการทำงาน ซึ่งสำคัญมากในการยืนยันว่า กระบวนการดังกล่าวไม่ได้เป็นเพียงแค่ความร่วมมือที่เกิดจากความสมัครใจของภาคีแต่ละฝ่ายเท่านั้น แต่ยังเป็นการทำงานที่มีกรอบกติกาที่เป็นทางการและเป็นที่ยอมรับในระดับสาธารณะและรัฐด้วย

การวางกรอบโครงสร้างนี้จะช่วยให้การทำงานร่วมกันระหว่างภาคีต่าง ๆ มีความสอดคล้องและบูรณาการมากขึ้น โดยที่ไม่เพียงแต่ภาคีที่เกี่ยวข้องจะสามารถประสานงานกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่ยังช่วยให้กระบวนการบริหารกิจการบ้านเมืองแบบร่วมมือกันมีความยั่งยืน และเป็นไปตามกฎเกณฑ์ที่ได้รับการยอมรับจากสังคมและองค์กรต่าง ๆ นั่นเอง

การจัดรูปแบบโครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างภาคีผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในกระบวนการบริหารกิจการบ้านเมืองแบบร่วมมือกันถือเป็นขั้นตอนสำคัญที่มีผลต่อความสำเร็จของการขับเคลื่อนนโยบายหรือการจัดการประเด็นสาธารณะ เมื่อกำหนดให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีสิทธิ์เข้ามามีบทบาทและสามารถแสดงความคิดเห็นร่วมกันในกระบวนการตัดสินใจ จะช่วยเสริมสร้างความรู้สึกร่วมกันของการมีส่วนร่วม และ

สร้างความชอบธรรมในการตัดสินใจที่เกิดขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีที่กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียแต่ละฝ่ายมองเห็นว่า การตัดสินใจในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับพวกเขาจะมีผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของตนเองในแง่บวกหรือลบก็ตาม

โดยหลักการแล้ว โครงสร้างของกระบวนการบริหารกิจการบ้านเมืองแบบร่วมมือกันควรเปิดกว้างให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้เข้ามามีบทบาท มีส่วนร่วมในการออกแบบและกำหนดทิศทางของการดำเนินงานในประเด็นต่าง ๆ เนื่องจากกระบวนการทำงานในลักษณะนี้ไม่เพียงแต่เป็นการเปิดโอกาสให้ทุกภาคีมีเสียงในการตัดสินใจ แต่ยังเป็นการสร้างความร่วมมือที่มีความยั่งยืนและเกิดประโยชน์สูงสุดสำหรับทุกฝ่ายที่มีส่วนได้ส่วนเสีย

เงื่อนไขสำคัญในการสร้างกระบวนการบริหารกิจการสาธารณะที่มีประสิทธิผลคือการจัดโครงสร้างที่เปิดกว้างและเปิดโอกาสให้ภาคีผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย รวมถึงกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหรือสนใจในประเด็นนโยบายสาธารณะสามารถมีบทบาทในการกำหนดทิศทางและการดำเนินงานได้อย่างเป็นทางการ การทำเช่นนี้ไม่เพียงแต่ช่วยให้การตัดสินใจเกิดขึ้นจากการพิจารณาปัญหาที่ครอบคลุมทุกมิติ แต่ยังเสริมสร้างความชอบธรรมและความโปร่งใสในกระบวนการบริหารกิจการบ้านเมือง ซึ่งจะส่งผลให้แนวทางแก้ไขปัญหาระยะที่เกิดขึ้นมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและเงื่อนไขที่แท้จริง

การกีดกันหรือปิดกั้นการมีส่วนร่วมของภาคีใดภาคีหนึ่งออกจากกระบวนการจะเป็นการบ่อนทำลายความเชื่อมั่นและความชอบธรรมของการทำงานร่วมกัน ส่งผลให้การตัดสินใจไม่ครอบคลุมทุกมุมมองและขาดความสมดุลในการพิจารณาผลกระทบต่อกลุ่มต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ดังนั้นการส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายจึงเป็นสิ่งที่ช่วยยกระดับคุณภาพการตัดสินใจ และทำให้การบริหารกิจการบ้านเมืองแบบร่วมมือกันมีความสำเร็จและยั่งยืนในระยะยาว

การจัดโครงสร้างกระบวนการบริหารกิจการบ้านเมืองแบบร่วมมือกันเริ่มต้นจากการค้นหาคำศัพท์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องในกระบวนการนโยบายสาธารณะนั้น ๆ การจัดโครงสร้างที่เปิดกว้างและไม่กีดกันหรือมองข้ามบทบาทของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเป็นสิ่งที่สำคัญ เพราะหากมีการละเลยหรือกีดกันภาคีที่มีบทบาทสำคัญออกไป อาจทำให้กระบวนการบริหารกิจการบ้านเมืองแบบร่วมมือกันประสบความล้มเหลวได้

การดึงภาคีทุกฝ่ายเข้ามาร่วมกันอย่างเปิดกว้างจึงเป็นหัวใจสำคัญในการสร้างฐานความชอบธรรมให้กับกระบวนการทำงานร่วมกันนี้ โดยกระบวนการร่วมมือจะต้องยึดหลักการพื้นฐาน 2 ประการ

การเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการเจรจาและตัดสินใจ กระบวนการต้องเปิดโอกาสให้ภาคีทุกฝ่ายสามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ตั้งคำถาม โต้แย้ง เสนอแนะ และร่วมพิจารณาผลลัพธ์ของ

นโยบายได้ โดยที่ทุกฝ่ายจะได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับผลลัพธ์ที่สำคัญของนโยบายสาธารณะที่ร่วมกันขับเคลื่อน

การยอมรับผลลัพธ์ร่วมกัน ผลลัพธ์ของนโยบายสาธารณะที่เกิดจากกระบวนการตัดสินใจร่วมกันต้องได้รับการยอมรับจากภาคีผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย ซึ่งสะท้อนถึงฉันทามติและการเห็นพ้องจากทุกฝ่ายอย่างกว้างขวาง เพื่อให้กระบวนการมีความชอบธรรมและเป็นที่ยอมรับในสังคม

ดังนั้น การสร้างกระบวนการที่เปิดกว้างให้ภาคีทุกฝ่ายมีส่วนร่วม และผลลัพธ์ที่ได้มาจากการเจรจาและการตัดสินใจร่วมกัน จะทำให้กระบวนการบริหารกิจการบ้านเมืองแบบร่วมมือกันเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

การบริหารกิจการบ้านเมืองที่มุ่งหวังความสำเร็จจะประสบความสำเร็จหากกระบวนการตัดสินใจในเรื่องนโยบายสาธารณะนั้นถูกจำกัดหรือละเลยการมีส่วนร่วมของภาคีผู้มีส่วนได้ส่วนเสียฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง กระบวนการที่เกิดจากการตัดสินใจเฉพาะกลุ่มที่มีอำนาจหรือบทบาทเหนือกว่าฝ่ายอื่น ๆ ย่อมส่งผลให้ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นขาดความชอบธรรมและขาดการยอมรับจากภาคีที่ไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วม การกีดกันหรือจำกัดบทบาทการมีส่วนร่วมจากกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งทำให้เกิดการรับรู้ถึงความไม่เป็นธรรม และขาดแรงจูงใจในการร่วมมือจากภาคีที่อยู่นอกวงนั้น ซึ่งเป็นสิ่งที่จะทำให้การขับเคลื่อนภารกิจในกระบวนการร่วมมือไม่สามารถดำเนินไปได้อย่างราบรื่นและยั่งยืน

หากกระบวนการบริหารกิจการบ้านเมืองไม่เปิดกว้างให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ หรือหากมีการสร้างโครงสร้างความสัมพันธ์ที่ปิดหรือจำกัดบทบาทการมีส่วนร่วมในวงแคบ ๆ นั้น กระบวนการทำงานร่วมกันอาจไม่สามารถเกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพและขาดความเชื่อมั่นจากภาคีผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมด ดังนั้น การเปิดโอกาสให้ภาคีทุกฝ่ายได้มีบทบาทในการตัดสินใจและขับเคลื่อนการดำเนินงานร่วมกันจึงเป็นสิ่งที่สำคัญในการสร้างความสำเร็จในกระบวนการบริหารกิจการบ้านเมืองแบบร่วมมือกัน

ผลที่ตามมาจากการกีดกันหรือจำกัดบทบาทของภาคีผู้มีส่วนได้ส่วนเสียบางฝ่ายในการร่วมกันตัดสินใจคือ การที่ภาคีที่ไม่ได้รับโอกาสให้มีบทบาทเต็มที่ อาจหันไปใช้ช่องทางหรือกลไกการทำงานรูปแบบอื่นที่พวกเขา มองว่าช่วยผลักดันผลประโยชน์หรือเป้าหมายของตนได้ง่ายกว่า ซึ่งจะส่งผลให้กระบวนการบริหารกิจการบ้านเมืองแบบร่วมมือกันนั้นขาดความชอบธรรมและมีความไม่ยั่งยืน เนื่องจากไม่ได้อาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่ายอย่างแท้จริง การที่ภาคีบางฝ่ายถูกละเลยหรือไม่ได้รับความร่วมมืออย่างเท่าเทียม ย่อมทำให้พวกเขาขาดแรงจูงใจในการร่วมมือและอาจทำให้กระบวนการดังกล่าวล้มเหลวในระยะยาว

ดังนั้น การออกแบบโครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างภาคีในกระบวนการบริหารกิจการบ้านเมืองแบบร่วมมือกันจะต้องตั้งอยู่บนหลักการสำคัญคือ การกำหนดกฎเกณฑ์ กติกา และแบบแผนการ

ปฏิบัติงานที่ทุกฝ่ายสามารถมีส่วนร่วมในการกำหนดและปฏิบัติตามได้อย่างชัดเจน และมีความโปร่งใส การทำเช่นนี้จะช่วยสร้างฐานความชอบธรรมและทำให้กระบวนการบริหารกิจการบ้านเมืองมีความไว้วางใจซึ่งกันและกัน ส่งผลให้ความร่วมมือระหว่างทุกฝ่ายเป็นไปอย่างราบรื่นและยั่งยืน

การเริ่มต้นกระบวนการบริหารกิจการบ้านเมืองแบบร่วมมือกันนั้น ภาครัฐมีส่วนได้ส่วนเสียมักมีความรู้สึกกระแงหรือไม่ไว้วางใจในเจตนาของฝ่ายอื่น ๆ โดยเฉพาะในแง่ของการที่แต่ละฝ่ายกลัวว่าจะเสียผลประโยชน์ หรือกลายเป็นเครื่องมือของฝ่ายอื่น ๆ ดังนั้น เมื่อมีการเชิญชวนให้ทุกฝ่ายเข้ามา ร่วมกันทำงาน มักจะมีการมุ่งหวังที่จะรับประกันในเรื่องของความเสมอภาคและความเท่าเทียมกันในการมีอำนาจในการตัดสินใจร่วมกัน

การเน้นในเรื่องนี้ทำให้เกิดความสำคัญของการกำหนดบทบาทที่ชัดเจน และการออกแบบกระบวนการที่ทุกฝ่ายสามารถเข้ามามีส่วนร่วมอย่างเท่าเทียม โดยไม่มีการครอบงำจากฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ความรู้สึกที่ตนเองสามารถมีอำนาจในการแสดงความคิดเห็น และการตัดสินใจจะช่วยลดความรู้สึกไม่ไว้วางใจที่อาจเกิดขึ้น และส่งผลให้ทุกฝ่ายมุ่งมั่นในการร่วมกันขับเคลื่อนภารกิจให้บรรลุเป้าหมายที่ทุกฝ่ายได้รับประโยชน์ร่วมกัน

ความโปร่งใสในกระบวนการทำงาน รวมถึงการกำหนดกฎเกณฑ์ที่ชัดเจนในการตัดสินใจและการปฏิสัมพันธ์ระหว่างภาคีต่าง ๆ จะช่วยสร้างความมั่นใจให้แก่ภาคีที่เข้าร่วมในกระบวนการบริหารกิจการบ้านเมืองแบบร่วมมือกัน และเป็นการสร้างพื้นฐานที่สำคัญในการรักษาความเชื่อมั่นซึ่งกันและกันในระยะยาว

การสร้างกระบวนการบริหารกิจการบ้านเมืองที่มีความชอบธรรมและโปร่งใสจำเป็นต้องมีการจัดโครงสร้างความสัมพันธ์ที่ชัดเจนระหว่างภาคีผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย โดยการกำหนดบทบาทหน้าที่และขอบเขตของแต่ละฝ่ายอย่างชัดเจนตั้งแต่แรก เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการเบียดเบียนหรือการครอบงำจากฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง กระบวนการนี้ควรสร้างความมั่นใจให้ทุกฝ่ายว่าเสียงของตนจะได้รับการรับฟังอย่างเสมอภาคและเป็นธรรม โดยไม่มีการละเลยหรือกีดกันฝ่ายใดจากกระบวนการตัดสินใจ

การมีกฎเกณฑ์และขั้นตอนการทำงานที่โปร่งใสเป็นสิ่งสำคัญในการสร้างความไว้วางใจในกระบวนการนี้ กระบวนการเจรจาและการตัดสินใจในระดับสำคัญต่าง ๆ ควรจะสามารถนำไปสู่ผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรมและสามารถปฏิบัติได้จริง มิใช่การจัดการประชุมหรือการหารือที่เป็นเพียงแค่การจัดฉากเพื่อสร้างความชอบธรรมให้กับผลประโยชน์บางฝ่ายเท่านั้น

อีกหนึ่งองค์ประกอบสำคัญในการออกแบบโครงสร้างกระบวนการบริหารกิจการบ้านเมืองแบบร่วมมือกัน คือ การกำหนดกรอบระยะเวลาการทำงาน ซึ่งช่วยให้ทุกฝ่ายรู้ถึงความคาดหวังในขั้นตอนต่าง ๆ และสามารถทำงานร่วมกันได้อย่างมีทิศทางและไม่ขาดความมุ่งมั่น การกำหนดกรอบระยะเวลานี้ต้อง

เป็นระยะเวลาที่สามารถปฏิบัติได้จริง และไม่ควรถูกกำหนดเส้นตายที่ทำให้แรงจูงใจในการทำงานร่วมกันลดลง ทั้งนี้เพื่อให้กระบวนการมีความยั่งยืนและสามารถดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ

3) บทบาทผู้นำการสร้างความร่วมมือ

บทบาทของผู้นำในการสร้างความร่วมมือมีความสำคัญอย่างยิ่งในกระบวนการบริหารจัดการบ้านเมืองแบบร่วมมือกัน เนื่องจากผู้นำมีหน้าที่ในการลดอุปสรรคและความขัดแย้งที่เกิดจากความแตกต่างของสถานะอำนาจหน้าที่ของภาคีผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ซึ่งอาจทำให้การทำงานร่วมกันเกิดปัญหาได้

ผู้นำที่เอื้ออำนวยการสร้างร่วมมือมีบทบาทสำคัญในการชี้ให้เห็นถึงคุณค่าและความสำคัญของกระบวนการร่วมมือในการสร้างฉันทามติ โดยทำให้ทุกฝ่ายตระหนักถึงผลประโยชน์ร่วมที่สามารถเกิดขึ้นจากการทำงานร่วมกัน ผู้นำยังทำหน้าที่เป็นตัวกลางในการเจรจาและหาข้อตกลงระหว่างฝ่ายที่มีข้อขัดแย้ง โดยการเป็นฝ่ายที่สามที่สามารถแทรกกลางเพื่อช่วยให้ทุกฝ่ายเข้าใจมุมมองของกันและกัน ซึ่งในกรณีที่การเจรจายืดเยื้อหรือไม่สามารถหาข้อยุติได้ ผู้นำสามารถเสนอแนวทางที่เป็นข้อยุติสำหรับทุกฝ่าย แม้จะไม่ใช่การตัดสินใจที่มีผลผูกมัด แต่ก็ยังเป็นข้อเสนอที่สามารถเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายพิจารณาเป็นทางเลือกในการหาข้อสรุปที่เหมาะสมและเป็นธรรม.

ด้วยการมีผู้นำที่สามารถสร้างการทำงานร่วมกันได้อย่างราบรื่น ผู้นำจะช่วยเสริมสร้างความมั่นใจให้กับภาคีผู้มีส่วนได้ส่วนเสียว่าพวกเขาจะได้รับการฟังและได้รับประโยชน์ร่วมกัน ซึ่งทำให้กระบวนการบริหารจัดการบ้านเมืองแบบร่วมมือกันมีความยั่งยืนและมีประสิทธิภาพ

การแสดงบทบาทของผู้นำในการขับเคลื่อนกระบวนการบริหารจัดการบ้านเมืองแบบร่วมมือกันมีความสำคัญอย่างยิ่ง แต่ต้องทำในลักษณะที่มีความเหมาะสมและถูกต้องตามสถานการณ์ โดยผู้นำไม่ควรเข้ามาผูกขาดการควบคุมหรือการตัดสินใจในกระบวนการทั้งหมดเพียงฝ่ายเดียว แต่ต้องเป็นการชี้แนะและสร้างทิศทางเพื่อให้ทุกฝ่ายสามารถร่วมกันตัดสินใจและทำงานภายใต้เป้าหมายของภารกิจอย่างแท้จริง การมีผู้นำที่สามารถคำนึงถึงบริบทและสถานการณ์จะช่วยให้กระบวนการทำงานร่วมกันมีความยืดหยุ่นและสามารถปรับตัวให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ได้.

ผู้นำการสร้างร่วมมือจึงต้องมีบทบาทในการกำหนดกฎเกณฑ์และกติกาการทำงานร่วมกันที่ทุกฝ่ายสามารถยอมรับได้ และทำให้ทุกฝ่ายมีความเข้าใจที่ตรงกันเกี่ยวกับแนวทางการปฏิบัติในประเด็นต่าง ๆ สิ่งสำคัญคือการสร้างความเชื่อถือและไว้วางใจระหว่างภาคีผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย การทำให้ทุกฝ่ายมีความมั่นใจว่าการเจรจาหรือจะเป็นไปในทางที่โปร่งใสและเอื้อต่อการตัดสินใจร่วมกันในที่สุด.

การสร้างกระบวนการที่ช่วยให้การทำงานเป็นไปอย่างราบรื่นและสามารถนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายร่วมกันได้ จะเป็นหัวใจสำคัญของการสร้างความสำเร็จในกระบวนการบริหารจัดการบ้านเมือง

แบบร่วมมือกัน ทั้งนี้ ผู้นำที่มีความสามารถในการจัดการกระบวนการต่าง ๆ จะช่วยเสริมสร้างความสมานฉันท์และความร่วมมือที่แข็งแกร่งระหว่างทุกฝ่าย

ผู้นำการสร้างความร่วมมือยังคงมีความสำคัญในการดึงบทบาทของภาคีฝ่ายต่าง ๆ โดยเฉพาะการส่งเสริมบทบาทของตัวแสดงที่มีสถานะอำนาจหน้าที่ต่ำกว่าหรือมีทรัพยากรและศักยภาพด้อยกว่าตัวแสดงอื่น ๆ ให้สามารถแสดงบทบาทในลักษณะที่เสมอภาคและเท่าเทียมกัน รวมถึงการระดมพลังความร่วมมือจากทุกฝ่ายในการขับเคลื่อนเป้าหมายของภารกิจภายใต้กระบวนการบริหารกิจการบ้านเมืองแบบร่วมมือกัน ดังนั้น ผู้นำในกระบวนการบริหารกิจการบ้านเมืองแบบร่วมมือกันจึงมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมและสนับสนุนการทำงานร่วมกันของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการปกป้องกระบวนการทำงานร่วมกันให้ดำเนินไปอย่างราบรื่น

ผู้นำในกระบวนการบริหารกิจการบ้านเมืองแบบร่วมมือกันจำเป็นต้องมีทักษะต่าง ๆ ได้แก่

1. ทักษะในการส่งเสริมและสนับสนุนให้ภาคีทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเข้ามาร่วมมือกันทำงานอย่างเข้มข้น
2. ทักษะในการแสดงอิทธิพลเหนือตัวแสดงทุกฝ่ายอย่างกว้างขวาง และควบคุมทิศทางของกระบวนการทำงานร่วมกัน
3. ทักษะในการเอื้ออำนวยให้กระบวนการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มเกิดพลวัต และนำไปสู่การสร้างสรรค์ผู้นำกลุ่ม
4. ทักษะในการขยายขอบเขตของกระบวนการบริหารกิจการบ้านเมืองแบบร่วมมือกัน

ในกระบวนการบริหารกิจการบ้านเมืองแบบร่วมมือกัน ไม่จำเป็นต้องมีผู้นำเพียงคนเดียว แต่การทำงานร่วมกันให้ประสบความสำเร็จอาจต้องการ "ผู้นำหลายคน" (Multiple leaders) ที่แสดงบทบาทร่วมกัน ทั้งผู้นำที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ มากกว่าการให้ผู้นำเพียงคนเดียวแบกรับบทบาทในการขับเคลื่อนกระบวนการทำงานร่วมกันทั้งหมด

ผู้นำในการบริหารกิจการบ้านเมืองแบบร่วมมือกันที่สามารถแสดงบทบาทได้อย่างมีประสิทธิภาพจะต้องเป็นผู้ที่มีเวลาในการทุ่มเทเพื่อขับเคลื่อนการสร้างความร่วมมือ มีทรัพยากรเพียงพอในการบริหารงานของตนเอง และมีทักษะการบริหารจัดการที่รอบด้าน

ผู้นำการสร้างความร่วมมือมีความสำคัญอย่างมากในการส่งเสริมบทบาทและปกป้องผลประโยชน์ของภาคีฝ่ายที่อยู่ในสถานภาพด้อยกว่าตัวแสดงอื่น ๆ กล่าวอีกนัยหนึ่ง ผู้นำต้องทำหน้าที่เป็นปากเป็นเสียงให้กับฝ่ายที่เสียเปรียบหรืออ่อนแอกว่า รวมถึงการทำหน้าที่เป็นตัวกลางในการสร้างพื้นที่ให้ทุกฝ่ายได้มีโอกาสรับฟังซึ่งกันและกันมากขึ้น บทบาทของผู้นำจะทวีความสำคัญยิ่งขึ้นเมื่อภาคีผู้มีส่วนได้ส่วนเสียแต่ละฝ่ายมีแรงจูงใจในการเข้าร่วมทำงานต่ำ แต่ละฝ่ายมีอำนาจหน้าที่และทรัพยากรไม่เท่ากัน และบางฝ่ายอาจเคยมีภูมิหลังในฐานะคู่ขัดแย้งหรือมีจุดยืนและความต้องการที่ตรงข้ามกัน

ในกรณีเช่นนี้ ผู้นำจำเป็นต้องแสดงบทบาทในการกำกับและควบคุมกระบวนการสร้างความร่วมมือ เพื่อเปิดพื้นที่ให้ทุกฝ่ายสามารถอยู่ในจุดที่เท่าเทียมกันได้ อย่างไรก็ตาม การแทรกแซงกระบวนการทำงานเพื่อยกระดับขีดความสามารถและอำนาจของฝ่ายที่อ่อนแอหรืออยู่ในสถานะด้อยกว่าอาจก่อให้เกิดความไม่พอใจและส่งผลให้สูญเสียความเชื่อมั่นในความเป็นกลางของผู้นำได้เช่นกัน

กล่าวโดยสรุป กระบวนการบริหารกิจการบ้านเมืองจะประสบความสำเร็จได้มากน้อยเพียงใด นั้น ขึ้นอยู่กับปัจจัยสำคัญที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของผู้นำในการเอื้ออำนวยกระบวนการสร้างความร่วมมือ การทำหน้าที่เอื้ออำนวยการสร้างความร่วมมือหมายถึงการเป็นผู้ชักนำให้ภาคีผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่ายเข้ามาร่วมกันแสวงหาแนวทางการทำงานร่วมกันที่จะนำไปสู่การผลักดันเป้าหมายของทุกฝ่ายให้บรรลุผลสำเร็จพร้อมกัน โดยเฉพาะการชี้แนะให้ทุกฝ่ายเล็งเห็นตรงกันว่า การร่วมมือกันทำงานเป็นวิถีทางที่ดีที่สุดที่จะช่วยให้ทุกฝ่ายสามารถผลักดันเป้าหมายของตนเองให้บรรลุผลได้

การทำงานร่วมกันไม่เพียงแต่ช่วยให้เป้าหมายร่วมของสังคมบรรลุผล แต่ยังทำให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้รับประโยชน์หรือผลดีจากการทำงานร่วมกันในระดับที่ดีกว่าการที่แต่ละฝ่ายทำงานของตนเองเพียงลำพัง

ในกรณีที่ภาคีผู้มีส่วนได้ส่วนเสียแต่ละฝ่ายมีสถานะอำนาจหน้าที่เท่ากัน และต่างฝ่ายต่างมีแรงจูงใจที่จะเข้ามาร่วมมือกันในระดับสูง แต่ในขณะเดียวกันก็มีความไวเนื้อเชื่อใจกันในระดับต่ำ เนื่องจากการมีจุดยืน ผลประโยชน์ และความต้องการที่ขัดแย้งตรงข้ามกัน กระบวนการบริหารกิจการบ้านเมืองแบบร่วมมือกันจะสามารถประสบผลสำเร็จได้นั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการมีผู้นำที่ทำหน้าที่ประสานความร่วมมือระหว่างทุกฝ่ายด้วยความเป็นกลาง ซึ่งผู้นำในกรณีนี้ต้องเป็นบุคคลที่ภาคีทุกฝ่ายให้การยอมรับ เคารพ และเชื่อถือ

ผู้นำในกรณีนี้อาจเป็นนักประสานความร่วมมือที่มีทักษะความชำนาญในการเจรจาและโน้มน้าวให้ทุกฝ่ายเกิดความไวเนื้อเชื่อใจกัน ตลอดจนสามารถร่วมกันหาข้อตกลงร่วมกันได้อย่างราบรื่น โดยผู้นำอาจเป็นบุคคลที่ไม่ใช่สมาชิกของภาคีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งที่เข้ามาทำงานร่วมกัน แต่เป็นบุคคลภายนอกที่ทุกฝ่ายให้การยอมรับ ซึ่งสามารถทำหน้าที่เป็นกลางและช่วยให้กระบวนการสร้างความร่วมมือดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ในกรณีที่ภาคีผู้มีส่วนได้ส่วนเสียแต่ละฝ่ายมีสถานะอำนาจหน้าที่และทรัพยากรไม่เท่ากัน และแต่ละฝ่ายต่างมีแรงจูงใจในการเข้ามาทำงานร่วมกันในระดับต่ำ หรือฝ่ายหนึ่งต้องการสร้างความร่วมมือ ในขณะที่อีกฝ่ายขาดแรงจูงใจที่จะเข้าร่วม กระบวนการบริหารกิจการบ้านเมืองแบบร่วมมือกันจะสามารถประสบผลสำเร็จได้นั้น จำเป็นที่จะต้องมีการมีผู้นำตามธรรมชาติ ซึ่งเป็นตัวแทนของภาคีผู้มีส่วนได้ส่วนเสียฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งที่ก้าวขึ้นมาเป็นบทบาทนำกระบวนการสร้างความร่วมมือตั้งแต่เริ่มแรก

บุคคลที่จะมีบทบาทผู้นำในลักษณะดังกล่าวจำเป็นต้องเป็นผู้ที่ภาคีทุกฝ่ายให้การยอมรับ เคารพ และเชื่อถือ ผู้นำจะทำหน้าที่เป็นแกนกลางในการระดมความร่วมมือเพื่อขับเคลื่อนกระบวนการทำงานร่วมกันให้มุ่งสู่เป้าหมายที่ทุกฝ่ายร่วมกันกำหนดขึ้น

2.2.4 กระบวนการสร้างความเป็นภาคีหุ้นส่วนเพื่อบริหารกิจการบ้านเมืองร่วมกัน

ตัวแบบกระบวนการบริหารกิจการบ้านเมืองแบบร่วมมือกันหลายภาคส่วนประกอบด้วยหลายขั้นตอนที่สามารถแบ่งได้หลายลักษณะ ขึ้นอยู่กับมิติที่ให้ความสำคัญ ตัวอย่างเช่น หากพิจารณาจากมิติการเจรจาหารือตกลงร่วมกัน กระบวนการอาจแบ่งออกเป็นขั้นตอนก่อนการเจรจา ขั้นตอนการเจรจาต่อรองหาข้อตกลงร่วม และขั้นตอนการนำผลการตัดสินใจไปปฏิบัติ หากให้ความสำคัญกับมิติการจัดการปัญหาร่วมกัน กระบวนการทำงานร่วมกันอาจแบ่งได้เป็น ขั้นตอนการระบุประเด็นปัญหาร่วมกัน ขั้นตอนการกำหนดทิศทางการจัดการปัญหา และขั้นตอนการนำผลการตัดสินใจไปปฏิบัติร่วมกัน ในขณะที่หากพิจารณาจากมิติการบริหารนโยบาย กระบวนการทำงานร่วมกันอาจประกอบด้วย ขั้นตอนการเตรียมการ วิเคราะห์ข้อมูล สภาพปัญหา ขั้นตอนการกำหนดนโยบาย และขั้นตอนการตัดสินใจดำเนินนโยบายร่วมกัน

อย่างไรก็ดี การแบ่งขั้นตอนกระบวนการทำงานร่วมกันภายใต้ตัวแบบที่นำเสนอในที่นี้ เน้นการให้ความสำคัญกับมิติการตัดสินใจร่วมกันเป็นหลัก โดยกระบวนการบริหารกิจการบ้านเมืองแบบร่วมมือกันภายใต้ตัวแบบนี้จะประกอบด้วยขั้นตอนต่าง ๆ ตามลำดับ

- 1) ขั้นตอนการเจรจาหารือกันพร้อมหน้าทุกฝ่าย (Face-to-face dialogue)
- 2) ขั้นตอนการสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกัน (Trust building)
- 3) ขั้นตอนการสร้างความยินยอมพร้อมใจในการทำงานร่วมกัน (Commitment to the process)
- 4) ขั้นตอนการสร้างความเข้าใจที่ตรงกัน (Shared understanding)
- 5) ขั้นตอนการสร้างผลลัพธ์ของความร่วมมือให้เกิดขึ้นระหว่างการทำงาน (Intermediate outcomes)

กระบวนการบริหารกิจการบ้านเมืองแบบร่วมมือกันเป็นขั้นตอนที่ดำเนินไปในลักษณะวงจร โดยแต่ละขั้นตอนมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน เนื่องจากกระบวนการนี้ไม่ดำเนินไปในรูปแบบเส้นตรง แต่เป็นวงจร ดังนั้น ผลลัพธ์ของการร่วมมือในครั้งแรก ๆ อาจส่งผลทั้งในทางบวกและทางลบต่อการสร้างความร่วมมือในการทำงานร่วมกันในรอบถัดไป สำหรับรายละเอียดการดำเนินงานในแต่ละขั้นตอนสามารถอธิบายได้ดังต่อไปนี้

- 1) ขั้นตอนการเจรจาหารือพร้อมหน้ากันทุกฝ่าย (Face-to-face dialogue)

กระบวนการบริหารกิจการบ้านเมืองแบบร่วมมือกันมักเริ่มต้นจากการสนทนาระหว่างกันอย่างพร้อมหน้าระหว่างภาคีผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้อง การแลกเปลี่ยนและระดมความคิดเห็นในครั้งนี้นำไปสู่การสร้างฉันทานุมัติระหว่างทุกฝ่ายในการทำงานร่วมกัน ในการสร้างความร่วมมือนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่ภาคีทุกฝ่ายจะต้องมีการพูดคุยและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น รวมถึงข้อเสนอแนะแก่กันและกันโดยตรง เพื่อให้ทุกฝ่ายสามารถร่วมกันแสวงหาหนทางที่จะทำให้ได้รับประโยชน์อย่างเท่าเทียมกัน

การสนทนาระหว่างภาคีผู้มีส่วนได้ส่วนเสียไม่ใช่เพียงแค่การมีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งทำหน้าที่เป็นตัวกลางในการดึงทุกฝ่ายเข้ามาร่วมโต๊ะเจรจาต่อรองผลประโยชน์ระหว่างกัน แต่การพบปะพูดคุยกันแบบพร้อมหน้าทุกฝ่ายถือเป็นขั้นตอนสำคัญในการทำลายกำแพงความไม่ไว้วางใจในเจตนาของฝ่ายอื่นๆ ที่เข้ามาร่วมทำงานร่วมกัน เพราะอคติที่เกิดจากความรู้สึกและมุมมองของแต่ละฝ่าย ซึ่งตั้งอยู่บนมุมมองของตนเองฝ่ายเดียว เป็นอุปสรรคสำคัญที่ขัดขวางไม่ให้ภาคีต่าง ๆ สามารถแสวงหาจุดร่วมในการสร้างความร่วมมือระหว่างกัน ดังนั้น การทำลายกำแพงที่ขวางกั้นการสร้างความเข้าใจซึ่งกันและกัน โดยการเปิดพื้นที่ให้ทุกฝ่ายได้แสดงความรู้สึกนึกคิดและเจตนารมณ์ความต้องการจากจุดยืนของตนเองแก่ฝ่ายอื่น จึงเป็นขั้นตอนสำคัญในการสร้างการยอมรับและเข้าใจซึ่งกันและกัน

การพบปะพูดคุยหารืออย่างพร้อมหน้ากันทุกฝ่ายถือเป็นหัวใจสำคัญของการสร้างความเชื่อใจไว้วางใจ ความเคารพ และการยอมรับซึ่งกันและกัน รวมทั้งการเข้าใจที่ตรงกันและการยินยอมพร้อมใจกันในการทำงานร่วมกัน แม้ว่าการเจรจาระหว่างภาคีผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจะเป็นขั้นตอนที่จำเป็นสำหรับการสร้างความร่วมมือในการทำงาน แต่การดึงทุกฝ่ายให้มาพูดคุยหารือกันอย่างพร้อมหน้ายังไม่ใช่วิธีง่ายที่เพียงพอต่อการสร้างความร่วมมือในกระบวนการบริหารกิจการบ้านเมืองแบบร่วมมือกัน เนื่องจากกระบวนการนี้ไม่สามารถเกิดขึ้นได้หากปราศจากการแสวงหาข้อตกลงในการทำงานร่วมกันระหว่างภาคีผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากฝ่ายต่าง ๆ

การแสวงหาข้อตกลงในการทำงานร่วมกันสามารถเกิดขึ้นได้ผ่านกระบวนการพูดคุยเจรจาระหว่างกันอย่างพร้อมหน้าเท่านั้น แต่ในบางกรณี การพูดคุยระหว่างฝ่ายที่เกี่ยวข้องอาจนำไปสู่การตอกย้ำความรู้สึกไม่ไว้วางใจในเจตนาของฝ่ายอื่น หรือเน้นย้ำอคติที่มีต่อฝ่ายอื่นให้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น ผลที่ตามมาคือการพูดคุยแทนที่จะนำไปสู่การสร้างความร่วมมือ กลับทำให้ฝ่ายต่าง ๆ เกิดความรู้สึกไม่ยอมรับและไว้วางใจกันมากขึ้น รวมถึงทำให้ความเป็นคนละพวกคนละฝ่ายที่อยู่ตรงข้ามกันเด่นชัดขึ้น ดังนั้น กระบวนการเจรจาระหว่างที่มีประสิทธิผลสำหรับการสร้างความร่วมมือ ควรเป็นกระบวนการที่มุ่งสร้างความเป็นมิตร กระตุ้นให้ทุกฝ่ายยอมรับและเคารพกัน รวมถึงมีความเข้าใจซึ่งกันและกัน ซึ่งจะนำไปสู่การแสวงหาข้อตกลงร่วมกันในที่สุด บทบาทของผู้นำจึงสำคัญอย่างมากในการกระตุ้นกระบวนการเจรจาเพื่อสร้างความเชื่อใจ ไว้วางใจ และความยินยอมพร้อมใจในการสร้างความร่วมมือ

2) การสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกัน (Trust building)

การสร้างกระบวนการบริหารกิจการบ้านเมืองแบบร่วมมือกันในหลายกรณี มักเริ่มต้นจากสภาพที่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียฝ่ายต่าง ๆ มีความไว้วางใจกันในระดับต่ำ ดังนั้น การสร้างความร่วมมือจึงอาจเกิดขึ้นได้จากกระบวนการเจรจาต่อรองเพื่อหาข้อตกลงร่วมกันเท่านั้น แต่ยังจำเป็นต้องอาศัยการสร้าง ความไว้วางใจกันให้เกิดขึ้นด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีที่ภาคีผู้มีส่วนได้ส่วนเสียฝ่ายต่าง ๆ เคยมีภูมิหลังในฐานะคู่ขัดแย้งหรือมีจุดยืน ความต้องการ และผลประโยชน์ที่ตรงข้ามกันมาก่อน การสร้างความไว้วางใจกันจึงถือเป็นขั้นตอนสำคัญที่ต้องดำเนินการให้สำเร็จในขั้นแรก แม้ว่าการสร้างความไว้วางใจกันระหว่างคู่ขัดแย้งจะเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้ค่อนข้างยากก็ตาม

การสร้างความไว้วางใจกันเป็นขั้นตอนที่ต้องเกิดขึ้นควบคู่ไปกับการพูดคุยหาข้อสรุปและเจรจาต่อรองระหว่างทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ในขั้นตอนนี้จำเป็นต้องอาศัยบทบาทของผู้นำเป็นอย่างมาก เพราะนอกเหนือจากการทำหน้าที่เป็นคนกลางในการเปิดพื้นที่สำหรับการเจรจา การแลกเปลี่ยนระดมความคิดเห็นและข้อเสนอแนะร่วมกันอย่างกว้างขวางแล้ว ผู้นำยังควรมีบทบาทในการสร้างความเชื่อถือและไว้วางใจซึ่งกันและกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการทำให้ภาคีฝ่ายต่าง ๆ ที่มีจุดยืนตรงข้ามกันเกิดความไว้วางใจกัน แม้การทำให้ภาคีผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่ายเกิดความยินยอมพร้อมใจกันร่วมทำงานเพื่อขับเคลื่อนกระบวนการบริหารกิจการบ้านเมืองแบบร่วมมือกันให้บรรลุผลจะเป็นขั้นตอนที่ต้องอาศัยระยะเวลาค่อนข้างมากก็ตาม

ดังนั้น ในกรณีที่ภาคีผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเคยเป็นคู่ขัดแย้งหรือมีจุดยืนทางผลประโยชน์ตรงข้ามกันมาก่อน ตัวแสดงภาครัฐที่มีบทบาทในการกำหนดนโยบายหรือผู้นำในการสร้างความร่วมมือควรทุ่มเทเวลาในช่วงแรกเพื่อสร้างความไว้วางใจกันให้เกิดขึ้นระหว่างภาคีผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่ายให้สำเร็จเสียก่อน อย่างไรก็ตาม หากฝ่ายต่าง ๆ ไม่สามารถสร้างความเชื่อถือและไว้วางใจกันได้ ภาคีผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเหล่านั้นก็ควรผินผลักดันกระบวนการสร้างความร่วมมือต่อไป เนื่องจากการขาดความไว้วางใจกันตั้งแต่แรก ย่อมไม่อาจทำให้กระบวนการบริหารกิจการบ้านเมืองแบบร่วมมือกันประสบผลสำเร็จได้ในระยะยาว

3) การสร้างความยินยอมพร้อมใจในการทำงานร่วมกัน (Commitment to the process)

ปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่งที่มีผลต่อความสำเร็จหรือล้มเหลวของกระบวนการบริหารกิจการบ้านเมืองแบบร่วมมือกันคือระดับความยินยอมพร้อมใจในการสร้างกระบวนการทำงานร่วมกันระหว่างภาคีผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ดังนั้น การหามติข้อตกลงระหว่างภาคีผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับการบริหารนโยบายสาธารณะหรือการดำเนินการกิจของรัฐก่อนที่จะลงมือทำงานร่วมกัน จึงเป็นขั้นตอนสำคัญอีกขั้นตอนหนึ่งในกระบวนการบริหารกิจการบ้านเมืองแบบร่วมมือกัน หากสมาชิกภาคีความร่วมมือมีความยินยอมพร้อมใจในการทำงานร่วมกันอย่างสูง ก็จะเอื้ออำนวยให้กระบวนการบริหารกิจการบ้านเมืองแบบร่วมมือกันสามารถบรรลุผลสำเร็จได้ง่ายขึ้น

การสร้างคามยินยอมพร้อมใจในการทำงานร่วมกันเป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในกระบวนการสร้างความร่วมมือที่ริเริ่มโดยภาคที่เป็นหน่วยงานภาครัฐในส่วนกลางหรือหน่วยราชการ ผู้ถือครองอำนาจหน้าที่ในการบริหารภารกิจภายใต้นโยบายสาธารณะ หน่วยงานภาครัฐดังกล่าวจำเป็นต้องเป็นภาคที่มีความยินยอมพร้อมใจในการทำงานร่วมกับภาคส่วนอื่น ๆ ในระดับสูง และต้องมีบทบาทในการกระตุ้นให้ทุกฝ่ายเกิดความยินยอมพร้อมใจในการทำงานร่วมกัน เพราะหากภาคที่เป็นหน่วยงานภาครัฐขาดความยินยอมพร้อมใจในการดึงตัวแสดงอื่น ๆ ให้เข้ามามีบทบาทร่วมขับเคลื่อนภารกิจสาธารณะ ก็ย่อมส่งผลให้กระบวนการบริหารกิจการบ้านเมืองแบบร่วมมือกันต้องประสบปัญหาซึ่งอาจนำไปสู่ความล้มเหลวได้ ในทางกลับกัน การที่ตัวแสดงภาครัฐแสดงความยินยอมพร้อมใจในการทำงานร่วมกับภาคีผู้มีส่วนได้ส่วนเสียฝ่ายอื่น ๆ จะก่อให้เกิดแรงจูงใจในการเข้าร่วมสร้างกระบวนการบริหารกิจการบ้านเมืองแบบร่วมมือกันที่สุดในที่สุด

อย่างไรก็ตาม การมีแรงจูงใจในการเข้าร่วมทำงานกันอาจมิได้หมายถึงการมีความยินยอมพร้อมใจในการทำงานร่วมกับฝ่ายอื่น ๆ ในฐานะภาคีความร่วมมือเสมอไป เพราะในบางกรณีภาคีผู้มีส่วนได้ส่วนเสียแต่ละฝ่ายอาจต้องการเข้าร่วมแสดงบทบาทในกระบวนการบริหารกิจการบ้านเมืองแบบร่วมมือกันเพียงเพราะเกรงว่าผลประโยชน์และความต้องการของตนเองจะไม่ได้รับการตอบสนองหรือถูกมองข้ามไป หรืออาจต้องการเข้าร่วมทำงานกับฝ่ายอื่น ๆ ตามบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบที่กฎหมายกำหนดเท่านั้น แต่กลับไม่มีความมุ่งมั่นตั้งใจในการทำงานเพื่อบรรลุเป้าหมายร่วมกันแต่อย่างใด

ในทางตรงกันข้าม หากภาคีฝ่ายต่าง ๆ มีความยินยอมพร้อมใจในการทำงานร่วมกับภาคีฝ่ายอื่น ๆ ด้วยเล็งเห็นถึงประโยชน์ของสาธารณะเป็นพื้นฐาน ก็จะนำไปสู่กระบวนการพัฒนาความเชื่อมั่นร่วมกัน ว่ากระบวนการบริหารกิจการบ้านเมืองแบบร่วมมือกันจะเป็นหนทางที่ดีที่สุดที่จะทำให้ทุกฝ่ายสามารถขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะไปสู่เป้าหมายที่ต้องการได้ ความยินยอมพร้อมใจทำงานร่วมกันจะเกิดขึ้นเมื่อทุกฝ่ายมีความตระหนักถึงความสำคัญในบทบาทของกันและกัน ยอมรับในศักยภาพ ชีตความสามารถ เกียรติและศักดิ์ศรีของกันและกัน ตลอดจนมีความรู้สึกเชื่อมั่นในพลังของการทำงานร่วมกัน

การมีความยินยอมพร้อมใจกันทำงานภายใต้กระบวนการบริหารกิจการบ้านเมืองแบบร่วมมือกัน คือ การที่ภาคีผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่ายเต็มใจและพร้อมที่จะผูกพันตนเองอยู่ภายใต้ผลการตัดสินใจที่เกิดจากกระบวนการเจรจาหรือไตร่ตรองเพื่อหาทางออกในการทำงานร่วมกัน แม้ผลการตัดสินใจดังกล่าวจะมีได้เป็นไปในทิศทางที่ฝ่ายของตนคาดหวังหรือปรารถนาทั้งหมดก็ตาม เนื่องจากกระบวนการเจรจาทอรองระหว่างภาคีผู้มีส่วนได้ส่วนเสียบางครั้งอาจนำไปสู่ทิศทางการตัดสินใจร่วมที่บางฝ่ายไม่

คาดคิดได้ ดังนั้น ภาคีผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่ายจึงอาจตกอยู่ในสถานการณ์ที่ต้องยอมรับผลการตัดสินใจในทิศทางที่ตนไม่เห็นด้วยมากนัก

ในกรณีเช่นนี้ กระบวนการบริหารกิจการบ้านเมืองแบบร่วมมือกันจะสามารถดำเนินต่อไปได้ ก็ต่อเมื่อทุกฝ่ายมีความไว้วางใจซึ่งกันและกันเป็นพื้นฐาน ทั้งนี้ เนื่องจากการมีความไว้วางใจกันจะช่วยทำให้เชื่อมั่นได้ว่า แม้ผลการตัดสินใจร่วมในบางครั้งจะมีใช้ทางออกที่ปรารถนา แต่ภาคีฝ่ายอื่น ๆ ก็ยังคงเคารพและยอมรับในจุดยืน ความคิดเห็น ผลประโยชน์ และความต้องการของตนเองอยู่เสมอ

ระดับความยินยอมพร้อมใจในการทำงานร่วมกันนั้น ขึ้นอยู่กับความเชื่อมั่นไว้วางใจว่า ภาคีผู้มีส่วนได้ส่วนเสียฝ่ายอื่น ๆ จะให้ความเคารพและยอมรับความคิดเห็น จุดยืนทางผลประโยชน์และความต้องการของตนเอง นอกจากนี้ การมีหลักเกณฑ์และระเบียบวิธีการทำงานที่ชัดเจน เป็นธรรม และโปร่งใส ก็ถือเป็นเงื่อนไขสำคัญต่อการสร้างความยินยอมพร้อมใจในการทำงานร่วมกันให้เกิดขึ้นในหมู่ภาคีผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย

เพราะก่อนที่จะมีความรู้สึกยินยอมพร้อมใจทำงานร่วมกันภายใต้กระบวนการตัดสินใจที่อาจนำไปสู่ทิศทางที่ไม่คาดหวังได้นั้น ภาคีสมาชิกทุกฝ่ายจะต้องมีความมั่นใจได้ว่า กระบวนการเจรจาหารือและต่อรองหาทางออกในการดำเนินงานร่วมกันนั้นเป็นไปอย่างถูกต้องตรงไปตรงมา และการตัดสินใจที่ทุกฝ่ายเข้ามามีบทบาทร่วมกันจะนำไปสู่การเกิดความรู้สึกยอมรับและรับผิดชอบร่วมกัน

ความยินยอมพร้อมใจในการทำงานร่วมกันแสดงให้เห็นได้จากการตระหนักว่า ภาคีทุกฝ่ายเป็นเจ้าของกระบวนการทำงานร่วมกันที่เกิดขึ้นนั้นร่วมกัน การทำงานร่วมกันมิได้อยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของหน่วยงานภาครัฐเจ้าของภารกิจหรือถือครองอำนาจหน้าที่ในการตัดสินใจในนโยบายสาธารณะนั้น ๆ เพียงฝ่ายเดียว ดังเช่นการบริหารงานภาครัฐแบบเดิมที่หน่วยราชการเพียงแคเปิดให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียฝ่ายต่าง ๆ เข้ามามีบทบาทในการต่อรองผลประโยชน์หรือแสดงอิทธิพลกดดันการตัดสินใจของหน่วยราชการ ซึ่งถึงที่สุดแล้วผู้รับผิดชอบต่อผลการดำเนินนโยบายก็ยังเป็นหน่วยงานภาครัฐฝ่ายเดียว

ในขณะที่กระบวนการบริหารกิจการบ้านเมืองแบบร่วมมือกันนั้น เป็นการยกระดับ "ความเป็นเจ้าของ" การตัดสินใจในนโยบายสาธารณะจากที่เคยผูกขาดภายใต้บทบาทของหน่วยงานภาครัฐมาอยู่ภายใต้ความรับผิดชอบร่วมกันของตัวแสดงที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ในกรณีนี้ ทุกฝ่ายที่เข้ามาทำงานร่วมกันจึงเป็นเจ้าของการตัดสินใจร่วมกับฝ่ายอื่น ๆ ที่แม้จะเป็นภาคีที่มีจุดยืนตรงกันข้ามก็ตาม

การมีความรู้สึกเป็นเจ้าของการตัดสินใจนโยบายสาธารณะร่วมกันนั้น เป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงการร่วมกันรับผิดชอบต่อกระบวนการตัดสินใจที่เกิดขึ้น ทั้งนี้ ความตระหนักในความรับผิดชอบร่วมกับภาคีฝ่ายอื่น ๆ จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อทุกฝ่ายมีมุมมองต่อความสัมพันธ์กับฝ่ายอื่น ๆ ในฐานะภาคีหุ้นส่วนที่มีเป้าหมายในการทำงานร่วมกัน แม้ว่าภาคีหุ้นส่วนที่เราจะแบกรับภาระรับผิดชอบร่วมกันนั้นจะเป็นฝ่ายตรงข้ามก็ตาม

ในกรณีที่ภาคีผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในนโยบายสาธารณะหนึ่ง ๆ มีแรงจูงใจในการเข้าร่วมกระบวนการบริหารกิจการบ้านเมืองแบบร่วมมือกันในระดับต่ำ การดึงตัวแสดงภาคส่วนต่าง ๆ ให้เข้ามาทำงานกับภาครัฐก็อาจต้องอาศัยรูปแบบการสร้างความร่วมมือในเชิงบังคับ เช่น การออกคำสั่งหรือระเบียบราชการ เป็นต้น อย่างไรก็ตาม แม้ว่าในบางกรณีกระบวนการบริหารกิจการบ้านเมืองแบบร่วมมือกันจะเกิดขึ้นจากการกำหนดโดยคำสั่งหรือระเบียบกฎหมายของภาครัฐ แต่การขับเคลื่อนการทำงานร่วมกันให้ประสบความสำเร็จก็จำเป็นต้องอาศัยการสร้างคามยินยอมพร้อมใจกันให้เกิดขึ้นด้วยเช่นกัน

การมีความสัมพันธ์ในเชิงพึ่งพาอาศัยบทบาทซึ่งกันและกันระหว่างภาคีผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ถือเป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่ทำให้ทุกฝ่ายมีความยินยอมพร้อมใจกันในการร่วมผลักดันเป้าหมายให้บรรลุผล แต่กระนั้น ความสัมพันธ์ในลักษณะดังกล่าวก็สามารถเป็นได้ทั้งแรงจูงใจให้ฝ่ายต่าง ๆ สร้างความร่วมมือและในขณะเดียวกันก็อาจทำให้ภาคีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งพยายามที่จะแสดงบทบาทควบคุมครอบงำเหนือฝ่ายอื่น ๆ ได้ด้วยเช่นกัน ดังนั้น การบริหารกิจการบ้านเมืองแบบร่วมมือกันจึงจำเป็นต้องมีลักษณะการทำงานที่ขับเคลื่อนไปภายใต้การแสดงบทบาทในการปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างภาคีผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่ายอย่างต่อเนื่อง

กระบวนการทำงานร่วมกันในลักษณะนี้ไม่ได้หมายถึงการร่วมมือกันเพียงในช่วงแรก แต่ต้องดำเนินไปอย่างต่อเนื่องตลอดทั้งกระบวนการ โดยไม่มีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมาครอบงำหรือก้าวก่ายการทำงานของฝ่ายอื่น การบริหารกิจการบ้านเมืองแบบร่วมมือกันเป็นวิธีการที่เหมาะสมกับการจัดการปัญหาหรือภารกิจที่ต้องการการประสานความร่วมมือจากทุกฝ่ายตลอดทั้งกระบวนการ และไม่ควรจำกัดแค่บางขั้นตอนหรือบางช่วงของการทำงาน เพราะจะทำให้กระบวนการร่วมมือไม่สามารถบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ได้

4) การสร้างความเข้าใจที่ตรงกัน (Shared understanding)

เมื่อภาคีผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่ายยินยอมพร้อมใจในการทำงานร่วมกันแล้ว ขั้นตอนถัดไปคือการสร้างความเข้าใจที่ตรงกันก่อนที่ทุกฝ่ายจะเริ่มปฏิบัติงานร่วมกันตามบทบาทหน้าที่ของตนเอง การมีความเข้าใจในเรื่องต่าง ๆ ร่วมกันระหว่างภาคีทุกฝ่ายถือเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างความร่วมมือให้สำเร็จ เพราะกระบวนการบริหารกิจการบ้านเมืองจะดำเนินไปได้อย่างราบรื่นนั้น จำเป็นที่ทุกฝ่ายจะต้องมีความเข้าใจที่ตรงกันเกี่ยวกับภารกิจที่แต่ละฝ่ายสามารถร่วมกันดำเนินการเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จ ทั้งนี้ การมีความเข้าใจที่ตรงกันนั้นครอบคลุมในหลายเรื่องที่เกี่ยวข้องกัน ได้แก่

- การมีพันธกิจร่วม (Common mission)
- การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน (Shared vision)
- การยึดถืออุดมการณ์ในการทำงานร่วมกัน (Shared ideology)

- การเล็งเห็นเป้าหมายร่วมกันอย่างชัดเจน (Clear goals)
- การมีทิศทางการดำเนินยุทธศาสตร์ร่วมที่ชัดเจน (Clear and strategic direction)
- การยึดถือค่านิยมหลักร่วมกัน (Alignment of core values)
- การมีพื้นฐานความรู้ความเข้าใจร่วมกัน (Common ground)
- การวางเป้าประสงค์ของภารกิจร่วมกัน (Common purpose)
- การมีจุดมุ่งหมายในการทำงานร่วมกัน (Common aims)
- การกำหนดวัตถุประสงค์ของงานในชั้นต่าง ๆ ร่วมกัน (Common objectives)

นอกจากนี้ การมีความเข้าใจร่วมกันยังหมายถึงการมีความเห็นพ้องต้องกันเกี่ยวกับการระบุนิยามของสภาพปัญหา ซึ่งจำเป็นต้องมีฐานความรู้และความเข้าใจที่ตรงกันในประเด็นปัญหานั้น ๆ การพัฒนาความเข้าใจร่วมกันเกี่ยวกับภารกิจจึงถือเป็นขั้นตอนหนึ่งในกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่างภาคีผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับการดำเนินภารกิจหรือนโยบายสาธารณะ เพื่อขับเคลื่อนกระบวนการบริหารกิจการบ้านเมืองแบบร่วมมือกันให้บรรลุผลสำเร็จ

5) การสร้างผลลัพธ์ของความร่วมมือให้เกิดขึ้นระหว่างการทำงาน (Intermediate outcomes)

เมื่อภาคีผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่ายมีความเข้าใจที่ตรงกันเกี่ยวกับภารกิจที่ต้องการขับเคลื่อนเพื่อบรรลุผลตามเป้าหมายร่วมที่วางไว้แล้ว ขั้นตอนถัดไปคือการลงมือปฏิบัติงานในแต่ละกิจกรรมร่วมกัน ซึ่งทุกฝ่ายต้องร่วมกันสร้างผลลัพธ์ของความร่วมมือให้เกิดขึ้นในแต่ละกิจกรรม การมีผลลัพธ์ที่ชัดเจนในระหว่างการทำงานร่วมกันแต่ละขั้นตอนนี้ ถือเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยผลักดันกระบวนการบริหารกิจการบ้านเมืองแบบร่วมมือให้ดำเนินไปอย่างราบรื่น เนื่องจากการบริหารกิจการบ้านเมืองแบบร่วมมือกันจะสามารถดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ เมื่อผลลัพธ์ที่แสดงถึงการบรรลุเป้าประสงค์หรือผลประโยชน์ของแต่ละฝ่ายปรากฏให้เห็นอย่างเป็นรูปธรรมในระหว่างการทำงานร่วมกัน

ผลลัพธ์ของการทำงานที่เกิดขึ้นระหว่างกระบวนการบริหารกิจการบ้านเมืองเป็นสิ่งที่ช่วยสร้างความเชื่อมั่นให้กับภาคีผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่ายในกระบวนการทำงานร่วมกัน และทำให้ทุกฝ่ายเห็นถึงประโยชน์ที่จะได้รับร่วมกันในท้ายที่สุด นอกจากนี้ ผลลัพธ์เหล่านี้ยังช่วยสร้างแรงจูงใจและผลักดันให้ทุกฝ่ายขับเคลื่อนภารกิจร่วมให้บรรลุผลสำเร็จในที่สุด อีกทั้งผลลัพธ์ที่เริ่มปรากฏในระหว่างกระบวนการสร้างความร่วมมือแต่ละกิจกรรมยังทำหน้าที่เป็นการสะท้อนกลับเข้าสู่วงจรกระบวนการบริหารกิจการบ้านเมืองแบบร่วมมือกัน ซึ่งจะช่วยให้ทุกฝ่ายเห็นถึงจุดอ่อน ข้อบกพร่อง และอุปสรรคในการทำงานร่วมกัน อันจะนำไปสู่การปรับปรุงแก้ไขให้การทำงานร่วมกันมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นในอนาคต

การสร้างผลลัพธ์ของงานในแต่ละขั้นตอนมีความสำคัญอย่างยิ่ง โดยเฉพาะในกรณีที่ภาคีผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเคยมีภูมิหลังในฐานะคู่ขัดแย้งหรือมีจุดยืนทางผลประโยชน์ที่ตรงข้ามกันมาก่อน เนื่องจาก การสร้างความไว้วางใจและความยินยอมพร้อมใจในการทำงานร่วมกันในระยะยาวจะสำเร็จได้

จำเป็นต้องมีผลลัพธ์ชั้นกลางที่เป็นผลดีต่อทุกฝ่ายปรากฏให้เห็นอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ หากหน่วยงานภาครัฐที่กำหนดนโยบายหรือภาคีสมาชิกที่เข้ามาร่วมมือไม่สามารถคาดการณ์หรือมองเห็นผลดีที่จะเกิดขึ้นระหว่างกระบวนการสร้างความร่วมมือ กระบวนการบริหารกิจการบ้านเมืองแบบร่วมมือกันก็อาจประสบความล้มเหลวได้ในที่สุด

2.2.5 กรณีศึกษาการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายที่มีต่อศักยภาพในการจัดการการท่องเที่ยว

จากผลการศึกษาแนวทางในการพัฒนาศักยภาพการจัดการท่องเที่ยว อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมาของศิรินันท์ พงษ์นิรันดร์และคณะ ได้กล่าวว่า เมื่อทำการสัมภาษณ์ตัวแทนกลุ่มตัวอย่างที่ให้เฉพาะข้อมูลที่สำคัญ คือ ผู้เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนจำนวน 16 คน พบว่า ปัจจุบันสถานการณ์ด้านการท่องเที่ยวของอำเภอวังน้ำเขียวนั้นมีปัญหาเกี่ยวกับกฎหมายที่ดินการก่อสร้างที่พักและร้านอาหารที่บุกรุกที่ดินของรัฐ ซึ่งขณะนี้อยู่ระหว่างกระบวนการยุติธรรมของศาล ส่งผลกระทบต่อการลงทุนของภาคเอกชน ขณะที่ภาครัฐก็ชะลอการดำเนินงานด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว รอผลการตัดสินคดีตามกฎหมาย ทั้งนี้ภาครัฐและภาคเอกชนมีความเห็นร่วมกันว่า ภาครัฐควรสร้างความชัดเจนในเรื่องที่ดินที่มีปัญหาด้านกฎหมาย และเร่งสร้างความเข้าใจแก่ผู้ประกอบการ ประชาชนในท้องถิ่น รวมถึงนักท่องเที่ยว เพื่อให้ทุกฝ่ายสามารถดำเนินกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวได้เป็นปกติ และมีความเข้าใจร่วมกันในการจัดการท่องเที่ยวไปในทิศทางเดียวกัน โดยคำนึงถึงองค์ประกอบ 6 ประการ ได้แก่ ด้านทรัพยากรท่องเที่ยว ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านความปลอดภัย ด้านความสามารถในการรองรับของพื้นที่ และด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ทุกฝ่ายจะต้องร่วมมือกันอย่างเป็นขั้นตอน ตั้งแต่การเก็บข้อมูล การวางแผน การแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ ไปจนถึงการส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วนเห็นความสำคัญของการท่องเที่ยว(ศิรินันท์ พงษ์นิรันดร์และคณะ, 2559)

จากผลการศึกษาของเมธรัตน์ จันตะนี กล่าวว่าผลการเสริมสร้างศักยภาพชุมชนต้นแบบการบริหารจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน และภาคีเครือข่ายเพื่อความยั่งยืน พบว่า สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนซึ่งเป็นแกนนำในการขับเคลื่อนการท่องเที่ยวโดยชุมชน มีแนวคิดขยายเขตการท่องเที่ยวในชุมชน โดยเพิ่มเส้นทางท่องเที่ยวเพิ่มเติมขยายเพื่อเชื่อมเส้นทางท่องเที่ยวกับหลายหมู่บ้านมากขึ้น ซึ่งชุมชนมีการขยายแหล่งท่องเที่ยวจากเดิมมีแหล่งท่องเที่ยวในเขตหมู่ที่ 3, 5 จึงมีการขยายไปพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเพิ่มในหมู่ที่ 1 2, 4, 8เพิ่มเติม เพื่อรองรับการขอประกาศเขตท่องเที่ยว พร้อมทั้งได้มีการทดลองเส้นทาง การท่องเที่ยวเพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น อีกทั้งยังเป็นการส่งเสริมให้ชุมชนคล่องตัวได้การ รับรองมาตรฐานการท่องเที่ยวโดยชุมชน (CBT) และเสริมสร้างศักยภาพชุมชนต้นแบบด้านการบริหารจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืน โดยชุมชนต้องการสร้างแหล่งท่องเที่ยวให้มีความหลากหลายจุดมากขึ้น เพื่อเป็นทางเลือกให้นักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในชุมชนมีทางเลือกใน

การท่องเที่ยวหลากหลายมากยิ่งขึ้น และเป็นการสร้างความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายทางการท่องเที่ยว ทั้งหน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชน ที่เข้ามามีส่วนร่วม ความสามัคคี และพัฒนา ชุมชนอย่างยั่งยืน ประกอบด้วย ประชาชน ผู้นำชุมชน เทศบาลตำบลคลองจิก สำนักงานท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัด พระนครศรีอยุธยา วิสาหกิจชุมชนตำบลคลองจิก วิสาหกิจชุมชนสานรักษ์ซ่อมวัง วิสาหกิจชุมชนทุ่งบัวแดงบางปะอิน กลุ่มรักการปั่นจักรยาน สำนักงานการท่องเที่ยวจังหวัดพระนครศรีอยุธยา สำนักงานเกษตรอำเภอบางปะอิน สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอบางปะอินสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา สมาคมธุรกิจท่องเที่ยว สภาอุตสาหกรรมธุรกิจการท่องเที่ยว สมาคมรถสามล้ออยุธยา การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยสำนักงานจังหวัดพระนครศรีอยุธยา และบริษัททัวร์ เป็นต้น (เมธรัตน์ จันตะนี, 2566)

และผลจากการศึกษาศักยภาพการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเมืองมูร์มันส์ก ประเทศรัสเซียของ ศรีณ ศรีปฐมสวัสดิ์ ได้พบว่า เมืองมูร์มันส์ก ประเทศรัสเซีย มีศักยภาพการจัดการแหล่งท่องเที่ยว เพราะนอกจากจะเป็นเมืองที่มีความโดดเด่นและมีเอกลักษณ์เฉพาะในด้านประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม ยังเป็นเมืองที่มีการจัดการแหล่งท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี ซึ่งทั้งทางภาครัฐและภาคเอกชนได้ร่วมมือกันในการทำงาน เพื่อพัฒนาระบบโครงสร้าง สิ่งก่อสร้าง และสภาพแวดล้อม ต่างๆ ภายในเมืองให้มีความปลอดภัยและน่าอยู่ และเพื่อให้มีความพร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยวโดยมีการเตรียมความพร้อมในหลากหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นความพร้อมในด้านแหล่งท่องเที่ยวที่ทางภาครัฐได้มองเห็นถึงความพิเศษของมูร์มันส์ก และได้พัฒนามาเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สวยงามในหลากหลายสถานที่ ทั้งนี้เพื่อตอบสนองความชอบและความต้องการที่หลากหลายของนักท่องเที่ยว ซึ่งนอกจากแหล่งท่องเที่ยวจะมีความโดดเด่นพิเศษแล้ว นักท่องเที่ยวยังสามารถทำกิจกรรมที่จะช่วยเพิ่มความสนุกสนาน เพลิดเพลิน และสร้างความประทับใจแก่นักท่องเที่ยวตลอดการเดินทางได้อีกด้วยโดยนักท่องเที่ยวจะสามารถได้รับความสะดวกสบายจากการจัดการแหล่งท่องเที่ยวของภาคเอกชนระหว่างการเดินทาง กล่าวคือ การคมนาคมของเมืองมูร์มันส์กนั้น ถือว่ามีความพร้อมเป็นอย่างมากเพราะมีทั้งสนามบินนานาชาติ สถานีรถไฟ รถบัส รถแท็กซี่ เรือ และอื่นๆ ที่ให้นักท่องเที่ยวสามารถเลือกเดินทางได้ตามความสะดวก รวมถึงที่พักและร้านอาหารยังมีความหลากหลาย เพื่อตอบสนองความต้องการและความพึงพอใจที่หลากหลายของนักท่องเที่ยว และที่สำคัญคือ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชนได้ร่วมมือกันในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตไม่ว่าจะเป็น ระบบไฟฟ้า น้ำประปา และสัญญาณโทรศัพท์ รวมถึงสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ ที่จะช่วยอำนวยความสะดวกให้นักท่องเที่ยว อาทิ ห้างสรรพสินค้า ที่ถือเป็นศูนย์รวมสิ่งอำนวยความสะดวก ที่จะทำให้นักท่องเที่ยวรู้สึกสะดวกสบายตลอดการเดินทาง ดังนั้นจึงเห็นได้ว่า เมืองมูร์มันส์กประเทศรัสเซีย มีศักยภาพการจัดการแหล่งท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี(ศรีณ ศรีปฐมสวัสดิ์, 2564)

อีกทั้งสาตี สุวันนะวงสาและคณะ ได้ศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนภายใต้บริบทแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม โดยกรณีศึกษาที่บ้านธาตุอิงฮัง นครไทรสอพนมวิหาร แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ซึ่งได้กล่าวถึงบริบทของพื้นที่ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่ประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่ ด้านแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ด้านกระบวนการศึกษาสิ่งแวดล้อม ด้านธุรกิจท่องเที่ยว ด้านการตลาดการท่องเที่ยว ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น และด้านการสร้างจิตสำนึกแก่ผู้เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว

สำหรับการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในกรณีนี้ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมบ้านธาตุอิงฮัง คือ ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง รวมถึงคนในชุมชนควรเข้ามามีส่วนร่วมอย่างจริงจังในทุกด้านหรือทุกขั้นตอนของการพัฒนาและการจัดการการท่องเที่ยว โดยควรมีสิทธิในการเข้าร่วมประชุมและเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็นต่างๆ ในที่ประชุม มีส่วนร่วมในการวางแผน การประสานงาน การบริการ และการจัดการด้านแรงงานหรือทรัพยากรเงินทอง

นอกจากนี้ ควรมีการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวของชุมชนร่วมกัน พร้อมทั้งการได้รับผลประโยชน์ที่เป็นธรรมและทั่วถึงทั้งทางตรงและทางอ้อม รวมถึงการมีสิทธิในการติดตามและประเมินผลกระทบทั้งด้านบวกและด้านลบที่เกิดจากการดำเนินกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวร่วมกันอย่างโปร่งใสและมีความรับผิดชอบ(สาตี สุวันนะวงสาและคณะ, 2565)

จากผลการศึกษาของพิมพ์ิกา นวนจาและคณะ ผลการศึกษาการทำงานร่วมกันระหว่างภาคีเครือข่ายภาครัฐ เอกชน ประชาชน และนักท่องเที่ยวในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวของหมู่บ้านแม่กำปอง ตำบลห้วยแก้ว อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่ พบว่ามีการประสานความร่วมมือในทุกขั้นตอน ตั้งแต่การวางแผน การแลกเปลี่ยนข้อมูล การดำเนินงานร่วมกัน การประเมินผล และการทำข้อตกลงร่วมกัน ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงกระบวนการทำงานที่เป็นระบบและมีการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ

จากผลการศึกษา พบว่าการดำเนินงานร่วมกันของแต่ละภาคส่วนมีบทบาทและหน้าที่ที่แตกต่างกัน แต่ล้วนมุ่งสู่เป้าหมายเดียวกัน คือการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของหมู่บ้านให้เกิดความยั่งยืน โดยทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการพัฒนาและส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ไม่เพียงเน้นการสร้างรายได้ แต่ยังให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและสืบสานวัฒนธรรมของชุมชนอีกด้วย

ความร่วมมือของทุกภาคส่วนเกิดขึ้นบนพื้นฐานของความเสมอภาคและความเท่าเทียมกัน โดยแต่ละฝ่ายมีบทบาทในการเสริมสร้างและสนับสนุนซึ่งกันและกัน สอดคล้องกับแนวทางของ "ภาคีเครือข่ายสาธารณะ" ที่เปิดกว้างให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการประสานงานและสร้างเครือข่าย

ความร่วมมือ เพื่อให้หมู่บ้านสามารถพึ่งพาตนเองได้ พร้อมทั้งสร้างรายได้ให้กับคนในชุมชน ผ่านกระบวนการทำงานที่มีประสิทธิภาพและมุ่งสู่ความยั่งยืนในระยะยาว(พิมพ์ภา นวนจาและคณะ, 2563)

และผลการศึกษาของจริญญา อินรินทร์ ยังพบอีกว่า รูปแบบเครือข่ายในการจัดกิจกรรม การท่องเที่ยวของตำบลกรุงชิงมีความสอดคล้องกับรูปแบบตามลักษณะกิจกรรมของสมาชิกเครือข่าย ซึ่งมีกิจกรรมต่างประเภทกัน โดยรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวขององค์กรภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรภาคประชาชน องค์กรธุรกิจเอกชน พบว่า มีจุดร่วมในการเชื่อมประสานความร่วมมือการทำงานผ่านกิจกรรมการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวและที่พัก กิจกรรมการส่งต่อ นักท่องเที่ยวและกิจกรรมสนับสนุนทุนเพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน อีกทั้งมีการก่อตั้งชมรม การท่องเที่ยวกรุงชิงโดยมีตัวแทนจากเครือข่าย ทั้ง 4 เครือข่ายมาเชื่อมประสานความร่วมมือเพื่อ เชื้อกูลกันในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนและการหนุนเสริมจากหน่วยงานภายนอกโดย องค์การบริหารส่วนตำบลกรุงชิงจะเป็นเจ้าภาพหลักในการประสานการดำเนินการ การจัดประชุม ร่วมกันระหว่างหน่วยงานและการประสานงานความร่วมมือไปยังแต่ละเครือข่ายเพื่อพัฒนากิจกรรม การท่องเที่ยว ดังนั้น การขับเคลื่อนกิจกรรมการท่องเที่ยวทุกภาคส่วนควรเข้ามามีส่วนร่วมในการ ดำเนินงานเพื่อหาแนวทางกิจกรรมให้มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น(จริญญา อินรินทร์, 2559)

บ้านพุฒิม จังหวัดเพชรบุรี โดยองค์การบริหารส่วนตำบลแก่งกระจาน สถานที่ท่องเที่ยวต้นแบบที่มีส่วนร่วมในการจัดการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยภาคีเครือข่าย ซึ่งมีกระบวนการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว โดยเป็นการดำเนินงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานต่างๆ ของภาครัฐ ภาคเอกชน โดยให้ชุมชนและประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมอนุรักษ์ระบบนิเวศของ ผืนป่าแก่งกระจานพร้อมทั้งปฏิบัติตามแผนการจัดการอุทยานแห่งชาติแบบบูรณาการ โดยการสนับสนุนจากโครงการหมู่บ้าน ปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พัฒนาพื้นที่แก่งกระจาน ร่วมกันประชุมวิเคราะห์ความเป็นไปได้ในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในหมู่บ้านและจัดตั้งคณะกรรมการดำเนินการ มีศูนย์ข้อมูลกระจายข่าวสารการท่องเที่ยวรวมถึงเรื่องอื่นๆ เช่น ข้อมูล ทางกายภาพ ลักษณะภูมิประเทศ และแนวคิดเชิงอนุรักษ์ที่เป็นหัวใจหลักของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในการดำเนินการดังกล่าว ชาวบ้านจะเป็นกระบอกเสียงสำคัญ บอกเล่าเรื่องราวประวัติศาสตร์หมู่บ้าน จำนวนประชากร ลักษณะภูมิประเทศ ข้อมูล ทางด้านสิ่งแวดล้อม การทำมาหากิน ระบบวัฒนธรรม การเลี้ยงชีพอย่างพึ่งพา ธรรมชาติ รวมถึงการมีชีวิตอย่างพอเพียง(เทิดชาย ช่วยบำรุง,2552)

เช่นเดียวกับหมู่บ้านชะจอม จังหวัดอุบลราชธานี โดยองค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์กลาง มีจุดเริ่มต้นเกิดขึ้นเมื่อผืนป่าถูกบุกรุกจากกลุ่มนายทุน จนทรัพยากร ธรรมชาติและสภาพแวดล้อมเสื่อม

โทรม ประกอบกับอุทยานแห่งชาติผาแต้ม ประกาศพื้นที่ทับซ้อนผืนป่าดงนาทาม จากปัญหาความทุกข์ยากที่เกิดขึ้น ทำให้ชุมชน ต้องปรึกษาหารือกันหาแนวทางแก้ไขโดยได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ และองค์กรพัฒนาเอกชน จากจิตสำนึกที่เกิดขึ้นทำให้เกิดกำลังใจร่วมกันพลิกผืนป่า คืนความอุดมสมบูรณ์ และยังมีกิจกรรมส่งเสริมวิถีชีวิตของชุมชน จนก่อให้เกิดโครงการต่างๆ ที่ประสบความสำเร็จ เช่น กลุ่มออมทรัพย์ ศูนย์สาธิตการตลาด การเกษตรผสมผสานและการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและเชิงวัฒนธรรม เป็นต้น(เทิดชาย ช่วยบำรุง,2552)

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับยุทธศาสตร์และแผนพัฒนาการท่องเที่ยว

2.3.1 แนวคิดเกี่ยวกับแผนยุทธศาสตร์

ยุทธศาสตร์ (Strategy) คือแผนการดำเนินงานที่ได้รับการออกแบบและจัดทำขึ้นอย่างเป็นระบบ โดยมีองค์ประกอบต่างๆ ที่สัมพันธ์และสอดคล้องกันเพื่อบรรลุเป้าหมายหรือวิสัยทัศน์ที่ตั้งไว้ ยุทธศาสตร์ที่ดีนั้นจะมีการวิเคราะห์สถานการณ์ในอดีตเพื่อเข้าใจสภาพปัจจุบัน และใช้ข้อมูลเหล่านั้นในการมองไปข้างหน้าเพื่อตัดสินใจในอนาคต โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาทรัพยากรและความสามารถที่มีอยู่ให้เต็มที่ หรือการนำความสามารถที่ซ่อนเร้นมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

ยุทธศาสตร์ที่ดีมักจะเกิดจากกระบวนการวางแผนที่ดี ซึ่งสามารถนำไปสู่การบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพและส่งผลให้บรรลุผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ เช่นเดียวกับการรวมพลังจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดความสำเร็จตามที่ตั้งเป้าหมายไว้ โดยกระบวนการนี้จะต้องมีการร่วมแรงร่วมใจ ร่วมคิดร่วมทำของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ทั้งในแง่ของการกำหนดแนวทาง การแบ่งบทบาทหน้าที่ และการปฏิบัติในแต่ละขั้นตอนอย่างมีประสิทธิภาพ

การร่วมแรงร่วมใจในการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์นี้จะช่วยให้เกิดผลลัพธ์ที่ดีที่สุด และสามารถนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ในการพัฒนาและการเติบโตในอนาคต(กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2561)

แผนยุทธศาสตร์ หมายถึง ทิศทางหรือแนวทางปฏิบัติตามพันธกิจและภารกิจ (Mission) ให้สัมฤทธิ์ผลตามวิสัยทัศน์ (Vision) และเป้าประสงค์ (Corporate Goal) เป็นส่วนสำคัญในการกำหนดทิศทางของหน่วยงาน โดยวิสัยทัศน์นั้นคือภาพอนาคตที่หน่วยงานต้องการที่จะไปถึง ซึ่งเป็นผลผลิตจากความร่วมมือและการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของสมาชิกในหน่วยงาน วิสัยทัศน์นี้ทำให้ทุกคนในหน่วยงานมีจุดมุ่งหมายร่วมกันและสร้างความเข้าใจในทิศทางที่จะเดินไป

การแปลงวิสัยทัศน์ออกมาเป็นวัตถุประสงค์ (Objective) ที่เป็นรูปธรรมและสามารถวัดผลได้ ถือเป็นขั้นตอนที่สำคัญ เพื่อให้มั่นใจว่าเป้าหมายที่ตั้งไว้จะสามารถบรรลุได้จริง โดยวัตถุประสงค์เหล่านี้

จะถูกแยกย่อยลงเป็นแผนปฏิบัติการประจำปี (Action Plan) ซึ่งจะกำหนดกิจกรรมที่ต้องทำ
งบประมาณ ทรัพยากรที่จำเป็นต้องใช้ และผลลัพธ์ที่คาดว่าจะได้จากการดำเนินงาน

แผนยุทธศาสตร์ยังเป็นเครื่องมือในการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของหน่วยงาน ซึ่ง
จะช่วยให้สามารถปรับปรุงและพัฒนาแผนการปฏิบัติงานให้เหมาะสมตามสถานการณ์และผลลัพธ์ที่
ได้รับจากการประเมิน เพื่อให้หน่วยงานสามารถบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน
(สำนักงานปลัดกระทรวงการคลัง, 2567)

การวางแผนยุทธศาสตร์ คือ กิจกรรมที่ทำให้เล็งเห็นและกำหนดอนาคตที่มุ่งหวัง
ภายใต้ความเป็นไปได้ ความเหมาะสมและความน่าจะเป็น ที่จะเกิดความสำเร็จ กล่าวคือ

ยุทธศาสตร์ คือ การคิดเรื่องอนาคต

ยุทธศาสตร์ คือ การควบคุมอนาคต

ยุทธศาสตร์ คือ การตัดสินใจ

ยุทธศาสตร์ คือ การบูรณาการการตัดสินใจ

ยุทธศาสตร์ คือ กระบวนการที่เป็นทางการในการก่อให้เกิดผลที่คาดหวัง (ดำรงค์
วัฒนา, 2563)

2.3.2 องค์ประกอบของยุทธศาสตร์ ประกอบด้วยพื้นฐาน 5 ประการ คือ

1) การกำหนดทิศทาง (Direction Setting) ขององค์กรประกอบด้วยการกำหนดวิสัยทัศน์
(Vision) และภารกิจ (Mission) ซึ่งเป็นกรอบในการดำเนินงานที่ชัดเจนที่จะช่วยให้องค์กรสามารถ
กำหนดทิศทางในระยะยาวได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในกระบวนการบริหารจัดการเชิงยุทธศาสตร์ ชั้นแรก
ขององค์กรคือการระบุภารกิจและเป้าหมายหลักที่สำคัญขององค์กร

ภารกิจหมายถึงประกาศหรือข้อความที่บ่งบอกว่าองค์กรจะทำอะไรในปัจจุบันและในอนาคต
รวมถึงอัตลักษณ์ขององค์กรและทิศทางที่องค์กรจะก้าวไป โดยมีเป้าหมายเพื่อบรรลุความเป็นเลิศเหนือ
คู่แข่ง ข้อความภารกิจมักจะสะท้อนถึงคุณค่าทางปรัชญาที่ผู้บริหารใช้ในการตัดสินใจ ซึ่งแสดงถึงพันธกิจ
ขององค์กรที่มีต่อเป้าหมายและสอดคล้องกับคุณค่าของผู้บริหาร

นอกจากนี้ ภารกิจยังช่วยสร้างสภาพแวดล้อมในการกำหนดกลยุทธ์และเป้าหมายขององค์กร
โดยบ่งบอกถึงสิ่งที่องค์กรปรารถนาให้เกิดขึ้นในอนาคตและพยายามบรรลุ ซึ่งจะต้องกำหนดให้ชัดเจน
กระชับตรงจุด และสามารถวัดผลได้ ในขณะเดียวกัน การกำหนดเป้าหมายจะมีความชัดเจนมากกว่า
ภารกิจ โดยจะบ่งชี้ว่าจะต้องทำอะไรเพื่อบรรลุผลลัพธ์ที่ต้องการ

2) การประเมินองค์กรและสภาพแวดล้อม (Environment Scanning) คือกระบวนการประเมิน
สภาพแวดล้อมขององค์กรที่ประกอบด้วยการประเมินสภาพแวดล้อมภายนอกและภายใน โดยมี

จุดมุ่งหมายเพื่อให้ทราบถึงจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคขององค์กร ซึ่งการวิเคราะห์ในลักษณะนี้ มักจะเรียกว่า SWOT Analysis

SWOT Analysis เป็นเครื่องมือที่ช่วยผู้บริหารในการประเมินสถานการณ์ โดยการวิเคราะห์จุดแข็ง (Strengths) และจุดอ่อน (Weaknesses) จากสภาพแวดล้อมภายในองค์กร และการวิเคราะห์โอกาส (Opportunities) และอุปสรรค (Threats) จากสภาพแวดล้อมภายนอก นอกจากนี้ยังช่วยในการประเมินผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากปัจจัยเหล่านี้ต่อการทำงานและการดำเนินงานขององค์กร

3) การกำหนดยุทธศาสตร์ (Strategy Formulation) คือกระบวนการพัฒนาแผนระยะยาวโดยอิงจากโอกาสและอุปสรรคที่ได้จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก รวมถึงการวิเคราะห์จุดแข็งและจุดอ่อนจากการประเมินสภาพแวดล้อมภายในองค์กร ซึ่งกระบวนการนี้จะช่วยให้องค์กรสามารถกำหนดยุทธศาสตร์ที่เหมาะสมที่สุดกับสถานการณ์และทรัพยากรที่มีอยู่

ในการกำหนดยุทธศาสตร์ ผู้บริหารจะต้องเลือกยุทธศาสตร์ที่สามารถนำองค์กรไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ โดยใช้ความได้เปรียบในการแข่งขันที่องค์กรมีเป็นตัวกำหนดทิศทางในการพัฒนาและดำเนินงาน ยุทธศาสตร์ที่ดีจะต้องตอบคำถามที่สำคัญว่า "ทำอย่างไรองค์กรจะสามารถบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ"

4) การดำเนินยุทธศาสตร์ (Strategy Implementation) การดำเนินยุทธศาสตร์หรือการนำยุทธศาสตร์ไปปฏิบัติ คือ กระบวนการที่ผู้บริหารแปลงยุทธศาสตร์และนโยบายไปสู่แผนการดำเนินงาน กำหนดรายละเอียดด้านต่างๆ เช่น ด้านงบประมาณหรือวิธีการดำเนินงาน ซึ่งกระบวนการนี้อาจจะเกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงภายในด้านวัฒนธรรม โครงสร้าง หรือระบบการบริหารเพื่อให้สามารถดำเนินการตามยุทธศาสตร์ได้อย่างเป็นรูปธรรม

5) การประเมินผลและการควบคุม (Evaluation and Control) การควบคุมกลยุทธ์เป็นหน้าที่สำคัญที่เกี่ยวข้องกับการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลยุทธศาสตร์ที่นำไปปฏิบัติ ทั้งนี้ ในการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัตินั้นมักจะเกิดข้อผิดพลาดที่ต้องการการปรับปรุง เพื่อให้แน่ใจว่ายุทธศาสตร์นั้นจะก่อให้เกิดผล การปฏิบัติงานที่ตรงตามแผนที่ได้ตั้งไว้

2.3.3 ลักษณะของยุทธศาสตร์ที่ดี

1) การกำหนดยุทธศาสตร์ ต้องเป็นกระบวนการที่มีส่วนร่วมจากทั้งผู้บริหาร พนักงาน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากองค์กร โดยมุ่งหวังให้เกิดการยอมรับในทุกฝ่ายในองค์กร เพื่อให้ทราบถึงความสำคัญและวัตถุประสงค์ของการจัดทำยุทธศาสตร์

2) ยุทธศาสตร์ที่กำหนดขึ้นมา ประกอบด้วย วิสัยทัศน์ พันธกิจขององค์กร ค่านิยมร่วม ประเด็นยุทธศาสตร์ เป้าประสงค์ตามประเด็นยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ ตัวชี้วัด ค่าเป้าหมาย แผนงาน/โครงการ

งบประมาณและผู้รับผิดชอบแผนงาน/โครงการ ต้องครอบคลุมทุกพันธกิจขององค์การและมีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ

3) ยุทธศาสตร์ที่กำหนดขึ้นมาต้องมีความชัดเจน โดยในแผนยุทธศาสตร์อาจจำเป็นต้องมีคำอธิบายประกอบเพื่อให้หน่วยงานสามารถนำไปปฏิบัติได้ถูกต้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการอธิบายวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ เป้าประสงค์ ตัวชี้วัด

4) ทุกหัวข้อหรือประเด็นในยุทธศาสตร์ต้องสอดคล้องเชื่อมโยงกันเพื่อให้ท้ายที่สุดขององค์กรสามารถบรรลุเป้าหมายหรือวิสัยทัศน์ขององค์กร กล่าวคือ หากจะมองจากบนพื้นฐานทุกโครงการจะต้องเป็นโครงการเชิงกลยุทธ์และสามารถสนับสนุนให้กลยุทธ์ประสบความสำเร็จ ซึ่งจะส่งผลต่อความสำเร็จของ ยุทธศาสตร์ (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2561)

2.3.4 ยุทธศาสตร์และแผนพัฒนาการท่องเที่ยว

การจัดทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ เป็นภารกิจของคณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ (ท.ท.ช.) ที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. 2551 และที่แก้ไขเพิ่มเติมเพื่อกำหนดกรอบทิศทางการพัฒนาการท่องเที่ยวของไทยให้เกิดการพัฒนาอย่างเป็นองค์รวมเพื่อเป็นเครื่องมือสำคัญในการขับเคลื่อนให้เกิดการบูรณาการการทำงานของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในการผลักดันให้มีการบริหารจัดการการท่องเที่ยว ซึ่งที่ผ่านมาได้มีการจัดทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2555 -2559) แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560 -2564) และแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ (พ.ศ. 2564 -2565) ดังนั้น เพื่อให้อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมีการบริหารจัดการและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง จึงต้องจัดทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2566 -2570) ขึ้น เพื่อใช้เป็นกรอบการพัฒนาในระยะ 5 ปีถัดไป

กระบวนการจัดทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2566 -2570) ได้มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน โดยเริ่มต้นตั้งแต่การประเมินผลแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560 -2564) การศึกษาสภาพแวดล้อมและบริบทการท่องเที่ยวภายในประเทศและต่างประเทศการทบทวนทิศทางการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศต้นแบบรายสำคัญ การทบทวนนโยบายและแผนยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว และการรับฟังและระดมความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาการ และภาคประชาชน ผ่านการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหาร ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้เชี่ยวชาญในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว การจัดประชุมกลุ่มย่อยและการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อรับฟังความคิดเห็นต่อร่างแผนฯ และการประชุมเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจต่อแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2566 - 2570)

สาระสำคัญของแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2566 -2570) จะให้ความสำคัญกับการเตรียมความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงและความเสี่ยงทุกรูปแบบ พร้อมทั้งมุ่งมั่นที่จะ

เติบโตอย่างยั่งยืน โดยการสร้างความเข้มแข็งจากภายในและส่งเสริมการท่องเที่ยวภายในประเทศ รวมถึงการพัฒนาการท่องเที่ยวให้ทันสมัยผ่านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและนวัตกรรม การยกระดับบุคลากรและผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวให้มีคุณภาพและสามารถปรับตัวให้เข้ากับบริบทของการท่องเที่ยววิถีใหม่ (New Normal) โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการฟื้นตัวจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 นอกจากนี้ ยังให้ความสำคัญกับการบูรณาการความร่วมมือของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ทั้งในภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคท้องถิ่น และภาคประชาชน โดยมีคณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติและเขตพัฒนาการท่องเที่ยวเป็นกลไกในการขับเคลื่อนและพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศไทย เพื่อให้สามารถดำเนินงานได้ตามวิสัยทัศน์และเป้าหมายที่ตั้งไว้(คณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ, 2566)

วิสัยทัศน์

การพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศไทยในระหว่างปี พ.ศ. 2566 - 2570 จะเป็นการยกระดับและ ขับเคลื่อนแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวที่สอดคล้องและต่อยอดจากแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2555 -2559) แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560 - 2564) และแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ (พ.ศ.2564 -2565) โดยมุ่งเน้นการพลิกโฉมการท่องเที่ยวไทย และขับเคลื่อนการพัฒนาตลอดทั้งห่วงโซ่อุตสาหกรรมแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ ๓ (พ.ศ. 2566 -2570) มีวิสัยทัศน์ในการพัฒนาและ ขับเคลื่อนการท่องเที่ยวอย่างครอบคลุมและทั่วถึงภายในระยะเวลา 5 ปี ดังนี้

"การท่องเที่ยวของประเทศไทยเป็นอุตสาหกรรมที่เน้นคุณค่า มีความสามารถในการปรับตัวเติบโตอย่างยั่งยืนและมีส่วนร่วม (Rebuilding High Value Tourism Industry with Resilience, Sustainability and Inclusive Growth)"

โดยการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศไทยในอนาคตนับจากนี้ จะมุ่งเน้นไปที่การดำเนินการเพื่อพัฒนาและยกระดับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวให้มีความเข้มแข็ง ต่อยอดการพลิกวิกฤตให้เป็นโอกาสในการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาอุตสาหกรรมให้สอดคล้องกับภาวะความปกติถัดไป (Next Normal) โดยจะเป็นการพลิกโฉมการท่องเที่ยวของไทยสู่การท่องเที่ยวเน้นคุณค่า (High Value Tourism) ซึ่งจะให้ความสำคัญกับการยกระดับใน ๓ มิติ ได้แก่ มิติเศรษฐกิจ (Economic) มิติสังคม (Social) และมิติสิ่งแวดล้อม (Environment) มีรายละเอียดดังนี้

1. การพัฒนาให้อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นเศรษฐกิจท่องเที่ยวคุณค่าสูง (High Value Economy) มุ่งเน้นการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับภาคอุตสาหกรรมท่องเที่ยว เพื่อให้ประเทศไทยสามารถสร้างรายได้และประโยชน์จากการท่องเที่ยวได้อย่างยั่งยืน ตัวอย่างแนวทางการพัฒนามีดังนี้

1) การเพิ่มค่าใช้จ่ายทางการท่องเที่ยว (Tourism Spending) และดึงดูดนักท่องเที่ยวคุณภาพสูง (High Quality Tourists): การมุ่งเน้นการดึงดูดนักท่องเที่ยวที่มีศักยภาพในการใช้จ่ายสูง เช่น นักท่องเที่ยวกลุ่มหรูหรา หรือกลุ่มที่มีกำลังซื้อสูง เพื่อเพิ่มรายได้จากการท่องเที่ยว

2) การเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยวด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม: การใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม เช่น แพลตฟอร์มดิจิทัล การพัฒนาแอปพลิเคชันสำหรับการท่องเที่ยว หรือการใช้เทคโนโลยีใหม่ๆ เช่น เทคโนโลยี VR/AR เพื่อสร้างประสบการณ์ใหม่ให้กับนักท่องเที่ยว และเพิ่มมูลค่าให้กับบริการท่องเที่ยว

3) การปรับสมดุลและลดการพึ่งพานักท่องเที่ยวต่างชาติ: การส่งเสริมการท่องเที่ยวภายในประเทศ โดยการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวภายในประเทศ และพัฒนาผลิตภัณฑ์ท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับตลาดภายใน เพื่อไม่ให้พึ่งพานักท่องเที่ยวต่างชาติอย่างเดียว

4) การยกระดับคุณภาพของบุคลากรและทรัพยากรมนุษย์ในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว: การพัฒนาทักษะและความสามารถของบุคลากรในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว โดยการฝึกอบรมและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีความเชี่ยวชาญในด้านต่างๆ เช่น การบริการลูกค้า การตลาด การจัดการท่องเที่ยว และการใช้เทคโนโลยี

การพัฒนาเศรษฐกิจท่องเที่ยวคุณภาพสูงจะช่วยยกระดับมูลค่าทางเศรษฐกิจจากการท่องเที่ยวของประเทศให้เติบโตอย่างยั่งยืนและมีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น

2. การพัฒนาสังคมและชุมชนท่องเที่ยวคุณภาพสูง (High Value Society) เป็นแนวทางที่มุ่งเน้นการยกระดับคุณภาพการท่องเที่ยวในประเทศ เพื่อให้สามารถสร้างมูลค่าและผลประโยชน์ให้กับทุกภาคส่วนในสังคม ตัวอย่างแนวทางการพัฒนามีดังนี้

1) การสร้างการมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และชุมชน: การร่วมมือกันของทุกภาคส่วนเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวให้มีความยั่งยืน โดยทุกฝ่ายจะมีบทบาทในการวางแผนและพัฒนาโครงการท่องเที่ยวที่ตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวและชุมชน

2) การต่อยอดอัตลักษณ์ความเป็นไทย: การรักษาและส่งเสริมอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมไทย เช่น การนำเสนอวิถีชีวิตดั้งเดิม ศิลปะ และภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อสร้างความแตกต่างและเอกลักษณ์ในการท่องเที่ยวไทย

3) การกระจายความเจริญทั้งทางตรงและทางอ้อม: การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและส่งเสริมการท่องเที่ยวในพื้นที่ต่างๆ ทั่วทั้งประเทศ ช่วยให้เกิดการกระจายความเจริญอย่างทั่วถึงทั้งในเมืองใหญ่และชนบท

4) การพัฒนาให้ประเทศไทยสามารถเดินทางท่องเที่ยวได้ตลอดทั้งปี: การส่งเสริมการท่องเที่ยวในช่วงนอกฤดูกาลท่องเที่ยว (Low Season) โดยการจัดกิจกรรมหรือส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจในช่วงเวลาต่างๆ เพื่อกระตุ้นการเดินทางตลอดทั้งปี

5) การลดการท่องเที่ยวตามฤดูกาล: การส่งเสริมการท่องเที่ยวในช่วงนอกฤดูกาล และการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่มีความหลากหลายเพื่อลดความแออัดในช่วงฤดูกาลท่องเที่ยวหลัก และช่วยกระจายความเสี่ยงในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว

การพัฒนาสังคมและชุมชนท่องเที่ยวคุณค่าสูงจะช่วยให้ประเทศไทยกลายเป็นจุดหมายปลายทางที่ยั่งยืนและเป็นที่ยอมรับในระดับสากล

3. การต่อยอดคุณค่าให้กับทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม (High Value Environment) เป็นแนวทางในการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยมุ่งเน้นการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เกิดประโยชน์สูงสุดในขณะเดียวกันก็ช่วยรักษาสิ่งแวดล้อมและลดผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยว ตัวอย่างแนวทางการพัฒนามีดังนี้

1) การต่อยอดมูลค่าให้กับต้นทุนทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในภาคการท่องเที่ยว: การพัฒนาและใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีคุณค่า เช่น การสร้างประสบการณ์ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เช่น การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Eco-tourism) หรือการใช้ทรัพยากรธรรมชาติในรูปแบบที่มีคุณค่าในระยะยาว เพื่อสร้างรายได้จากการท่องเที่ยวในลักษณะที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม

2) การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติอย่างมีประสิทธิภาพ: การจัดการแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติและทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีระเบียบ โดยคำนึงถึงการใช้ทรัพยากรอย่างมีความรับผิดชอบ และป้องกันการทำลายสิ่งแวดล้อมจากการท่องเที่ยว เช่น การกำหนดแนวทางการอนุรักษ์พื้นที่ธรรมชาติและการควบคุมการท่องเที่ยวที่อาจเกิดผลกระทบ

3) การเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้น้ำและพลังงานในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว: การส่งเสริมการใช้พลังงานและน้ำอย่างมีประสิทธิภาพในโรงแรม ร้านอาหาร และสถานที่ท่องเที่ยวอื่นๆ เช่น การใช้พลังงานทดแทน การติดตั้งระบบประหยัดน้ำ และการใช้เทคโนโลยีที่ช่วยลดการใช้พลังงาน

4) การลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกและมลพิษจากการท่องเที่ยว: การส่งเสริมการใช้พาหนะที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เช่น การใช้ยานพาหนะไฟฟ้าในกิจกรรมท่องเที่ยว การส่งเสริมการท่องเที่ยวที่เน้นการลดมลพิษ รวมถึงการควบคุมการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในภาคการท่องเที่ยวให้มีมาตรฐานที่ดีขึ้น

5) การบรรเทาผลกระทบจากความเปลี่ยนแปลงทางสภาพภูมิอากาศ (Climate Change): การปรับตัวและเตรียมความพร้อมในการรับมือกับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงทางสภาพภูมิอากาศ เช่น

การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่สามารถรับมือกับภัยพิบัติธรรมชาติ การส่งเสริมกิจกรรมที่ช่วยลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก และการใช้วัสดุหรือเทคโนโลยีที่ช่วยเพิ่มความยั่งยืนในการท่องเที่ยว

การต่อยอดคุณค่าให้กับทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจะช่วยสร้างความยั่งยืนทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งทำให้การท่องเที่ยวมีผลดีต่อชุมชนและโลกใบนี้ในระยะยาว

เพื่อให้สามารถกำหนดภูมิทัศน์การพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศไทยได้อย่างชัดเจน จึงได้มีการกำหนดเป้าหมายที่สอดคล้องไปกับวิสัยทัศน์ของแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ ๓ กล่าวคือภายในปี พ.ศ. 2570 เป้าหมายของแผนฉบับที่ 3 คือการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเพื่อสร้างเสริมความเข้มแข็ง ยืดหยุ่น ยั่งยืน และมีส่วนร่วม เพื่อมอบประสบการณ์การท่องเที่ยวที่เน้นคุณค่าบนพื้นฐานของการบูรณาการเชื่อมโยงทุกภาคส่วน โดยสามารถจำแนกผู้มีส่วนได้ส่วนเสียตลอดทั้งห่วงโซ่คุณค่าของ อุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทย ที่จะได้รับการพัฒนาตามเป้าหมาย ออกเป็น 3 กลุ่มหลัก ดังนี้

1. การพัฒนาในภาคการผลิตหรือฝ่ายอุปทาน (Supply Side) โดยมีเป้าหมายให้ผู้ประกอบการและภาคการผลิตเข้มแข็งและเชื่อมโยง มีภูมิคุ้มกันพร้อมรับมือกับความเสี่ยง สามารถปรับตัวให้สอดคล้องกับภาวะปกติใหม่ (Next Normal) ตลอดจนมีการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมและกระจายรายได้ผ่านการใช้จ่ายผู้บริโภคภายในประเทศอย่างสมดุล

2. การพัฒนาในภาคนักท่องเที่ยวหรือฝ่ายอุปสงค์ (Demand Side) โดยมีเป้าหมายเพื่อมอบประสบการณ์การเดินทางที่รับผิดชอบและมีคุณค่ากับนักท่องเที่ยวทุกกลุ่ม ระบบขนส่งสาธารณะ ที่เชื่อมโยง ปลอดภัย มีแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมโดดเด่นหลากหลาย และประยุกต์ใช้ระบบบริหารจัดการนักท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. การพัฒนาในภาคสังคมและสิ่งแวดล้อม โดยมีเป้าหมายเพื่อให้อุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทยคำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม มีการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติด้วยเทคโนโลยี และต่อยอดเอกลักษณ์และภูมิปัญญาไทยด้วยนวัตกรรมอย่างสร้างสรรค์

เป้าหมายของแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2566 -2570)

เป้าหมายหลัก

- 1) การท่องเที่ยวไทยมีความเข้มแข็งและสมดุล (Resilience & Re-balancing Tourism)
- 2) การยกระดับความเชื่อมโยงและโครงสร้างพื้นฐานด้านการท่องเที่ยว (Connectivity)
- 3) การสร้างความเชื่อมั่นและมอบประสบการณ์ท่องเที่ยวคุณค่าสูง (Entrusted Experience)
- 4) การบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (Sustainable Development)

เป้าหมายรอง

1) การพัฒนาปัจจัยสนับสนุนด้านการท่องเที่ยวให้มีคุณภาพสูงสำหรับทุกกลุ่ม (Supporting Elements)

2) เทคโนโลยีดิจิทัลและโครงสร้างพื้นฐานด้านข้อมูลพร้อมส่งเสริมการท่องเที่ยว (ICT Readiness)

3) ความพร้อมในการรับมือและจัดการกับความเสี่ยงทุกรูปแบบอยู่เสมอ (Risk Readiness)
พันธกิจ

1) เสริมสร้างความเข้มแข็งของภาคการผลิต (Supply-side) ในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ปรับสมดุลและกระจายความเจริญอย่างครอบคลุม ลดการรั่วไหลตลอดห่วงโซ่มูลค่า (Value Chain) เพื่อให้พร้อมรับมือกับความเปลี่ยนแปลงทุกรูปแบบ

2) พัฒนาปัจจัยพื้นฐานของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ในด้านมาตรฐานสถานประกอบการ แหล่งท่องเที่ยวและบุคลากร และความพร้อมของโครงสร้างพื้นฐานคมนาคมขนส่ง สาธารณูปโภค สิ่งอำนวยความสะดวก และบุคลากรให้มีคุณภาพในระดับสากล

3) พัฒนาและยกระดับประสบการณ์การท่องเที่ยวตลอดเส้นทางอย่างครบวงจร ด้วยรูปแบบการท่องเที่ยวใหม่ที่หลากหลายและการสื่อสารการตลาดที่ตรงใจ โดยมุ่งเน้นนักท่องเที่ยวเป็นศูนย์กลาง

4) ส่งเสริมความยั่งยืนของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว บนพื้นฐานของความสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อัตลักษณ์ของสังคมและชุมชน ศิลปวัฒนธรรม และการบริหารจัดการนักท่องเที่ยวอย่างมีประสิทธิภาพ

ตัวชี้วัดหลัก ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 - 2570)

1) สัดส่วนผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศด้านการท่องเที่ยวต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศไม่ต่ำกว่าร้อยละ 25

2) จำนวนธุรกิจบริการท่องเที่ยวและแหล่งท่องเที่ยวได้รับรองมาตรฐานการท่องเที่ยวไทย (Thailand Tourism Standard) และอาเซียน (Asean Standard) เพิ่มขึ้นปีละไม่ต่ำกว่า 3,000 ราย

3) จำนวนวันพักและค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวชาวไทยและต่างชาติ

- ระยะเวลาพำนักรเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวต่างชาติไม่ต่ำกว่า 10 วัน
- ค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวต่างชาติเพิ่มขึ้นร้อยละ 5 ต่อปี
- ระยะเวลาพำนักรเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวชาวไทยไม่ต่ำกว่า 3 วัน
- ค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวชาวไทยเพิ่มขึ้นร้อยละ 7 ต่อปี

4) สัดส่วนจำนวนนักท่องเที่ยวกลุ่มเดินทางครั้งแรก (First Visit) และกลุ่มเดินทางซ้ำ (Revisit) เป็น 40:60

5) อันดับผลการดำเนินงานภาพรวมตามเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน (SDGs) อยู่ใน 35 อันดับแรก

6) อันดับการพัฒนาการเดินทางและการท่องเที่ยวของประเทศไทย ด้านความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อมโดย TTDI อยู่ 1 ใน 67

ยุทธศาสตร์การพัฒนา

เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ เป้าประสงค์ และพันธกิจ ของแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2566 -2570) จึงได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาก่อเป็น 4 ยุทธศาสตร์ ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 เสริมสร้างความเข้มแข็งและภูมิคุ้มกันของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทย (Resilient Tourism)

การสร้างเสริมความเข้มแข็งของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทย เพื่อให้ภาคการผลิตในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว (Supply-side) มีความยืดหยุ่นพร้อมรับมือกับความเปลี่ยนแปลงทุกรูปแบบ สร้างความสมดุลระหว่างจำนวนนักท่องเที่ยวไทยและนักท่องเที่ยวต่างชาติ รวมถึงความสมดุลระหว่างนักท่องเที่ยวต่างชาติจากหลากหลายประเทศ และผลักดันการท่องเที่ยวภายในประเทศ ตลอดจนกระจายความเจริญจากการท่องเที่ยวให้ครอบคลุมทั่วถึงทุกพื้นที่เพื่อการเติบโตอย่างมีส่วนร่วมจากการท่องเที่ยวไทย (Inclusive Growth) ด้วยการส่งเสริมให้ใช้วัตถุดิบภายในประเทศและมูลค่าการรั่วไหลของรายได้ในภาคการท่องเที่ยว

เป้าประสงค์

1.1) อุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทยมีความเข้มแข็ง ยืดหยุ่น และมีศักยภาพพร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงและวิกฤตการณ์ทุกรูปแบบด้วยการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม ที่ทันสมัย

1.2) การท่องเที่ยวไทยช่วยในการสร้างความเจริญและลดความเหลื่อมล้ำทั่วทุกพื้นที่โดยการกระจายรายได้ไปสู่ชุมชน

1.3) ประเทศไทยได้รับรายได้จากการท่องเที่ยวไทยอย่างแท้จริง โดยการลดการรั่วไหลของรายได้ตลอดห่วงโซ่อุตสาหกรรมด้วยการส่งเสริมการใช้วัตถุดิบภายในประเทศ

1.4) การท่องเที่ยวไทยมีความสมดุลระหว่างนักท่องเที่ยวไทยและนักท่องเที่ยวต่างชาติในแต่ละประเทศ และส่งเสริมนักท่องเที่ยวคุณภาพสูง

กลยุทธ์และแนวทางในการพัฒนา

กลยุทธ์ที่ 1.2 : กระจายรายได้และความเจริญจากการท่องเที่ยวอย่างทั่วถึงทุกพื้นที่ และลดการรั่วไหลในภาคการท่องเที่ยวอย่างเป็นธรรม (Equitable Tourism)

แนวทางที่ 1.2.1 : กระจายจำนวนนักท่องเที่ยวไปยังเมืองต่าง ๆ เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมและกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวสู่ระดับชุมชน (Tourism Distribution)

แนวทางที่ 1.2.2 : ส่งเสริมให้ธุรกิจบริการท่องเที่ยวใช้ทรัพยากรภายในประเทศเป็นหลัก เพื่อกระจายรายได้ให้หมุนเวียนภายในประเทศ (Local - Sourced Material)

แนวทางที่ 1.2.3 : ปรับปรุงและทบทวนกฎหมายด้านการลงทุนและการดำเนินธุรกิจ ในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว เพื่อลดการกระจุกตัวและการรั่วไหล (Tourism Regulatory Guillotine)

แนวทางที่ 1.2.4 : สื่อสารและประชาสัมพันธ์โดยมุ่งเน้นการเผยแพร่อัตลักษณ์ที่โดดเด่นของแต่ละ พื้นที่อย่างเท่าเทียมและระดับประเทศอย่างเหมาะสม (Identity - Based Communication)

กลยุทธ์ที่ 1.3 : ส่งเสริมการท่องเที่ยวคุณภาพที่มุ่งเน้นการสร้างสมดุลให้แก่อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ทั้งด้านอุปสงค์และอุปทาน (Quality - Based Tourism)

แนวทางที่ 1.3.1 : ยกระดับการสร้างสรรค์สินค้าและบริการท่องเที่ยวให้มีคุณค่าและมูลค่าสูงตามเอกลักษณ์ของแต่ละพื้นที่ เพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวคุณภาพและผลิตภัณฑ์เอกลักษณ์ไทย (High - Value Product and Service)

แนวทางที่ 1.3.2 : สนับสนุนการท่องเที่ยวภายในประเทศไทยมากยิ่งขึ้นอย่างยั่งยืน ด้วยวิธีการที่สร้างสรรค์และเหมาะสมแก่นักท่องเที่ยว (Domestic Tourism Support)

แนวทางที่ 1.3.3 : ส่งเสริมการตลาดที่ตรงใจกลุ่มนักท่องเที่ยวเป้าหมายที่มีคุณภาพทั้งนักท่องเที่ยวไทยและนักท่องเที่ยวต่างชาติ เพื่อบรรลุตามเป้าหมายสัดส่วนนักท่องเที่ยว (Balanced - Ratio Marketing)

ยุทธศาสตร์ที่ 2 พัฒนาปัจจัยพื้นฐานของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวให้ มีคุณภาพสูง (Quality Tourism)

ปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญต่อการพัฒนาการท่องเที่ยว ครอบคลุมโครงสร้างพื้นฐาน สาธารณูปโภค สิ่งอำนวยความสะดวก และแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลาย ที่จำเป็นจะต้องมีการพัฒนาโดยคำนึงถึงความยั่งยืนและความต้องการของนักท่องเที่ยวทุกกลุ่ม นอกจากนี้ ยังครอบคลุมไปถึงทักษะ ความรู้ ความสามารถ และความเชี่ยวชาญของบุคลากรในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว และการศึกษาในด้านการบริการและการท่องเที่ยว รวมถึงกฎระเบียบและมาตรฐานต่าง ๆ ที่จะต้องยกระดับให้มีความทันสมัย มีคุณภาพสูงตามหลักสากล และมีการบังคับใช้อย่างเคร่งครัด

เป้าประสงค์

2.1) ประเทศไทยมีโครงสร้างพื้นฐาน การคมนาคมและสิ่งอำนวยความสะดวกที่เชื่อมโยง มีคุณภาพและเพียงพอ สามารถรองรับการใช้งานของนักท่องเที่ยวครอบคลุมทั้งประเทศ

2.2) ประเทศไทยมีโครงสร้างด้านดิจิทัลและศูนย์กลางข้อมูลด้านการท่องเที่ยว (One - Stop Tourism Database) ที่เชื่อมโยงอย่างแท้จริงและสามารถนำข้อมูลไปต่อยอดได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.3) ประเทศไทยมีการปรับปรุงและกำกับดูแลมาตรฐานด้านการท่องเที่ยวให้ทันสมัย และมีการกำหนดกฎระเบียบที่ส่งเสริมประสิทธิภาพการท่องเที่ยว เพื่อสร้างความเชื่อมั่นในการเดินทางท่องเที่ยว

2.4) บุคลากรในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทยมีความรู้ความสามารถ มีภาคการศึกษาด้านการท่องเที่ยว ที่มีคุณภาพและได้มาตรฐานสากล

กลยุทธ์และแนวทางในการพัฒนา

กลยุทธ์ที่ 2.1 : พัฒนความปลอดภัย สุขอนามัย และมาตรฐานการท่องเที่ยวตลอดเส้นทางท่องเที่ยวเพื่อสร้างความมั่นใจแก่นักท่องเที่ยว (Global Standardization)

แนวทางที่ 2.1.1 : ยกระดับและรักษามาตรฐานความสะอาดและสุขอนามัย ตลอดเส้นทางและ จุดหมายปลายทาง เพื่อสร้างความมั่นใจแก่นักท่องเที่ยว (Hygiene and Wellness)

แนวทางที่ 2.1.2 : พัฒนาและบังคับใช้มาตรฐานความปลอดภัย รวมถึงกำกับดูแลนักท่องเที่ยวตลอดการท่องเที่ยว เพื่อให้ได้รับสินค้าและบริการอย่างปลอดภัย (Tourist Safety)

แนวทางที่ 2.1.3 : ควบคุม ดูแล และสนับสนุนการขึ้นทะเบียนมาตรฐานเพื่อการท่องเที่ยว ทุกประเภทอย่างสม่ำเสมอ และปรับปรุงทบทวนให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน (Reviewing and Enforcing Stringent Standards)

กลยุทธ์ที่ 2.2 : ยกระดับโครงสร้างพื้นฐานด้านดิจิทัลและข้อมูลสารสนเทศ (Digital & Data Infrastructure)

แนวทางที่ 2.2.1 : สนับสนุนการขยายขอบเขตและคุณภาพโครงสร้างพื้นฐานสารสนเทศ รวมถึงปรับปรุงระบบสื่อสารให้มีความเสถียร เพื่อสนับสนุนการให้บริการด้านการท่องเที่ยวที่เปลี่ยนแปลงไป (ICT Readiness)

แนวทางที่ 2.2.2 : ส่งเสริมและพัฒนาศูนย์กลางฐานข้อมูลด้านการท่องเที่ยวด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่ทันสมัย และการบูรณาการกับทุกภาคส่วน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพของการจัดการภายในและนำไปสู่การให้บริการที่เป็นเลิศ (One-Stop-Database)

แนวทางที่ 2.2.3 : สนับสนุนการบริหารจัดการของหน่วยงานในภาคการท่องเที่ยวทั้งภาครัฐและเอกชนด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม เพื่อให้เกิดการทำงานร่วมกันที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น (Digital Organization)

กลยุทธ์ที่ 2.3 : พัฒนาและเชื่อมโยงโครงสร้างพื้นฐานด้านการเดินทาง และสาธารณูปโภคเพื่อรองรับ นักท่องเที่ยวทุกกลุ่มอย่างทั่วถึง (Connectivity & Universal Design)

แนวทางที่ 2.3.1 : ยกระดับโครงสร้างพื้นฐาน สิ่งอำนวยความสะดวกตลอดการเดินทางจนถึงแหล่งท่องเที่ยวและทุกจุดหมายปลายทาง เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้รับคุณค่าจากการท่องเที่ยวมากยิ่งขึ้น (Value - Added Destination) พร้อมทั้งคำนึงถึงผลกระทบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมและความคุ้มค่าในการลงทุน

แนวทางที่ 2.3.2 : เชื่อมโยงและบริหารจัดการระบบคมนาคมทุกประเภทให้ครอบคลุมทุกพื้นที่อย่างไร้รอยต่อด้วยความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน รวมถึงเครือข่ายพันธมิตรที่มีส่วนเกี่ยวข้อง (Connecting-the-dot Transportation)

กลยุทธ์ที่ 2.4 : พัฒนาศักยภาพของบุคลากรและผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวให้มีคุณภาพและมีขีดความสามารถในการแข่งขัน (Thai-Class Potential)

แนวทางที่ 2.4.1 : ยกระดับกรอบสมรรถนะสำหรับบุคลากรในภาคอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว (Thai Tourism Competencies) ให้สอดคล้องตามมาตรฐานสมรรถนะบุคลากรด้านการท่องเที่ยวอาเซียนและมาตรฐานระดับสากล

แนวทางที่ 2.4.2 : เพิ่มขีดความสามารถภาคการศึกษาด้านการท่องเที่ยวด้วยความร่วมมือระหว่างภาครัฐ เอกชน และประชาชน เพื่อจัดทำหลักสูตรด้านการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพระดับสากล (Tourism and Hospitality Education)

แนวทางที่ 2.4.3 : พัฒนาหลักสูตรการเรียนรู้สำหรับบุคลากรท่องเที่ยวที่ทันสมัยและเข้ากับบริบทแวดล้อมในปัจจุบัน (Upskill and Reskill) เช่น Digital Marketing การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึก การปรับตัวของผู้ประกอบการ เป็นต้น

แนวทางที่ 2.4.4 : เสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้ที่ทำให้เกิดการพัฒนาคำรู้และทักษะอย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม (Innovative Learning Process)

กลยุทธ์ที่ 2.5 : สนับสนุนการใช้ข้อมูลด้านเศรษฐกิจการท่องเที่ยว (Tourism Economy) เพื่อกำหนดนโยบายการท่องเที่ยวระดับประเทศ และการวางแผนดำเนินธุรกิจของผู้ประกอบการ

แนวทางที่ 2.5.1 : สนับสนุนงานวิจัยเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยว โดยใช้ฐานข้อมูลด้านเศรษฐกิจการท่องเที่ยวประกอบการวิจัย (Tourism Research and Statistics)

แนวทางที่ 2.5.2 : การเผยแพร่องค์ความรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจการท่องเที่ยวให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐ เอกชน และผู้ประกอบการ

ยุทธศาสตร์ที่ 3 ยกระดับประสบการณ์ด้านการท่องเที่ยว (Tourism Experience)

การมอบประสบการณ์การท่องเที่ยวครบวงจรเป็นปัจจัยหนึ่งในการพัฒนาการท่องเที่ยวเน้นคุณค่าโดยเส้นทางการท่องเที่ยวจะเริ่มตั้งแต่ก่อนการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยว การ

สื่อสารการตลาดที่ตรงใจและสร้างสรรค์ การคมนาคมขนส่งที่มีคุณภาพและมาตรฐาน แหล่งท่องเที่ยว และรูปแบบการท่องเที่ยว ที่หลากหลายพร้อมรองรับความต้องการที่แตกต่าง รวมถึงความมั่นคง ปลอดภัยและความสะดวกสบายตลอดการเดินทาง ซึ่งจะสามารถยกระดับให้มีคุณค่าและคุณภาพสูงขึ้น ได้ด้วยการเชื่อมโยงความร่วมมือ การคิดเชิงออกแบบและข้อมูลเชิงลึก

เป้าประสงค์

3.1) นักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติมีความเชื่อมั่นในการเดินทางท่องเที่ยว ภายในประเทศไทยพร้อมได้รับประสบการณ์ที่สะดวก ปลอดภัย และบริการที่เป็นเลิศ

3.2) ประเทศไทยมีรูปแบบการท่องเที่ยวศักยภาพสูงที่โดดเด่น มีกิจกรรมและแหล่งท่องเที่ยว ที่หลากหลาย เพื่อรองรับความสนใจและพฤติกรรมที่แตกต่างกันของนักท่องเที่ยวแต่ละกลุ่ม

3.3) การสื่อสารการตลาดการท่องเที่ยวไทยมีประสิทธิภาพและโดดเด่น มอบข้อมูลด้านการ ท่องเที่ยว ทุกช่องทาง ทุกที่ และทุกเวลา ด้วยการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึก และกระบวนการคิดเชิงนวัตกรรม

กลยุทธ์และแนวทางในการพัฒนา

กลยุทธ์ที่ 3.1 : สร้างประสบการณ์การท่องเที่ยวอันน่าประทับใจที่มีคุณค่าเพื่อตอบสนองความ ต้องการของนักท่องเที่ยวเฉพาะกลุ่ม (Value - Based Tourism)

แนวทางที่ 3.1.1 : ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเสมือนจริง (Immersive technology เช่น AR/VR)ตามจุดหมายยอดนิยมของนักท่องเที่ยวและการบริการเพื่อสร้างความแปลกใหม่และความ ประทับใจแก่นักท่องเที่ยว

แนวทางที่ 3.1.3 : สื่อสารและประชาสัมพันธ์ให้นักท่องเที่ยวสัมผัสถึงคุณค่าของสินค้า และบริการ ด้านการท่องเที่ยวอย่างมีประสิทธิภาพ (Value - Based Communication)

กลยุทธ์ที่ 3.2 : ส่งเสริมรูปแบบการท่องเที่ยวศักยภาพสูงที่หลากหลายและสร้างสรรค์ของไทย (High-Potential and Creative Tourism)

แนวทางที่ 3.2.1 : ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม ด้วยการ ออกแบบและผลักดัน กิจกรรมด้านศิลปะและวัฒนธรรมไทยให้โดดเด่นและดึงดูดนักท่องเที่ยว (Creative Tourism)

แนวทางที่ 3.2.6 : สนับสนุนรูปแบบการท่องเที่ยวที่มีความเชื่อมโยงระหว่างชุมชน อนุ ภูมิภาคและนานาชาติ (Connectivity) ผ่านการสร้างเส้นทางการท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับศักยภาพของ เขตพัฒนาการท่องเที่ยวแต่ละเขต (Tourism Clusters) เพื่อเพิ่มความหลากหลายของประสบการณ์การ ท่องเที่ยว

แนวทางที่ 3.2.7 : ส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบต่อสังคม โดยการพัฒนา กิจกรรมและเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่ไม่เกิดการทำลาย แต่ยังส่งผลกระทบต่อ ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และ วัฒนธรรมไทย และประยุกต์ใช้เทคโนโลยีนวัตกรรมและองค์ความรู้เพื่อคงไว้ ซึ่งความอุดมสมบูรณ์ของฐานทรัพยากร (Responsible Tourism)

กลยุทธ์ที่ 3.3 : ส่งเสริมการตลาดเชิงรุกมุ่งเน้นกลุ่มเป้าหมายเชิงคุณภาพด้วยเทคโนโลยีและ นวัตกรรม ที่ทันสมัยและมีประสิทธิภาพ (Quality - Based Marketing)

แนวทางที่ 3.3.1 : สื่อสารการตลาดท่องเที่ยวด้วยการวิเคราะห์ความต้องการเชิงลึก ของนักท่องเที่ยวอย่างตรงใจ (Data-driven Personalized Marketing)

แนวทางที่ 3.3.2 : กระตุ้นนวัตกรรมทางการตลาด ส่งเสริมการท่องเที่ยวไทยผ่านสื่อ ใหม่ และเสริมสร้างการตลาดทุกช่องทางและเชื่อมโยงกันอย่างไร้รอยต่อ เพื่อการตลาดที่มีประสิทธิภาพ เข้าถึง นักท่องเที่ยวทุกกลุ่มได้ทุกที่ทุกเวลา (Innovative & Omnichannel Marketing)

แนวทางที่ 3.3.3 : ประชาสัมพันธ์และสื่อสารการตลาดท่องเที่ยวอย่างมีความ รับผิดชอบต่อสังคมบนพื้นฐานของศักยภาพการรองรับในแต่ละพื้นที่ และความพร้อมของอุตสาหกรรม การท่องเที่ยวไทย (Responsible Marketing)

ยุทธศาสตร์ที่ 4 ส่งเสริมการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (Sustainable Tourism)

การท่องเที่ยวของประเทศจะเติบโตได้อย่างยั่งยืนในระยะยาว จะต้องมีการพัฒนาบน พื้นฐานของความยั่งยืนของเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ภาคการผลิตและธุรกิจในการ การท่องเที่ยวมีการเติบโตอย่างยั่งยืน มีการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและชุมชนท่องเที่ยว โดยคำนึงถึง ความสามารถในการรองรับ นักท่องเที่ยว พร้อมการบริหารจัดการจำนวนนักท่องเที่ยว และการลด ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากการท่องเที่ยว เช่น การปล่อยมลพิษ ของเสีย และภูมิอากาศที่เปลี่ยนแปลงไป เป็นต้น ทั้งนี้ เพื่อให้การท่องเที่ยวไทยสามารถ ต่อยอดและสร้างคุณค่าจากทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรม เอกลักษณ์ความเป็นไทย และแหล่งท่องเที่ยวในปัจจุบันได้อย่างยั่งยืน

เป้าประสงค์

4.1) การท่องเที่ยวของไทยมีการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการบริหารจัดการ นักท่องเที่ยวอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อลดการกระจุกตัวในแหล่งท่องเที่ยว

4.2) วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต และเอกลักษณ์ความเป็นไทยคงอยู่ในสังคมสืบต่อไป พร้อม ทั้ง มีการต่อยอดเพิ่มมูลค่าด้วยกระบวนการคิดเชิงออกแบบอย่างสร้างสรรค์

4.3) การท่องเที่ยวไทยมีการบริหารจัดการเพื่อลดผลกระทบที่อาจเกิดต่อทรัพยากรธรรมชาติ และ สิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบ รวมถึงการกำจัดของเสียและลดมลพิษ เพื่อคงความเป็นแหล่งท่องเที่ยว ธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์

4.4) แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ วัฒนธรรม และชุมชนของประเทศไทยมีมาตรฐานความยั่งยืนระดับสากล

กลยุทธ์และแนวทางในการพัฒนา

กลยุทธ์ที่ 4.2 : ส่งเสริมการอนุรักษ์และต่อยอดทรัพย์สินทางวัฒนธรรมและเอกลักษณ์ความเป็นไทย ด้วยการประยุกต์ให้เข้ากับยุคสมัย (Thai Cultures and Identities)

แนวทางที่ 4.2.1 : พัฒนาทรัพย์สินทางวัฒนธรรมและมรดกที่เป็นสิ่งปลูกสร้างและยกระดับคุณค่าของทรัพย์สินทางวัฒนธรรมด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยี (Enhance Culture)

แนวทางที่ 4.2.2 : ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการเผยแพร่ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว จัดกิจกรรมเทศกาลและประเพณีไทย ที่ทำให้เกิดการเรียนรู้และสืบสานวัฒนธรรมไทยอย่างสร้างสรรค์ (Unique Thai Festivals and Mega-Events)

แนวทางที่ 4.2.3 : เพิ่มมูลค่าและส่งเสริมอาหารไทยผ่านการท่องเที่ยวด้วยการใช้นวัตกรรมอย่างสร้างสรรค์ (Innovative Thai Cuisine)

กลยุทธ์ที่ 4.3 : ส่งเสริมการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการบริหารจัดการนักท่องเที่ยวอย่างมีประสิทธิภาพ (Effective Tourists Management)

แนวทางที่ 4.3.1 : ทบทวนและปรับปรุงกฎระเบียบเรื่องขีดความสามารถในการรองรับของพื้นที่ (Carrying Capacity) ของแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับบริบทปัจจุบันและความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว

แนวทางที่ 4.3.2 : ส่งเสริมการบริหารจัดการขีดความสามารถในการรองรับของพื้นที่ (Carrying Capacity) โดยการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัล เช่น E-ticket GPS และ Digital Platform (Data-driven Tourists Management) เป็นต้น

ความสอดคล้องและเชื่อมโยงกับนโยบาย แผน และยุทธศาสตร์ระดับชาติ

แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2566 -2570) ได้ให้ความสำคัญกับแผน ยุทธศาสตร์ และนโยบายทุกระดับ และได้จัดทำขึ้นภายใต้ความสอดคล้องและเชื่อมโยงกับเป้าหมาย ตัวชี้วัดหรือประเด็นยุทธศาสตร์ของแผน ยุทธศาสตร์ และนโยบายที่สำคัญ ดังนี้

ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 -2580)

ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี มีวิสัยทัศน์ คือ "ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง" ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขันมุ่งพัฒนาความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทย โดยมีประเด็นหลักที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวคือการสร้างความหลากหลายด้านการท่องเที่ยว เพื่อรักษาการเป็นจุดหมายปลายทางที่สำคัญของการท่องเที่ยวระดับโลก ที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวทุกระดับ และเพิ่ม

สัดส่วนของนักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพสูง นอกจากนี้ยังมุ่งพัฒนาธุรกิจด้านการท่องเที่ยวให้มีมูลค่าสูงขึ้น โดยใช้ประโยชน์จากอัตลักษณ์และวัฒนธรรมไทย รวมถึงข้อมูลและภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อสร้างสรรค์คุณค่าทางเศรษฐกิจและความหลากหลายของการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับทิศทางและแนวโน้มของตลาดยุคใหม่ นอกจากนี้ การท่องเที่ยวยังมีความเกี่ยวข้องกับยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตที่เน้นคุณภาพชีวิตและความเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีประเด็นที่เกี่ยวข้อง คือ 1) ประเด็นการสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจสีเขียว 2) ประเด็นการสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจภาคทะเล ซึ่งให้ความสำคัญกับการปรับปรุง พื้นฟู และสร้างใหม่ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งทั้งระบบ การฟื้นฟูชายหาดที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว รวมถึงการพัฒนาและเพิ่มสัดส่วนกิจกรรมทางทะเล ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 - 2580)

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติเป็นส่วนสำคัญในการถ่ายทอดเป้าหมายและประเด็นยุทธศาสตร์ของยุทธศาสตร์ชาติลงสู่แผนระดับต่าง ๆ ซึ่งมีประเด็นหลักที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว คือ ประเด็นที่ 5 การท่องเที่ยว ที่ให้ความสำคัญกับการรักษาการเป็นจุดหมายปลายทางของการท่องเที่ยวระดับโลกโดยพัฒนาการท่องเที่ยวทั้งระบบ มุ่งเน้นนักท่องเที่ยวกลุ่มคุณภาพ สร้างความหลากหลายด้านการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยว และมุ่งเน้นการพัฒนาการท่องเที่ยวในสาขาที่มีศักยภาพแต่ยังคงรักษาจุดเด่นของประเทศด้านขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม อัตลักษณ์ ความเป็นไทย ตลอดจนให้คุณค่ากับสิ่งแวดล้อมไว้ได้ ซึ่งประกอบไปด้วย 6 แผนย่อย ได้แก่ 1) การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม 2) การท่องเที่ยวเชิงธุรกิจ 3) การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ความงาม และแพทย์แผนไทย 4) การท่องเที่ยวสำราญทางน้ำ 5) การท่องเที่ยวเชื่อมโยงภูมิภาค และ 6) การพัฒนาระบบนิเวศการท่องเที่ยว

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570)

แนวคิดของกรอบแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 มีเป้าหมายหลัก คือ การพลิกโฉมประเทศไปสู่ "เศรษฐกิจสร้างคุณค่า สังคมเดินหน้าอย่างยั่งยืน" หรือ "High-Value and Sustainable Thailand" โดยมีมิติการพัฒนาที่สำคัญ 4 ด้าน ได้แก่ 1) ภาคการผลิตและบริการ เป้าหมาย 2) โอกาสและความเสมอภาคทางเศรษฐกิจและสังคม 3) ความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม และ 4) ปัจจัยผลักดันการพลิกโฉมประเทศ โดยหมุดหมาย (Milestones) ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวอยู่ภายใต้มิติการพัฒนาที่ 1 คือหมุดหมายที่ 2 ไทยเป็นจุดหมายของการท่องเที่ยวที่เน้นคุณภาพและความยั่งยืน มีเป้าหมาย คือ 1) ยกระดับการท่องเที่ยวให้เป็นการท่องเที่ยวคุณภาพสูง 2) เพิ่มการพึ่งพานักท่องเที่ยวในประเทศและกระจายรายได้สู่พื้นที่ และ 3) บริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในทุกมิติ ประกอบด้วย 6 กลยุทธ์ ได้แก่ 1) ส่งเสริมกิจกรรม สินค้าและบริการการท่องเที่ยว

มูลค่าสูง 2) พัฒนาและยกระดับการท่องเที่ยวที่มีศักยภาพ 3) ยกระดับการท่องเที่ยวให้ได้มาตรฐานและเป็นที่ยอมรับของตลาดสากล 4) พัฒนาทักษะและศักยภาพของบุคลากรในภาคการท่องเที่ยว 5) ปรับปรุงกฎหมาย/กฎระเบียบที่ล้าสมัยและเป็นอุปสรรคต่อการประกอบธุรกิจ และ 6) พัฒนาระบบข้อมูลการท่องเที่ยวอัจฉริยะที่สามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ง่าย

แผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง)

แผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) ให้ความสำคัญกับกิจกรรมปฏิรูปประเทศที่จะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ต่อประชาชนอย่างมีนัยสำคัญ (Big Rock) โดยมีแนวทางการปฏิรูปประเทศทั้งหมด 13 ด้าน ซึ่งภายใต้แนวทางด้านเศรษฐกิจ ได้มุ่งเน้นไปที่การส่งเสริมและพัฒนากการท่องเที่ยวคุณภาพสูง มีประเด็นที่ต้อง ขับเคลื่อน 5 ประเด็น ได้แก่ 1) เตรียมการขับเคลื่อน Happy Model คือ "กินดี อยู่ดี ออกกำลังกายดี แบ่งปันสิ่งดี ๆ" 2) พัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ 3) ส่งเสริมด้านที่พัก 4) เพิ่มขีดความสามารถด้านเศรษฐกิจสร้างสรรค์ และ 5) สนับสนุนการท่องเที่ยวเรือสำราญทางน้ำ

โมเดลเศรษฐกิจ BCG (พ.ศ. 2564 -2570)

แผนงานขับเคลื่อน BCG ในสาขาการท่องเที่ยว เป็นส่วนหนึ่งของ (ร่าง) ยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไทยด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG (พ.ศ. 2564 - 2570) ซึ่งเป็นการพัฒนาเศรษฐกิจ 3 ด้าน คือ 1) เศรษฐกิจชีวภาพ (Bio Economy) 2) เศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) และ 3) เศรษฐกิจ สีเขียว (Green Economy) โดยการท่องเที่ยวตามแนวทางของ BCG จะพัฒนาโดยให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวคุณภาพสูงที่ยั่งยืน (Sustainable tourism) โดยมีแนวทางที่สำคัญ คือ การประยุกต์ใช้ Happy Model ที่ชูอัตลักษณ์ของแต่ละพื้นที่ด้วยสินค้าและบริการ ตลอดจนสื่อสารเรื่องราวและจุดเด่นแต่ละแห่งเชื่อมโยงกับจุดแข็งของประเทศ อย่างไรก็ตาม ในสถานการณ์ของการระบาดของโควิด - 19 ที่ทำให้จำนวนนักท่องเที่ยวลดลงประกอบกับพฤติกรรมผู้บริโภคที่เปลี่ยนแปลงไป จึงควรใช้โอกาสนี้ในการพัฒนามาตรฐานที่พักและบริการรวมถึงยกระดับด้านสุขอนามัยเพื่อให้พร้อมรับต่อการกลับมาของนักท่องเที่ยวไทยและต่างชาติอีกครั้ง

เป้าหมายในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวของ SDGs หรือ เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) ซึ่งเป็นชุดเป้าหมายการพัฒนาระดับโลกหลังปี 2015 ที่ได้รับการรับรองจาก 193 ประเทศสมาชิกขององค์การสหประชาชาติ เมื่อวันที่ 25 กันยายน ค.ศ. 2015 ครอบคลุมช่วงระยะเวลาที่ต้องบรรลุภายใน 15 ปี ได้เป็นทิศทางการพัฒนาที่ทุกประเทศที่ต้องดำเนินการร่วมกันมาตั้งแต่ปีค.ศ. 2016 ไปจนถึงปี ค.ศ. 2030 โดยเอกสารที่ประเทศสมาชิกทั้งหมดลงนามรับรองเป็นพันธสัญญาอันเรียกว่า “Transforming Our World: the 2030 Agenda for Sustainable Development” หรือ “วาระการพัฒนาที่ยั่งยืน 2030” ฉะนั้นในบางโอกาส SDGs อาจ

ถูกกล่าวถึงผ่านชื่ออื่นได้ทั้ง Agenda 2030 หรือ Global Goals โดย 2 เป้าหมายจาก 17 เป้าหมาย ได้กล่าวถึงการพัฒนาการท่องเที่ยวไว้ในเป้าหมายที่ 8 ส่งเสริมการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ต่อเนื่อง ครอบคลุม และยั่งยืน การจ้างงานเต็มที่และ มีผลิตภาพ และการมีงานที่มีคุณค่าสำหรับทุกคน เป้าหมายย่อย 8.9 ออกแบบและใช้นโยบายเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน ซึ่งช่วยสร้างงานและ ส่งเสริมวัฒนธรรมและผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น ภายในปี พ.ศ. 2573 และเป้าหมายที่ 12 สร้างหลักประกันให้ มีแบบแผนการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน เป้าหมายย่อย 12.b พัฒนาและดำเนินการใช้เครื่องมือเพื่อ ติดตามผลกระทบของการพัฒนาที่ยั่งยืนในด้านการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนที่สร้างงานและส่งเสริมวัฒนธรรม และผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น (SDG MOVE , 2567) ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวโดยตรง กล่าวคือ อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวนั้นสามารถสร้างรายได้ให้เศรษฐกิจของประเทศอย่างต่อเนื่องและ ครอบคลุมในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับชุมชน อำเภอ จังหวัดและประเทศ สามารถสร้างงานสร้างรายได้ ให้กับประชาชนในพื้นที่ของแหล่งท่องเที่ยว สร้างชื่อเสียงและได้เป็นที่รู้จักในระดับอำเภอและจังหวัด ซึ่งในระดับประเทศ รัฐบาลจะต้องกำหนดกรอบนโยบายเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับ สถานการณ์การท่องเที่ยวในปัจจุบันและเพื่อสนับสนุนอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวซึ่งเป็นรายได้ของ ประเทศ

เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs)

องค์การสหประชาชาติ (UN) ได้กำหนด เป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable Development Goals หรือ SDGs) ที่มุ่งเน้นการพัฒนาใน 3 มิติสำคัญ ได้แก่ เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยเป้าหมายเหล่านี้เชื่อมโยงและสนับสนุนกัน เพื่อให้สามารถบรรลุการพัฒนาที่ ยั่งยืนในระดับโลก โดยประกอบไปด้วย 17 เป้าหมายหลัก (SDGs) และ 169 เป้าหมายย่อย (SDG Targets) รวมถึง 247 ตัวชี้วัด สำหรับการติดตามและประเมินความก้าวหน้าของการพัฒนา

SDGs สามารถจัดกลุ่มได้ตาม 5 มิติ (5P) ที่เชื่อมโยงกันดังนี้:

1. การพัฒนาคน (People): เน้นการขจัดปัญหาความยากจนและความหิวโหย รวมถึงการลด ความเหลื่อมล้ำในสังคม เช่น การส่งเสริมการศึกษาและการดูแลสุขภาพสำหรับทุกคน
2. สิ่งแวดล้อม (Planet): เน้นการปกป้องและรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสภาพภูมิอากาศ เพื่อให้ทรัพยากรธรรมชาติยังคงสามารถใช้งานได้สำหรับคนรุ่นต่อไป
3. เศรษฐกิจและความมั่งคั่ง (Prosperity): ส่งเสริมการมีอยู่ที่ดีสำหรับประชาชน พร้อมทั้ง พัฒนาเศรษฐกิจที่เติบโตอย่างยั่งยืนและสอดคล้องกับธรรมชาติ
4. สันติภาพและความยุติธรรม (Peace): ยึดหลักการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ มีสังคมที่สงบสุขและไม่ แบ่งแยก โดยการส่งเสริมความยุติธรรมและการปราบปรามความรุนแรง

5. ความเป็นหุ้นส่วนการพัฒนา (Partnership): การร่วมมือจากทุกภาคส่วนในการขับเคลื่อนวาระการพัฒนาที่ยั่งยืน เช่น การร่วมมือระหว่างรัฐบาล, ภาคธุรกิจ, และภาคประชาสังคม
- การท่องเที่ยวไทยมีความเกี่ยวข้องและสอดคล้องกับ ทุกเป้าหมายของ SDGs โดยเฉพาะการส่งเสริมการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน ซึ่งสามารถเชื่อมโยงกับหลายเป้าหมาย เช่น
1. การพัฒนาคน: การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงการศึกษาและการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ช่วยยกระดับความรู้และเสริมสร้างทักษะให้กับคนในชุมชน
 2. สิ่งแวดล้อม: การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และการท่องเที่ยวที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม เช่น การท่องเที่ยวในพื้นที่ธรรมชาติและการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน
 3. เศรษฐกิจและความมั่งคั่ง: การท่องเที่ยวช่วยเสริมสร้างรายได้ให้กับเศรษฐกิจท้องถิ่นและประเทศ รวมทั้งกระจายความเจริญไปยังพื้นที่ต่างๆ
 4. สันติภาพและความยุติธรรม: การท่องเที่ยวสามารถเป็นเครื่องมือในการส่งเสริมความเข้าใจและความร่วมมือระหว่างวัฒนธรรมและสังคมต่างๆ
 5. ความเป็นหุ้นส่วนการพัฒนา: การท่องเที่ยวต้องการความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ, เอกชน, และประชาชน ในการขับเคลื่อนอุตสาหกรรมท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

การพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนในประเทศไทยจึงเป็นส่วนสำคัญในการบรรลุ เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ที่มีผลกระทบทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม

2.4. แนวคิดเกี่ยวกับ SWOT Analysis , TOWS Matrix

2.4.1 SWOT Analysis

การวิเคราะห์ SWOT Analysis (Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats) เป็นกระบวนการที่ใช้ในการประเมินสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกของกิจการ โดยมีจุดประสงค์เพื่อเข้าใจถึง จุดแข็ง (Strengths), จุดอ่อน (Weaknesses), โอกาส (Opportunities) และ อุปสรรค (Threats) ของกิจการ ซึ่งจะช่วยในการกำหนดกลยุทธ์ที่เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน เพื่อเสริมสร้างศักยภาพในการดำเนินงาน และเพิ่มความสามารถในการแข่งขันในตลาด (ธนภณ นิธิเชาวกุล, 2565)

1) สภาพแวดล้อมภายในคือสิ่งที่เกิดขึ้นภายในกิจการ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์การดำเนินงานในด้านต่างๆ ที่มีผลกระทบต่อกิจการ เช่น การวิเคราะห์ส่วนประสมทางการตลาด การเงิน การผลิต บุคลากร การบริหารงาน และการจัดองค์กร โดยการวิเคราะห์นี้จะเปรียบเทียบระหว่างกิจการกับคู่แข่งเพื่อให้เห็นความแตกต่างและจุดแข็งของกิจการ

1.1) จุดแข็ง (Strengths: S) คือข้อได้เปรียบที่เกิดจากสภาพแวดล้อมภายในของกิจการ ข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์จะประกอบด้วยทั้งข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เช่น จุดแข็งในด้านส่วนประสมการตลาด การเงิน การผลิต บุคลากร การบริหารงาน และการจัดองค์กร โดยบริษัทจะต้องทำการเปรียบเทียบกับคู่แข่ง และอธิบายความแตกต่างที่เห็นได้อย่างชัดเจน

1.2) จุดอ่อน (Weakness: W) คือปัญหาที่เกิดจากสภาพแวดล้อมภายในในด้านต่างๆ ของกิจการ ซึ่งข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์จะประกอบด้วยทั้งข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เช่น จุดอ่อนในด้านส่วนประสมการตลาด การเงิน การผลิต บุคลากร การบริหารงาน และการจัดองค์กร โดยบริษัทต้องทำการเปรียบเทียบกับคู่แข่งเพื่อระบุจุดที่อาจเป็นข้อด้อย

ข้อสังเกตในการเขียนจุดแข็งและจุดอ่อนคือ จุดแข็งและจุดอ่อนเป็นปัจจัยภายในของกิจการ ซึ่งกิจการต้องทำการเปรียบเทียบกับคู่แข่งทั้งทางตรงและทางอ้อมที่อยู่ในระดับเดียวกันกับกิจการ เพื่อสรุปประเด็นสำคัญที่แสดงถึงจุดแข็งและจุดอ่อนของกิจการ โดยรวมถึงการให้รายละเอียดพอสังเขปของจุดแข็งและจุดอ่อนในแต่ละข้อเพื่อความชัดเจน (ธนภณ นิธิเชาวกุล, 2565)

2) สภาพแวดล้อมภายนอกหมายถึงสภาวะภายนอกองค์กรที่อาจมีผลกระทบต่อการดำเนินกิจการ ซึ่งแตกต่างจากสภาพแวดล้อมภายใน เพราะสภาพแวดล้อมภายนอกไม่จำเป็นต้องเปรียบเทียบกับคู่แข่ง เนื่องจากเป็นปัจจัยที่ทุกกิจการที่ผลิตและจำหน่ายสินค้าหรือบริการในลักษณะเดียวกันจะได้รับผลกระทบเหมือนกัน สภาพแวดล้อมภายนอกประกอบด้วยสิ่งแวดล้อมจุลภาค (ลูกค้า คู่แข่ง ผู้ผลิต คนกลาง) และสิ่งแวดล้อมมหภาค (ประชากรศาสตร์ เศรษฐกิจ เทคโนโลยี สังคม วัฒนธรรม การเมือง กฎหมาย ทรัพยากรธรรมชาติ) โดยการวิเคราะห์จะเน้นไปที่การประเมินโอกาสและอุปสรรคที่กิจการอาจพบจากปัจจัยภายนอก ดังนี้

2.1) โอกาส (Opportunities: O) คือข้อได้เปรียบที่กิจการได้รับจากสภาพแวดล้อมภายนอก ซึ่งกิจการสามารถแสวงหาโอกาสเหล่านี้เพื่อกำหนดกลยุทธ์การตลาดที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมนั้นๆ

2.2) อุปสรรค (Threats: T) คือปัญหาที่เกิดจากสภาพแวดล้อมภายนอก ซึ่งกิจการจำเป็นต้องกำหนดกลยุทธ์การตลาดที่สอดคล้องเพื่อแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น และหาทางรับมือกับอุปสรรคที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต

ข้อสังเกตในการเขียนโอกาสและอุปสรรคคือ โอกาสและอุปสรรคเป็นปัจจัยจากสภาพแวดล้อมภายนอกที่มีผลกระทบต่อกิจการ ในการวิเคราะห์โอกาสและอุปสรรคนี้นี้จะแตกต่างจากการวิเคราะห์จุดแข็งและจุดอ่อน เนื่องจากโอกาสและอุปสรรคไม่จำเป็นต้องเปรียบเทียบกับคู่แข่ง เพราะกิจการประเภทเดียวกันหรือลักษณะคล้ายคลึงกันมักได้รับโอกาสและอุปสรรคในลักษณะเดียวกัน

เช่น โอกาสของร้านกาแฟที่มีแหล่งวัตถุดิบคุณภาพในประเทศ ซึ่งหมายความว่าคู่แข่งก็สามารถเข้าถึงและซื้อวัตถุดิบจากแหล่งเดียวกันได้เช่นกัน (ธนภณ นิธิเชาวกุล, 2565)

2.4.2 TOWS Matrix

หลังจากมีการประเมินสภาพแวดล้อมโดยการวิเคราะห์ให้เห็นถึงจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและข้อจำกัดแล้ว ก็จะนำข้อมูลทั้งหมดมาวิเคราะห์ในรูปแบบความสัมพันธ์แบบเมตริก โดยใช้ตารางที่เรียกว่า TOWS Matrix โดย TOWS Matrix เป็นตารางการวิเคราะห์ที่นำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และข้อจำกัด มาวิเคราะห์เพื่อกำหนดกลยุทธ์ ประเภทต่างๆ ในการนำเทคนิคที่เรียกว่า TOWS Matrix มาใช้ในวิเคราะห์เพื่อกำหนดกลยุทธ์ นั้น จะมีขั้นตอนการดำเนินการที่สำคัญ 2 ขั้นตอน ดังนี้

การระบุจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และข้อจำกัดในการประเมินสภาพแวดล้อมนั้น สามารถแบ่งออกเป็นการประเมินภายในและภายนอกองค์กร โดยการระบุจุดแข็งและจุดอ่อนจะเป็นการประเมินภายในองค์กร ส่วนการประเมินโอกาสและข้อจำกัดจะเป็นการประเมินภายนอกองค์กร ดังนั้น ประสิทธิภาพของการกำหนดกลยุทธ์โดยใช้เทคนิค TOWS Matrix จะขึ้นอยู่กับความสามารถในการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และข้อจำกัดในทุกแง่มุม เพราะหากการวิเคราะห์ไม่ละเอียดหรือไม่ครอบคลุมทุกมิติ อาจส่งผลให้กลยุทธ์ที่ได้ขาดความเฉียบคม การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างจุดแข็ง และโอกาส, จุดแข็งและข้อจำกัด, จุดอ่อนและโอกาส, และจุดอ่อนและข้อจำกัด จะนำไปสู่การพัฒนากลยุทธ์ที่สามารถแบ่งออกได้เป็น 4 ประเภท

1) กลยุทธ์เชิงรุก (Aggressive Strategy-SO) ได้มาจากการนำข้อมูลการประเมินสภาพแวดล้อมที่เป็นจุดแข็งและโอกาสมาพิจารณาร่วมกัน เพื่อที่จะมากำหนดเป็นกลยุทธ์ในเชิงรุก ตัวอย่าง กรมธนารักษ์ มีจุดแข็งคือ ความสามารถในการผลิตเหรียญ และมีโรงกษาปณ์ที่ทันสมัย มีโอกาส คือ สามารถ หารายได้ ทั้งสามารถนำมากำหนดยุทธศาสตร์ ในเชิงรุกคือ ยุทธศาสตร์การ รับจ้างผลิตเหรียญทุกประเภททั้งในและต่างประเทศ

2) กลยุทธ์เชิงป้องกัน (Defensive Strategy -ST) ได้มาจากการนำข้อมูลการประเมินสภาพแวดล้อมที่เป็นจุดแข็งและข้อจำกัดมาพิจารณาร่วมกัน เพื่อที่จะมากำหนดกลยุทธ์เชิงป้องกัน ทั้งนี้ เนื่องจากองค์กรมีจุดแข็ง ขณะเดียวกันองค์กรก็เจอกับสภาพแวดล้อมที่เป็นข้อจำกัดจากภายนอกที่องค์กรควบคุมไม่ได้ แต่ต้องการสามารถใช้จุดแข็งที่มีอยู่ในการป้องกันข้อจำกัดที่มาจากภายนอกได้ ตัวอย่าง มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช มีจุดแข็ง คือ เป็นมหาวิทยาลัยที่เปิดโอกาสการศึกษา ให้แก่ประชาชนทั่วประเทศ ขณะเดียวกันก็มีข้อจำกัด คือ งบประมาณที่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐมีไม่เพียงพอที่จะสามารถที่จะจัดตั้งหน่วยงานของตนเองอยู่ทุกจังหวัดทั่วประเทศได้ ทั้งหมด สามารถนำมา

กำหนดยุทธศาสตร์เชิงป้องกัน คือยุทธศาสตร์การสร้างความรู้ ร่วมมือกับโรงเรียนในพื้นที่ทุกจังหวัดทั่วประเทศ

3) กลยุทธ์เชิงแก้ไข (Turnaround Strategy-WO) ได้มาจากการนำข้อมูลการประเมินสภาพแวดล้อมที่เป็นจุดอ่อนและ โอกาสมาพิจารณาร่วมกัน ทั้งนี้เนื่องจากองค์กรมีโอกาสที่จะนำแนวคิดหรือวิธีใหม่ๆมาใช้แก้ไขจุดอ่อนที่องค์กรมีอยู่ได้ ตัวอย่าง ระบบราชการมักมีจุดอ่อน คือ มีขั้นตอนการทำงานที่มั่วใช้เวลายาวนาน ขณะเดียวกันก็มีโอกาส โอกาสของการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ ทั้งหมดสามารถนำมากำหนดยุทธศาสตร์เชิงแก้ไข คือ ยุทธศาสตร์การส่งเสริมให้มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการบริหารจัดการและในกระบวนการการทำงานของราชการให้มากขึ้น

4) กลยุทธ์เชิงรับ (Retrenchment Stragy-WT) ได้มาจากการนำข้อมูลการประเมินสภาพแวดล้อมที่เป็นจุดอ่อนและข้อจำกัดมาพิจารณาร่วมกัน เพื่อที่จะมากำหนดยุทธศาสตร์เชิงรับ ทั้งนี้เนื่องจากองค์กรเผชิญกับจุดอ่อนทั้งข้อจำกัดภายนอกที่องค์กรไม่สามารถควบคุมได้ ตัวอย่างประเทศไทย จุดอ่อนคือ จำเป็นต้องนำเข้าน้ำมันดิบจากต่างประเทศ ประกอบกับพบข้อจำกัด คือราคาน้ำมันในตลาดโลกเพิ่มขึ้นอย่างมาก ทั้งหมดนำมากำหนดยุทธศาสตร์ในเชิงรับ คือ ยุทธศาสตร์การรณรงค์การประหยัดพลังงานทั่วประเทศอย่างจริงจังและยุทธศาสตร์การหาพลังงานทดแทนที่นำทรัพยากรธรรมชาติในประเทศที่มีอยู่มากมาใช้มากขึ้น

2.5 ข้อมูลทั่วไปของตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว

จังหวัดสระแก้วถือเป็นจังหวัดที่มีพื้นที่มากที่สุดในภาคตะวันออก และมีเอกลักษณ์เฉพาะตัวจากพื้นที่ส่วนใหญ่ซึ่งเป็นที่ราบและที่ราบสูง รายล้อมด้วยเทือกเขาน้อยใหญ่ เต็มไปด้วยความหลากหลายทางวัฒนธรรม เนื่องจากเป็นจังหวัดที่ติดชายแดนไทย-กัมพูชา จึงมีคนหลายเชื้อชาติ ทั้งเขมร ญวน (เวียตนาม) และลาว เข้ามาอาศัยอยู่ และพบว่ามีหน่วยงานจากภาครัฐบาลพยายามผลักดันนโยบายการท่องเที่ยวเมืองรอง และได้เข้ามาสนับสนุนให้เกิดกิจกรรมทางการท่องเที่ยว โดยเฉพาะที่ปราสาทสด๊กก๊อกธม เป็นปราสาทหินขนาดใหญ่ที่สุดในภาคตะวันออกของประเทศไทย สร้างขึ้นด้วยหินศิลาแลง ตามลักษณะศิลปะขอมแบบคลัง-บาปวน สร้างเสร็จในคริสต์ศตวรรษที่ 11 ในสมัยพระเจ้าอู่ไทย ติตยวรมันที่ 2 ในบริเวณทิศตะวันออกเฉียงเหนือของปราสาท มีคำจารึกเป็นภาษาสันสกฤต ความยาว 340 บรรทัด ระบุความเป็นมาของการก่อสร้างปราสาทแห่งนี้ กรมศิลปากร ระบุว่า เดิมทีปราสาทแห่งนี้เรียกว่า “ปราสาทเมืองพรวัว” ต่อมาเรียกว่า “ปราสาทสด๊กก๊อกธม” คำว่า “สด๊กก๊อกธม” เป็นภาษาเขมร คำว่า “สด๊ก” มาจากคำว่า “สด็อก” แปลว่า รก ทึบ คำว่า “ก๊อก” แปลว่า ต้นกก และคำว่า “ธม” แปลว่า ใหญ่ ดังนั้น “สด๊กก๊อกธม” จึงแปลว่า รกไปด้วยต้นกกขนาดใหญ่ หรือ ต้นกกกอใหญ่

ความงดงามอลังการของปราสาทสติกก็อกธม เป็นที่ประจักษ์แก่สายตาของผู้เข้าชม นับเป็นโบราณสถานที่มีการจัดการสภาพแวดล้อมที่ดีมาก ในช่วงเดือนมีนาคมของทุกปี จะมีปรากฏการณ์พระอาทิตย์ขึ้นลอดซุ้มประตูโคปุระชั้นนอกของปราสาท ซึ่ง 1 ปี จะมีเพียง 1 ครั้ง ในช่วงเวลาเดียวกันหากใครสนใจเข้าไปศึกษาดาราศาสตร์หรือนักถ่ายภาพดาวก็สามารถติดต่อล่วงหน้าเพื่อเข้าชมในช่วงกลางคืนปราสาทสติกก็อกธม ตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว (Siamturakij, 2023) โดยในประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 ได้มีการประชุมคณะกรรมการดำเนินงานโครงการส่งเสริมและพัฒนการท่องเที่ยวเชิงอารยธรรม กิจกรรมท่องเที่ยวแหล่งอารยธรรมขอมโบราณ ตามรอยปราสาทศิลา “ปราสาทสติกก็อกธม” จัดโดยสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดสระแก้ว (Sa Kaeo Provincial Statistical Office, 2024)

ตำบลโคกสูง ซึ่งตั้งอยู่ในพื้นที่อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว อยู่ห่างจากตัวอำเภอประมาณ 1 กิโลเมตร มีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 65 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 40,625 ไร่ มีอาณาเขตพื้นที่ทางทิศเหนือติดต่อกับตำบลหนองแวง ทิศใต้ติดต่อกับตำบลโนนหมากนุ่น ทิศตะวันออกติดต่อกับประเทศกัมพูชา ทิศตะวันตกติดต่อกับตำบลหนองม่วง สภาพโดยทั่วไปเป็นที่ราบลาดเทไปทางทิศตะวันออกไปสู่ประเทศกัมพูชา มีภูเขาที่สำคัญ คือ เขาอีด่าง ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม มีทรัพยากรทางด้านการท่องเที่ยวที่มีความสำคัญยิ่งทางประวัติศาสตร์ คือ อุทยานประวัติศาสตร์สติกก็อกธม เป็นปราสาทขอมและโบราณสถานที่ใหญ่และสำคัญของจังหวัดสระแก้ว ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่บ้านหนองหญ้าแก้ว หมู่ที่ 9 ตำบลโคกสูง อำเภอโนนสูง จังหวัดสระแก้ว จัดเป็นปราสาทหินขนาดใหญ่ที่สุดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย

2.5.1 ข้อมูลด้านภูมิศาสตร์

ตำบลโคกสูง ตั้งอยู่ในพื้นที่อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว อยู่ห่างจากตัวอำเภอประมาณ 1 กิโลเมตร มีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 65 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 40,625 ไร่ สภาพโดยทั่วไปเป็นที่ราบลาดเทไปทางทิศตะวันออกไปสู่ประเทศกัมพูชา มีภูเขาที่สำคัญ คือ เขาอีด่าง ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม

อาณาเขตติดต่อ

ทิศเหนือ ติดกับ ตำบลหนองแวง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว

ทิศใต้ ติดกับ ตำบลโนนหมากนุ่น อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว

ทิศตะวันออก ติดกับ ประเทศกัมพูชา

ทิศตะวันตก ติดกับ ตำบลหนองม่วง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว

2.5.2 ข้อมูลด้านเขตการปกครอง

มีจำนวนหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโคกสูง ทั้งหมู่บ้าน 11 หมู่บ้าน ดังนี้

- หมู่ที่ 1 บ้านโคกสูง
- หมู่ที่ 2 บ้านดอนไร่ฝ้าย
- หมู่ที่ 3 บ้านหนองเสม็ด
- หมู่ที่ 4 บ้านละลมติม
- หมู่ที่ 5 บ้านหาดสำราญ
- หมู่ที่ 6 ดอนหลุม
- หมู่ที่ 7 บ้านน้อย
- หมู่ที่ 8 บ้านโคกไม้งาม
- หมู่ที่ 9 บ้านหนองหญ้าแก้ว
- หมู่ที่ 10 บ้านหนองสิม
- หมู่ที่ 11 บ้านร่มไทร

2.5.3 ข้อมูลด้านประชากร

มีประชากรทั้งสิ้น 5,404 คน จำนวนครัวเรือน 2,009 ครัวเรือน

2.5.4 ข้อมูลด้านอาชีพ

- 1) ทำการเกษตรเป็นอาชีพหลัก
- 2) ประกอบอาชีพค้าขาย ธุรกิจส่วนตัว และอุตสาหกรรมขนาดเล็กและขนาดย่อมบ้าง

2.5.5 ข้อมูลด้านสาธารณูปโภค

- 1) การคมนาคมขนส่ง

ในเขตเทศบาลมีเส้นทางคมนาคมในพื้นที่เทศบาลที่เป็นถนนคอนกรีตเสริมเหล็ก ร้อยละ 90 เป้าหมายคือต้องการให้ได้มากกว่านี้หรือร้อยละ 90 โดยผู้บริหารมีนโยบายที่จะดำเนินการก่อสร้างถนนคอนกรีตเสริมเหล็กทุกสาย ปัญหาคือ เทศบาลไม่สามารถดำเนินการได้เนื่องจากพื้นที่ยังไม่เป็นที่สาธารณะ ซึ่งติดปัญหาและข้อระเบียบในการดำเนินการ

- 2) การไฟฟ้า

การขยายเขตไฟฟ้า ปัจจุบันมีไฟฟ้าใช้ทุกครัวเรือน คิดเป็น 100 เปอร์เซ็นต์ ปัญหาคือ ไฟฟ้าส่องสว่างทางหรือที่สาธารณะยังไม่สามารถดำเนินการครอบคลุมพื้นที่ได้ทั้งหมด เนื่องจากพื้นที่ที่มีความต้องการให้ติดตั้งไฟฟ้าส่องสว่างนั้นยังไม่เป็นที่สาธารณะ เทศบาลจึงไม่สามารถดำเนินการได้ เช่นเดียวกับถนน การแก้ปัญหา คือ ประสานความร่วมมือกันหลายๆ ฝ่าย เพื่อที่จะทำความเข้าใจกับประชาชนในพื้นที่ และวิธีการที่จะดำเนินการแก้ไขอย่างไร ทั้งนี้ เทศบาลก็ได้ตั้งงบประมาณในส่วนนี้

ไว้แล้ว และได้แจ้งประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รับทราบถึงเหตุผลเพื่อที่จะได้ช่วยกันแก้ไขปัญหาให้กับชุมชน

3) การประปา

เทศบาลมีประปาในเขตพื้นที่ ได้แก่ ประปาของแต่ละหมู่บ้าน ที่ให้บริการครอบคลุมทุกหลังคาเรือน คิดเป็น 100เปอร์เซ็นต์ และมีน้ำใช้ตลอดทั้งปี ปัจจุบันประชาชนมีประปาใช้ ดังนี้

- จำนวนครัวเรือนที่ใช้น้ำประปา 2,311 หลังคาเรือน
- ปริมาณการใช้น้ำประปาเฉลี่ย 142,000 ลูกบาศก์เมตร
- แหล่งน้ำดิบที่ใช้ผลิตน้ำประปา มี 11 แห่ง

4) โทรศัพท์

- จำนวนโทรศัพท์สาธารณะในเขตพื้นที่ จำนวน 4 ตู้
- บริการอินเทอร์เน็ต จำนวน 1 จุด
- หอกระจายข่าวในพื้นที่ให้บริการได้ครอบคลุมร้อยละ 100 ของพื้นที่เทศบาล

5) ไปรษณีย์หรือการสื่อสารหรือการขนส่ง และวัสดุ ครุภัณฑ์

- ไปรษณีย์เอกชน จำนวน 1 แห่ง เปิดให้บริการ เวลา 08.00 - 16.30 น. ในวันจันทร์ – ศุกร์ และวันเสาร์ เปิดให้บริการ เวลา 08.30 – 12.00 น.
- ขนส่งเอกชน ได้แก่ เคอรี่ เอ็กซ์เพรส (Kerry Express) จำนวน 1 แห่ง เปิดให้บริการ เวลา 08.00 - 16.30 น. ในวันจันทร์ – ศุกร์ และวันเสาร์ เปิดให้บริการ เวลา 08.30 – 12.00 น.

2.5.6 ระบบเศรษฐกิจ

1) การเกษตร

ประชากรในเขตเทศบาล ร้อยละ 80 ของจำนวนประชากรทั้งหมด ประกอบอาชีพเกษตรกรรม รองลงมาคือรับจ้างทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 20 ของจำนวนประชากรทั้งหมด และอาชีพรับจ้าง ร้อยละ 20 ของจำนวนประชากรทั้งหมด ตามลำดับ ดังนี้

มีพื้นที่เกษตรกรรม จำนวน 32,558 ไร่

- หมู่ที่ 1 บ้านโคกสูง มีพื้นที่ใช้สำหรับการเกษตร ส่วนมากจะทำข้าวนาปี รองลงมาคือมันสำปะหลังและอ้อย

- หมู่ที่ 2 บ้านดอนไร่ฝ้าย ใช้แหล่งน้ำธรรมชาติคือ ห้วยหาดสำราญ มีพื้นที่ใช้สำหรับการเกษตร พืชที่ปลูกได้แก่ ข้าวนาปีและมันสำปะหลัง

- หมู่ที่ 3 บ้านหนองเสม็ด มีพื้นที่ใช้สำหรับการเกษตร พืชที่ปลูกได้แก่ ข้าวนาปีและมันสำปะหลัง

- หมู่ที่ 4 บ้านละลมติม มีพื้นที่ที่ใช้สำหรับการเกษตร พืชที่ปลูกได้แก่ ข้าวนาปีและมันสำปะหลัง

- หมู่ที่ 6 บ้านดอนหลุม ใช้แหล่งน้ำธรรมชาติคือ ห้วย มีพื้นที่ที่ใช้สำหรับการเกษตร พืชที่ปลูกได้แก่ ข้าวนาปี มันสำปะหลังและอ้อย

- หมู่ที่ 7 บ้านน้อย มีพื้นที่ที่ใช้สำหรับการเกษตร พืชที่ปลูกได้แก่ ข้าวนาปี

- หมู่ที่ 8 บ้านโคกไม้งาม มีพื้นที่ที่ใช้สำหรับการเกษตร พืชที่ปลูกได้แก่ ข้าวนาปี

- หมู่ที่ 9 บ้านหนองหญ้าแก้ว มีพื้นที่ที่ใช้สำหรับการเกษตร พืชที่ปลูกได้แก่ ข้าวนาปีและมันสำปะหลัง

- หมู่ที่ 10 บ้านหนองสิม ใช้แหล่งน้ำธรรมชาติคือ ห้วย มีพื้นที่ที่ใช้สำหรับการเกษตร พืชที่ปลูกได้แก่ ข้าวนาปี มันสำปะหลังและอ้อย

- หมู่ที่ 11 บ้านร่มไทร ใช้แหล่งน้ำธรรมชาติคือ ห้วย มีพื้นที่ที่ใช้สำหรับการเกษตร พืชที่ปลูกได้แก่ ข้าวนาปี

2) การประมง

(ในเขตเทศบาลไม่มีการประมง)

3) การปศุสัตว์

เป็นการประกอบการในลักษณะเลี้ยงในครัวเรือนไม่ใช่เป็นอาชีพหลัก แต่เป็นอาชีพเสริม เช่น การเลี้ยงไก่ เป็ด โค สุกร และกระบือ

4) การบริการ

สถานบริการด้านการเงิน (ธนาคาร) จำนวน 1 แห่ง

5) การท่องเที่ยว

ในเขตเทศบาลมีแหล่งท่องเที่ยว จำนวน 1 แห่ง เป็นโบราณสถานที่ใหญ่และสำคัญของจังหวัดสระแก้ว คือ ปราสาทสด๊กก๊อกธม ตั้งอยู่ในหมู่ที่ 9 ตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว และยังได้ส่งเสริมการท่องเที่ยวให้เกิดขึ้นในชุมชน เช่น การจัดงานประเพณีต่างๆ ได้ใช้เป็นสถานที่ในการพักผ่อนหย่อนใจ และแหล่งเรียนรู้ของชุมชน

6) อุตสาหกรรม

เป็นอุตสาหกรรมขนาดเล็ก ได้แก่ โรงงานเย็บผ้า

7) การพาณิชย์และกลุ่มอาชีพ

- สถานบริการน้ำมัน จำนวน 1 แห่ง

- ศูนย์การค้า/ห้างสรรพสินค้า จำนวน 1 แห่ง

- ร้านค้าทั่วไป จำนวน 50 แห่ง

8) แรงงาน

จากการสำรวจข้อมูลพื้นฐาน พบว่า ประชากรที่มีอายุ 15 - 60 ปี อยู่ในวัยกำลังแรงงาน ร้อยละ 95 เมื่อเทียบกับอัตราส่วนกับระดับจังหวัด ร้อยละ 73.99 ซึ่งสูงกว่ามาก แต่ค่าแรงในพื้นที่ต่ำกว่าระดับจังหวัด โดยเฉพาะแรงงานด้านการเกษตร ประชากรอายุระหว่าง 25 - 50 ปี บางส่วนไปรับจ้างทำงานนอกพื้นที่ รวมทั้งแรงงานที่ไปทำงานต่างประเทศ ปัญหาที่พบคือ ประชากรต้องไปทำงานนอกพื้นที่ ในเมืองที่มีโรงงานอุตสาหกรรม บริษัท ห้างร้านใหญ่ๆ เพราะในพื้นที่ไม่มีโรงงานอุตสาหกรรมที่มีการจ้างแรงงานเยอะ เนื่องจากพื้นที่ส่วนมากเป็นที่อยู่อาศัย ซึ่งปัจจุบันปัญหานี้ยังไม่สามารถแก้ไขได้

2.5.7 ศาสนา ประเพณี วัฒนธรรม

1) การนับถือศาสนา

มีวัดจำนวน 10 แห่ง

- ผู้นับถือศาสนาพุทธ ร้อยละ 96 ของประชากรทั้งหมด
- ผู้นับถือศาสนาคริสต์ ร้อยละ 2 ของประชากรทั้งหมด
- ผู้นับถือศาสนาอิสลาม ร้อยละ 1 ของประชากรทั้งหมด
- ผู้นับถือศาสนาอื่นๆ ร้อยละ 1 ของประชากรทั้งหมด

2) ประเพณีและงานประจำปี

- ประเพณีวันสงฆ์ทำบุญปีเก่าต้อนรับปีใหม่ เดือนธันวาคม - มกราคม กิจกรรมที่ปฏิบัติได้แก่ การทำบุญตักบาตร กิจกรรมแสงสีเสียง
- ประเพณีสงกรานต์ เดือนเมษายน กิจกรรมที่ปฏิบัติได้แก่ การประกวดนางสงกรานต์
- ประเพณีแห่เทียนเข้าพรรษา เดือนกรกฎาคม กิจกรรมที่ปฏิบัติได้แก่ การประกวดขบวนแห่
- ประเพณีวันออกพรรษา เดือนตุลาคม กิจกรรมที่ปฏิบัติ
- ประเพณีวันลอยกระทง เดือนพฤศจิกายน กิจกรรมที่ปฏิบัติคือการประกวดขบวนแห่กระทง ประกวดนางนพมาศ
- ประเพณีดอกแก้วบานเบื่องบุรพา เดือนธันวาคม กิจกรรมที่ปฏิบัติ การแสดงแสงสีเสียง การแสดงวัฒนธรรมท้องถิ่นไทย-กัมพูชา

3) ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภาษาถิ่น

ประชาชนในเขตเทศบาลได้อนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งในเขตเทศบาลมี 3 ชนชาติ จึงเกิดความหลากหลายทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น ภาษาถิ่น ส่วนมากร้อยละ 80 % พูดภาษาอีสาน รองลงมาคือ ภาษาไทย 20 % และภาษาเขมร 10 %

4) สินค้าพื้นเมืองและของที่ระลึก

ประชาชนในเขตเทศบาลได้มีการทำเกษตรเป็นส่วนใหญ่ จึงมีแต่ผลิตผลทางการเกษตร บางชุมชนมีการผลิตของใช้พื้นเมืองขึ้นใช้ในครัวเรือนและเหลือเอาไว้จำหน่ายบ้าง ได้แก่ การสานตะกร้า เครื่องจักรสานทั่วไป เป็นต้น

2.5.8 ทรัพยากรธรรมชาติ

1) น้ำ

น้ำที่ใช้ในการอุปโภคบริโภค เป็นน้ำที่ได้จากน้ำฝน และน้ำดิบจากคลองท่มย่าง ซึ่งจะต้องนำมาผ่านกระบวนการของระบบประปา สำหรับน้ำใต้ดินนั้นมีปริมาณน้อย ไม่สามารถนำขึ้นมาใช้ให้พอเพียงได้ และไม่สามารถใช้ดื่มและอุปโภคได้

2) ป่าไม้

ส่วนใหญ่เป็นป่าคล้ายป่าเบญจพรรณทั่วไป จะเป็นลักษณะป่าผลัดใบผสม มีต้นไม้ขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และเล็กขึ้นคละกัน ผลัดใบในฤดูแล้ง ผลิใบในฤดูฝน เช่น ประดู่ เต็ง รัง ยางนา มะค่า ตะแบก เป็นต้น

3) ภูเขา

ส่วนใหญ่เป็นเนินเขาขนาดเล็ก

2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.6.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับศักยภาพในการจัดการการท่องเที่ยว

จากการสรุปผลการวิจัยของนันทน อินทนนท์ พบว่า การศึกษาศักยภาพของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน กรณีศึกษาชุมชนอ่างเก็บน้ำลำพอก จังหวัดสุรินทร์ พบว่า ระดับคุณภาพในการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนในพื้นที่นี้มีความโดดเด่น โดยพิจารณาจากปัจจัยด้านทรัพยากรธรรมชาติ ศิลปวัฒนธรรม และวิถีชีวิตชุมชน รวมถึงการมีส่วนร่วมของชุมชนในด้านต่างๆ เช่น ผู้นำ ภาศิเครือข่าย และหน่วยงานภาครัฐ ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาในด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยว พบว่า ด้านที่พัก และการบริหารจัดการการท่องเที่ยวยังมีคุณภาพอยู่ในระดับที่ควรพัฒนาเพิ่มเติม

ในด้านบุคลากร พบว่า บุคลากรและประชาชนในชุมชนยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวโดยชุมชน แต่อย่างไรก็ตาม จากการพิจารณาหลักการต่างๆ เช่น การเข้าถึง, ความน่าสนใจ, สิ่งอำนวยความสะดวก, ที่พัก และกิจกรรมการท่องเที่ยว พบว่า อ่างเก็บน้ำลำพอกมีศักยภาพในการพัฒนาเป็นสถานที่ท่องเที่ยวโดยชุมชนได้ โดยมีองค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่ 1) ลักษณะเฉพาะของชุมชน 2) กลุ่มเครือข่ายความร่วมมือ 3) การเพิ่มขีดความสามารถในการท่องเที่ยวของชุมชน 4) การกำหนด

แผนแม่บทและแผนปฏิบัติการท่องเที่ยว และ 5) กระบวนการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือ(นชนลิน อินทพัฒน์, 2563)

จากการศึกษาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวและการรับรู้ของนักท่องเที่ยว กรณีศึกษา อ่าวไร่เล อุทยานแห่งชาติหาดนพรัตน์ธารา-หมู่เกาะพีพี จังหวัดกระบี่ ของประภาศรี เจริญธูมาและคณะ ได้กล่าวว่า การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว ศึกษาการรับรู้ศักยภาพของนักท่องเที่ยวและศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับการรับรู้ในตัวชี้วัดที่รับรู้ต่ำกว่าเกณฑ์ของอ่าวไร่เลซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติ โดยผู้มีส่วนได้ส่วนเสียคำนึงถึงความยั่งยืนจึงมีแนวคิดในการยกระดับอ่าวไร่เลให้มีการจัดการเชิงอนุรักษ์ แนวทางดังกล่าวจำเป็นต้องสำรวจทรัพยากรท่องเที่ยว เพื่อประเมินคุณค่าความสำคัญและข้อจำกัดในการใช้ประโยชน์ว่าเป็นศักยภาพตอบสนองการท่องเที่ยวประเภทใด และ นักท่องเที่ยวรับรู้อย่างไร มีเครื่องมือเป็นแบบประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอ่าวไร่เลกำหนด 3 ประเภทการท่องเที่ยว เกณฑ์การท่องเที่ยว 5 ด้าน รวม 30 ตัวชี้วัด ได้ค่าคุณภาพจากการสอบถามตัวแทนพื้นที่ 11คน และได้ค่าความสำคัญจากตารางที่ Prioritize Matrice ประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คน วิเคราะห์ด้วยสมการถ่วงน้ำหนัก ในการศึกษาการรับรู้ของนักท่องเที่ยว เครื่องมือเป็นแบบสอบถามสอบถามกลุ่มตัวอย่าง นักท่องเที่ยวชาวไทย 403 คน วิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา ตัวชี้วัดที่รับรู้ต่ำกว่าเกณฑ์นำไปวิเคราะห์ความสัมพันธ์กับปัจจัยประสบการณ์และเวลาในแหล่งท่องเที่ยว ด้วยวิธี Chi-Square ผลการศึกษาพบว่า อ่าวไร่เลมียุทธศาสตร์ประเภทการท่องเที่ยวเพื่อผจญภัยสูงสุด รองลงมาคือ การท่องเที่ยวธรรมชาติทั่วไปเช่นเดียวกับการรับรู้ของนักท่องเที่ยว โดยตัวชี้วัดส่วนใหญ่ที่สะท้อนการจัดการเชิงอนุรักษ์มีค่าคุณภาพและการรับรู้ต่ำกว่าเกณฑ์ เมื่อวิเคราะห์ร่วมกับปัจจัยพบว่าประสบการณ์ในการมาเยือนสัมพันธ์กับการรับรู้ในประเด็นส่วนใหญ่ นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เดินทางมาครั้งแรกและการรับรู้มีสัดส่วนต่ำกว่าเกณฑ์ สรุปได้ว่าอ่าวไร่เลเหมาะสมในการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติทั่วไปถึงผจญภัยผจญภัยการจัดการเชิงอนุรักษ์ โดยนักจัดการควรปรับปรุงคุณภาพตัวชี้วัดที่สำคัญที่มีคุณค่าเชิงอนุรักษ์ให้มีคุณภาพสูงกว่าเกณฑ์ และแบ่งเขตพื้นที่ย่อยเพื่อกำหนดประเภทการท่องเที่ยวที่เหมาะสมและส่งเสริมประสบการณ์ตามประเภทที่กำหนดให้นักจัดการสามารถวางแผนการสื่อความหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ(ประภาศรี เจริญธูมาและคณะ, 2565)

โดยผลการศึกษาศักยภาพและแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของชุมชนบ้านทุ่งมะปราง อำเภอกวนโดน และบ้านโตนปาหนัน อำเภอกวนกาหลง จังหวัดสตูล โดยปาริฉัตร สิงห์ศักดิ์ตระกูล พบว่าแหล่งท่องเที่ยวของทั้งสองชุมชนเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยว โดยภาพรวมในระดับปานกลาง สำหรับแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่คำนึงถึงศักยภาพด้านการท่องเที่ยวและความต้องการของนักท่องเที่ยว แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่

1. ด้านแหล่งท่องเที่ยว: ควรสร้างจุดเด่นของพื้นที่โดยการนำธรรมชาติมาเสนอเป็นจุดขาย ปรับปรุงความสะอาดและภูมิทัศน์ให้สวยงาม และสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติให้นักท่องเที่ยวและชาวบ้าน
2. ด้านความพร้อมทางการท่องเที่ยว: ควรจัดเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น การจัดทำสื่อความหมายทางธรรมชาติและวัฒนธรรม รวมถึงการจัดเตรียมมัคคุเทศก์ท้องถิ่นเพื่อถ่ายทอดความรู้และเรื่องราวของแหล่งท่องเที่ยว
3. ด้านการพัฒนาการตลาด: ควรจัดทำเส้นทางท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวของทั้งสองชุมชน เน้นกิจกรรมท่องเที่ยวที่มีการเรียนรู้และสร้างความเข้าใจสอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมายคือ กลุ่มวัยรุ่นและวัยทำงาน และจัดทำคู่มือ แผ่นพับ ใบปลิว รวมถึงการพัฒนาเว็บไซต์เพื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว

ข้อเสนอแนะจากการวิจัยครั้งนี้คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีแนวนโยบายในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่ยั่งยืน โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการระดมความคิดในการวางแผนและการดำเนินงาน ควรมีการสร้างเครือข่ายกับชุมชนที่มีการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และจัดให้มีกลไกที่สำคัญของผู้ประกอบการท่องเที่ยวในการเชื่อมโยงเส้นทางท่องเที่ยวระหว่างชุมชนบ้านทุ่งมะปรางและชุมชนบ้านโตนป่าหน้น(ปาริฉัตร สิงห์ศักดิ์ตระกูล, ม.ป.ป.)

และจากการศึกษาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดพิจิตร โดยนุชประวีณ์ ลิขิตศรีณย์ การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีเป้าหมายเพื่อวิเคราะห์ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวและประเมินสภาพปัจจุบันของการท่องเที่ยว รวมถึงปัญหาและอุปสรรคที่ส่งต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในจังหวัดพิจิตร โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อสำรวจศักยภาพและบริบทของพื้นที่ด้านการท่องเที่ยว ข้อมูลถูกเก็บรวบรวมผ่านการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ เจ้าหน้าที่ภาครัฐ ผู้ประกอบการภาคเอกชน และประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ท่องเที่ยวของจังหวัด เครื่องมือที่ใช้ประกอบด้วยแบบสำรวจทรัพยากรการท่องเที่ยวและแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง ซึ่งการวิเคราะห์ข้อมูลดำเนินการโดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการศึกษาพบว่า 1.ทำเลที่ตั้ง แหล่งท่องเที่ยวส่วนใหญ่อยู่ในพื้นที่ที่ไม่ติดกับถนนสายหลัก 2.สภาพแหล่งท่องเที่ยว มีจุดเด่นและเอกลักษณ์เฉพาะตัวที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้ 3.สิ่งอำนวยความสะดวก ที่พักส่วนใหญ่สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้เพียงพอ แต่บางแห่งยังต้องการพัฒนาคุณภาพให้ได้มาตรฐานมากขึ้น 4.ระบบสาธารณูปโภค โครงสร้างพื้นฐาน เช่น ไฟฟ้าและประปา มีความพร้อมในระดับสูง 5.การมีส่วนร่วมของชุมชน ประชาชนในพื้นที่มีความสนใจและเข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในระดับสูง 6.โอกาสในการพัฒนา จังหวัดพิจิตรมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมและจัดการแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ 7.การประชาสัมพันธ์ ยังมีข้อจำกัดใน

การเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว ส่งผลให้จังหวัดพิจิตรยังไม่ได้ได้รับความสนใจอย่างแพร่หลายจากนักท่องเที่ยว(นุชประวีณ์ ลิขิตศรีณย์, 2562)

2.6.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอิทธิพลของการจัดการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายที่มีต่อศักยภาพในการจัดการการท่องเที่ยว

ณัฐพร อินทะกันท์ได้อภิปรายผลการวิจัยโดยใช้ทฤษฎีของ Ansell & Gash ที่ได้เสนอรายละเอียดเพิ่มเติมในเรื่อง ลักษณะของการบริหารปกครองแบบร่วมมือกันอย่างครบวงจรที่สำคัญตามตัวแปรของ ที่ก่อให้เกิดความร่วมมือกันได้ครบวงจร ด้วยตัวแปร 4 ส่วน ประกอบด้วย

1. ปัจจัยเริ่มต้นในการบริหารปกครองแบบร่วมมือกันท่ามกลางสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่คือ การที่หน่วยงานราชทัณฑ์ไม่มีองค์ความรู้หรืออำนาจในการดำเนินการแก้ไขปัญหาได้ด้วยตนเอง จึงจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากหน่วยงานโรงพยาบาลและสาธารณสุขที่มีอำนาจและความพร้อมด้านทรัพยากรในการจัดการแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้อย่างเต็มศักยภาพ การร่วมมือระหว่างหน่วยงานจึงเกิดขึ้นเพื่อเติมเต็มในส่วนที่หน่วยงานราชทัณฑ์ขาด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเรื่องความไม่สมดุลระหว่างทรัพยากรหรืออำนาจของหน่วยงานต่าง ๆ ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย ตามที่ Ansell & Gash กล่าวไว้ว่า การขาดแคลนทรัพยากร องค์ความรู้ หรืออำนาจระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจะส่งผลให้กระบวนการบริหารปกครองแบบร่วมมือกันมีแนวโน้มที่จะดำเนินการโดยผู้ที่มีความพร้อมทางด้านทรัพยากร องค์ความรู้ หรืออำนาจ ดังนั้น หากมีความไม่สมดุลในด้านทรัพยากร องค์ความรู้ หรืออำนาจระหว่างผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย จำเป็นต้องมีการสร้างข้อตกลงระหว่างฝ่ายต่าง ๆ เพื่อให้ทุกฝ่ายมีความเข้าใจเกี่ยวกับอำนาจในการช่วยเหลือการดำเนินงานในสิ่งที่แต่ละหน่วยงานขาดไป ซึ่งจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารปกครองแบบร่วมมือกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. กระบวนการบริหารปกครองแบบร่วมมือกันพบว่าในการดำเนินงานมีการติดต่อสื่อสารระหว่างกลุ่มหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยใช้วิธีการต่าง ๆ เช่น การประชุม การจัดทำหนังสือราชการ เชิญตัวแทนเข้าร่วมการประชุม การติดต่อแบบตัวต่อตัว หรือการติดต่อผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่และการใช้แอปพลิเคชันไลน์ (LINE) ซึ่งการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามามีบทบาทเพิ่มขึ้นช่วยให้การสื่อสารสะดวก รวดเร็ว และสร้างความต่อเนื่องระหว่างการทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตามแนวคิดของ Ansell & Gash ที่กล่าวว่ากระบวนการทำงานร่วมกันจะส่งผลให้เกิดความสำเร็จในการบริหารจัดการร่วมกันได้ ต้องมีรูปแบบกระบวนการทำงานร่วมกันที่เป็นวงจรการสื่อสาร ซึ่งรวมถึงการสร้าง ความเชื่อใจ ความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงาน ความเข้าใจที่เข้มแข็งร่วมกัน และผลลัพธ์ที่เกิดจากการบูรณาการร่วมกัน การสื่อสารแบบทางตรงหรือการสนทนาแบบตัวต่อตัวนั้นจะช่วยสร้างความเชื่อใจและความมั่นใจในการทำงานร่วมกันกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ซึ่งจะนำไปสู่ความสำเร็จในการดำเนินงานร่วมกันอย่างแท้จริง

3. การออกแบบโครงสร้างสถาบันของการบริหารปกครองแบบร่วมมือกันโดยใช้ระบบบัญชาการเหตุการณ์สำหรับการกำหนดบทบาท หน้าที่ และขอบเขตอำนาจงานของแต่ละฝ่ายที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานร่วมกันนั้น เป็นการสร้างความชัดเจนในการแบ่งหน้าที่และอำนาจ ทำให้การบูรณาการทำงานร่วมกันสามารถประสบความสำเร็จในระยะเวลาที่รวดเร็ว ทุกหน่วยงานจะยอมรับและเคารพหน้าที่ของตนเองและผู้อื่น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Ansell & Gash ที่กล่าวว่า ผู้ที่เกี่ยวข้องในกระบวนการต้องมีการกำหนดข้อตกลงหรือข้อกำหนดร่วมกัน อันเป็นกฎพื้นฐานในการทำงานร่วมกัน เพื่อให้การบริหารปกครองแบบร่วมมือกันดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและราบรื่น

4. ความเป็นผู้นำในการบริหารปกครองแบบร่วมมือกันพบว่า ผู้นำในการจัดการแก้ไขปัญหาไม่ได้มีเพียงแค่ผู้นำคนเดียวเท่านั้น เมื่อพิจารณาตามองค์ประกอบการทำงานจะเห็นว่า ผู้นำประกอบไปด้วยสองระดับ คือ ผู้นำระดับจังหวัดและผู้นำระดับหน่วยงาน ซึ่งผู้นำแต่ละระดับมีความแตกต่างกันตามบทบาทหน้าที่ของตน ผู้นำระดับจังหวัด ได้แก่ ผู้ว่าราชการจังหวัดที่ใช้อำนาจตามกฎหมายในการบริหารราชการ ผู้ว่าราชการเป็นผู้เชื่อมโยงหน่วยงานต่าง ๆ ให้มีความใกล้ชิดกันมากขึ้น และเมื่อการติดต่อประสานงานกับบางหน่วยงานเกิดอุปสรรค ผู้ว่าราชการจังหวัดจะเป็นผู้ขอความร่วมมือจากหน่วยงานอื่นเพื่อให้การทำงานร่วมกันมีความราบรื่นมากยิ่งขึ้น ส่วนผู้นำระดับหน่วยงานจะมาจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยมาประชุมแลกเปลี่ยนข้อมูลเพื่อรับทราบการดำเนินงานของฝ่ายต่าง ๆ และเพื่อกำกับทิศทางการทำงานของผู้ใต้บังคับบัญชาให้เป็นไปตามภารกิจที่หน่วยงานตนมี ซึ่งเชื่อมโยงกับแนวคิดเรื่องภาวะผู้นำของ Ansell & Gash ที่กล่าวว่า ภาวะผู้นำที่ส่งเสริมการขับเคลื่อนการบริหารปกครองแบบร่วมมือกันนั้นจะทำให้การปฏิบัติภารกิจร่วมกันประสบความสำเร็จได้ดียิ่งขึ้น ผู้นำแบบส่งเสริมจะเสริมสร้างขีดความสามารถของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง และสามารถระดมความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องให้ขับเคลื่อนร่วมกันได้อย่างยั่งยืน นอกจากนี้ ผู้นำในการขับเคลื่อนไม่จำเป็นต้องมีเพียงแค่นักคนเดียว แต่อาจเป็นหลายฝ่ายที่มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนร่วมกัน(ณัฐพร อินทะกันท์, 2567)

ธัญวัฒน์ รัตนศักดิ์ ได้กล่าวถึงและสรุปเกี่ยวกับการบริหารปกครองแบบร่วมมือว่า คือ กระบวนการและโครงสร้างการตัดสินใจนโยบายสาธารณะและการ จัดการที่มีการเข้าร่วมของผู้คนข้ามขอบเขตหน่วยงานระดับการปกครองและหรือปริมณฑลระหว่างสาธารณะกับเอกชน พลเมือง ทั้งนี้ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์งานสาธารณะที่โดยลำพังไม่สามารถปฏิบัติได้สำเร็จหากไม่ร่วมมือกัน ที่ผ่านมานี้แนวคิดนี้ได้รับการพัฒนาเป็นต้นแบบสำหรับใช้ในการศึกษา โดย Ansell & Gash ได้พัฒนาต้นแบบการบริหารปกครองแบบร่วมมือ (A Model of Collaborative Governance) และต่อมา Emerson, Nabatchi & Balogh ได้พัฒนาต้นแบบกรอบบูรณาการเพื่อการบริหารปกครองแบบ ร่วมมือ (An Integrative Framework for Collaborative Governance) แนวคิดนี้ถูกนำมาใช้ในการศึกษาวิจัยการบริหารภาครัฐของไทยในทศวรรษที่ผ่านมา อาทิ Thongian(2016) ได้ใช้ศึกษาเรื่องการขับเคลื่อน

นโยบายภาครัฐไทยในโครงการความร่วมมือเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจน จังหวัดพิษณุโลก Srisompong(2016) นำไปศึกษาเรื่องการบริหารจัดการแบบร่วมมือในโครงการคลองหมอนนา ตำบลรา แดง อำเภอสว่างนคร จังหวัดสงขลา Siripakdiskul (2017) ได้ใช้ศึกษาเรื่องการปกครองท้องถิ่นบนฐาน เครือข่ายความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนกลุ่มเสี่ยงขององค์การบริหารส่วนตำบลทับผึ้ง อำเภอสรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย Karji(2018) นำไปศึกษาการจัดการปกครองแบบร่วมมือกัน (Collaborative Governance) ในโครงการอุตสาหกรรมเพื่อการสร้างงานที่ยั่งยืนในพื้นที่ 3 จังหวัด ชายแดนภาคใต้ ตัวอย่างข้างต้นชี้ให้เห็นว่าแนวคิดดังกล่าวมีความสำคัญต่อการนำมาใช้วิเคราะห์ ปรากฏการณ์การบริหารภาครัฐของไทย ที่ปรับเปลี่ยนจากการบริหารแบบภาครัฐจัดทำรวมศูนย์และ จัดทำภารกิจต่างๆ เอง ไปสู่การสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นเพื่อให้บรรลุพันธกิจได้อย่างมี ประสิทธิภาพมากขึ้น(ธัญวัฒน์ รัตนศักดิ์, 2567)

นพพล อัครชาติ ได้สรุปผลการวิจัยเกี่ยวกับเงื่อนไขของ Collaborative governance ไว้ 3 ด้านดังต่อไปนี้

1.เงื่อนไขที่เอื้อต่อการก่อเกิดความร่วมมือและการบริหารจัดการแบบบูรณาการระหว่างองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นกับหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมหรือชุมชน ในกรณีศึกษาทั้ง สองแห่ง มีความคล้ายคลึงกัน โดยมีจุดเริ่มต้นจากการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นกับเครือข่ายที่เกี่ยวข้องเพื่อแก้ไขปัญหา ในช่วงที่พื้นที่ดังกล่าวต้องเผชิญกับสถานการณ์การแพร่ ระบาดของโรคโควิด-19 อย่างกะทันหันและไม่มีการเตรียมการล่วงหน้า ส่งผลให้องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นจำเป็นต้องสร้างพันธมิตรในหลากหลายด้าน อาทิ สาธารณสุข การปกครองและความมั่นคง การ สนับสนุนทางวิชาการ และกลุ่มอาสาสมัครในชุมชน เพื่อร่วมกันเป็นเครือข่ายที่สามารถนำทรัพยากร และองค์ความรู้จากแต่ละภาคส่วนมาใช้ในการจัดการปัญหาที่เกิดขึ้นในช่วงวิกฤตการณ์ดังกล่าว

จากปัจจัยที่เป็นเงื่อนไขในการก่อเกิดความร่วมมือ สามารถสรุปได้เป็น 3 ประการ ได้แก่

1.1 ความแตกต่างด้านอำนาจหน้าที่ ทรัพยากร และศักยภาพของภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง ไม่ได้เป็นอุปสรรคต่อความร่วมมือ แต่กลับเป็นปัจจัยที่ช่วยส่งเสริม สนับสนุน และผลักดันให้แต่ละภาค ส่วนสามารถนำจุดแข็งของตนมาใช้ร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้เกิดการทำงานที่สอดคล้องประสานกัน

1.2 ปัจจัยสำคัญที่กระตุ้นให้ภาคีเครือข่ายเข้ามามีส่วนร่วมคือการแพร่ระบาดของ โรคโควิด-19 ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่สามารถรับมือได้เพียงลำพัง เนื่องจากเป็นวิกฤตที่ไม่เคยเกิด ขึ้นมาก่อนและไม่มีการเตรียมความพร้อมไว้ล่วงหน้า ทำให้เกิดการประสานงานและแลกเปลี่ยนข้อมูล ระหว่างหน่วยงานต่างๆ รวมถึงการสนับสนุนบุคลากรและงบประมาณในบางภารกิจ เพื่อช่วยกันบริหาร จัดการสถานการณ์การแพร่ระบาดผ่านความร่วมมือของภาคีเครือข่ายทั้งในและนอกพื้นที่

1.3 ความร่วมมือระหว่างภาคีเครือข่ายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในทั้งสองกรณีศึกษามีรากฐานมาจากบริบทเชิงพื้นที่ ซึ่งเป็นพื้นที่ให้บริการที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถใช้อำนาจหน้าที่ตามขอบเขตความรับผิดชอบของตนได้ เช่น การทำงานร่วมกับสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด โรงพยาบาล หรือหน่วยงานระดับอำเภอ นอกจากนี้ยังมีภูมิหลังเชิงประสบการณ์ในการทำงานร่วมกันมาก่อนระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งช่วยเอื้อต่อการสร้างความร่วมมือที่มีประสิทธิภาพในช่วงวิกฤต

2.เงื่อนไขด้านการพัฒนาความเป็นสถาบันร่วมกันของภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง

การพัฒนาความเป็นสถาบันของภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องเกิดจากการออกแบบกระบวนการทำงานร่วมกัน ผ่านการกำหนดกฎเกณฑ์ กติกา และแนวปฏิบัติที่ทุกฝ่ายสามารถยึดถือร่วมกัน โดยเน้นการบูรณาการการทำงานแบบมีส่วนร่วม ซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญที่ช่วยให้การบริหารจัดการร่วมกันมีประสิทธิภาพ หนึ่งในปัจจัยสำคัญคือการกำหนดกรอบระยะเวลาในการดำเนินงานร่วมกันในแต่ละช่วงให้มีความชัดเจน เพื่อให้ทุกฝ่ายมีเป้าหมายที่เป็นรูปธรรมในแต่ละขั้นตอนของการทำงานที่ผ่านมา มีการกำหนดกรอบระยะเวลาสำหรับขั้นตอนต่างๆ ซึ่งใช้เป็นแนวทางให้แต่ละภาคีเครือข่ายสามารถดำเนินงานได้ตามขอบเขตอำนาจหน้าที่ ทรัพยากร และศักยภาพที่มีแตกต่างกันในแต่ละช่วงเวลา ส่งผลให้การแก้ไขปัญหาการแพร่ระบาดของโควิด-19 เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

3.เงื่อนไขของภาวะผู้นำในการส่งเสริมและอำนวยความสะดวกให้เกิดความร่วมมือระหว่างภาคีเครือข่าย คือการมีผู้นำที่สามารถดึงผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจากหลากหลายภาคส่วนเข้ามาร่วมทำงานและผลักดันให้เกิดการดำเนินงานตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ผู้นำที่มีศักยภาพในการสร้างความร่วมมือจะช่วยให้ภาคีเครือข่ายสามารถทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพและก้าวไปสู่การบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ร่วมกัน(นพพล อัครชาติ, 2565)

นพพล อัครชาติ การสังเคราะห์และพัฒนารูปแบบการจัดการเครือข่ายความร่วมมือระหว่างองค์กรชุมชนและองค์กรภาคีอื่น ๆ เพื่อสนับสนุนการพัฒนานโยบายและการบริหารจัดการด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยว ถือเป็นรูปแบบหนึ่งของการให้บริการสาธารณะที่ต้องอาศัยการทำงานร่วมกันของหลายองค์กร การดำเนินการดังกล่าวมุ่งเน้นการวิเคราะห์การปฏิบัติงานขององค์กรและบทบาทของตัวแสดงต่าง ๆ ที่ทำหน้าที่เป็นภาคีเครือข่ายในการพัฒนาระบบการจัดการท่องเที่ยว

แนวทางการบริหารเครือข่ายความร่วมมือ (Collaborative Governance) จะถูกนำมาใช้ในการพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรที่เกี่ยวข้อง โดยวิเคราะห์จาก 4 องค์ประกอบหลัก ได้แก่

1. โครงสร้างการบริหาร – การจัดวางระบบบริหารที่เอื้อต่อความร่วมมือ
2. เครื่องมือการจัดการ – เครื่องมือและกลไกที่ช่วยให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
3. กลยุทธ์การบริหาร – แนวทางที่ใช้ในการประสานงานและขับเคลื่อนเครือข่าย

4. คุณค่าการบริหาร – หลักการและแนวคิดที่ช่วยเสริมสร้างความยั่งยืนในการทำงานร่วมกัน

องค์ประกอบเหล่านี้จะถูกใช้เป็นแนวทางในการวิเคราะห์การดำเนินงานขององค์กรในรูปแบบเครือข่าย เพื่อสร้างความชัดเจนและความยั่งยืนในการทำงานร่วมกันระหว่างภาคีเครือข่าย โดยมีเป้าหมายเพื่อให้การดำเนินงานของแต่ละองค์กรนำไปสู่ การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ (Collaborative Governance) และการแลกเปลี่ยนข้อมูล (Data Exchanges) ซึ่งจะช่วยให้การบริหารจัดการด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยวในระดับท้องถิ่นสามารถพัฒนาไปสู่ระบบการจัดการที่มีผลลัพธ์ที่เป็นประโยชน์ (Outcomes) ได้แก่

1. ประสิทธิภาพ – การใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด
2. ประสิทธิผล – ความสามารถในการบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้
3. ความคุ้มค่า – การบริหารงบประมาณและทรัพยากรอย่างเหมาะสม
4. ความเสมอภาค – การเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมอย่างเท่าเทียม
5. ความเป็นพลเมือง – การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา
6. ความไว้วางใจและความคาดหวังในการให้บริการ – การสร้างความเชื่อมั่นในระบบบริหารจัดการ
7. ความสามารถในการจัดการปกครองตนเองของชุมชนเครือข่าย – การเสริมสร้างศักยภาพให้ชุมชนสามารถบริหารจัดการตนเองได้อย่างยั่งยืน(นพพล อัครชาติ, 2564)

วิศรุตฯ ทองแถมแก้วได้กล่าวว่า การประสานความร่วมมือ (Collaboration) เริ่มแรกถูกมองว่าเป็นเพียงกิจกรรมแบบไม่เป็นทางการ (Informal) ที่เกิดขึ้นโดยบังเอิญ (Accidental) ทางการบริหารเท่านั้น ภายหลังจากต่อมา ได้มีการพัฒนากระแสความสนใจในเรื่องการประสานความร่วมมือ (Collaborating) ด้วยการเน้นให้เห็นว่า การประสานความร่วมมือนั้นเป็น "ปทัสถานทางสังคมใหม่ (A New Social Norm)" ที่ไม่ใช่นักปฏิบัติหรือนักวิชาการควรหันมาสนใจ เพราะจะเป็นทางออกของปัญหาที่เกิดจากการบริหารกิจการสาธารณะในรูปแบบเดิม จึงพัฒนามาเป็นแนวคิดการจัดการปกครองแบบประสานความร่วมมือ (Collaborative Governance) ซึ่งเป็นลักษณะความร่วมมือเชิงนโยบาย (Collaborative Policy) โดยการประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน (Interagency Collaboration) ด้วยความร่วมมือเชิงนโยบายในรูปแบบของโรงเรียนกับชุมชนนั้น ซึ่งมีกลไกภาครัฐเข้ามาขับเคลื่อน สิ่งที่เป็นจุดยึดเหนี่ยวในการสร้างความเจริญงอกงามทางวัฒนธรรมได้จากการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นสำคัญ(วิศรุตฯ ทองแถมแก้ว, 2566)

ผลการวิจัยของคอรี่ การ์จิ ได้กล่าวถึงมโนทัศน์ว่าด้วยการจัดการปกครองแบบร่วมมือกัน (collaborative governance) ได้มีการสร้างกระบวนการในการทำงานร่วมกันสามมิติ ที่ประกอบด้วย มิติแรกหลักการทำงานร่วมมือกัน (การปรึกษาหารือและการกำหนดแนวทางการปฏิบัติร่วมกัน) มิติที่

สองความเชื่อมั่นซึ่งกันและกัน (การสร้างความเชื่อมั่นระหว่างกันและการสร้างข้อผูกมัดร่วมกัน) และมีมิติที่สามความสามารถในการดำเนินร่วมกัน (การสร้างความเป็นสถาบันเพื่อให้มีความต่อเนื่อง และการใช้ภาวะผู้นำของผู้นำความร่วมมือในการนำไปสู่เป้าหมายร่วมกัน) โดยกระบวนการทำงานทั้งสามมิติจะทำให้เกิดการพลวัตเพื่อแก้ไขปัญหาที่ต้องการบรรลুর่วมกัน โดยเครื่องมือในการแก้ปัญหานั้นจะออกรูปแบบมิติของผลผลิต (สิ่งที่เกิดขึ้นทั้งหมดจากความร่วมมือ เช่น แผนดำเนินงาน การสร้างโรงงาน การจ้างงานประชาชน เป็นต้น) ซึ่งจะส่งผลให้เกิดมิติของผลลัพธ์(คอร์รี การ์จี, 2561)

โดยผลการวิจัยของพิชुरย์ ทองฉิม พบว่า ความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชนที่ใช้ประโยชน์จากการท่องเที่ยวเกาะลันตา จังหวัดกระบี่มีความร่วมมือกันเป็นอย่างดี เนื่องจากการได้รับการสนับสนุนและขับเคลื่อนแนวทางการพัฒนาท้องถิ่นและการท่องเที่ยวชุมชนจากหน่วยงานต่าง ๆ เช่น จังหวัดกระบี่ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย จังหวัดกระบี่ การท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดกระบี่ และพัฒนาชุมชนจังหวัดกระบี่ แนวทางการพัฒนาความร่วมมือของชุมชนได้ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ชุมชนและผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดการท่องเที่ยว ซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ใช้ให้เกิดการพัฒนาแบบยั่งยืนแก่ชุมชน พร้อมทั้งการดำเนินการเชื่อมโยงกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งหมด

อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนเกาะลันตา พบว่าชาวบ้านในชุมชนยังมีความพร้อมในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้ไม่ดีเท่าที่ควร ส่งผลต่อศักยภาพของคนและพื้นที่ในการจัดการท่องเที่ยวเพื่อแข่งขันกับผู้ประกอบการภายนอก นอกจากนี้ บทบาทของผู้นำชุมชนในการวิเคราะห์และแก้ปัญหาชุมชนยังมีอยู่น้อย ทำให้การจัดการท่องเที่ยวภายในชุมชนมีค่อนข้างน้อยและมีส่วนร่วมในบางประเด็นเท่านั้น

ดังนั้น แนวทางการจัดการความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวในชุมชนเกาะลันตา จึงต้องอาศัยการจัดการที่เป็นกระบวนการของกิจกรรมที่ต่อเนื่องและประสานงานซึ่งกันและกัน โดยต้องสร้างความร่วมมือที่ีระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อความเข้มแข็งและความยั่งยืนของการท่องเที่ยวโดยชุมชนในเกาะลันตาต่อไป(พิชुरย์ ทองฉิม, 2557)

โดยผลการวิจัยของรุ่งโรจน์ อธิบุญญและคณะ พบว่า 1) จากการศึกษา พบว่าจังหวัดมีความหลากหลายทางกายภาพและภูมิศาสตร์ ส่งผลให้มีทรัพยากรด้านการท่องเที่ยวที่แตกต่างกันออกไป เช่น แหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ศาสนสถาน และศิลปวัฒนธรรมที่ถูกสร้างขึ้นโดยมนุษย์ ไม่ว่าจะเป็นวัดพระปรารักษ์, อุโบสถ, วิหาร, เจดีย์, พระพุทธรูป, ศาลาการเปรียญ และหอไตร ซึ่งล้วนเป็นแหล่งทรัพยากรที่ทรงคุณค่า สะท้อนถึงอารยธรรม ภูมิปัญญา วิถีชีวิต และเทคโนโลยีการจัดการของผู้คนในอดีต อีกทั้งยังเป็นจุดรวมความรู้ในหลากหลายศาสตร์ เช่น โบราณคดี ศาสนศึกษา วัฒนธรรม จารีต สถาปัตยกรรม ศิลปกรรม และสุนทรียศาสตร์ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง แหล่งท่องเที่ยวประเภทวัดมีบทบาท

สำคัญในการเชื่อมโยงวัฒนธรรมกับชุมชน และทำหน้าที่เป็นศูนย์รวมมรดกทางศิลปะและวัฒนธรรมที่สะท้อนภูมิปัญญาของบรรพบุรุษ สำหรับแนวทางการพัฒนา ภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และ องค์กรพัฒนาเอกชนได้ให้ความสำคัญในการสนับสนุนให้ชุมชนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา พร้อมทั้งมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา 2) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาเครือข่ายแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดอุดรดิตถ์ ได้แก่ 1.ด้านงบประมาณ จำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ องค์กรบริหารส่วนจังหวัด และองค์การบริหารส่วนตำบล 2.ด้านบุคลากร ควรมีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ ควบคู่ไปกับจิตอาสาและความเสียสละในการขับเคลื่อนการพัฒนา 3.ด้านการมีส่วนร่วม ต้องเปิดโอกาสให้คนในชุมชน ท้องถิ่น หน่วยงานราชการ ตลอดจนภาคธุรกิจ เช่น ร้านค้าและที่พัก ได้เข้ามามีบทบาท ร่วมกัน โดยเริ่มจากการเสริมสร้างความเข้มแข็งภายในชุมชนเองก่อน ขณะที่ภาครัฐควรให้การสนับสนุนในทุกมิติ เพื่อให้การพัฒนาดำเนินไปอย่างยั่งยืน 3) กระบวนการพัฒนาเครือข่ายจำเป็นต้องอาศัยปัจจัยทั้งภายในและภายนอก โดยตัวชุมชนเองต้องตระหนักถึงความสำคัญของเครือข่าย และให้ความร่วมมือในการดำเนินงาน รวมถึงมีระบบตัวแทนที่สามารถสื่อสารปัญหาและข้อเสนอแนะสู่เวทีเครือข่ายได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งต้องมีการถ่ายทอดความคืบหน้าของการพัฒนาให้แก่สมาชิกในชุมชนอย่างต่อเนื่อง สำหรับปัจจัยภายนอก หน่วยงานที่ทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงควรมีความรู้ความเข้าใจที่ชัดเจน พร้อมทำงานด้วยความต่อเนื่องและจริงใจ เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย โดยกระบวนการพัฒนาจะประกอบไปด้วยขั้นตอนหลัก ดังนี้ 1.กำหนดเป้าหมาย 2.แลกเปลี่ยนและเรียนรู้ร่วมกัน 3.ศึกษากรณีตัวอย่าง 4. สร้างองค์ความรู้ของชุมชน 5.สรุปและถอดบทเรียนการพัฒนา(รุ่งโรจน์ อธิปัญญาและคณะ, 2562)

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับศักยภาพในการจัดการการท่องเที่ยวและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอิทธิพลของการจัดการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายที่มีต่อศักยภาพในการจัดการการท่องเที่ยว นั้น ได้ข้อสรุปเกี่ยวกับศักยภาพในการจัดการการท่องเที่ยวซึ่งมีทั้งหมด 8 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว 2) ด้านสภาพการเข้าถึง 3) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก 4) ด้านสภาพแวดล้อม 5) ด้านข้อจำกัดในการรองรับนักท่องเที่ยว 6) ด้านความมีชื่อเสียงในปัจจุบัน 7) ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว 8) ด้านการบริการที่พัก และได้ข้อสรุปเกี่ยวกับอิทธิพลของการจัดการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายที่มีต่อศักยภาพในการจัดการการท่องเที่ยว ซึ่งประกอบไปด้วย 3 ด้าน ดังนี้ 1) เงื่อนไขการก่อเกิดความร่วมมือ 2) การจัดโครงสร้างความสัมพันธ์อย่างเป็นทางการ 3) บทบาทผู้นำการสร้างความร่วมมือ

บทที่ 3

วิธีการดำเนินงานวิจัย

ในการวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยวโดยการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย ในพื้นที่การท่องเที่ยว ตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว เป็นงานวิจัยเชิงผสมผสาน (Mixed-method design) ระหว่างเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยจุดประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาระดับศักยภาพในการจัดการการท่องเที่ยว ศึกษาอิทธิพลของการจัดการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย ที่มีต่อศักยภาพในการจัดการการท่องเที่ยวและเพื่อเสนอแนวทางการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยวโดยการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย ในเขตพื้นที่ตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว โดยมีขั้นตอนการทำวิจัย 2 ส่วนดังนี้

3.1 การวิจัยเชิงปริมาณ

ในการวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยวโดยการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย ในพื้นที่การท่องเที่ยว ตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้า และรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องสำหรับการออกแบบประเภทของการวิจัยจากหนังสือ และเอกสารทางวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยเทคนิคการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) นั้นมีการสร้างแบบสอบถาม (Questionnaires) เป็นเครื่องมือสำหรับการวิจัย และทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการสำรวจเพื่อตอบคำถาม วัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 1 เพื่อศึกษาระดับศักยภาพในการจัดการการท่องเที่ยวในเขตพื้นที่ตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว วัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 2 เพื่อศึกษาอิทธิพลของการจัดการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย ที่มีต่อศักยภาพในการจัดการการท่องเที่ยวในเขตพื้นที่ตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว และวัตถุประสงค์ของการวิจัย ข้อที่ 3 เพื่อเสนอแนวทางการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยวโดยการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย ในเขตพื้นที่ตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้วโดยมีระเบียบวิธีการวิจัยดังนี้

3.1.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือ ประชาชนในเขตพื้นที่ตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว จำนวน 5,404 คน(กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ, 2567)

2) กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง (Sample) ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ประชาชนในเขตพื้นที่ตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว ที่มีจำนวนรวม 5,404 คน ผู้วิจัยจึงเลือกใช้สูตรคำนวณขนาดตัวอย่างด้วยการใช้การคำนวณโดยเปิดตารางสำเร็จของเครซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1977) โดยกำหนดการยอมรับค่าความคลาดเคลื่อน 5% ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 357 คน

3) การสุ่มตัวอย่าง

ในการวิจัยครั้งนี้ขั้นตอนการสุ่มตัวอย่าง มี 3 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 วิธีการสุ่มตัวอย่างโดยเลือกวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยจำแนกตามสัดส่วนจำนวนหมู่บ้านในเขตพื้นที่ตำบลโคกสูง ซึ่งแต่ละหมู่บ้านที่มีจำนวนไม่เท่ากัน

ขั้นตอนที่ 2 กำหนดสัดส่วนจากการคำนวณได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างแบ่งตามหมู่บ้านของเขตพื้นที่ตำบลโคกสูง ที่ได้ระบุรายละเอียดดังตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 จำนวนประชากรและขนาดกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามหมู่บ้านในเขตพื้นที่ตำบลโคกสูง

หมู่บ้าน	จำนวน		ขนาดกลุ่มตัวอย่าง (n)
	ประชากร (N)	สัดส่วนจากการคำนวณ (คน)	
หมู่ที่ 1 โคกสูง	423	$(357 \times 423) / 5,404 = 27.94$	28
หมู่ที่ 2 ดอกไร่ฝ้าย	512	$(357 \times 512) / 5,404 = 33.82$	34
หมู่ที่ 3 หนองเสม็ด	298	$(357 \times 298) / 5,404 = 19.69$	20
หมู่ที่ 4 ละลมติม	891	$(357 \times 891) / 5,404 = 58.86$	59
หมู่ที่ 5 หาดสำราญ	238	$(357 \times 238) / 5,404 = 15.72$	16
หมู่ที่ 6 ดอนหลุม	533	$(357 \times 533) / 5,404 = 35.21$	35
หมู่ที่ 7 น้อย	530	$(357 \times 530) / 5,404 = 35.01$	35
หมู่ที่ 8 โคกไม้งาม	619	$(357 \times 619) / 5,404 = 40.89$	40

ตารางที่ 3.1 จำนวนประชากรและขนาดกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามหมู่บ้านในเขตพื้นที่ตำบลโคกสูง (ต่อ)

หมู่บ้าน	จำนวน ประชากร (N)	สัดส่วนจากการคำนวณ (คน)	ขนาดกลุ่มตัวอย่าง (n)
หมู่ที่ 9 หนองหญ้าแก้ว	398	$(357 \times 398) / 5,404 = 26.29$	26
หมู่ที่ 10 หนองสิม	296	$(357 \times 296) / 5,404 = 19.55$	20
หมู่ที่ 11 ร่มไทร	666	$(357 \times 666) / 5,404 = 44.00$	44
รวม	5,404		357

ขั้นตอนที่ 3 เมื่อได้สัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างของจำนวนประชาชนในเขตพื้นที่ตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว แล้วทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างของแต่ละหมู่บ้านโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Selection) เป็นการเลือก ตัวอย่างในลักษณะการบังเอิญพบให้ครบตามจำนวน 357 คน ที่กำหนดไว้ ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างเพิ่มเติม อีก 33 คน รวมจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 390 คน เพื่อป้องกันการผิดพลาดและเพื่อความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น โดยมีเกณฑ์การคัดเลือกดังนี้

1. เป็นประชากรที่พำนักอาศัยอยู่ในเขตตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว
2. มีอายุตั้งแต่ 20 ปี ขึ้นไป
3. เป็นผู้ที่มีความสนใจในการตอบแบบสอบถาม
4. สามารถตอบแบบสอบถามได้ครบถ้วนทุกข้อทั้ง 3 ส่วน
5. เป็นผู้ที่สามารถลงชื่อให้ความยินยอมในการเก็บข้อมูลได้
6. ถ้ากลุ่มตัวอย่างเกิดความไม่สบายใจในระหว่างทำแบบสอบถาม สามารถหยุดทำได้

และข้อมูลจะไม่มีนำไปใช้หรือเผยแพร่

3.1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ลักษณะของแบบสอบถามในการวิจัยเชิงปริมาณเป็นแบบสอบถามแบบที่มีโครงสร้างเป็นคำถามปลายปิดมีคำตอบให้เลือก และคำถามปลายเปิดให้ผู้ตอบคำถามระบุคำตอบและแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ ซึ่งแบ่งคำถามเป็น 3 ส่วนดังนี้ คือ

ส่วนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป โดยใช้แบบสอบถามแบบเลือกตอบ (Check List) ตามระดับการวัดข้อมูลประเภทนามบัญญัติ (Nominal scale) จำนวน 8 ข้อ ได้แก่ 1) หมู่บ้าน 2) ระยะเวลาในการพำนักอาศัยอยู่ในชุมชน 3) เพศ 4) อายุ 5) ระดับการศึกษา 6) อาชีพ 7) รายได้เฉลี่ยของครอบครัวต่อเดือน 8) จำนวนครั้งที่เข้าไปในแหล่งท่องเที่ยว

ส่วนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยวโดยการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย มีลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 3 ด้านได้แก่ 1) เงื่อนไขการก่อเกิดความร่วมมือ 2) การจัดโครงสร้างความสัมพันธ์อย่างเป็นทางการ 3) บทบาทผู้นำการสร้างความร่วมมือ

ส่วนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับศักยภาพด้านการท่องเที่ยว โดยใช้แบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) จำนวน 8 ด้านได้แก่ 1) ด้านคุณค่าและความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยว 2) ด้านสภาพการเข้าถึง 3) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก 4) ด้านสภาพแวดล้อม 5) ด้านข้อจำกัดในการรองรับนักท่องเที่ยว 6) ด้านความมีชื่อเสียงในปัจจุบัน 7) ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว และ 8) ด้านการบริการที่พัก

3.1.3 ขั้นตอนการสร้าง และการทดสอบคุณภาพเครื่องมือในการวิจัย

การสร้างแบบสอบถาม มีขั้นตอนดังนี้

1) ศึกษาข้อมูลทฤษฎีจากตำราเอกสาร บทความ ทฤษฎี หลักการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยวโดยการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย รวมทั้งศึกษาว่ามีปัจจัยใดบ้างที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมากำหนดขอบเขตของการวิจัย และสร้างเครื่องมือวิจัยให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัย

2) ศึกษาข้อมูลปฐมภูมิศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับเรื่องแนวทางการพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยวโดยการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย

3) นำแบบสอบถามทั้ง 3 ตอน ปรีกษาและขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สนิทเดช จินตนา และปรับปรุงแก้ไขให้ตรงและครอบคลุมเนื้อหา

4) ปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ แล้วนำไปดำเนินการตรวจหาคุณภาพของเครื่องมือ ดังนี้

4.1) การทดสอบความเที่ยงตรงในเนื้อหา (Content validity) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้จากการปรึกษาและขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษางานวิทยานิพนธ์ และปรับปรุงแก้ไขให้ตรงและครอบคลุมเนื้อหาไปให้ผู้เชี่ยวชาญ (Subject matter specialist) จำนวน 3 ท่านเพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจสอบความชัดเจนของภาษา ถ้อยคำ และความเที่ยงตรงในเนื้อหา (Content validity) ความสอดคล้องข้อคำถามในแบบสอบถามกับวัตถุประสงค์ (Index of item congruency:IOC) เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปสอบถามในการเก็บข้อมูลจริง (Rovinelli & Hambleton,1977) โดยมีรายชื่อผู้เชี่ยวชาญ คือ

1) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิมพ์ิกา ทองรัมย์ อาจารย์ประจำคณะศิลปศาสตร์ สาขาการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

2) อาจารย์วรารุณี คำพานิช อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ สระแก้ว

3) ผู้ช่วยศาสตราจารย์พัชรภรณ์ จันทรมาฏ อาจารย์ประจำสาขาวิชาการจัดการ บริการและการโรงแรม วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

4.2) ปรับปรุงแบบสอบถาม ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบแก้ไข สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

4.3) นำแบบสอบถามไปทดลอง (Tryout) กับกลุ่มประชากรในเขตพื้นที่ตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว จำนวน 30 คน โดยทำการศึกษาในวันที่ 1 - 30 พฤศจิกายน พ.ศ. 2567 แล้วนำผลที่ได้จากแบบสอบถามไปทำการทดสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Cronbach's alpha coefficient) ของครอนบัค (Cronbach, 1971) ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาที่ได้จะแสดงถึงระดับของความคงที่ของแบบสอบถาม ผลการวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นจากแบบสอบถามที่ผ่านการคัดเลือก ผลที่ได้จะแสดงถึงระดับความคงที่ของแบบสอบถาม โดยจะมีค่าระหว่าง $0 \leq \alpha < 1$ ค่าที่ใกล้เคียงกับ 1 แสดงว่ามีความเชื่อมั่นสูง เกณฑ์การแปลผลค่าความเชื่อมั่น (เกียรติสุดา ศรีสุข, 2552) มีดังนี้

0.00 - 0.20 หมายถึง มีความเชื่อมั่นต่ำมาก/ไม่มีเลย

0.21 - 0.40 หมายถึง มีความเชื่อมั่นต่ำ

0.41 - 0.70 หมายถึง มีความเชื่อมั่นปานกลาง

0.71 - 1.00 หมายถึง มีความเชื่อมั่นสูง

ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม หรือ ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัค (Cronbach's alpha coefficient) ที่ยอมรับจะต้องมีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ 0.70 ขึ้นไป โดยในการทดสอบมีค่าดังนี้

ตารางที่ 3.2 แสดงผลการวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัค (Cronbach's alpha coefficient)

ตัวแปรที่ใช้วิเคราะห์หาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม	ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา
1. เงื่อนไขการก่อความร่วมมือ	.894
2. การจัดโครงสร้างความสัมพันธ์อย่างเป็นทางการ	.898
3. บทบาทผู้นำการสร้างความร่วมมือ	.924
4. ศักยภาพด้านการท่องเที่ยว	.918
ภาพรวม	.929

5) นำแบบสอบถามเสนอกรรมการจริยธรรม เพื่อประเมินความมีจริยธรรมของแบบสอบถาม

6) ปรับปรุงแบบสอบถามตามที่กรรมการจริยธรรมแนะนำ และผ่านการอนุมัติการประเมินความมีจริยธรรมของแบบสอบถาม เลขที่ใบรับรองจริยธรรม COA No. 108 วันที่รับรอง 21 มกราคม 2568 ถึง 20 มกราคม 2569 ออกโดย คณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

7) จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน 390 ชุด

3.1.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยเชิงปริมาณ ได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสำรวจ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ มีขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปทำการศึกษา กับกลุ่มประชาชนที่กำหนดตัวอย่างเอาไว้ข้างต้น จำนวน 390 คน โดยมีวิธีการดังนี้

1) แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ

เป็นข้อมูลที่ได้มาจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ที่มีผู้เก็บหรือรวบรวมไว้ก่อนแล้วทำให้ไม่ต้องเสียเวลากับการเก็บข้อมูลใหม่จะสามารถศึกษาย้อนหลังได้เพื่อทราบถึงการเปลี่ยนแปลงและแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของปรากฏการณ์ที่ศึกษาโดยแหล่งข้อมูลดังกล่าวได้แก่

1.1) หนังสือและตำราเกี่ยวกับแนวคิดเกี่ยวกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว แนวคิดเกี่ยวกับยุทธศาสตร์และแผนพัฒนาการท่องเที่ยว แนวคิดเกี่ยวกับ SWOT Analysis , TOWS Matrix และแนวคิดเกี่ยวกับ Collaborative Governance ตลอดจนระเบียบวิธีการวิจัยรวมถึงวิทยานิพนธ์และงานวิจัยต่าง ๆ

1.2) สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ เว็บไซต์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดเกี่ยวกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว แนวคิดเกี่ยวกับยุทธศาสตร์และแผนพัฒนาการท่องเที่ยว แนวคิดเกี่ยวกับ SWOT Analysis , TOWS Matrix และแนวคิดเกี่ยวกับ Collaborative Governance ระเบียบวิธีการวิจัยรวมถึงวิทยานิพนธ์และงานวิจัยต่าง ๆ เช่น www.thailis.or.th, <https://www.tci-thaijo.org/> เป็นต้น

2) แหล่งข้อมูลปฐมภูมิเป็นข้อมูลที่ได้มาจากการใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างเป้าหมายการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปทำการศึกษา กับกลุ่มตัวอย่างโดยมีขั้นตอนดังนี้

2.1) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปแจกแก่ประชาชนที่กำหนดตัวอย่างเอาไว้ข้างต้นด้วยตนเอง โครงการวิจัยก่อนเพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยอาสาสมัครผู้ตอบแบบสอบถามจะต้องอ่านและทำความเข้าใจเอกสารข้อมูลคำอธิบายสำหรับผู้เข้าร่วมในโครงการวิจัยและลงนามแสดงความยินยอมเข้าร่วมในโครงการวิจัยก่อนจึงจะเริ่มทำแบบสอบถามได้ และขอความร่วมมือในให้ตอบ

ค่าเฉลี่ย 2.61-3.40 มีส่วนร่วมในอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.81-2.60 มีส่วนร่วมในอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.80 มีส่วนร่วมในอยู่ในระดับน้อยที่สุด

1.3) การวิเคราะห์แบบสอบถามส่วนที่ 3 ศักยภาพด้านการท่องเที่ยว สถิติที่ใช้ประกอบด้วย ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลกำหนดการให้คะแนนคำตอบของแบบสอบถาม ดังนี้

เห็นด้วยในระดับมากที่สุด กำหนดให้ 5 คะแนน

เห็นด้วยในระดับมาก กำหนดให้ 4 คะแนน

เห็นด้วยในระดับปานกลาง กำหนดให้ 3 คะแนน

เห็นด้วยในระดับน้อย กำหนดให้ 2 คะแนน

เห็นด้วยในระดับน้อยที่สุด กำหนดให้ 1 คะแนน

จากค่าเฉลี่ยของคะแนนดังกล่าวสามารถแปลความหมายของค่าคะแนนได้ดังนี้

ระดับคะแนน ความหมาย

ค่าเฉลี่ย 4.21-5.00 เห็นด้วยในอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.41-4.20 เห็นด้วยในอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.61-3.40 เห็นด้วยในอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.81-2.60 เห็นด้วยในอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.80 เห็นด้วยในอยู่ในระดับน้อยที่สุด

2) ใช้สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics)

การใช้สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) สำหรับการทดสอบสมมติฐาน ($\alpha = .05$) โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์แยกตามสมมติฐานดังนี้

2.1) สมมติฐานที่ 1 การจัดการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย ด้านเงื่อนไขการก่อเกิดความร่วมมือ ด้านการจัดโครงสร้างความสัมพันธ์อย่างเป็นทางการ และด้านบทบาทผู้นำการสร้างความร่วมมือ อย่างน้อย 1 ตัวแปร มีอิทธิพลต่อศักยภาพในการจัดการการท่องเที่ยวในเขตพื้นที่ตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว สถิติที่ใช้คือ การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Linear Regression Analysis : MRA) ด้วยค่าสัมประสิทธิ์การทำนาย (Coefficient of Determination : R²) ด้วยวิธีการ Enter กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2.2) สมมติฐานที่ 2 การจัดการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย ด้านเงื่อนไขการก่อเกิดความร่วมมืออย่างน้อย 1 ตัวแปร มีอิทธิพลต่อศักยภาพในการจัดการการท่องเที่ยวในเขต

พื้นที่ตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว สถิติที่ใช้คือ การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Linear Regression Analysis : MRA) ด้วยค่าสัมประสิทธิ์การทํานาย (Coefficient of Determination : R²) ด้วยวิธีการ Enter กำหนดระดับนัยสําคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2.3) สมมติฐานที่ 3 การจัดการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย ด้านการจัดโครงสร้างความสัมพันธ์อย่างเป็นทางการอย่างน้อย 1 ตัวแปร มีอิทธิพลต่อศักยภาพในการจัดการการท่องเที่ยวในเขตพื้นที่ตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว สถิติที่ใช้คือ การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Linear Regression Analysis : MRA) ด้วยค่าสัมประสิทธิ์การทํานาย (Coefficient of Determination : R²) ด้วยวิธีการ Enter กำหนดระดับนัยสําคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2.4) สมมติฐานที่ 4 การจัดการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย ด้านบทบาทผู้นำการสร้างความร่วมมืออย่างน้อย 1 ตัวแปร มีอิทธิพลต่อศักยภาพในการจัดการการท่องเที่ยวในเขตพื้นที่ตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว สถิติที่ใช้คือ การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Linear Regression Analysis : MRA) ด้วยค่าสัมประสิทธิ์การทํานาย (Coefficient of Determination : R²) ด้วยวิธีการ Enter กำหนดระดับนัยสําคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ

หลังจากการศึกษาเชิงสำรวจจากแบบสอบถามซึ่งจะทำให้ทราบถึงศักยภาพด้านการท่องเที่ยวและการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยวโดยการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย ของประชาชนในพื้นที่แล้วนั้น ผู้วิจัยต้องการที่จะนำไปสู่การตอบคำถามตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อเสนอแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวโดยการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย ในเขตพื้นที่ตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว จึงเป็นเหตุผลให้ผู้วิจัยเลือกทำการวิจัยด้วยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก เนื่องจากสามารถยืดหยุ่นคำถามได้ และได้สอบถามกับผู้ที่มีความเกี่ยวข้องในด้านการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยว ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ทำให้ผู้วิจัยได้รายละเอียดของข้อมูลตรงตามวัตถุประสงค์มากที่สุด เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ให้สัมภาษณ์สามารถแสดงความคิดเห็นและสามารถให้ข้อมูลได้อย่างเต็มที่และครอบคลุมประเด็นที่ต้องการศึกษา โดยมีขั้นตอนการทําวิจัยดังนี้

3.2.1 ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant)

การได้มาของผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant) ผู้วิจัยได้ทำการคัดเลือกใน 3 ขั้นตอน คือ ผู้วิจัยจะศึกษาวิชาการ เอกสาร วิชาการ บทความ วารสาร รายงานการวิจัย ข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต ข้อระเบียบกฎหมาย เพื่อวิเคราะห์แนวทางการจัดทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยวโดยการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนและภาคีเครือข่ายในเขตพื้นที่ตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว โดยสุดท้ายได้กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสําคัญ (Key Informant) ตามตารางที่ 3.3

ตารางที่ 3.3 จำนวนและรายละเอียดของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant)

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	จำนวน (คน)
1. หน่วยงานภาครัฐ	3
2. หน่วยงานภาคเอกชน	2
3. ผู้นำชุมชน	1
4. ประชาชน	2
รวม	8

โดยมีเกณฑ์การคัดเลือกดังนี้

1. เป็นประชากรหรือผู้นำชุมชนหรือหัวหน้าส่วนราชการที่พำนักอาศัยอยู่ในเขตตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว หรือเป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการการท่องเที่ยว
2. มีอายุตั้งแต่ 20 ปี ขึ้นไป
3. เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถในการจัดการการท่องเที่ยว
4. เป็นผู้ที่มีความสนใจในการให้การสัมภาษณ์
5. สามารถตอบการสัมภาษณ์และข้อมูลสำคัญในการวิจัยได้ครบถ้วนตามแบบสัมภาษณ์
6. เป็นผู้ที่สามารถลงชื่อให้ความยินยอมในการให้ข้อมูลการสัมภาษณ์ได้
7. ถ้าอาสาสมัครเกิดความไม่สบายใจในระหว่างการให้สัมภาษณ์ สามารถหยุดการให้สัมภาษณ์ และข้อมูลจะไม่มีนำไปใช้หรือเผยแพร่

3.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยใช้วิธีการสนทนา สอบถาม สังเกต และ สัมภาษณ์ เจาะลึก (In-depth Interview) โดยใช้แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัยแบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structure Interviews) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากผลการศึกษาตามการวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่

- ประเด็นที่ 1 คำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป
- ประเด็นที่ 2 คำถามเกี่ยวกับศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ตำบลโคกสูง
- ประเด็นที่ 3 คำถามเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางการพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยว
- ประเด็นที่ 4 คำถามเกี่ยวกับแนวทางในการจัดการความร่วมมือของภาคีเครือข่ายในการร่วมกันพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยว
- ประเด็นที่ 5 คำถามเกี่ยวกับกระบวนการและบทบาทสำคัญในการสร้างความร่วมมือในการพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยว

3.2.3 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การสร้างแบบสัมภาษณ์ ใช้แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัยแบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structure Interviews) ซึ่งเป็นวิธีการสัมภาษณ์ที่ยืดหยุ่นและเปิดกว้างจะถามอะไรก่อนหลังก็ได้ ผู้วิจัยเตรียมประเด็นคำถามต่าง ๆ ที่กำหนดไว้เพื่อให้ได้คำตอบครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยมีขั้นตอนดังนี้

- 1) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยว แนวคิดเกี่ยวกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว แนวคิดเกี่ยวกับยุทธศาสตร์และแผนพัฒนาการท่องเที่ยว แนวคิดเกี่ยวกับ SWOT Analysis , TOWS Matrix และแนวคิดเกี่ยวกับ Collaborative Governance
- 2) วิเคราะห์ข้อมูลเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยว แนวคิดเกี่ยวกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว แนวคิดเกี่ยวกับยุทธศาสตร์และแผนพัฒนาการท่องเที่ยว แนวคิดเกี่ยวกับ SWOT Analysis , TOWS Matrix และแนวคิดเกี่ยวกับ Collaborative Governance
- 3) กำหนดแนวทางในการสัมภาษณ์
- 4) สร้างแบบสัมภาษณ์ และนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
- 5) ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
- 6) นำแบบสัมภาษณ์เสนอกรรมการจริยธรรม เพื่อประเมินความมีจริยธรรมของแบบสอบถาม
- 7) ปรับปรุงแบบสัมภาษณ์ตามที่กรรมการจริยธรรมแนะนำ และผ่านการอนุมัติการประเมินความมีจริยธรรมของแบบสอบถาม
- 8) จัดทำสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้ในการสัมภาษณ์เจาะลึก

3.2.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จะใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ แบ่งวิธีการเข้าถึงข้อมูลและเก็บรวบรวมข้อมูลออกเป็น 2 ส่วน คือ การเก็บรวบรวมข้อมูลด้านเอกสาร (Review data) และการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview)

1) การเก็บรวบรวมข้อมูลด้านเอกสาร (Review data) เป็นการศึกษาจากตำรา เอกสาร บทความ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดขอบเขตของการวิจัยและสร้างเครื่องมือวิจัย รวมถึงการศึกษาเพื่อหาคำตอบตามวัตถุประสงค์งานวิจัย

2) การเก็บรวบรวมข้อมูลในเชิงปฐมภูมิ (Primary data) โดยเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) อาศัยการศึกษาวิธีการสร้างคำถามในการสัมภาษณ์จากเอกสารงานวิจัย เพื่อกำหนดขอบเขตและเนื้อหา จะได้มีความชัดเจนตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) มีกระบวนการดังนี้

1) นัดสัมภาษณ์โดยเริ่มจากการชี้แจงรายละเอียดถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักที่ผ่านการเลือกสรร หากมีการตกลงยินดีให้การสัมภาษณ์จึงทำการแจ้งรายละเอียดถึงวันเวลา และสถานที่นัดหมาย

2) ผู้วิจัยจัดเตรียมประเด็นคำถาม จัดหาสถานที่ และทำความเข้าใจในเรื่องของประเด็น ข้อมูลในการสัมภาษณ์เพื่อให้มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการศึกษา

3) ดำเนินการเก็บข้อมูลโดยใช้การสัมภาษณ์โดยผู้วิจัยจะเป็นผู้สอบถามข้อมูลทั้งหมดด้วยตนเองและอัดเสียงสัมภาษณ์ (ในกรณีที่ยินยอมให้อัดเสียง) พร้อมทั้งจดข้อมูลในแบบฟอร์มการสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

4) จากนั้นผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่ได้นำมาทำการถอดเทป เพื่อเรียบเรียง และวิเคราะห์ผลที่ได้ต่อไป

3.2.5 วิธีการในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล จะนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์ร่วมกับข้อมูลที่ได้จากการวิจัยเชิงปริมาณ และการศึกษาเอกสาร วิธีการวิเคราะห์จะเป็นไปตามแนวทางการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Data) คือพรรณนาข้อมูลในปรากฏการณ์ หรือรูปธรรม และวิเคราะห์ตีความ ข้อมูลเพื่อสร้างข้อสรุปเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยวโดยการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในพื้นที่การท่องเที่ยว ตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว โดยใช้การวิเคราะห์แบบสามเส้าระเบียบวิธีวิทยา (Methodology triangle) โดยนำข้อมูลจาก 3 ส่วนมาวิเคราะห์ร่วมกันว่ามีความเชื่อมโยงกันหรือไม่ ได้แก่

1. ข้อมูลจากการวิจัยเชิงปริมาณที่เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามจากประชาชนในเขตพื้นที่ตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว กลุ่มตัวอย่างจำนวน 390 คน

2. ข้อมูลจากการวิจัยเชิงคุณภาพที่เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวน 12 คน

3. ข้อมูลจากเอกสารนโยบายภาครัฐ ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยว รวมถึงหนังสือ ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

รายละเอียดวิธีการติดต่อ/ วิธีการเข้าถึงกลุ่มตัวอย่างการวิจัย

รายละเอียดวิธีการติดต่ออาสาสมัครวิจัยนั้นมีรายละเอียดขั้นตอนดังนี้

1) ติดต่อประสานงานกับผู้นำชุมชนในแต่ละหมู่บ้าน ทั้ง 11 หมู่บ้าน เพื่อทำการนัดหมายกับกลุ่มตัวอย่างการวิจัยเพื่อทำการเก็บรวบรวมข้อมูลตามสัดส่วนที่ได้กำหนดไว้ในแต่ละหมู่บ้าน จนครบ 390 คน

2) ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ไปยังหน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องในการเก็บข้อมูลการสัมภาษณ์

3) ติดต่อประสานงานเพื่อทำการนัดหมายตัวแทนผู้นำชุมชนและตัวแทนประชาชนในการเก็บ
ข้อมูลการสัมภาษณ์

บทที่ 4

ผลการศึกษา

การนำเสนอผลการศึกษาของงานวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยวโดยการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย ในพื้นที่การท่องเที่ยว ตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว โดยหลังจากที่ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการเก็บแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 390 คน และการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) จำนวน 8 คน แล้ว ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลผลการศึกษาครั้งนี้เป็น 4 ตอนดังนี้

4.1 ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant)

4.2 ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมในการพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยวโดยการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย

4.3 ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ศักยภาพด้านการท่องเที่ยว

4.4 ตอนที่ 4 ผลการทดสอบสมมติฐาน

4.5 ตอนที่ 5 ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยวโดยการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย ในพื้นที่การท่องเที่ยว ตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์

เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันในการแปลความหมายจากผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจึงกำหนดความหมายของสัญลักษณ์ ดังนี้

n	แทน	ค่าจำนวนของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิเคราะห์
$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ยเลขคณิตของข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่าง
S.D.	แทน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง
F	แทน	ค่าสถิติในการแจกแจงแบบเอฟ (F- distribution)
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ t – distribution
k	แทน	ค่าจำนวนตัวแปรอิสระที่ใช้สมการถดถอย
b	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ตัวพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ
β	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ตัวพยากรณ์รูปคะแนนมาตรฐาน

r	แทน	ค่าความสัมพันธ์ระหว่าง 2 ตัวแปร
R	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ
R ²	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์
SE _b	แทน	ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ตัว พยากรณ์
SE _{cst}	แทน	ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์
SS	แทน	ผลรวมของคะแนนเบี่ยงเบนแต่ละตัวยกกำลังสอง
MS	แทน	ค่าความแปรปรวน
Z	แทน	ค่าคะแนนมาตรฐานของตัวพยากรณ์
$\hat{Y}$	แทน	ค่าสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ
Sig.	แทน	ความน่าจะเป็นสำหรับบอกนัยสำคัญทางสถิติ
*	แทน	แสดงความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4.1 ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant)

ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถาม (n = 390)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (n)	ร้อยละ
1. ที่อยู่หมู่บ้าน		
หมู่บ้านที่ 1 บ้านโคกสูง	30	7.69
หมู่บ้านที่ 2 บ้านดอนไร่ฝ้าย	35	8.97
หมู่บ้านที่ 3 บ้านหนองเสม็ด	23	5.90
หมู่บ้านที่ 4 บ้านละลมติม	64	16.41
หมู่บ้านที่ 5 บ้านหาดสำราญ	17	4.36
หมู่บ้านที่ 6 บ้านดอนหลุม	37	9.49
หมู่บ้านที่ 7 บ้านน้อย	39	10.00
หมู่บ้านที่ 8 บ้านโคกไม้้งาม	47	12.05

ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถาม (n = 390) (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (n)	ร้อยละ
หมู่ที่ 9 บ้านหนองหญ้าแก้ว	31	7.95
หมู่ที่ 10 บ้านหนองสิม	20	5.13
หมู่ที่ 11 บ้านร่มไทร	47	12.05
รวม	390	100.00
2. ระยะเวลาในการพำพักอาศัยอยู่ในชุมชน		
น้อยกว่า 10 ปี	19	4.87
11 – 20 ปี	42	10.77
21 – 30 ปี	46	11.79
31 – 40 ปี	139	35.64
มากกว่า 40 ปีขึ้นไป	144	36.92
รวม	390	100.00
3. เพศ		
ชาย	171	43.85
หญิง	211	54.10
LGBTQIA+	4	1.03
ไม่ต้องการระบุ	4	1.03
รวม	390	100.00
4. อายุ		
20 - 30 ปี	18	4.62
31 - 40 ปี	152	38.97
41 - 50 ปี	97	24.87
51 - 60 ปี	96	24.62
อายุตั้งแต่ 61 ปีขึ้นไป	27	6.92
รวม	390	100.00

ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถาม (n = 390) (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (n)	ร้อยละ
5. ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	106	27.18
มัธยมศึกษาตอนต้น/ปวช	80	20.51
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวส	110	28.21
อนุปริญญา	25	6.41
ปริญญาตรี	61	15.64
สูงกว่าปริญญาตรี	8	2.05
อื่นๆ	0	0
รวม	390	100.00
6. อาชีพ		
นักเรียน/นักศึกษา	4	1.03
ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ	70	17.95
พนักงานบริษัทเอกชน	30	7.69
ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย	80	20.51
เกษตรกร (ปลูกพืช)	68	17.44
เกษตรกร (เลี้ยงสัตว์)	46	11.79
รับจ้างทั่วไป	86	22.05
อื่นๆ	6	1.54
รวม	390	100.00
7. รายได้เฉลี่ยของครอบครัวต่อเดือน		
ต่ำกว่า 10,000 บาท	98	25.13
10,001 – 20,000 บาท	167	42.82
20,001 – 30,000 บาท	98	25.13
มากกว่า 30,001 บาทขึ้นไป	27	6.92
รวม	390	100.00

ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถาม (n = 390) (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (n)	ร้อยละ
8. จำนวนครั้งที่เข้าไปในแหล่งท่องเที่ยว		
ไม่เคย	0	0
1 – 2 ครั้ง	32	8.21
3 – 4 ครั้ง	74	18.97
มากกว่า 5 ครั้ง	284	72.82
รวม	390	100.00

จากตารางที่ 4.1 แสดงถึงข้อมูลทั่วไปของประชากรผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 390 คน ซึ่งสามารถอธิบายได้ดังนี้

1) ที่อยู่หมู่บ้าน พบว่า กลุ่มประชากรที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในหมู่ที่ 4 บ้านละลมติม คิดเป็นร้อยละ 16.41 รองลงมาคือหมู่ที่ 8 บ้านโคกไม้้งามและหมู่ที่ 11 บ้านร่มไทร ซึ่งมีประชากรที่ตอบแบบสอบถามจำนวนเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 12.05 หมู่ที่ 7 บ้านน้อย คิดเป็นร้อยละ 10.00 หมู่ที่ 6 บ้านดอนหลุม คิดเป็นร้อยละ 9.49 หมู่ที่ 2 บ้านดอนไร่ฝ้าย คิดเป็นร้อยละ 8.97 หมู่ที่ 9 บ้านหนองหญ้าแก้ว คิดเป็นร้อยละ 7.95 หมู่ที่ 1 บ้านโคกสูง คิดเป็นร้อยละ 7.69 หมู่ที่ 3 บ้านหนองเสม็ด คิดเป็นร้อยละ 5.90 หมู่ที่ 10 บ้านหนองสิม คิดเป็นร้อยละ 5.13 และหมู่ที่ 5 บ้านบ้านหาดสำราญ คิดเป็นร้อยละ 4.36 ตามลำดับ

2) ระยะเวลาในการพักอาศัยอยู่ในชุมชน พบว่า ประชากรที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระยะเวลาในการพำนักอาศัยอยู่ในชุมชนมากกว่า 41 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 36.92 รองลงมาคือระยะเวลา 31 – 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 35.64 ระยะเวลา 21 – 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 11.79 ระยะเวลา 11 – 20 ปี คิดเป็นร้อยละ 10.77 และระยะเวลาน้อยกว่า 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 4.87 ตามลำดับ

3) เพศ พบว่า ประชากรที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 54.10 รองลงมาคือ เพศชาย คิดเป็นร้อยละ 43.85 เพศ LGBTQIA+ คิดเป็นร้อยละ 1.03 และไม่ต้องการระบุเพศ คิดเป็นร้อยละ 1.03 ตามลำดับ

4) อายุ พบว่า ประชากรที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วง 31 – 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 38.97 รองลงมาคือ อายุ 41 – 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 24.87 อายุ 51 – 60 ปี คิดเป็นร้อยละ 24.62 อายุตั้งแต่ 61 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 6.92 และอายุ 20 – 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 4.62 ตามลำดับ

5) ระดับการศึกษา พบว่า ประชากรที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวส. คิดเป็นร้อยละ 28.21 รองลงมาคือระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ

27.18 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น/ปวช. คิดเป็นร้อยละ 20.51 ระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 15.64 ระดับอนุปริญญา คิดเป็นร้อยละ 6.41 และระดับสูงกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 2.05 ตามลำดับ

6) อาชีพ พบว่า ประชากรที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 22.05 รองลงมาคืออาชีพธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย คิดเป็นร้อยละ 20.51 อาชีพข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ คิดเป็นร้อยละ 17.95 อาชีพเกษตรกร (ปลูกพืช) คิดเป็นร้อยละ 17.44 อาชีพเกษตรกร (เลี้ยงสัตว์) คิดเป็นร้อยละ 11.79 อาชีพพนักงานบริษัทเอกชน คิดเป็นร้อยละ 7.69 อาชีพอื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 1.54 และอาชีพนักเรียน/นักศึกษา คิดเป็นร้อยละ 1.03 ตามลำดับ

7) รายได้เฉลี่ยของครอบครัวต่อเดือน พบว่า ประชากรที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยของครอบครัวต่อเดือน 10,001 – 20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 42.82 รองลงมาคือ ต่ำกว่า 10,000 บาท และ 20,001 – 30,000 บาท ซึ่งมีจำนวนที่เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 25.13 และรายได้มากกว่า 30,001 ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 6.92 ตามลำดับ

8) จำนวนครั้งที่เข้าไปในแหล่งท่องเที่ยว พบว่า ประชากรที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เข้าไปในแหล่งท่องเที่ยวมากกว่า 5 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 72.82 รองลงมาคือ 3 – 4 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 18.97 และจำนวน 1 – 2 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 8.21 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.2 ข้อมูลผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant)

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	วันที่สัมภาษณ์
1. เทศบาลตำบลโคกสูง	3 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2568
2. อุทยานประวัติศาสตร์ศรีดงก่อ	3 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2568
3. ผศ.ดร.ชัยวุฒิ เทโพธิ์ รองอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ สระแก้ว	4 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2568
4. เจ้าของธุรกิจร้านอาหาร	3 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2568

ตารางที่ 4.2 ข้อมูลผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) (ต่อ)

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	วันที่สัมภาษณ์
5. เจ้าของธุรกิจที่พัก	4 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2568
6. ผู้ใหญ่สาวลักษณะ	3 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2568
7. ประชาชน	3 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2568
8. ประชาชน	5 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2568

หมายเหตุ: ผู้วิจัยไม่สามารถระบุชื่อบางท่านได้เนื่องจากเป็นจรรยาบรรณของนักวิจัยที่จะต้องไม่เปิดเผยรายละเอียดของผู้ให้ข้อมูลที่ไม่อนุญาตให้เปิดเผยชื่อซึ่งอาจมีผลได้ผลเสียต่อผู้ให้ข้อมูลได้

จากตารางที่ 4.2 พบว่า ข้อมูลผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์เชิงลึกนั้นได้ทำการเลือกจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาแนวทางการท่องเที่ยวในพื้นที่ตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว โดยมีทั้งในส่วนของภาครัฐที่กำกับดูแลพื้นที่ในเขตเทศบาลตำบลโคกสูง จำนวน 1 คน ส่วนของสถานที่ท่องเที่ยวคืออุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัตก๊กอธม จำนวน 1 คน หน่วยงานภาครัฐจากภายนอกที่เข้ามาส่งเสริมด้านการท่องเที่ยว จำนวน 1 คน ภาคเอกชนผู้ประกอบการที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว จำนวน 2 คน ผู้นำชุมชน จำนวน 1 คน และประชาชนในพื้นที่ตำบลโคกสูง จำนวน 2 คน รวมทั้งสิ้น 8 คน

โดยแนวการสัมภาษณ์เชิงลึกนั้นเป็นการสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ตำบลโคกสูง ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยว แนวทางในการจัดการความร่วมมือของภาคีเครือข่ายในการร่วมกันพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยวและกระบวนการและบทบาทสำคัญในการสร้างความร่วมมือในการพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยว เพื่อเป็นการยืนยันข้อมูลที่ประชากรได้ทำการประเมินในแบบสอบถาม ซึ่งจะทำให้ได้ผลการศึกษาต่างกล่าวอย่างครอบคลุมทุกมุมมอง โดยประเด็นคำถามเพื่อการสัมภาษณ์กำหนดไว้เช่นเดียวกับแบบสอบถามกลุ่มประชากรทุกประเด็น ดังนั้นในการวิเคราะห์ผลการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้วิจัยจะทำการอธิบายไปควบคู่กับการวิเคราะห์ผลจากแบบสอบถามในทุกประเด็น โดยมีผลการศึกษาตั้งหัวข้อที่ 4.2, 4.3, และ 4.5

4.2 ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมในการพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยวโดยการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย

ตารางที่ 4.3 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของเงื่อนไขการก่อความร่วมมือ (n = 390)

ประเด็น	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	อันดับที่
การมีอำนาจหน้าที่ ทรัพยากร และศักยภาพ	2.11	1.01	น้อย	
1. ท่านมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ของท่าน การเข้าไปมีส่วนร่วมการประชุมหรือในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว การออกแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวในชุมชนเสนอต่อผู้มีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว	1.85	1.06	น้อย	2
2. ท่านมีศักยภาพในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว การให้ความรู้ในด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวให้กับชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	2.37	1.14	น้อย	1
แรงจูงใจที่ทำให้ภาคีผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามาสร้างความร่วมมือระหว่างกัน	2.30	1.16	น้อย	
1. ท่านได้รับผลประโยชน์จากการเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว ได้รับการสนับสนุนงบประมาณด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่ของท่าน	1.71	0.97	น้อยที่สุด	4
2. ท่านได้รับผลประโยชน์จากการจัดสรรรายได้จากการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว การได้โอกาสในการประกอบธุรกิจในงานต่าง ๆ ของพื้นที่ ได้มีการทำงานในงานต่าง ๆ การสร้างงาน สร้างอาชีพและรายได้	2.24	1.10	น้อย	3

ตารางที่ 4.3 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของเงื่อนไขการก่อความร่วมมือ (n = 390) (ต่อ)

ประเด็น	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	อันดับที่
3. ท่านได้รับผลประโยชน์จากการเติบโตของ อุตสาหกรรมบริการด้านการท่องเที่ยว การทำธุรกิจที่พัก อาหารและเครื่องดื่ม การ จำหน่ายผลิตภัณฑ์ชุมชน ของที่ระลึก การตั้ง กลุ่มอาชีพและวิสาหกิจชุมชน การเป็นภาคีเทศก์ ท้องถิ่น	2.42	1.22	น้อย	2
4. ท่านรู้สึกภาคภูมิใจที่ได้ร่วมเป็นส่วนหนึ่งใน การพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวในเขตพื้นที่ ตำบลโคกสูง	2.83	1.36	ปานกลาง	1
ภูมิหลังของการมีส่วนร่วมหรือความ ขัดแย้ง	3.59	1.06	มาก	
1. ท่านมีจุดมุ่งหมายในการพัฒนาและส่งเสริม การท่องเที่ยวในทิศทางเดียวกันกับภาคีเครือข่าย	3.05	1.22	ปานกลาง	2
2. ท่านมีความมุ่งมั่นตั้งใจเพื่อผลประโยชน์ของ ส่วนรวม	4.14	0.90	มาก	1
เฉลี่ย	2.58	0.97	น้อย	

จากตารางที่ 4.3 พบว่า ประชากรตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว ที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ด้านเงื่อนไขการก่อความร่วมมือ ในภาพรวมนั้นมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.58

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านย่อย พบว่า มีประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากอยู่ 1 ประเด็น ดังนี้ ประเด็นด้านภูมิหลังของการมีส่วนร่วมหรือความขัดแย้ง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.59

และมีประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย อีก 2 ประเด็น โดยสามารถเรียงลำดับจากมากไปน้อยได้ดังนี้ ประเด็นด้านแรงจูงใจที่ทำให้ภาคีผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามาสร้างความร่วมมือระหว่างกัน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.30 รองลงมาคือประเด็นด้านการมีอำนาจหน้าที่ ทรัพยากร และศักยภาพ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.11 ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อในด้านการมีอำนาจหน้าที่ ทรัพยากร และศักยภาพ พบว่า อยู่ในระดับน้อย 2 ประเด็น โดยสามารถเรียงลำดับจากมากไปน้อยได้ดังนี้ ประเด็นข้อที่ 2 ท่านมีศักยภาพในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว การให้ความรู้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวให้กับชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.37 รองลงมาคือประเด็นข้อที่ 1 ท่านมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ของท่าน การเข้าไปมีส่วนร่วมการประชุมหรือในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว การออกแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวในชุมชนเสนอต่อผู้มีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.85 ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อในด้านแรงจูงใจที่ทำให้ภาคีผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามาสร้างความร่วมมือระหว่างกัน พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง 1 ประเด็น ดังนี้ ประเด็นข้อที่ 4 ท่านรู้สึกภาคภูมิใจที่ได้เป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวในเขตพื้นที่ตำบลโคกสูง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.83

และมีประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย อีก 2 ประเด็น โดยสามารถเรียงลำดับจากมากไปน้อยได้ดังนี้ ประเด็นข้อที่ 3 ท่านได้รับผลประโยชน์จากการเติบโตของอุตสาหกรรมบริการด้านการท่องเที่ยว การทำธุรกิจที่พัก อาหารและเครื่องดื่ม การจำหน่ายผลิตภัณฑ์ชุมชน ของที่ระลึก การตั้งกลุ่มอาชีพและวิสาหกิจชุมชน การเป็นภาคีเครือข่ายท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.42 และ ประเด็นข้อที่ 2 ท่านได้รับผลประโยชน์จากการจัดสรรรายได้จากการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว การได้โอกาสในการประกอบธุรกิจในงานต่าง ๆ ของพื้นที่ ได้มีการทำงานในงานต่าง ๆ การสร้างงาน สร้างอาชีพและรายได้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.24 ตามลำดับ

และมีประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อยที่สุด อีก 1 ประเด็น ดังนี้ ประเด็นข้อที่ 1 ท่านได้รับผลประโยชน์จากการเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว ได้รับการสนับสนุนงบประมาณด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่ของท่าน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.71

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อในด้านภูมิหลังของการมีความร่วมมือหรือความขัดแย้ง พบว่า อยู่ในระดับมาก 1 ประเด็น ดังนี้ ประเด็นข้อที่ 2 ท่านมีความมุ่งมั่นตั้งใจเพื่อผลประโยชน์ของส่วนรวม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.14

และมีประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง อีก 1 ประเด็น ดังนี้ ประเด็นข้อที่ 1 ท่านมีจุดมุ่งหมายในการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวในทิศทางเดียวกันกับภาคีเครือข่าย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.05

โดยจากการสัมภาษณ์เชิงลึกนั้นพบประชากรตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว ที่ให้การสัมภาษณ์ ซึ่งมีปัญหาด้านเงื่อนไขการก่อความร่วมมือ ดังนี้

ด้านการมีอำนาจหน้าที่ ทรัพยากร และศักยภาพ จากการศึกษาพบว่า ในส่วนของภาคประชาชนนั้น การมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ของตนเองนั้น ประชาชนส่วนใหญ่ไม่ได้เข้าไปมี

ส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมหรือมีส่วนในการพัฒนาทางด้านการท่องเที่ยว เนื่องจากไม่มีอำนาจหน้าที่ หรือศักยภาพมากพอที่จะเข้าไปมีส่วนร่วม โดยสามารถอ้างอิงคำให้สัมภาษณ์ได้ว่า “อ้อใช่ เพราะว่า ตั้งแต่เขาอะไรนะ ยกพื้นที่ให้กับศิลปินแล้ว เราก็ไม่ได้เข้าไปตรงนั้นแล้ว ปกติเทศบาลเขาจะเป็นคน รับผิดชอบ มีงานมีอะไรอย่างเงี้ย ค่ะอันนี้ไร่ข้าวโพดก็เป็นของศิลปินแล้ว เราก็นอกจากว่าเค้าจะขอ ความอนุเคราะห์อะไรให้เราช่วยเหลือเนี่ยเราถึงจะเข้าไป” (สัมภาษณ์ประชาชน เมื่อวันที่ 3 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2568 และเมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2568)

“แต่ในส่วนของภาครัฐและเอกชนนั้น การมีส่วนร่วมในการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยว นั้น จะเป็นเพียงการช่วยสนับสนุน เมื่อมีการขอความร่วมมือมา เป็นบางครั้งบางคราว ซึ่งส่วนมากจะเป็นในช่วงมีงานประจำปี แสงสีเสียงของอุทยานประวัติศาสตร์สตึกก็อกรม” (สัมภาษณ์รองปลัดเทศบาล ตำบลโคกสูง เมื่อวันที่ 3 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2568)

ด้านแรงจูงใจที่ทำให้ภาคีผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามาสร้างความร่วมมือระหว่างกัน จากการศึกษาพบว่า ทั้งในส่วนของภาครัฐ ภาคเอกชนและประชาชนนั้น มีความภาคภูมิใจในชุมชนมี โบราณสถานที่เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญทางด้านประวัติศาสตร์ ศิลปะและวัฒนธรรม แต่ไม่ได้รับ ผลประโยชน์ที่เกิดจากการท่องเที่ยวทั้งในด้านการสนับสนุนงบประมาณ การสร้างงาน สร้างอาชีพและ รายได้ มีเพียงการสนับสนุนและส่งเสริมให้มีมัคคุเทศก์ท้องถิ่นหรือมัคคุเทศก์น้อย แต่มีโอกาสน้อยมากที่นักท่องเที่ยวจะได้ร่วมกิจกรรม เนื่องจากจำนวนนักท่องเที่ยวไม่มากนัก ที่ทางเจ้าหน้าที่อุทยานจะรับมือไม่ไหว โดยสามารถอ้างอิงคำให้สัมภาษณ์ได้ว่า “อย่างหนึ่ง ประโยชน์ในชุมชน เป็นจุดเป็นแหล่งท่องเที่ยว สร้างชื่อเสียงให้กับอำเภอโคกสูงค่ะ เพราะปีที่แล้วนี้ที่ไปงานกาชาดก็จะเป็นการแสดงของชุดอำเภอ ที่ อำเภอนี้ซ้อม ๆ ไว้ยู่ซ้อมตลอด ก็แสดงให้เห็นของปราสาทหินโบราณ อะไรประมาณนี้เนี่ย ชาวบ้านได้ไป ดูแลตรงนั้นแล้วก็มีอะไรที่มันทำให้ชาวบ้านภูมิใจเราได้เนี่ยนะ” (สัมภาษณ์ผู้ใหญ่สาวลักษณะ เมื่อวันที่ 3 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2568)

“อ้อ มันมีคุณค่า เชิงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม อันดิงามไว้เป็นวัฒนธรรมเก่าแก่ที่มันมี ตั้งแต่สมัยขอมโบราณมานะครับ ขอมโบราณแล้วก็แหล่งท่องเที่ยวที่มันเชิดหน้าชูตาแล้วก็สร้าง ชื่อเสียงให้กับอำเภอของเราและโดยเฉพาะตำบลโคกสูงที่เทศบาลก็เป็นส่วนหนึ่งที่คอยสนับสนุนและ ส่งเสริมนะครับ” (สัมภาษณ์รองปลัดเทศบาลตำบลโคกสูง เมื่อวันที่ 3 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2568)

แต่ในส่วนของภาคเอกชนซึ่งมีส่วนได้รับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวอยู่บ้าง ซึ่งสามารถ สร้างรายได้ที่เพิ่มมากขึ้นกว่าปกติ ในช่วงของงานเทศกาลประจำปีแสงสีเสียงอุทยานประวัติศาสตร์สตึก ก็อกรม มีนักท่องเที่ยวที่เข้ามาพักรีสอร์ท และรับประทานอาหารกับร้านค้าภายในชุมชนในพื้นที่ ใกล้เคียงกับแหล่งท่องเที่ยว โดยสามารถอ้างอิงคำให้สัมภาษณ์ได้ว่า “ใช่ครับ ตอนช่วงที่มีงานเทศกาล แสงสีเสียงเนี่ย ที่ร้านเนี่ยคนจะเยอะกว่าปกติอยู่ครับ ต้องเตรียมของไว้มากหน่อยไม่งั้นไม่พอครับ ก็จะได้

แค่ช่วงไม่กี่วันที่มีงานแหละครับ” (สัมภาษณ์เจ้าของธุรกิจร้านอาหาร เมื่อวันที่ 3 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2568) “ช่วงที่มีเทศกาลก็จองกันเข้ามาล่วงหน้าค่ะ เต็มทุกคืนเลยนะคะ มีโทรเข้ามาสอบถามกันเยอะ ค่ะ พอเต็มก็ได้แต่แนะนำให้ไปที่ตัวรัฐประเทศแทน” (สัมภาษณ์เจ้าของธุรกิจที่พัก เมื่อวันที่ 4 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2568)

ด้านภูมิหลังของการมีความร่วมมือหรือความขัดแย้ง จากการศึกษาพบว่า ภาควิชาเครือข่ายมี จุดหมายและความมุ่งมั่นตั้งใจในทิศทางเดียวกันที่อยากจะพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวภายในพื้นที่ เพื่อให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวต่างเดินทางกันเข้ามาท่องเที่ยวภายในพื้นที่ แต่ในทางตรงกันข้ามประชาชนในพื้นที่กลับไม่มีบทบาทและไม่มีส่วนในความร่วมมือ โดยสามารถอ้างอิงคำให้สัมภาษณ์ได้ว่า “ก็ตอนนี้ชุมชนเขาก็มองว่าเขาก็ไม่มีค่าสำคัญ เขาก็เลยหันหลังคำว่าหันหลังหมายถึงว่าเขาไม่ได้ใส่ใจ เพราะว่าไปยุ่งวายกับเขาไม่ได้ ก็ไม่ได้อะไรนะครับ ไม่ได้อะไรแล้วจะจัดรถจอดอะไร มันก็ไม่คุ้ม ใครรถวิ่งไปคือที่บอกสมมุติจะหมายถึงว่ามันก็ไม่ได้ที่คนจะมากมายขนาดนั้น แต่ถ้ามันมีคนเยอะเยอะ ต้องถึ้นสนับสนุนอยู่แล้วหาทางออกให้ส่งเสริม คอยช่วยในท้องถิ่นอยู่นะครับ โดยเฉพาะผู้นำโดยเฉพาะที่เทศบาลและอบต. ที่ดูแลกัน” (สัมภาษณ์รองปลัดเทศบาลตำบลโคกสูง เมื่อวันที่ 3 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2568) “ใช้เวลากิจการมาอำเภอ นี่ก็แต่ละอำเภอ แต่ละตำบลจ้ะ มีอะไรดีก็แห่จัดขบวนแข่งกันเข้าไปในปราสาท แต่พอมีอันนี้มาเจียบกริบ เค้าปิดระบบของเค้าแล้วเข้าไปแต่ต้องเค้าก็ไม่ได้หรอก อืม ตอนนี่ก็ภูมิใจแค่ว่าเรามีแหล่งท่องเที่ยวอยู่อำเภอโคกสูง ส่วนรายได้อะไรเราไม่ยุ่งจะเกี่ยว” (สัมภาษณ์ผู้ใหญ่ เสาวลักษณ์ เมื่อวันที่ 3 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2568)

ตารางที่ 4.4 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการจัดโครงสร้างความสัมพันธ์อย่างเป็นทางการ (n = 390)

ประเด็น	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	อันดับที่
กระบวนการทำงานร่วมกัน	1.89	1.91	น้อย	
1. ท่านมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมตามโครงการ เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยว การปฏิบัติหน้าที่ของท่านตามที่ได้รับมอบหมาย	2.11	2.73	น้อย	1

ตารางที่ 4.4 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการจัดโครงสร้างความสัมพันธ์อย่างเป็นทางการ
(n = 390) (ต่อ)

ประเด็น	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	อันดับที่
2. ท่านเห็นว่าการพัฒนาการท่องเที่ยว ได้เป็นไปได้ ตามวัตถุประสงค์ในการพัฒนาและส่งเสริมการ ท่องเที่ยว	1.18	1.22	น้อยที่สุด	2
กระบวนการไตร่ตรองและตัดสินใจร่วมกันของ ภาคีผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย	2.42	1.06	น้อย	
1. ท่านมีส่วนร่วมในการกำหนดขั้นตอนหรือวางแผนการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยว	1.69	0.99	น้อยที่สุด	3
2. ท่านมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นอย่าง มีเหตุผล เกี่ยวกับกิจกรรมหรือโครงการในการ พัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยว	2.01	1.11	น้อย	2
3. ท่านมีส่วนร่วมในการพิจารณาแนวโน้ม อุปสรรคต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในส่วนต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นต่อการพัฒนาและส่งเสริมการ ท่องเที่ยว	1.67	0.98	น้อยที่สุด	4
4. ท่านมีส่วนร่วมในการชี้ให้เห็นปัญหา วิเคราะห์และร่วมหาแนวทางแก้ปัญหา เพื่อการ พัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยว	2.18	1.16	น้อย	1
เฉลี่ย	2.07	1.03	น้อย	

จากตารางที่ 4.4 พบว่า ประชากรตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว ที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ด้านการจัดโครงสร้างความสัมพันธ์อย่างเป็นทางการ ในภาพรวมนั้นมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.07

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านย่อย พบว่า มีประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย 2 ประเด็น โดยสามารถเรียงลำดับจากมากไปน้อยได้ดังนี้ ประเด็นด้านกระบวนการไตร่ตรองและตัดสินใจร่วมกันของภาคีผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.42 รองลงมาคือประเด็นด้านกระบวนการทำงานร่วมกัน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.89 ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อในด้านกระบวนการทำงานร่วมกัน พบว่า อยู่ในระดับน้อย 1 ประเด็น ดังนี้ ประเด็นข้อที่ 1 ท่านมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมตามโครงการ เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยว การปฏิบัติหน้าที่ของท่านตามที่ได้รับมอบหมาย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.11

และมีประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อยที่สุด อีก 1 ประเด็น ดังนี้ ประเด็นข้อที่ 2 ท่านเห็นว่าการพัฒนาการท่องเที่ยว ได้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ในการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.18

เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อในด้านกระบวนการไตร่ตรองและตัดสินใจร่วมกันของภาคีผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย พบว่า มีประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย 2 ประเด็น โดยสามารถเรียงลำดับจากมากไปน้อยได้ดังนี้ ประเด็นข้อที่ 4 ท่านมีส่วนร่วมในการชี้ให้เห็นปัญหา วิเคราะห์และร่วมหาแนวทางแก้ปัญหา เพื่อการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.18 รองลงมาคือประเด็นข้อที่ 2 ท่านมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล เกี่ยวกับกิจกรรมหรือโครงการในการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.01 ตามลำดับ

และมีประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อยที่สุด อีก 2 ประเด็น โดยสามารถเรียงลำดับจากมากไปน้อยได้ดังนี้ ประเด็นข้อที่ 1 ท่านมีส่วนร่วมในการกำหนดขั้นตอนหรือวางแผนการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.69 และ ประเด็นข้อที่ 3 ท่านมีส่วนร่วมในการพิจารณาแนวโน้มอุปสรรคต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในส่วนต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นต่อการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.67 ตามลำดับ

โดยจากการสัมภาษณ์เชิงลึกนั้นพบประชากรตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว ที่ให้การสัมภาษณ์ ซึ่งพบปัญหาในด้านการจัดโครงสร้างความสัมพันธ์อย่างเป็นทางการ ดังนี้

กระบวนการทำงานร่วมกัน จากการศึกษาพบว่า ในการร่วมจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวนั้น ไม่ได้มีการเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม การกำหนดขั้นตอน การวางแผนต่างๆในการจัดกิจกรรม เนื่องจากในการจัดกิจกรรมงานแสงสีเสียงของอุทยานประวัติศาสตร์นั้น ทางหน่วยงานของอุทยานได้ดำเนินการโดยใช้เอกชนหรือซีอีโอในการจัดกิจกรรมทั้งหมด โดยสามารถอ้างอิงคำให้สัมภาษณ์ได้ว่า “ใช่จริง ๆ เลยจะไม่มีส่วนเกี่ยวข้องอะไรเลยนะ แต่ว่าถ้าเค้าขอความร่วมมืออะไร คือเขาไม่ให้เราไปยุ่งเลยนะเวลาจัดงานอะไรเงี้ย ก็จะเป็นของวัฒนธรรมวัฒนธรรมจังหวัดไปเลยอย่างเงี้ย” (สัมภาษณ์ประชาชน เมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2568)

กระบวนการไตร่ตรองและตัดสินใจร่วมกันของภาคีผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย จากการศึกษพบว่า ก่อนจะมีการจัดกิจกรรมเทศกาลนั้น จะมีการประชุมร่วมกันทุกภาคส่วนของภาคีเครือข่าย ซึ่งจะได้มีการแสดงความคิดเห็นและการบ่งชี้ให้เห็นถึงปัญหาและร่วมกันวางแผนหาแนวทางในการแก้ปัญหาาร่วมกัน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการจัดกิจกรรม โดยสามารถอ้างอิงคำให้สัมภาษณ์ได้ว่า “เรามองภาพรวม

แล้วหมายถึงว่าประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดงานในทั้งแสงสีเสียงน้อย แต่เริ่มมาประมาณปี 2 ปีที่ย้อนหลังกันไป เริ่มดีขึ้นนะครับ แต่ว่าก็มีการหารือและก็ประชุมทุกครั้งที่คือประชุมครั้งแรกน่าจะประชุมที่จังหวัดเลยนะครับ วัฒนธรรมจังหวัดร่วมนะครับ หน่วยงานราชการเกี่ยวกับท่องเที่ยวร่วมด้วย และก็ให้ทางอำเภอ และก็พื้นที่ท้องถิ่นเข้า เสร็จแล้วเข้ามาประชุมที่อำเภออีกครั้งหนึ่งนะครับ” (สัมภาษณ์รองปลัดเทศบาลตำบลโคกสูง เมื่อวันที่ 3 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2568)

ตารางที่ 4.5 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของบทบาทผู้นำการสร้างความร่วมมือ (n = 390)

ประเด็น	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	อันดับที่
การจัดกระบวนการ	2.37	1.01	น้อย	
1. ผู้บริหารหน่วยงานภาครัฐและเอกชนเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเปิดโอกาสให้ท่านเข้าไปมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล การจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวของผู้นำภาคีเครือข่าย	2.37	1.02	น้อย	2
2. ผู้บริหารหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเปิดโอกาสให้ท่านมีส่วนร่วมเข้าไปประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับหน่วยงานเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยว เพื่อปรับปรุงกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ ให้มีความเหมาะสมกับการพัฒนาการท่องเที่ยว	2.38	1.01	น้อย	1
3. ผู้บริหารหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนหน่วยงานเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเปิดโอกาสให้ท่านมีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะข้อคิดเห็นอันเป็นประโยชน์ในการปรับปรุงวางแผนเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยว	2.37	1.02	น้อย	2

ตารางที่ 4.5 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของบทบาทผู้นำการสร้างความร่วมมือ (n = 390)(ต่อ)

ประเด็น	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	อันดับที่
3. ผู้บริหารหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน หน่วยงานเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเปิด โอกาสให้ท่านมีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะ ข้อคิดเห็นอันเป็นประโยชน์ในการปรับปรุง วางแผนเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยว	2.37	1.02	น้อย	2
ภาวะผู้นำ	2.79	1.14	ปานกลาง	
1. ผู้บริหารหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน เกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวมีส่วนร่วมใน การวางแผนการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วม	2.60	1.06	น้อย	5
2. ผู้บริหารหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน เกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวมีส่วนร่วมใน การส่งเสริมพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวโดยการ มีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย	2.64	1.08	ปานกลาง	4
3. ผู้บริหารหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนใน พื้นที่มีการกำหนดนโยบายสาธารณะการพัฒนา และส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมและ บูรณาการทำงานร่วมกันอย่างเป็นรูปธรรมและไร้ ความขัดแย้ง	2.72	1.05	ปานกลาง	3
4. ผู้บริหารท้องถิ่นและผู้นำชุมชนมีการเปิด โอกาสให้สมาชิกในชุมชนมีส่วนร่วมการ แสดงออกอย่างสร้างสรรค์ในการพัฒนาและ ส่งเสริมการท่องเที่ยวในพื้นที่ด้วยการจัดตั้งกลุ่ม อาชีพ กลุ่มวิสาหกิจชุมชน มัคคุเทศก์ท้องถิ่น	3.00	1.25	ปานกลาง	1

ตารางที่ 4.5 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของบทบาทผู้นำการสร้างความร่วมมือ (n = 390) (ต่อ)

ประเด็น	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	อันดับที่
5. ผู้บริหารหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนมี การนำระบบเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาใช้ในการ พัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยว การ ประชาสัมพันธ์เชิงรุก การใช้สื่อออนไลน์ในการ เผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร ให้สอดคล้องกับยุค สมัยใหม่ เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวเข้ามาชม	2.98	1.26	ปานกลาง	2
เฉลี่ย	2.63	1.01	ปานกลาง	

จากตารางที่ 4.5 พบว่า ประชากรตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว ที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ด้านบทบาทผู้นำการสร้างความร่วมมือ ในภาพรวมนั้นมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.63

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านย่อย พบว่า มีประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง 1 ประเด็น ดังนี้ ประเด็นด้านภาวะผู้นำ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.79

และมีประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย อีก 1 ประเด็น ดังนี้ ประเด็นการจัดกระบวนการ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.37

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อในด้านการจัดกระบวนการ พบว่า มีประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย 3 ประเด็น โดยสามารถเรียงลำดับจากมากไปน้อยได้ดังนี้ ประเด็นข้อที่ 2 ผู้บริหารหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเปิดโอกาสให้ท่านมีส่วนร่วมเข้าไปประชุม แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับหน่วยงานเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยว เพื่อปรับปรุงกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ ให้มีความเหมาะสมกับการพัฒนาการท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.38 รองลงมาคือ ประเด็นข้อที่ 1 ผู้บริหารหน่วยงานภาครัฐและเอกชนเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเปิดโอกาสให้ท่านเข้าไปมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล การจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวของผู้นำภาคีเครือข่าย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.37 และประเด็นข้อที่ 3 ผู้บริหารหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนหน่วยงานเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเปิดโอกาสให้ท่านมีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะ ข้อคิดเห็น อันเป็นประโยชน์ในการปรับปรุง วางแผนเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.37 ซึ่งมีค่าเฉลี่ยที่เท่ากับประเด็นข้อที่ 1 ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อในด้านภาวะผู้นำ พบว่า มีประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง 4 ประเด็น โดยสามารถเรียงลำดับจากมากไปน้อยได้ดังนี้ ประเด็นข้อที่ 4 ผู้บริหารท้องถิ่นและผู้นำชุมชนมีการเปิดโอกาสให้สมาชิกในชุมชนมีส่วนร่วมการแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ในการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวในพื้นที่ด้วยการจัดตั้งกลุ่มอาชีพ กลุ่มวิสาหกิจชุมชน มีคุณค่าท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.00 รองลงมาคือประเด็นข้อที่ 5 ผู้บริหารหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนมีการนำระบบเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาใช้ในการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยว การประชาสัมพันธ์เชิงรุก การใช้สื่อออนไลน์ในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร ให้สอดคล้องกับยุคสมัยใหม่ เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวเข้ามาชม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.98 ประเด็นข้อที่ 3 ผู้บริหารหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนในพื้นที่มีการกำหนดนโยบายสาธารณะการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมและบูรณาการทำงานร่วมกันอย่างเป็นรูปธรรมและไร้ความขัดแย้ง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.72 และประเด็นข้อที่ 2 ผู้บริหารหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในการส่งเสริมพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวโดยการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.64 ตามลำดับ

และมีประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย อีก 1 ประเด็น ดังนี้ ประเด็นข้อที่ 1 ผู้บริหารหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในการวางแผนการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.60

โดยจากการสัมภาษณ์เชิงลึกนั้นพบประชากรตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว ที่ทำให้การสัมภาษณ์ ซึ่งพบปัญหาในด้านบทบาทผู้นำการสร้างความร่วมมือ ดังนี้

การจัดกระบวนการ จากการศึกษาพบว่า ประชาชนไม่ค่อยได้รับโอกาสที่ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมในส่วนต่างๆ ไม่ได้ออกร้านขายของหรือจำหน่ายสินค้าภายในงาน มีเพียงแค่ภาครัฐและผู้นำชุมชนที่จะมีส่วนเข้าไปประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกับภาคีเครือข่าย โดยสามารถอ้างอิงคำสัมภาษณ์ได้ว่า “อ้อ อันนี้เป็นจุดอ่อนของการจัดงานเฉพาะที่เรามองภาพรวมแล้ว หมายถึงว่าประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดงานในทั้งแสงสีเสียงน้อย แต่เริ่มมาประมาณปี 2 ปีที่ย้อนหลังกันไป เริ่มดีขึ้นนะครับ แต่ว่าก็มีการหารือ และก็ประชุมทุกครั้งก็คือประชุมครั้งแรก น่าจะประชุมที่จังหวัดเลยนะครับ วัฒนธรรมจังหวัดร่วมนะครับ หน่วยงานราชการเกี่ยวกับท่องเที่ยวร่วมด้วย และก็ให้ทางอำเภอ และก็พื้นที่ท้องถิ่นเข้าเข้า เสร็จแล้วเข้ามาประชุมที่อำเภออีกครั้งหนึ่งนะครับ แต่เห็นว่าปีเนี้ยก็สื่อเสียงสะท้อนก็คือแต่ก่อนเนี้ย ก็บอกตรงตรงว่าบางที่ชาวบ้านไม่ได้ตื่นตัวเลย เพราะว่าหนึ่งก็ไม่ได้ให้ชุมชนเข้าร่วมนะครับ อย่างเช่นชุมชนอยากไปขายผักอะไรที่เค้าทำในหมู่บ้านพื้นที่หรือโอท็อปในพื้นที่แต่ก็ทำไม่ได้ครับ ส่วนที่จะขายได้ก็เข้าใจอยู่คนต่างชาตินักท่องเที่ยวมาก็อยากได้ของเค้าก็เอาโอท็อป ที่อื่นมาด้วยมันไม่ใช่ที่เราที่เดียวจะมาขายมะระกะกะไม่ได้ การจัดระเบียบนี้เค้าค่อนข้างจะเข้มงวด”(สัมภาษณ์รองปลัดเทศบาลตำบลโคกสูง เมื่อวันที่ 3 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2568)

ภาวะผู้นำ จากการศึกษาพบว่า ผู้บริหารหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน ไม่ค่อยได้มีโอกาสนำให้สมาชิกในชุมชนได้เข้ามาเพื่อกำหนดแนวทางหรือกำหนดนโยบายในการพัฒนาหรือการให้ข้อเสนอแนะและร่วมแสดงความคิดเห็นต่างๆ การวางแผนในการจัดกิจกรรมและเพื่อส่งเสริมให้เกิดการท่องเที่ยว ทั้งในด้านการประชาสัมพันธ์ การเผยแพร่ข้อมูลต่างๆทางสื่อออนไลน์ เพื่อดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวภายในชุมชน โดยสามารถอ้างอิงคำสัมภาษณ์ได้ว่า “เป็นปัญหาแต่ที่เสียงสะท้อนกลับมาเนี่ยก็คือ บทบาทการที่แอคชั่นของคนในพื้นที่เนี่ยมันก็ได้แอคชั่น มันไม่ได้มาก เพราะว่ากรมศิลปากรเป็นคนกำกับดูแล และก็เป็นคนวางนโยบายทั้งหมดตอนนี้ อย่างเช่นชุมชนจะเข้าไป สมมุติเนอะ สมมุติจะไปเปิดร้านค้าขายอะไรให้กระตุ้นมันไม่ได้ เทศบาลเค้าก็ทำไม่ได้หมายถึงว่าต้องให้เครดิตครับ เพราะว่าเค้าเป็นผู้กำกับ แต่เนี่ยการมีส่วนร่วมด้านเนี่ย ถ้าพูดตรงๆชุมชนก็น้อยนะครับ อ้อ เพราะว่าพื้นที่ตรงนั้นเนอะ มันอยู่ในการควบคุมกำกับของกรมศิลปากร”(สัมภาษณ์ประชาชน เมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2568)

ตารางที่ 4.6 การมีส่วนร่วมในการพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยวโดยการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย
ในภาพรวม

ประเด็น	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	อันดับที่
1. ด้านเงื่อนไขการก่อความร่วมมือ	2.58	0.97	น้อย	2
2. ด้านการจัดโครงสร้างความสัมพันธ์อย่างเป็นทางการ	2.07	1.03	น้อย	3
3. ด้านบทบาทผู้นำการสร้างความร่วมมือ	2.63	1.01	ปานกลาง	1
เฉลี่ย	2.46	1.00	น้อย	

จากตารางที่ 4.6 พบว่า ประชากรตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว ที่ตอบแบบสอบถามในภาพรวมด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยวโดยการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายนั้นมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับที่น้อย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.46

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านย่อยพบว่า มีประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง 1 ประเด็น ดังนี้ ประเด็นข้อที่ 3 ด้านบทบาทผู้นำการสร้างความร่วมมือ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.63

และมีประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อยอีก 2 ประเด็น ดังนี้ ประเด็นข้อที่ 1 ด้านเงื่อนไขการก่อความร่วมมือ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.58 รองลงมาคือประเด็นข้อที่ 2 ด้านการจัดโครงสร้างความสัมพันธ์อย่างเป็นทางการ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.07 ตามลำดับ

4.3 ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ศักยภาพด้านการท่องเที่ยว

ตารางที่ 4.7 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของศักยภาพด้านการท่องเที่ยว ด้านคุณค่าและความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยว (n = 390)

ประเด็น	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	อันดับที่
1. สถานที่ท่องเที่ยวมีความเป็นเอกลักษณ์ที่โดดเด่นในด้านประวัติศาสตร์ ความเชื่อ ศิลปกรรม และวัฒนธรรม	4.54	0.55	มากที่สุด	2
2. สถานที่ท่องเที่ยวมีความสำคัญต่อการท่องเที่ยวในด้านประวัติศาสตร์ ความเชื่อ ศิลปกรรมและวัฒนธรรม	4.55	0.57	มากที่สุด	1
3. สถานที่ท่องเที่ยวมีความงดงาม ทรงคุณค่า เก่าแก่และน่าอัศจรรย์	4.54	0.60	มากที่สุด	2
เฉลี่ย	4.54	0.57	มากที่สุด	

จากตารางที่ 4.7 พบว่า ประชากรตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว ที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ในหัวข้อศักยภาพด้านการท่องเที่ยว ด้านคุณค่าและความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยว ในภาพรวมนั้นมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.54

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อในหัวข้อศักยภาพด้านการท่องเที่ยว ด้านคุณค่าและความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยว พบว่า มีประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด 3 ประเด็น โดยสามารถเรียงลำดับจากมากไปน้อยได้ดังนี้ ประเด็นข้อที่ 2 สถานที่ท่องเที่ยวมีความสำคัญต่อการท่องเที่ยวในด้านประวัติศาสตร์ ความเชื่อ ศิลปกรรมและวัฒนธรรม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.55 รองลงมาคือประเด็นข้อที่ 1 สถานที่ท่องเที่ยวมีความเป็นเอกลักษณ์ที่โดดเด่นในด้านประวัติศาสตร์ ความเชื่อ ศิลปกรรมและวัฒนธรรม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.54 และประเด็นข้อที่ 3 สถานที่ท่องเที่ยวมีความงดงาม ทรงคุณค่า เก่าแก่และน่าอัศจรรย์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.54 ซึ่งมีค่าเฉลี่ยที่เท่ากับประเด็นข้อที่ 1 ตามลำดับ

โดยจากการสัมภาษณ์เชิงลึกนั้นพบประชากรตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว ที่ให้การสัมภาษณ์ในหัวข้อศักยภาพด้านการท่องเที่ยว ด้านคุณค่าและความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยว ดังนี้

จากการศึกษาพบว่า อุทยานประวัติศาสตร์สดักกอิทธิม ซึ่งเป็นสถานที่ท่องเที่ยวเพียงแห่งเดียวในตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว ซึ่งมีเอกลักษณ์โดดเด่น มีความงดงาม ทรงคุณค่า

เก่าแก่และน่าอัศจรรย์ มีความสำคัญยิ่งต่อการท่องเที่ยว ทั้งในด้านประวัติศาสตร์ และในด้านของวัฒนธรรม ประเพณีที่มีการสืบสานกันมา โดยสามารถอ้างอิงคำสัมภาษณ์ได้ว่า “อุทยานประวัติศาสตร์สตึกก็อกรม ซึ่งมีหลักฐานยืนยันจากศิลาจารึกหลักที่ 2 ซึ่งเป็นหลักที่สำคัญที่ใช้ในการอ้างอิงถึงประวัติศาสตร์ ด้านความเชื่อของการเป็นศาสนสถานของผู้ที่นับถือพราหมณ์-ฮินดู พระคิ่วะ โดยจะมีการประกอบพิธีทางศาสนาพราหมณ์ในทุกๆปี ส่วนทางด้านศิลปกรรม ซึ่งมีความโดดเด่นและแปลกไปจากที่อื่นที่เป็นปราสาทในยุคสมัยเดียวกัน อาทิ การทำฐานที่สูง ซึ่งโดยทั่วไปจะมีฐานที่เตี้ย การทำเสานางเรียงล้อมรอบตัวปราสาทประธาน การทำหลังคาลดหลั่นขึ้นซ้อนกัน เป็นต้น”(สัมภาษณ์เจ้าหน้าที่อุทยานประวัติศาสตร์สตึกก็อกรม เมื่อวันที่ 3 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2568) “มีการจัดงานที่เป็นวันสำคัญทางด้านศาสนา การจัดพิธีบวงสรวงสักการะสิ่งศักดิ์สิทธิ์เป็นประจำทุกปี และมีการจัดงานแสงสีเสียง ซึ่งมีการแสดงที่เป็นวัฒนธรรมพื้นถิ่น และการชมพระอาทิตย์ขึ้นรอดซุ้มโคปุระด้านนอกของตัวปราสาทอีกด้วย” (สัมภาษณ์ผู้ใหญ่สาวลักษณะ เมื่อวันที่ 3 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2568)

ตารางที่ 4.8 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของศักยภาพด้านการท่องเที่ยว ด้านสภาพการเข้าถึง (n = 390)

ประเด็น	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	อันดับที่
1. มีบริการขนส่งสาธารณะเข้าถึงสถานที่ท่องเที่ยว	1.68	0.93	น้อยที่สุด	3
2. มีถนนที่สามารถเข้าถึงสถานที่ท่องเที่ยวได้โดยตรง	4.44	0.63	มากที่สุด	1
3. มีเครื่องหมาย ป้ายสัญลักษณ์ในการบอกเส้นทาง ป้ายบอกระยะทางในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว	4.27	0.74	มากที่สุด	2
เฉลี่ย	3.46	0.76	มาก	

จากตารางที่ 4.8 พบว่า ประชากรตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว ที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ในหัวข้อศักยภาพด้านการท่องเที่ยว ด้านสภาพการเข้าถึง ในภาพรวมนั้นมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.46

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อในหัวข้อศักยภาพด้านการท่องเที่ยว ด้านสภาพการเข้าถึง พบว่ามีประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด 2 ประเด็น โดยสามารถเรียงลำดับจากมากไปน้อยได้ดังนี้ ประเด็นข้อที่ 2 มีถนนที่สามารถเข้าถึงสถานที่ท่องเที่ยวได้โดยตรง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.44 รองลงมาคือ

ประเด็นข้อที่ 3 มีเครื่องหมาย ป้ายสัญลักษณ์ในการบอกเส้นทาง ป้ายบอกระยะทางในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.27 ตามลำดับ

และมีประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อยที่สุด อีก 1 ประเด็น ดังนี้ ประเด็นข้อที่ 1 มีบริการขนส่งสาธารณะเข้าถึงสถานที่ท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.68

โดยจากการสัมภาษณ์เชิงลึกนั้นพบประชากรตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว ที่ให้การสัมภาษณ์ในหัวข้อศักยภาพด้านการท่องเที่ยว ด้านสภาพการเข้าถึง ดังนี้

จากการศึกษาพบว่า สภาพการเข้าถึงของแหล่งท่องเที่ยวในตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้วนั้น ซึ่งอุทยานประวัติศาสตร์สดักกือกธมตั้งอยู่ห่างจากตัวตำบลและอำเภอประมาณ 16 กิโลเมตร แะอยู่ห่างจากเมืองจังหวัดสระแก้ว ประมาณ 70 กิโลเมตร และไม่มีรถสาธารณะในการเข้าถึงสถานที่ท่องเที่ยว โดยสามารถอ้างอิงคำสัมภาษณ์ได้ว่า “ซึ่งการเข้าถึงสถานที่ท่องเที่ยว นั้น มีถนนที่สามารถเข้าถึงได้โดยตรงและสะดวกสบาย พื้นผิวการจราจรเรียบตลอดทาง ตลอดเส้นทางในการเข้าไปยังสถานที่ท่องเที่ยวนั้น มีป้ายบอกทางและระยะทางที่ชัดเจนจนถึงอุทยานประวัติศาสตร์สดักกือกธม ซึ่งการเดินทางเข้าไปยังอุทยานประวัติศาสตร์สดักกือกธมนั้น จะไม่มีรถสาธารณะในการเดินทางเข้าถึง จะต้องเป็นรถส่วนตัวหรือเป็นการจ้างเหมารถจากตัวอำเภอหรือประเทศ ซึ่งรถสาธารณะที่จะมีมาถึงเพียงแค่อำเภอหรือประเทศ ฉะนั้นหากนักท่องเที่ยวต้องการเดินทางมายังแหล่งท่องเที่ยวโดยรถสาธารณะนั้น จะต้องเดินทางไปถึงที่อำเภอใกล้เคียงและจ้างเหมารถโดยสารเพื่อเข้ามายังอุทยานประวัติศาสตร์สดักกือกธม” (สัมภาษณ์ประชาชน เมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2568)

“โดยสาเหตุส่วนหนึ่งของการไม่มีรถสาธารณะในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว อุทยานประวัติศาสตร์สดักกือกธม ซึ่งก่อนเกิดการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส COVID-19 นั้น ยังพอมีรถจักรยานยนต์รับจ้างจากตัวตำบลอยู่บ้าง แต่หลังเกิดวิกฤตการแพร่ระบาดนั้น การบริการสาธารณะได้สูญหายไป อันเนื่องมาจากจำนวนนักท่องเที่ยวที่มีจำนวนลดน้อยลงอีกด้วย” (สัมภาษณ์ผู้ใหญ่สาวลักษณะ เมื่อวันที่ 3 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2568)

ตารางที่ 4.9 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของศักยภาพด้านการท่องเที่ยว ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก (n = 390)

ประเด็น	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	อันดับที่
1. การบริการห้องสุขา/ห้องสุขาที่สะอาดและเพียงพอต่อนักท่องเที่ยว	4.38	0.78	มากที่สุด	2
2. มีการให้บริการร้านอาหาร เครื่องดื่ม ที่ถูกสุขลักษณะและเพียงพอต่อนักท่องเที่ยว	1.80	0.97	น้อยที่สุด	8
3. มีการให้บริการที่พักเพียงพอต่อนักท่องเที่ยว	3.25	1.28	ปานกลาง	6
4. มีสถานที่จอดรถสะดวกสบาย เพียงพอต่อนักท่องเที่ยว	4.63	0.60	มากที่สุด	1
5. มีสถานพยาบาลในการรองรับนักท่องเที่ยวในเหตุฉุกเฉินหรือสถานพยาบาลที่อยู่ใกล้เคียง	2.72	1.32	ปานกลาง	7
6. มีที่นั่งพัก ศาลาหรือสิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ บริการแก่นักท่องเที่ยว	4.28	0.77	มากที่สุด	3
7. มีไฟส่องสว่างต้นทางถึงบริเวณสถานที่ท่องเที่ยวและมีบริการไฟฟ้าสำหรับนักท่องเที่ยว	3.64	0.99	มาก	5
8. มีการให้บริการร้านค้าจัดจำหน่ายสินค้าชุมชนและของฝาก ของที่ระลึกเพียงพอ	1.52	0.96	น้อยที่สุด	9
9. มีแผนผังของแหล่งท่องเที่ยว แผ่นพับข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว มีป้ายบอกทิศทางภายในแหล่งท่องเที่ยวภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ	4.10	0.78	มาก	4
เฉลี่ย	3.37	0.94	ปานกลาง	

จากตารางที่ 4.8 พบว่า ประชากรตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว ที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ในหัวข้อศักยภาพด้านการท่องเที่ยว ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ในภาพรวมนั้นมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.37

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อในหัวข้อศักยภาพด้านการท่องเที่ยว ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก พบว่า มีประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด 3 ประเด็น โดยสามารถเรียงลำดับจากมากไปน้อยได้ดังนี้ ประเด็นข้อที่ 4 มีสถานที่จอดรถสะดวกสบาย เพียงพอต่อนักท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ

4.63 รองลงมาคือประเด็นข้อที่ 1 การบริการห้องสุขา/ห้องสุขาที่สะอาดและเพียงพอต่อนักท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.38 และประเด็นข้อที่ 6 มีที่นั่งพัก ศาลาหรือสิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ บริการแก่นักท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.28 ตามลำดับ

มีประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก อีก 2 ประเด็น โดยสามารถเรียงลำดับจากมากไปน้อยได้ดังนี้ ประเด็นข้อที่ 9 มีแผนผังของแหล่งท่องเที่ยว แผ่นพับข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว มีป้ายบอกทิศทางภายในแหล่งท่องเที่ยวภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.10 รองลงมาคือประเด็นข้อที่ 7 มีไฟส่องสว่างด้านทางถึงบริเวณสถานที่ท่องเที่ยวและมีบริการไฟฟ้าสำหรับนักท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.64 ตามลำดับ

มีประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง อีก 2 ประเด็น โดยสามารถเรียงลำดับจากมากไปน้อยได้ดังนี้ ประเด็นข้อที่ 3 มีการให้บริการที่พักเพียงพอต่อนักท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.25 รองลงมาคือประเด็นข้อที่ 7 มีสถานพยาบาลในการรองรับนักท่องเที่ยวในเหตุฉุกเฉินหรือสถานพยาบาลที่อยู่ใกล้เคียง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.72 ตามลำดับ

และมีประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อยที่สุด อีก 2 ประเด็น โดยสามารถเรียงลำดับจากมากไปน้อยได้ดังนี้ ประเด็นข้อที่ 2 มีการให้บริการร้านอาหาร เครื่องดื่ม ที่ถูกสุขลักษณะและเพียงพอต่อนักท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.80 รองลงมาคือประเด็นข้อที่ 8 มีการให้บริการร้านค้าจัดจำหน่ายสินค้าชุมชนและของฝาก ของที่ระลึกเพียงพอต่อนักท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.52 ตามลำดับ

โดยจากการสัมภาษณ์เชิงลึกนั้นพบประชากรตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว ที่ให้การสัมภาษณ์ในหัวข้อศักยภาพด้านการท่องเที่ยว ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ดังนี้

จากผลการศึกษา ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกภายในแหล่งท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์ศรีดกกล่อมนั้น มีการบริการและการอำนวยความสะดวกที่ค่อนข้างจะครบถ้วนทั้งในด้านการบริการห้องสุขา ซึ่งมีความสะอาดและมีจำนวนที่เพียงพอต่อนักท่องเที่ยว มีสถานที่จอดรถที่สะดวกสบาย ไม่ห่างไกลจากแหล่งท่องเที่ยวและเพียงพอต่อนักท่องเที่ยว มีที่สำหรับนักพักคอยให้กับนักท่องเที่ยว มีแผนผังของแหล่งท่องเที่ยว และแผ่นพับแนะนำข้อมูลสำหรับแหล่งท่องเที่ยว มีอาคารนิทรรศการให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว มีไฟส่องสว่างและมีบริการด้านไฟฟ้าที่ทั่วถึง แต่ยังคงขาดการบริการในด้านอาหารและเครื่องดื่ม ที่มีบริการเพียงร้านสวัสดิการของอุทยาน ซึ่งมีจำนวนและตัวเลือกที่น้อยสำหรับนักท่องเที่ยว อีกทั้งยังไม่มีการจำหน่ายของที่ระลึกหรือการจัดจำหน่ายสินค้าชุมชนหรือของฝากต่อนักท่องเที่ยว โดยสามารถอ้างอิงคำสัมภาษณ์ได้ว่า “ใช่ค่ะ แล้วก็ป้ายบอกทางอะหนูคิดว่าตอนเนี้ยมันมีครบถ้วนแล้วแหละค่ะ แต่ว่ามันเรื่องรถที่จะเข้าถึงแหล่งที่เป็นคนบางคนเป็นผู้แบบสูงอายุเกษียณแล้วเค้าอยากมาเที่ยวคนเดียวอะไรอย่างเงี้ยค่ะ เค้าก็แบบมันก็จะลำบากนิดนึง ถ้าเค้าไม่ได้มาเป็นก๊วนอะไรอย่างเงี้ยค่ะ” “โบว์ลาร์ที่เนี่ยจะไม่มีภาษาอังกฤษ แต่ว่าจะมีพวกเออาร์ของกรมที่แบบว่า เป็นเว็บที่แบบว่าแบบนำทาง

แล้วก็นำชมแล้วก็ในศูนย์ข้อมูลนะคะ มีภาษาอังกฤษ แต่ว่าโบซ์ตัวนี้มีแต่ภาษาไทยค่ะ” “ครบๆแบบว่าสะดวกค่ะสะดวกครบค่ะที่จอดรถก็ครบค่ะ แต่ถ้าวันเสียดีเสียดีเราก็จะขยายพื้นที่ต่อรถ เราก็จะไปเอ่อไถ่พื้นที่เพราะว่าอันนี้เป็นพื้นที่อุทยานหมดเลยคะ เราก็จะใช้พื้นที่ทั้งหมดให้แบบว่าเป็นที่จอดรถอะไร ก็คือมีพื้นที่เพียงพอค่ะ” “ไม่มีค่ะ ไม่ได้ทำแล้วก็พวกอาคาร ร้านค้าก็เหมือนรอจะประมูลค่ะเขาจะทำ ที่คุยกับหัวหน้าเขาจะทำเป็นเหมือนที่วัดชัยยะคะ ที่จะประมูลแค่เจ้าเดียว แล้วก็ทำแล้วก็มาจัดร้านแต่งร้านอะไรไปอย่างเงี้ยคะ” (สัมภาษณ์เจ้าหน้าที่อุทยานประวัติศาสตร์สตึกก๊อกรม เมื่อวันที่ 3 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2568) ในด้านของการบริการสถาพยาบาลในการรองรับนักท่องเที่ยวเมื่อเกิดเหตุฉุกเฉินนั้น “มีเพียงสถานีนามัยประจำหมู่บ้านอยู่ 2 แห่ง ซึ่งอยู่ห่างจากสถานที่ท่องเที่ยวประมาณ 5 กิโลเมตร ซึ่งสามารถปฐมพยาบาลได้เพียงเบื้องต้นเท่านั้น” (สัมภาษณ์ประชาชน เมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2568) “ทางเทศบาลตำบลโคกสูงนั้น มีการเตรียมการและมีแผนรองรับสำหรับการช่วยเหลือเมื่อเกิดเหตุฉุกเฉินแก่นักท่องเที่ยวตลอด 24 ชั่วโมง” (สัมภาษณ์รองปลัดเทศบาลตำบลโคกสูง เมื่อวันที่ 3 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2568)

ตารางที่ 4.10 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของศักยภาพด้านการท่องเที่ยว ด้านสภาพแวดล้อม (n = 390)

ประเด็น	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	อันดับที่
1. มีสภาพแวดล้อมได้รับการดูแลให้อยู่ในสภาพที่ดูอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง	4.39	0.67	มากที่สุด	2
2. มีระบบการจัดเก็บและทำลายขยะมูลฝอยที่ดีและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม	4.37	0.73	มากที่สุด	3
3. ชุมชนโดยรอบสถานที่ท่องเที่ยวมีความเป็นระเบียบ สะอาด พร้อมให้การสนับสนุนและส่งเสริมการท่องเที่ยว	3.73	1.00	มาก	5
4. รอบบริเวณสถานที่ท่องเที่ยวมีต้นไม้ขนาดใหญ่ ใช้เป็นร่มเงา ทำให้ร่มรื่น และมีการตกแต่ง	4.44	0.66	มากที่สุด	1

ตารางที่ 4.10 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของศักยภาพด้านการท่องเที่ยว ด้านสภาพแวดล้อม
(n = 390) (ต่อ)

ประเด็น	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	อันดับที่
5. แหล่งท่องเที่ยวมีสภาพทางกายภาพที่ เอื้ออำนวย ต่อการพัฒนาให้เป็นสถานที่ ท่องเที่ยวในระดับจังหวัดและประเทศแบบยั่งยืน (BCG)	4.10	0.80	มาก	4
เฉลี่ย	4.21	0.77	มากที่สุด	

จากตารางที่ 4.10 พบว่า ประชากรตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว ที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ในหัวข้อศักยภาพด้านการท่องเที่ยว ด้านสภาพแวดล้อม ในภาพรวมนั้นมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.21

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อในหัวข้อศักยภาพด้านการท่องเที่ยว ด้านสภาพแวดล้อม พบว่ามีประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด 3 ประเด็น โดยสามารถเรียงลำดับจากมากไปน้อยได้ดังนี้ ประเด็นข้อที่ 4 รอบบริเวณสถานที่ท่องเที่ยวมีต้นไม้ขนาดใหญ่ ใช้เป็นร่มเงา ทำให้ร่มรื่น และมีการตกแต่ง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.44 รองลงมาคือประเด็นข้อที่ 1 มีสภาพแวดล้อมได้รับการดูแลให้อยู่ในสภาพที่ดีอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.39 และประเด็นข้อที่ 2 มีระบบการจัดเก็บและทำลายขยะมูลฝอยที่ดีและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.37 ตามลำดับ

มีประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก อีก 2 ประเด็น โดยสามารถเรียงลำดับจากมากไปน้อยได้ดังนี้ ประเด็นข้อที่ 5 แหล่งท่องเที่ยวมีสภาพทางกายภาพที่เอื้ออำนวย ต่อการพัฒนาให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวในระดับจังหวัดและประเทศแบบยั่งยืน (BCG) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.10 รองลงมาคือประเด็นข้อที่ 3 ชุมชนโดยรอบสถานที่ท่องเที่ยวมีความเป็นระเบียบ สะอาด พร้อมให้การสนับสนุนและส่งเสริมการท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.73 ตามลำดับ

โดยจากการสัมภาษณ์เชิงลึกนั้นพบประชากรตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว ที่ให้การสัมภาษณ์ในหัวข้อศักยภาพด้านการท่องเที่ยว ด้านสภาพแวดล้อม ดังนี้

จากการศึกษาพบว่า ด้านสภาพแวดล้อมภายในอุทยานประวัติศาสตร์สด๊กก๊อกธม นั้น มีสภาพแวดล้อมที่ได้รับการดูแลให้อยู่ในสภาพที่ดีอย่างสม่ำเสมอ มีการจัดระเบียบ การทำความสะอาดอยู่ตลอดเวลา โดยการจัดเวรในการทำความสะอาด และมาตรการการให้คะแนนการทำความสะอาดของพนักงานในแต่ละเขตที่พนักงานรับผิดชอบ เพื่อสร้างมาตรฐานในการรักษาความสะอาด รวมไปถึงการจัดเก็บและทำลายขยะมูลฝอยที่ดี และอยู่ห่างไกลจากแหล่งท่องเที่ยว ทำให้ไม่ส่งกลิ่นรบกวนแก่

นักท่องเที่ยว โดยเทศบาลตำบลโคกสูงจะเข้ามาบริการในการจัดเก็บขยะมูลฝอยสัปดาห์ละ 1 ครั้ง โดยสามารถอ้างอิงคำสัมภาษณ์ได้ว่า “สำหรับขยะที่เนี่ยการรองรับนักท่องเที่ยวคิดว่าเพียงพออะค่ะ เพียงพอ ก็ไม่มีปัญหาอะ เรื่องขยะก็มีการจัดเก็บทุกอาทิตย์อยู่แล้วค่ะ เทศบาลจะเข้ามาเก็บทุกวันศุกร์ เราก็จะไปรวมให้อยู่ฝั่งนั้นค่ะ ที่จะเป็นจุดจุดทิ้งขยะใหญ่ก็จะรวมกันแล้วก็เดี๋ยวันศุกร์ ประมาณวันศุกร์ พุธสัปดาห์อย่างเงี้ยค่ะ เค้าก็จะมาเก็บไป” “พี่ ๆ คนงานก็คือค่อนข้างดูแลดี เพราะว่าอย่างที่เนี่ยเรามี การตรวจประเมินพื้นที่ทำความสะอาดทุกเดือนแล้วจะดีล๊อคแบ่งเลยว่าแบบคุ้บดดีใครก็คือจะเป็นคุ้ บดดีอะค่ะ ทำงานด้วยกันแล้วก็จะมึวันหยุด คนหนึ่งไม่มาคนหนึ่งก็มาทำงานอะไรอย่างเงี้ยค่ะ แล้วก็คือ ตรวจทุกพื้นที่แล้วก็แล้วก็จะบอกว่าพื้นที่ไหนเรียบร้อยไม่เรียบร้อยอะไรอย่างเงี้ยค่ะ” (สัมภาษณ์ เจ้าหน้าที่อุทยานประวัติศาสตร์สตั๊กก๊อกรม เมื่อวันที่ 3 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2568)

ตารางที่ 4.11 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของศักยภาพด้านการท่องเที่ยว ด้านข้อจำกัดในการ รองรับนักท่องเที่ยว (n = 390)

ประเด็น	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	อันดับที่
1. มีสิ่งก่อสร้างภายในสถานที่ท่องเที่ยวมีความเหมาะสมในการรองรับนักท่องเที่ยว มีที่นั่งพัก ห้องน้ำ ทางลาด ร้านจำหน่ายของที่ระลึก	4.22	0.89	มากที่สุด	4
2. มีการจัดขอบเขตกิจกรรมของนักท่องเที่ยวไว้ในบริเวณพื้นที่ที่มีความปลอดภัยและเหมาะสม	4.47	0.71	มากที่สุด	3
3. มีการควบคุมไม่ให้นักท่องเที่ยวประกอบกิจกรรมในรูปแบบที่ไม่เหมาะสมกับสถานที่ท่องเที่ยว	4.54	0.63	มากที่สุด	2
4. มีขีดความสามารถในการรองรับการท่องเที่ยว มีระบบจัดการจำนวนนักท่องเที่ยวไม่ให้นหนาแน่นมากเกินไป	4.47	0.73	มากที่สุด	3

ตารางที่ 4.11 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของศักยภาพด้านการท่องเที่ยว ด้านข้อจำกัดในการรองรับนักท่องเที่ยว (n = 390) (ต่อ)

ประเด็น	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	อันดับที่
5. มีกฎระเบียบจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยว กำหนดเส้นทางและระยะเวลาในการเข้าชมที่เหมาะสม การบันทึกภาพเคลื่อนไหวในแหล่งท่องเที่ยว	4.75	0.59	มากที่สุด	1
เฉลี่ย	4.49	0.71	มากที่สุด	

จากตารางที่ 4.11 พบว่า ประชากรตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว ที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ในหัวข้อศักยภาพด้านการท่องเที่ยว ด้านข้อจำกัดในการรองรับนักท่องเที่ยว ในภาพรวมนั้นมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.21

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อในหัวข้อศักยภาพด้านการท่องเที่ยว ด้านข้อจำกัดในการรองรับนักท่องเที่ยว พบว่า มีประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด 5 ประเด็น โดยสามารถเรียงลำดับจากมากไปน้อยได้ดังนี้ ประเด็นข้อที่ 5 มีกฎระเบียบจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยว กำหนดเส้นทางและระยะเวลาในการเข้าชมที่เหมาะสม การบันทึกภาพเคลื่อนไหวในแหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.75 รองลงมาคือประเด็นข้อที่ 3 มีการควบคุมไม่ให้นักท่องเที่ยวประกอบกิจกรรมในรูปแบบที่ไม่เหมาะสมกับสถานที่ท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.54 ประเด็นข้อที่ 4 มีขีดความสามารถในการรองรับการเที่ยว มีระบบจัดการจำนวนนักท่องเที่ยวไม่ให้นานแน่นมากเกินไป มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.47 ประเด็นข้อที่ 2 มีการจัดขอบเขตกิจกรรมของนักท่องเที่ยวไว้ในบริเวณพื้นที่ที่มีความปลอดภัยและเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.47 ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับประเด็นข้อที่ 4 และประเด็นข้อที่ 1 มีสิ่งก่อสร้างภายในสถานที่ท่องเที่ยวมีความเหมาะสมในการรองรับนักท่องเที่ยว มีที่นั่งพัก ห้องน้ำ ทางลาด ร้านจำหน่ายของที่ระลึก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.22 ตามลำดับ

โดยจากการสัมภาษณ์เชิงลึกนั้นพบประชากรตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว ที่ให้การสัมภาษณ์ในหัวข้อศักยภาพด้านการท่องเที่ยว ด้านข้อจำกัดในการรองรับนักท่องเที่ยว ดังนี้

จากการศึกษาพบว่า ด้านข้อจำกัดในการรองรับนักท่องเที่ยวของอุทยานประวัติศาสตร์ดงก๊กนั้น แหล่งท่องเที่ยวมีศักยภาพและขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวได้อย่างมาก ซึ่งมีการรองรับนักท่องเที่ยวตั้งแต่กลุ่มเล็กๆ 1-5 คน จนถึง 1,000 คนต่อวัน ซึ่งสามารถควบคุมและดูแลการจัดขอบเขตของกิจกรรมให้มีความเหมาะสม มีการรักษาความปลอดภัยและมีกล้องวงจรปิดในทุกพื้นที่ของแหล่งท่องเที่ยว อีกทั้งยังมีกฎระเบียบและข้อกำหนดที่เข้มงวดของทางอุทยาน โดยสามารถอ้างอิง

คำสัมภาษณ์ได้ว่า “บางวันก็เยอะ เพราะว่าถ้าวันไหนที่มีกรุ๊ปทัวร์นักเรียนนะคะ ก็คือจะสามสี่ร้อยคนเลย แต่ถ้าวันธรรมดาที่ไม่กี่คนประปราย บางเสาร์อาทิตย์ก็เป็นพันอะไรอย่างเงี้ย แล้วแต่ช่วงค่ะ” “จะมีกล้องวงจรปิด แล้วก็มี รปภ อะค่ะ ที่อยู่ด้านนอกแล้วก็ด้านในแล้วอยู่ 24 ชั่วโมงด้วยค่ะ” (สัมภาษณ์เจ้าหน้าที่อุทยานประวัติศาสตร์สตึกก๊อกรม เมื่อวันที่ 3 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2568)

ตารางที่ 4.12 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของศักยภาพด้านการท่องเที่ยว ด้านความมีชื่อเสียงในปัจจุบัน (n = 390)

ประเด็น	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	อันดับที่
1. สถานที่ท่องเที่ยวเป็นที่รู้จักและเป็นที่รับรู้ของนักท่องเที่ยวในระดับประเทศ	2.99	0.88	ปานกลาง	2
2. สถานที่ท่องเที่ยวได้รับการยอมรับและได้รับการยกย่องทั้งในระดับประเทศและต่างประเทศ ด้านประวัติศาสตร์ ความเชื่อ ศิลปกรรมและวัฒนธรรม	2.91	1.08	ปานกลาง	3
3. แหล่งท่องเที่ยวมีชื่อเสียงทางด้านประวัติศาสตร์ ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี	3.98	0.90	มาก	1
เฉลี่ย	3.29	0.95	ปานกลาง	

จากตารางที่ 4.12 พบว่า ประชากรตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว ที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ในหัวข้อศักยภาพด้านการท่องเที่ยว ด้านความมีชื่อเสียงในปัจจุบัน ในภาพรวมนั้นมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.29

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อในหัวข้อศักยภาพด้านการท่องเที่ยว ด้านสภาพการเข้าถึง พบว่ามีประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก 1 ประเด็น ดังนี้ ประเด็นข้อที่ 3 แหล่งท่องเที่ยวมีชื่อเสียงทางด้านประวัติศาสตร์ ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.98

และมีประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง อีก 2 ประเด็น โดยสามารถเรียงลำดับจากมากไปน้อยได้ดังนี้ ประเด็นข้อที่ 1 สถานที่ท่องเที่ยวเป็นที่รู้จักและเป็นที่รับรู้ของนักท่องเที่ยวในระดับประเทศ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.99 รองลงมาคือประเด็นข้อที่ 2 สถานที่ท่องเที่ยวได้รับการยอมรับและได้รับการยกย่องทั้งในระดับประเทศและต่างประเทศ ด้านประวัติศาสตร์ ความเชื่อ ศิลปกรรมและวัฒนธรรม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.91 ตามลำดับ

โดยจากการสัมภาษณ์เชิงลึกนั้นพบประชากรตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว ที่ให้การสัมภาษณ์ในหัวข้อศักยภาพด้านการท่องเที่ยว ด้านความมีชื่อเสียงในปัจจุบัน ดังนี้

จากการศึกษาพบว่า ด้านความมีชื่อเสียงในปัจจุบันของอุทยานประวัติศาสตร์สັดกก๊อกรมนี้ ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงทางประวัติศาสตร์ ศิลปะ วัฒนธรรมและประเพณี โดยแหล่งท่องเที่ยว ยังไม่ค่อยเป็นที่รู้จักและเป็นที่รับรู้ทั้งในระดับประเทศและต่างประเทศ จะมีเพียงการรับรู้และเป็นที่รู้จัก เฉพาะกลุ่มผู้ที่สนใจและชื่นชอบในด้านศิลปกรรม สถาปัตยกรรมและประวัติศาสตร์เท่านั้น และต้องมีความสนใจจริงๆที่จะเข้าไปยังแหล่งท่องเที่ยว เนื่องจากอุทยานประวัติศาสตร์สັดกก๊อกรมนี้ ไม่ได้อยู่ในเส้นทางหลักของการเดินทาง แต่จะต้องเข้าไปในหมู่บ้านอีก ฉะนั้นนักท่องเที่ยวที่จะเข้าไปท่องเที่ยวจริงๆนั้น จะต้องเป็นคนที่มีมุ่งมั่นตั้งใจ และได้ศึกษาจากแหล่งข้อมูลอื่นๆมาแล้ว โดยสามารถอ้างอิงคำสัมภาษณ์ได้ว่า “เรื่องของความมีชื่อเสียงหรือครับ ชื่อะครับ ชื่อสັดกก๊อกรมเนี่ยมันต้องอย่างคนไหนเนี่ยจะรู้จะเรียกได้ว่าเป็นอะไร อย่างก็คือประสาทรหินพิมายเลยนะฮะปราสาทพนมรุ้งเลยก็ใครเป็นไทยเลยแต่อันเนี่ยคือมันเป็นภาษาทางกัมพูชาอย่างเงี้ย ก็ต้องแปลไทยอีกที ชื่อก็เลยยังไม่ค่อยคุ้นหูเท่าไร ในส่วนของจังหวัดเองเนี่ยมีการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับเรื่องของแสงสีเสียงแต่มันเป็นงานอีเว้นท์ปีนึงเนี่ยจัดครั้งเดียวตอนนี้ถ้าผมจำไม่ผิดคือวันที่ 20 มีนาคม ซึ่งจะตรงกับวันที่พระอาทิตย์รูดช่องประตูอะนะมันอาจจะเคยได้ใช้วันนั้นเป็นวันสำคัญในการจัดงานนะครับการเข้าไปถึงตรงเนี่ยก็ยังเป็นเฉพาะหัวหน้าส่วนราชการที่เข้าไปร่วม ประชาชนเองก็จะไปร่วมโอกาสในงานอย่างเงี้ยแสงสีเสียงอะไรอย่างเงี้ยก็ยังน้อย มีข้อจำกัดในการเดินทางเหมือนเดิมนะครับ มันค้ำมันมืดและแล้วเข้าไปยี่สิบสองกิโลนะฮะ” (สัมภาษณ์ ผศ.ดร.ชัยวุฒิ เทโพธิ์ เมื่อวันที่ 4 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2568)

ตารางที่ 4.13 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของศักยภาพด้านการท่องเที่ยว ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว (n = 390)

ประเด็น	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	อันดับที่
1. มีการกำหนดกิจกรรมการท่องเที่ยวอย่างชัดเจน	3.81	0.83	มาก	2
2. มีการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมเอกลักษณ์ของท้องถิ่น	3.84	0.86	มาก	1
3. มีกิจกรรมที่น่าดึงดูดและน่าสนใจ แปลกใหม่ให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วม	3.28	1.12	ปานกลาง	3

ตารางที่ 4.13 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของศักยภาพด้านการท่องเที่ยว ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว (n = 390) (ต่อ)

ประเด็น	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	อันดับที่
4. มีกิจกรรมให้นักท่องเที่ยวเข้าไปเรียนรู้วิถีชีวิตชุมชนบริเวณโดยรอบของแหล่งท่องเที่ยว	1.17	0.94	น้อยที่สุด	5
5. มีกิจกรรมที่ทำให้นักท่องเที่ยวกลับมาเยือนซ้ำ	3.21	0.93	ปานกลาง	4
เฉลี่ย	3.18	0.94	ปานกลาง	

จากตารางที่ 4.13 พบว่า ประชากรตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว ที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ในหัวข้อศักยภาพด้านการท่องเที่ยว ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว ในภาพรวมนั้นมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.18

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อในหัวข้อศักยภาพด้านการท่องเที่ยว ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว พบว่า มีประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก 2 ประเด็น โดยสามารถเรียงลำดับจากมากไปน้อยได้ดังนี้ ประเด็นข้อที่ 2 มีการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมเอกลักษณ์ของท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.84 รองลงมาคือ ประเด็นข้อที่ 1 มีการกำหนดกิจกรรมการท่องเที่ยวอย่างชัดเจน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.81 ตามลำดับ

และมีประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง 2 ประเด็น โดยสามารถเรียงลำดับจากมากไปน้อยได้ดังนี้ ประเด็นข้อที่ 3 มีกิจกรรมที่น่าดึงดูดและน่าสนใจ แปลกใหม่ให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.28 รองลงมาคือประเด็นข้อที่ 5 มีกิจกรรมที่ทำให้นักท่องเที่ยวกลับมาเยือนซ้ำ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.21 ตามลำดับ

และมีประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อยที่สุด อีก 1 ประเด็น ดังนี้ ประเด็นข้อที่ 4 มีกิจกรรมให้นักท่องเที่ยวเข้าไปเรียนรู้วิถีชีวิตชุมชนบริเวณโดยรอบของแหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.17

โดยจากการสัมภาษณ์เชิงลึกนั้นพบประชากรตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว ที่ให้การสัมภาษณ์ในหัวข้อศักยภาพด้านการท่องเที่ยว ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว ดังนี้

จากการศึกษาพบว่า ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่ตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว มีการกำหนดกิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อส่งเสริมเอกลักษณ์ ศิลปะและวัฒนธรรมได้อย่างชัดเจน โดยจะมีการจัดงานแสดงเสียงของอุทยานประวัติศาสตร์สด๊กก๊อกธม ซึ่งเป็นกิจกรรมที่มีการจัดขึ้นเป็นประจำในทุกๆปี โดยภายในกิจกรรมช่วงเช้าจะเป็นในส่วนของการพิธีบวงสรวงสักการะสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ซึ่งเป็นพิธีทางศาสนาพราหมณ์และมีการแสดงรำถวาย และชมพระอาทิตย์ขึ้นรอตผ่านซุ้มประตูโคปุระทางด้านหน้าของตัวปราสาทสด๊กก๊อกธม งานในช่วงค่ำจะเป็นการแสดงแสงสีเสียง มีการออกร้านขายอาหาร

และการละเล่นต่างๆ โดยสามารถอ้างอิงคำสัมภาษณ์ได้ว่า “งานประวัติศาสตร์ เราเนี่ยก็จะมีทุกตำบล มีส่วนร่วมในการบูรณาการ เกี่ยวกับศิลปะการรำการฟ้อนนะ ไปร่วมเพราะว่าช่วงเช้าเนี่ยงานเค้าจะเป็นงานเกี่ยวกับพิธีทางพราหมณ์ ก็มันจะเป็นบวงสรวงอะไรเงี้ย โดยมีพ่อบ้านจังหวัดก็คือท่านผู้ว่ามาเป็นประธานหรือมอบท่านรองมาเป็นประธานในการทำพิธีเหมือนเป็นประเพณีที่ทำมา เป็นประเพณีทำก็มีพราหมณ์ทำพิธีมีเครื่องเช่นไหวันะ แล้วก็มีโหรมาทำพิธี โดยเขาก็ให้ผู้นำชุมชนนะครับ โดยเฉพาะท่านนายกผู้นำและเข้าไปร่วม แต่ถ้านายอำเภอแต่ละตำบลเขาเข้าไปร่วมนะครับช่วงเช้า แต่ก่อนช่วงเช้าอะมันจะมีงานอัญเชิญพ่อคิจะอะไรเนี่ย เค้าก็จะมีชุดแสดงของแต่ละตำบลที่โดดเด่น ไม่ว่าจะเป็นนางรำกลองยาวอะไรเงี้ย ก็ไปรำไปฟ้อนแล้วก็แต่งตัวอันยุคก็คือก็ไปเช่า ใส่ชุดใส่อะไรให้มันดูสวยงามเอกลักษณ์ของตำบลไหนจัดแสดงนะครับเขาจะมีก็มีผู้สื่อข่าวมาร่วมและนั่นตอนไทยพีบีเอส หรืออะไรอย่างเงี้ยสื่อมวลชนก็มาทำข่าวนะครับ ของจังหวัดก็มาทำข่าวด้วยนะครับ” (สัมภาษณ์รองปลัดเทศบาลโคกสูง เมื่อวันที่ 3 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2568)

แต่ยังคงขาดในส่วนของกิจกรรมที่จะนักท่องเที่ยวสามารถเข้าไปเรียนรู้วิถีชีวิตชุมชนบริเวณโดยรอบของอุทยานประวัติศาสตร์สตั๊กก้อกธม เนื่องจากบริเวณโดยรอบเป็นพื้นที่ประกอบอาชีพทางด้านเกษตรกรรม อาทิ พืชไร่ พืชสวน ข้าว รวมไปถึงการเลี้ยงสัตว์ ซึ่งจะมีแค่ช่วงหนึ่งของปีเท่านั้น และยังไม่มีการสนับสนุนในด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตร โดยสามารถอ้างอิงคำสัมภาษณ์ได้ว่า “เกษตรกรปลูกพืช เลี้ยงเนื้อสัตว์ เด็กน้อยก็ไปโรงเรียน กลางๆคนก็ไปทำงานนั่นนี่ยอยู่ในเมือง คนที่เค้าทำงานอยู่ในพื้นที่ อยู่บ้านเนี่ยนับคนได้เลย” “พูดง่ายๆ ก็อยากทำหลายๆอย่างหนะ คิดอันนี้คิดหลายๆอย่างนี้ เออ รมรงค์ให้ชาวบ้านได้ปลูกผักปลูกยา ปลูกสมุนไพร มันก็ฮิตอยู่พักนึงอยู่ พักนึงปั๊บ แป๊บเดียวก็หายกันไป หมู่บ้านเราก็เป็นอย่างจี้ ก็เลยอธิบายไม่ถูกว่าจะต้องทำอย่างนั้นจะเอาแบบไหน” (สัมภาษณ์ผู้ใหญ่เสาวลักษณ์ เมื่อวันที่ 3 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2568)

ตารางที่ 4.14 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของศักยภาพด้านการท่องเที่ยว ด้านการบริการที่พัก (n = 390)

ประเด็น	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	อันดับที่
1. มีการบริการที่พั้อยไม่ห่างไกลจากแหล่งท่องเที่ยว	1.80	0.89	น้อยที่สุด	3
2. ที่พักได้รับมาตรฐานความปลอดภัย ความสะอาดและคุณภาพ	2.41	0.95	น้อย	2
3. ที่พักมีราคาและความคุ้มค่าในการเข้าใช้บริการ	2.78	1.06	ปานกลาง	1
4. มีที่พักได้รับการรับรองจากหน่วยงานภาครัฐตามกฎหมาย	1.75	1.03	น้อยที่สุด	4
เฉลี่ย	2.18	0.98	น้อย	

จากตารางที่ 4.14 พบว่า ประชากรตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว ที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ในหัวข้อศักยภาพด้านการท่องเที่ยว ด้านการบริการที่พัก ในภาพรวมนั้นมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.18

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อในหัวข้อศักยภาพด้านการท่องเที่ยว ด้านการบริการที่พัก พบว่ามีประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง 1 ประเด็น ดังนี้ ประเด็นข้อที่ 3 ที่ที่พักมีราคาและความคุ้มค่าในการเข้าใช้บริการ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.78

มีประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย อีก 1 ประเด็น ดังนี้ ประเด็นข้อที่ 2 ที่ที่พักได้รับมาตรฐานความปลอดภัย ความสะอาดและคุณภาพ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.41

และมีประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อยที่สุด อีก 2 ประเด็น โดยสามารถเรียงลำดับจากมากไปน้อยได้ดังนี้ ประเด็นข้อที่ 1 มีการบริการที่พั้อยไม่ห่างไกลจากแหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.80 รองลงมาคือประเด็นข้อที่ 4 มีที่พักได้รับการรับรองจากหน่วยงานภาครัฐตามกฎหมาย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.75 ตามลำดับ

โดยจากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับประชากรตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว ที่ให้การสัมภาษณ์ในหัวข้อศักยภาพด้านการท่องเที่ยว ด้านการบริการที่พัก ดังนี้

จากการศึกษาพบว่า การบริการที่พักแก่นักท่องเที่ยวในพื้นที่ตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้วนั้น ยังคงเป็นที่พักประเภทรีสอร์ทขนาดเล็ก ที่คนในพื้นที่ได้ลงทุนในธุรกิจที่พักเอง ซึ่งมีเพียง 2 แห่ง อยู่ห่างจากแหล่งท่องเที่ยว ประมาณ 16 กิโลเมตร เนื่องจากกระแสนักท่องเที่ยวที่ยังไม่ได้รับ

ความสนใจที่มาก จึงทำให้จำนวนนักท่องเที่ยวไม่เยอะมากพอที่จะมีที่พักขนาดใหญ่และจำนวนมาก เพื่อที่จะรองรับนักท่องเที่ยว อีกหนึ่งเหตุผลคือ เป็นพื้นที่ที่มีแหล่งท่องเที่ยวเพียงแห่งเดียว นักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวที่นี่ จึงเป็นประเภท One Day Trip ไม่มีความจำเป็นที่จะต้องพักค้างแรม จึงทำให้ไม่ก่อให้เกิดธุรกิจที่พักสำหรับรองรับนักท่องเที่ยว โดยสามารถอ้างอิงคำสัมภาษณ์ได้ว่า “ที่พักผมบอกไปแล้วเนอะว่ามันเป็นข้อจำกัด ยิ่งเรื่องของโฮมสเตย์มันพื้นที่ตรงนั้นอะถ้าผมจำไม่ผิดคือยังไม่มี ยังไม่มีชุมชนที่ได้รับรองเป็นไปตามมาตรฐานของกระทรวง ซึ่งโฮมสเตย์เนี่ยจะต้องให้มหาดไทยรับรองอ่ะครับ” (สัมภาษณ์ผศ.ดร.ชัยวุฒิ เทโพธิ์ เมื่อวันที่ 4 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2568) “ก็มีตรงนี้แหละครับที่เดียวที่พวกเรามาพักกัน และก็จะมีบ้านพักเป็นหลังๆเป็นห้องๆอยู่ถัดๆไปข้างๆนี่อีกทีหนึ่ง” (สัมภาษณ์ เจ้าของธุรกิจที่พัก เมื่อวันที่ 4 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2568)

4.4 ตอนที่ 4 ผลการทดสอบสมมติฐาน

การแสดงผลการทดสอบสมมติฐานนั้นผู้วิจัยจะทำการรายงานตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งมี 4 สมมติฐานหลัก โดยมีรายละเอียดดังนี้

4.4.1 สมมติฐานที่ 1 การจัดการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย ด้านเงื่อนไขการก่อให้เกิดความร่วมมือ ด้านการจัดโครงสร้างความสัมพันธ์อย่างเป็นทางการ และด้านบทบาทผู้นำการสร้างความร่วมมือ อย่างน้อย 1 ตัวแปร มีอิทธิพลต่อศักยภาพในการจัดการการท่องเที่ยวในเขตพื้นที่ตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว

ตารางที่ 4.15 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนที่ได้จากความถดถอยพหุคูณของการจัดการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย ด้านเงื่อนไขการก่อให้เกิดความร่วมมือ ด้านการจัดโครงสร้างความสัมพันธ์อย่างเป็นทางการ และด้านบทบาทผู้นำการสร้างความร่วมมือ อย่างน้อย 1 ตัวแปร มีอิทธิพลต่อศักยภาพในการจัดการการท่องเที่ยวในเขตพื้นที่ตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว

	SS	DF	MS	F	Sig.
Regression	9.469	3	3.156	26.739	.000*
Residual	45.563	386	.118		
Total	55.032	389			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.15 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน พบว่า การจัดการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย ด้านเงื่อนไขการก่อให้เกิดความร่วมมือ ด้านการจัดโครงสร้างความสัมพันธ์อย่างเป็นทางการ และด้านบทบาทผู้นำการสร้างความร่วมมือ อย่างน้อย 1 ตัวแปร มีอิทธิพลต่อศักยภาพใน

การจัดการการท่องเที่ยวในเขตพื้นที่ตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย

ตารางที่ 4.16 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการจัดการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย ด้านเงื่อนไขการก่อเกิดความร่วมมือ ด้านการจัดโครงสร้างความสัมพันธ์อย่างเป็นทางการ และด้านบทบาทผู้นำการสร้างความร่วมมือ อย่างน้อย 1 ตัวแปร มีอิทธิพลต่อศักยภาพในการจัดการการท่องเที่ยวในเขตพื้นที่ตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว

ตัวแปร	Y	X ₁	X ₂	X ₃
Y	1.000	.333	.093	.285
X ₁	.333	1.000	.680	.698
X ₂	.093	.680	1.000	.702
X ₃	.285	.698	.702	1.000

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

หมายเหตุ	Y	หมายถึง ตัวแปรตาม คือ ศักยภาพด้านการท่องเที่ยว
	X ₁	หมายถึง ตัวแปรต้น คือ เงื่อนไขการก่อความร่วมมือ
	X ₂	หมายถึง ตัวแปรต้น คือ การจัดโครงสร้างความสัมพันธ์อย่างเป็นทางการ
	X ₃	หมายถึง ตัวแปรต้น คือ บทบาทผู้นำการสร้างความร่วมมือ

จากตารางที่ 4.16 พบว่า ผลการทดสอบความสัมพันธ์เชิงเส้น (Test of Linearity) พบว่า ตัวแปรอิสระ ในด้านของภาพรวมและรายด้านทุกด้าน มีความสัมพันธ์เชิงเส้นกับศักยภาพด้านการท่องเที่ยว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 โดยมีค่า (r) ตั้งแต่ .093 ถึง .333 โดยสามารถเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ ดังนี้ (r = .333) รองลงมาคือ (r = .285) และ (r = .093) ตามลำดับ จากความสัมพันธ์ดังกล่าว ผู้วิจัยจึงได้นำมาทำการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยพหุในลำดับต่อไป

ตารางที่ 4.17 ผลการวิเคราะห์อิทธิพลของการจัดการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย ด้านเงื่อนไขการก่อเกิดความร่วมมือ ด้านการจัดโครงสร้างความสัมพันธ์อย่างเป็นทางการ และด้านบทบาทผู้นำการสร้างความร่วมมือ อย่างน้อย 1 ตัวแปร มีอิทธิพลต่อ ศักยภาพในการจัดการการท่องเที่ยวในเขตพื้นที่ตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัด สระแก้ว

Model	Unstandardiz ed Coefficients		Standardized Coefficients		t	Sig.	Collinearity Statistics	
	B	Std. Error	Beta				Toleranc e	VIF
(ค่าคงที่)	3.135	.060			52.524	.000		
1. ด้านเงื่อนไขการก่อเกิด ความร่วมมือ	.180	.032	.394		5.657	.000	.441	2.266
2. การจัดโครงสร้าง ความสัมพันธ์อย่างเป็นทางการ	-.146	.029	-.357		-5.104	.000	.437	2.287
3. บทบาทผู้นำการสร้าง ความร่วมมือ	.106	.029	.260		3.627	.000	.168	2.399
R = .415, R ² = .172, Adjusted R Square = .166,								

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.17 พบว่า จากค่า Tolerance แต่ละค่าไม่เกินกว่า 1 และ ค่า VIF แต่ละค่าไม่เกินกว่า 10 แสดงว่าตัวแปรอิสระไม่มีความสัมพันธ์กันเอง จึงไม่ทำให้เกิดปัญหา MultiCollinearity

โดยผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ตัวแปรอิสระทุกตัวร่วมกันมีความสัมพันธ์กับศักยภาพด้านการท่องเที่ยวในระดับปานกลาง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเป็น .415 และสามารถร่วมกันพยากรณ์ตัวแปรตามได้ร้อยละ 17.2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์เท่ากับ $\pm .166$

สมการพยากรณ์ศักยภาพด้านการท่องเที่ยว โดยใช้คะแนนดิบ สามารถเขียนได้ดังนี้

$$\hat{Y} \text{ (ศักยภาพด้านการท่องเที่ยว)} = 3.135 + .180(\text{ด้านเงื่อนไขการก่อเกิดความร่วมมือ}) + .106(\text{บทบาทผู้นำการสร้างความร่วมมือ}) - .146(\text{การจัดโครงสร้างความสัมพันธ์อย่างเป็นทางการ})$$

สามารถพยากรณ์ศักยภาพด้านการท่องเที่ยว โดยใช้คะแนนมาตรฐาน สามารถเขียนได้ดังนี้

$$Z \text{ (ศักยภาพด้านการท่องเที่ยว)} = .394 (\text{ด้านเงื่อนไขการก่อเกิดความร่วมมือ}) + .260 (\text{บทบาทผู้นำการสร้างความร่วมมือ}) - .357 (\text{การจัดโครงสร้างความสัมพันธ์อย่างเป็นทางการ})$$

โดยสามารถอธิบายอิทธิพลของตัวแปรได้ตามลำดับความสำคัญดังนี้

1. ด้านเงื่อนไขการก่อเกิดความร่วมมือ เพิ่มขึ้นหนึ่งหน่วย จึงทำให้ศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น .394 หน่วย
2. บทบาทผู้นำการสร้างความร่วมมือ เพิ่มขึ้นหนึ่งหน่วย จึงทำให้ศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น .260 หน่วย
3. การจัดโครงสร้างความสัมพันธ์อย่างเป็นทางการ เพิ่มขึ้นหนึ่งหน่วย จึงทำให้ศักยภาพด้านการท่องเที่ยว ลดลง -.357 หน่วย

ดังนั้นสรุปได้ว่ามีตัวแปรการจัดการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย 1. ด้านเงื่อนไขการก่อเกิดความร่วมมือ และ 2.ด้านบทบาทผู้นำการสร้างความร่วมมือ มีอิทธิพลทางบวกกับศักยภาพด้านการท่องเที่ยว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วน ด้านการจัดโครงสร้างความสัมพันธ์อย่างเป็นทางการ มีอิทธิพลทางลบกับศักยภาพด้านการท่องเที่ยว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย

โดยจากการสัมภาษณ์เชิงลึกนั้นพบประชากรตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว ที่ให้การสัมภาษณ์ในการจัดการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย ด้านเงื่อนไขการก่อเกิดความร่วมมือ ด้านการจัดโครงสร้างความสัมพันธ์อย่างเป็นทางการ และด้านบทบาทผู้นำการสร้างความร่วมมือ ที่มีอิทธิพลต่อศักยภาพในการจัดการการท่องเที่ยวในเขตพื้นที่ตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว ดังนี้

จากการศึกษาพบว่า ในด้านเงื่อนไขการก่อเกิดความร่วมมือและด้านบทบาทผู้นำการสร้างความร่วมมือนั้น มีอิทธิพลในทางบวก ซึ่งมีอิทธิพลทำให้ศักยภาพของการจัดการการท่องเที่ยวนั้นมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยประชาชนในพื้นที่ ที่มีความภาคภูมิใจในแหล่งท่องเที่ยวที่มีอยู่ในพื้นที่ การมีจุดมุ่งหมายที่เป็นทิศทางเดียวกันในการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวและมีความมุ่งมั่นตั้งใจเพื่อผลประโยชน์ของส่วนรวม ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลทางสถิติที่อยู่ในระดับปานกลางถึงมาก โดยสามารถอ้างอิงคำสัมภาษณ์ได้ว่า “อย่างหนึ่ง ประโยชน์ในชุมชน เป็นจุดเป็นแหล่งท่องเที่ยว สร้างชื่อเสียงให้กับอำเภอโคกสูงค่ะ เพราะปีที่แล้วนี้ที่ไปงานกาชาดก็จะเป็นการแสดงของชุดอำเภอ ที่อำเภอนี้ซ่อมซ่อมไว้

อยู่ซ่อมตลอด ก็แสดงให้เห็นของปราสาทหินโบราณ อะไรประมาณนี้เนี่ย ชาวบ้านได้ไปดูแลตรงนั้นแล้วก็มีอะไรที่มันทำให้ชาวบ้านภูมิใจเราได้เนี่ยนะ” (สัมภาษณ์ผู้ใหญ่สาวลักษณ์ เมื่อวันที่ 3 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2568)

แต่ด้านการจัดโครงสร้างความสัมพันธ์อย่างเป็นทางการ มีอิทธิพลทางลบ ซึ่งทำให้ศักยภาพในการจัดการการท่องเที่ยวที่มีประสิทธิภาพที่ลดลง โดยการเข้าไปมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดขั้นตอนวางแผนการพัฒนาและการส่งเสริมการท่องเที่ยว รวมไปถึงการแสดงความคิดเห็น การชี้ให้เห็นถึงปัญหาและการวางแผนร่วมกันในการแก้ไขปัญหาที่ยังคงมีส่วนร่วมที่น้อย เนื่องจากการวางกฎระเบียบและข้อบังคับที่มีความเข้มงวด ทำให้ประชาชนมีอำนาจที่ไม่เพียงพอที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมหรือเปลี่ยนแปลงใดๆเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลทางสถิติที่อยู่ในระดับที่น้อยที่สุดถึงน้อย โดยสามารถอ้างอิงคำสัมภาษณ์ได้ว่า “แต่ก่อนงานเข้าพรรษา งานอะไรเจ๊ย เขาก็จะไปทำพิธีอะไร แต่ก่อนเขาให้นะ เขาให้นะครับที่ผมเข้ามาแล้วก็สอบถามแล้วก็เก็บข้อมูลมาเนี่ยก็ยังให้ทำ ตอนนั้นยังไม่เข้มงวดเท่าไร ทางกรมศิลป์เนี่ยก็ยังไม่เข้ามากำกับดูแลน้อยนะครับ ก็ให้ท้องถิ่นดูแล แต่ตอนเนี่ยก็คือเค้าจัดระเบียบและการปรับปรุงมันดูสะอาดสะอ้าน ไม่มีขยะไปไหนก็เก็บหมดเลยนะครับ ก็ถือว่ามีส่วนร่วมคือก็ไม่น่าจะร้อยเปอร์เซ็นต์นะครับ นอกจากส่วนของกรมศิลป์ขอความช่วยเหลือหรือขอแรงสนับสนุนมา” “ก็ตอนนี้มันชุมชนเขาก็มองว่าเขาที่ไม่มีความสำคัญ เขาก็เลยหันหลังคำว่าหันหลังหมายถึงว่าเขาที่ไม่ได้ใส่ใจเพราะว่าไปยุ่งวายกับเขาไม่ได้” (สัมภาษณ์รองปลัดเทศบาลตำบลโคกสูง เมื่อวันที่ 3 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2568)

4.4.2 สมมติฐานที่ 2 การจัดการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย ด้านเงื่อนไขการก่อเกิดความร่วมมืออย่างน้อย 1 ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อศักยภาพในการจัดการการท่องเที่ยวในเขตพื้นที่ตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว

ตารางที่ 4.18 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนที่ได้จากความถดถอยพหุคูณของการจัดการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย ด้านเงื่อนไขการก่อเกิดความร่วมมืออย่างน้อย 1 ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อศักยภาพในการจัดการการท่องเที่ยวในเขตพื้นที่ตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว

	SS	DF	MS	F	Sig.
Regression	14.471	3	4.824	45.905	.000*
Residual	40.561	386	.105		
Total	55.032	389			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.18 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน พบว่า การจัดการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย ด้านเงื่อนไขการก่อเกิดความร่วมมืออย่างน้อย 1 ตัวแปรมีอิทธิพลต่อศักยภาพในการจัดการการท่องเที่ยวในเขตพื้นที่ตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย

ตารางที่ 4.19 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการจัดการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย ด้านเงื่อนไขการก่อเกิดความร่วมมืออย่างน้อย 1 ตัวแปรมีอิทธิพลต่อศักยภาพในการจัดการการท่องเที่ยวในเขตพื้นที่ตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว

ตัวแปร	Y	X ₁	X ₂	X ₃
Y	1.000	-.009	.365	.480
X ₁	-.009	1.000	.680	.411
X ₂	.365	.533	1.000	.680
X ₃	.430	.411	.680	1.000

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

หมายเหตุ	Y	หมายถึง ตัวแปรตาม คือ ศักยภาพด้านการท่องเที่ยว
	X ₁	หมายถึง ตัวแปรต้น คือ การมีอำนาจหน้าที่ ทรัพยากร และศักยภาพ
	X ₂	หมายถึง ตัวแปรต้น คือ แรงจูงใจที่ทำให้ภาคีผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามาสร้างความร่วมมือระหว่างกัน
	X ₃	หมายถึง ตัวแปรต้น คือ ภูมิหลังของการมีส่วนร่วมหรือความขัดแย้ง

จากตารางที่ 4.19 พบว่า ผลการทดสอบความสัมพันธ์เชิงเส้น (Test of Linearity) พบว่า ตัวแปรอิสระ ในด้านของภาพรวมและรายด้านทุกด้าน มีความสัมพันธ์เชิงเส้นกับศักยภาพด้านการท่องเที่ยว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 โดยมีค่า (r) ตั้งแต่ -.009 ถึง .480 โดยสามารถเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ ดังนี้ (r = .480) รองลงมาคือ (r = .365) และ (r = -.009) ตามลำดับ จากความสัมพันธ์ดังกล่าว ผู้วิจัยจึงได้นำมาทำการวิเคราะห์ถดถอยพหุในลำดับต่อไป

ตารางที่ 4.20 ผลการวิเคราะห์อิทธิพลของการจัดการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย ด้านเงื่อนไขการก่อเกิดความร่วมมืออย่างน้อย 1 ตัวแปร มีอิทธิพลต่อศักยภาพในการจัดการการท่องเที่ยวในเขตพื้นที่ตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว

Model	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.	Collinearity Statistics	
	B	Std. Error	Beta			Tolerance	VIF
(ค่าคงที่)	3.050	.064		47.298	.000		
1. การมีอำนาจหน้าที่ ทรัพยากร และศักยภาพ	-.115	.019	-.309	-5.967	.000	.711	1.406
2. แรงจูงใจที่ทำให้ภาคีผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามาสร้างความร่วมมือระหว่างกัน	.112	.026	.282	4.377	.000	.460	2.173
3. ภูมิหลังของการมีความร่วมมือหรือความขัดแย้ง	.142	.023	.366	6.117	.000*	.535	1.870
R = .513, R ² = .263, Adjusted R Square = .251,							

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.20 พบว่า จากค่า Tolerance แต่ละค่าไม่เกินกว่า 1 และ ค่า VIF แต่ละค่าไม่เกินกว่า 10 แสดงว่าตัวแปรอิสระไม่มีความสัมพันธ์กันเอง จึงไม่ทำให้เกิดปัญหา MultiCollinearity (Myers, 1990)

โดยผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ตัวแปรอิสระทุกตัวร่วมกันมีความสัมพันธ์กับศักยภาพด้านการท่องเที่ยวในระดับปานกลาง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเป็น .513 และสามารถร่วมกันพยากรณ์ตัวแปรตามได้ร้อยละ 26.3 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์เท่ากับ $\pm .251$

สมการพยากรณ์ศักยภาพด้านการท่องเที่ยว โดยใช้คะแนนดิบ สามารถเขียนได้ดังนี้

$\hat{Y}$ (ศักยภาพด้านการท่องเที่ยว) = 3.050 + .142(ภูมิหลังของการมีความร่วมมือหรือความขัดแย้ง) + .112(แรงจูงใจที่ทำให้ภาคีผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามาสร้างความร่วมมือระหว่างกัน) - .115(การมีอำนาจหน้าที่ ทรัพยากร และศักยภาพ)

สามารถพยากรณ์ศักยภาพด้านการท่องเที่ยว โดยใช้คะแนนมาตรฐาน สามารถเขียนได้ดังนี้
 Z (ศักยภาพด้านการท่องเที่ยว) = .366 (ภูมิหลังของการมีความร่วมมือหรือความขัดแย้ง)
+ .282 (แรงจูงใจที่ทำให้ภาคีผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามาสร้างความร่วมมือระหว่างกัน) - .309 (การมีอำนาจหน้าที่ ทรัพยากร และศักยภาพ)

โดยสามารถอธิบายอิทธิพลของตัวแปรได้ตามลำดับความสำคัญดังนี้

1. ภูมิหลังของการมีความร่วมมือหรือความขัดแย้ง เพิ่มขึ้นหนึ่งหน่วย จึงทำให้ศักยภาพด้านการท่องเที่ยว เพิ่มขึ้น .366 หน่วย
2. แรงจูงใจที่ทำให้ภาคีผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามาสร้างความร่วมมือระหว่างกัน เพิ่มขึ้นหนึ่งหน่วย จึงทำให้ศักยภาพด้านการท่องเที่ยว เพิ่มขึ้น .282 หน่วย
3. การมีอำนาจหน้าที่ ทรัพยากร และศักยภาพ เพิ่มขึ้นหนึ่งหน่วย จึงทำให้ศักยภาพด้านการท่องเที่ยว ลดลง -.309 หน่วย

ดังนั้นสรุปได้ว่ามีตัวแปรการจัดการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย 1. ด้านภูมิหลังของการมีความร่วมมือหรือความขัดแย้ง และ 2. ด้านแรงจูงใจที่ทำให้ภาคีผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามาสร้างความร่วมมือระหว่างกัน มีอิทธิพลทางบวกกับศักยภาพด้านการท่องเที่ยวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วน ด้านการมีอำนาจหน้าที่ ทรัพยากร และศักยภาพ มีอิทธิพลทางลบกับศักยภาพด้านการท่องเที่ยว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย

โดยจากการสัมภาษณ์เชิงลึกนั้นพบประชากรตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว ที่ให้การสัมภาษณ์ในการจัดการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย ด้านเงื่อนไขการก่อเกิดความร่วมมือที่มีอิทธิพลต่อศักยภาพในการจัดการการท่องเที่ยวในเขตพื้นที่ตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว ดังนี้

จากการศึกษาพบว่า ในด้านภูมิหลังของการมีความร่วมมือหรือความขัดแย้งและด้านแรงจูงใจที่ทำให้ภาคีผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามาสร้างความร่วมมือระหว่างกันนั้น มีอิทธิพลในทางบวก ซึ่งจะทำให้ศักยภาพการจัดการการท่องเที่ยวนั้นมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยภาคีเครือข่ายมีจุดหมายและความมุ่งมั่นตั้งใจในทิศทางเดียวกันที่อยากจะพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวภายในพื้นที่ เพื่อให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวต่างเดินทางกันเข้ามาท่องเที่ยวภายในพื้นที่ แต่ในทางตรงกันข้ามประชาชนในพื้นที่กลับไม่มีบทบาทและไม่มีส่วนในความร่วมมือทั้งในส่วนองภาครัฐและประชาชนนั้น มีความภาคภูมิใจที่ในชุมชนมีโบราณสถานที่เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญทางด้านประวัติศาสตร์ ศิลปะและวัฒนธรรม แต่ไม่ได้รับผลประโยชน์ที่เกิดจากการท่องเที่ยวทั้งในด้านการสนับสนุนงบประมาณ การสร้างงาน สร้างอาชีพและรายได้ ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลทางสถิติที่อยู่ในระดับน้อยถึงมาก โดยสามารถอ้างอิงคำสัมภาษณ์ได้ว่า “มันมีคุณค่า เชิงประวัติศาสตร์และก็วัฒนธรรม อันดีงามไว้เป็นวัฒนธรรมเก่าแก่ที่มัน

มีตั้งแต่สมัยขอมโบราณมานะครับ ขอมโบราณแล้วก็เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มันเชิดหน้าชูตาแล้วก็สร้างชื่อเสียงให้กับอำเภอของเราและโดยเฉพาะตำบลโคกสูงที่เทศบาลก็เป็นส่วนหนึ่งที่คอยสนับสนุนและส่งเสริมครับ”(สัมภาษณ์รองปลัดเทศบาลตำบลโคกสูง เมื่อวันที่ 3 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2568)

แต่ด้านการมีอำนาจหน้าที่ ทรัพยากร และศักยภาพ มีอิทธิพลทางลบ ซึ่งทำให้ศักยภาพในการจัดการการท่องเที่ยวนั้นมีประสิทธิภาพที่ลดลง โดยในส่วนของภาคประชาชนนั้น การมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ของตนเองนั้น ประชาชนส่วนใหญ่ไม่ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม หรือ มีส่วนในการพัฒนาทางด้านการท่องเที่ยว เนื่องจากไม่มีอำนาจหน้าที่หรือศักยภาพมากพอที่จะเข้าไปมีส่วนร่วม โดยสามารถอ้างอิงคำสัมภาษณ์ได้ว่า “ใช้จริงๆเลยจะไม่มีส่วนเกี่ยวข้องอะไรเลยเนอะ ก็จะมีแต่ว่าเค้าขอความร่วมมืออะไร คือเขาไม่ให้เราไปยุ่งเลยนะเวลาจัดงานอะไรเงี้ย ก็จะเป็นของวัฒนธรรมจังหวัดไปเลยอย่างเงี้ย อันนี้กฎระเบียบมันก็จะเยอะขึ้นเนอะ มันโอนเป็นของราชการ” (สัมภาษณ์ประชาชน เมื่อวันที่ 3 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2568)

4.4.3 สมมติฐานที่ 3 การจัดการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย ด้านการจัดโครงสร้างความสัมพันธ์อย่างเป็นทางการอย่างน้อย 1 ตัวแปร มีอิทธิพลต่อศักยภาพในการจัดการการท่องเที่ยวในเขตพื้นที่ตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว

ตารางที่ 4.21 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนที่ได้จากความถดถอยพหุคูณของการจัดการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย ด้านการจัดโครงสร้างความสัมพันธ์อย่างเป็นทางการอย่างน้อย 1 ตัวแปร มีอิทธิพลต่อศักยภาพในการจัดการการท่องเที่ยวในเขตพื้นที่ตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว

	SS	DF	MS	F	Sig.
Regression	5.552	2	2.776	21.713	.000*
Residual	49.479	387	.128		
Total	55.032	389			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.21 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน พบว่า การจัดการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย ด้านการจัดโครงสร้างความสัมพันธ์อย่างเป็นทางการอย่างน้อย 1 ตัวแปร มีอิทธิพลต่อศักยภาพในการจัดการการท่องเที่ยวในเขตพื้นที่ตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย

ตารางที่ 4.22 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการจัดการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย ด้านการจัดโครงสร้างความสัมพันธ์อย่างเป็นทางการอย่างน้อย 1 ตัวแปร มีอิทธิพลต่อศักยภาพในการจัดการการท่องเที่ยวในเขตพื้นที่ตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว

ตัวแปร	Y	X ₁	X ₂
Y	1.000	.242	-.003
X ₁	.242	1.000	.639
X ₂	-.003	.639	1.000

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

หมายเหตุ Y หมายถึง ตัวแปรตาม คือ ศักยภาพด้านการท่องเที่ยว
 X₁ หมายถึง ตัวแปรต้น คือ การจัดการทำงานร่วมกัน
 X₂ หมายถึง ตัวแปรต้น คือ กระบวนการไตร่ตรองและตัดสินใจร่วมกันของภาคีผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย

จากตารางที่ 4.22 พบว่า ผลการทดสอบความสัมพันธ์เชิงเส้น (Test of Linearity) พบว่า ตัวแปรอิสระ ในด้านของภาพรวมและรายด้านทุกด้าน มีความสัมพันธ์เชิงเส้นกับศักยภาพด้านการท่องเที่ยว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 โดยมีค่า (r) ตั้งแต่ -.003 ถึง .242 โดยสามารถเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ ดังนี้ (r = .242) รองลงมาคือ (r = -.003) ตามลำดับ จากความสัมพันธ์ดังกล่าว ผู้วิจัยจึงได้นำมาทำการวิเคราะห์ถดถอยพหุในลำดับต่อไป

ตารางที่ 4.23 ผลการวิเคราะห์อิทธิพลของการจัดการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย ด้านการจัดโครงสร้างความสัมพันธ์อย่างเป็นทางการอย่างน้อย 1 ตัวแปร มีอิทธิพลต่อศักยภาพในการจัดการการท่องเที่ยวในเขตพื้นที่ตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว

Model	Unstandardiz ed Coefficients		Standardized Coefficients		t	Sig.	Collinearity Statistics	
	B	Std. Error	Beta	Toleranc e			VIF	
(ค่าคงที่)	3.429	.046			74.740	.000		
1. กระบวนการทำงาน ร่วมกัน	.142	.022	.413		6.589	.000	.591	1.691
2. กระบวนการไตร่ตรองและ ตัดสินใจร่วมกันของภาคีผู้ มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย	-.104	.024	-.268		-4.268	.000	.591	1.691
R = .318, R ² = .101, Adjusted R Square = .096,								

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.23 พบว่า จากค่า Tolerance แต่ละค่าไม่เกินกว่า 1 และ ค่า VIF แต่ละค่าไม่เกินกว่า 10 แสดงว่าตัวแปรอิสระไม่มีความสัมพันธ์กันเอง จึงไม่ทำให้เกิดปัญหา MultiCollinearity

โดยผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ตัวแปรอิสระทุกตัวร่วมกันมีความสัมพันธ์กับศักยภาพด้านการท่องเที่ยวในระดับปานกลาง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเป็น .318 และสามารถร่วมกันพยากรณ์ตัวแปรตามได้ร้อยละ 10.1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์เท่ากับ $\pm .096$

สมการพยากรณ์ศักยภาพด้านการท่องเที่ยว โดยใช้คะแนนดิบ สามารถเขียนได้ดังนี้

$\hat{Y}$ (ศักยภาพด้านการท่องเที่ยว) = 3.429 + .142(กระบวนการทำงานร่วมกัน) - .104(กระบวนการไตร่ตรองและตัดสินใจร่วมกันของภาคีผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย)

สามารถพยากรณ์ศักยภาพด้านการท่องเที่ยว โดยใช้คะแนนมาตรฐาน สามารถเขียนได้ดังนี้

Z (ศักยภาพด้านการท่องเที่ยว) = .413 (กระบวนการทำงานร่วมกัน) - .268 (กระบวนการไตร่ตรองและตัดสินใจร่วมกันของภาคีผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย)

โดยสามารถอธิบายอิทธิพลของตัวแปรได้ตามลำดับความสำคัญดังนี้

1. กระบวนการทำงานร่วมกัน เพิ่มขึ้นหนึ่งหน่วย จึงทำให้ศักยภาพด้านการท่องเที่ยว เพิ่มขึ้น .413 หน่วย

2. กระบวนการไตร่ตรองและตัดสินใจร่วมกันของภาคีผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย เพิ่มขึ้นหนึ่งหน่วย จึงทำให้ศักยภาพด้านการท่องเที่ยว ลดลง -.268 หน่วย

ดังนั้นสรุปได้ว่ามีตัวแปรการจัดการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย ด้านกระบวนการทำงานร่วมกัน มีอิทธิพลทางบวกกับศักยภาพด้านการท่องเที่ยว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วน ด้านกระบวนการไตร่ตรองและตัดสินใจร่วมกันของภาคีผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย มีอิทธิพลทางลบกับศักยภาพด้านการท่องเที่ยว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย

โดยจากการสัมภาษณ์เชิงลึกนั้นพบประชากรตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว ที่ให้การสัมภาษณ์ในการจัดการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย ด้านการจัดโครงสร้างความสัมพันธ์อย่างเป็นทางการที่มีอิทธิพลต่อศักยภาพในการจัดการการท่องเที่ยวในเขตพื้นที่ตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว ดังนี้

จากการศึกษาพบว่า ในด้านกระบวนการทำงานร่วมกันนั้น มีอิทธิพลในทางบวก ซึ่งจะทำให้ศักยภาพของการจัดการท่องเที่ยวนั้นมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ด้วยการเข้าไปมีส่วนร่วมของประชาชนในการเข้าร่วมกิจกรรมทางการท่องเที่ยวที่ทางแหล่งท่องเที่ยวได้จัดขึ้น และเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการจัดงานเป็นประจำในทุกๆปี ซึ่งเป็นเพียงการเข้าไปร่วมกิจกรรมไม่ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการ ซึ่งในด้านกระบวนการไตร่ตรองและตัดสินใจร่วมกันของภาคีผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย มีอิทธิพลทางลบ ซึ่งทำให้ศักยภาพในการจัดการการท่องเที่ยวนั้นมีประสิทธิภาพที่ลดลง ซึ่งเป็นผลกระทบมาจากการที่ประชาชนไม่ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการกำหนดขั้นตอนหรือวางแผน การมีส่วนร่วมในการกำหนดกิจกรรมรวมไปถึงการแสดงความคิดเห็นและการวิเคราะห์ปัญหาและแนวทางในการแก้ปัญหาเพื่อการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยว ซึ่งส่วนมากในกระบวนการต่างๆจะมีเพียงแต่ระดับผู้บริหารของภาครัฐภาคเอกชนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยสามารถอ้างอิงคำสัมภาษณ์ได้ว่า “สำหรับคนในพื้นที่และคนในพื้นที่เองก็ยังไม่ได้เป็นอะไรนะครับส่วนหนึ่งของการท่องเที่ยวตัวเนี่ยคือมันยังไม่ได้อยู่ในความรู้สึกหรือความที่เค้าเป็นรู้สึกผมเป็นเจ้าของเท่าไร ถ้าเกิดเค้ารู้สึกถึงความเป็นเจ้าของอะไรต่าง ๆ เนี่ยมันหนึ่งมันจะต้องออกมาวางแผนและเราต้องมาทำให้เอ๊ะว่าทำยังไงที่ เกิดกระบวนการตรงที่ว่าเราจะส่งเสริมให้มันเกิดความยั่งยืนได้แล้วเราก็กองไปที่ อบท. นะ อบท. ในพื้นที่ซึ่ง อบท. เองเนี่ยไม่ว่าจะเป็น อบต. เนี่ยอบต. ก็มีพร.อบต. 2532 2537 ไข่มุขครับที่จะต้องดูแลเกี่ยวกับเรื่องโบราณสถานโบราณวัตถุตรงนี้อยู่แล้ว แล้วก็อนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมเนี่ยก็ต้องเป็นผู้ที่สำคัญนะในการที่จะต้องทำให้เกิดการรับรู้และ

กระบวนการการมีส่วนร่วม เราก็จะไม่ค่อยเห็นภาพตรงนั้นเลย” (สัมภาษณ์ ผศ.ดร.ชัยวุฒิ เทโพธิ์ เมื่อวันที่ 4 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2568)

4.4.4 สมมติฐานที่ 4 การจัดการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย ด้านบทบาทผู้นำการสร้างความร่วมมือ อย่างน้อย 1 ตัวแปร มีอิทธิพลต่อศักยภาพในการจัดการการท่องเที่ยวในเขตพื้นที่ตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว

ตารางที่ 4.24 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนที่ได้จากความถดถอยพหุคูณของการจัดการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย ด้านบทบาทผู้นำการสร้างความร่วมมือ อย่างน้อย 1 ตัวแปร มีอิทธิพลต่อศักยภาพในการจัดการการท่องเที่ยวในเขตพื้นที่ตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว

	SS	DF	MS	F	Sig.
Regression	12.958	2	6.479	59.592	.000*
Residual	42.074	387	.109		
Total	55.032	389			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.24 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน พบว่า การจัดการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย ด้านบทบาทผู้นำการสร้างความร่วมมือ อย่างน้อย 1 ตัวแปร มีอิทธิพลต่อศักยภาพในการจัดการการท่องเที่ยวในเขตพื้นที่ตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย

ตารางที่ 4.25 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการจัดการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย ด้านบทบาทผู้นำการสร้างความร่วมมือ อย่างน้อย 1 ตัวแปร มีอิทธิพลต่อศักยภาพในการจัดการการท่องเที่ยวในเขตพื้นที่ตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว

ตัวแปร	Y	X ₁	X ₂
Y	1.000	.014	.397
X ₁	.014	1.000	.598
X ₂	.397	.598	1.000

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

หมายเหตุ Y หมายถึง ตัวแปรตาม คือ ศักยภาพด้านการท่องเที่ยว

X₁ หมายถึง ตัวแปรต้น คือ การจัดกระบวนการ

X₂ หมายถึง ตัวแปรต้น คือ ภาวะผู้นำ

จากตารางที่ 4.25 พบว่า ผลการทดสอบความสัมพันธ์เชิงเส้น (Test of Linearity) พบว่า ตัวแปรอิสระ ในด้านของภาพรวมและรายด้านทุกด้าน มีความสัมพันธ์เชิงเส้นกับศักยภาพด้านการท่องเที่ยว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 โดยมีค่า (r) ตั้งแต่ .014 ถึง .397 โดยสามารถเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ ดังนี้ (r = .014) รองลงมาคือ (r = .397) ตามลำดับ จากความสัมพันธ์ดังกล่าว ผู้วิจัยจึงได้นำมาทำการวิเคราะห์หาค่าถดถอยพหุในลำดับต่อไป

ตารางที่ 4.26 ผลการวิเคราะห์อิทธิพลของการจัดการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย ด้านบทบาทผู้นำการสร้างความร่วมมือ อย่างน้อย 1 ตัวแปร มีอิทธิพลต่อศักยภาพในการจัดการการท่องเที่ยวในเขตพื้นที่ตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว

Model	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients		t	Sig.	Collinearity Statistics	
	B	Std. Error	Beta	Tolerance			VIF	
(ค่าคงที่)	3.279	.051			64.720	.000		
1. การจัดกระบวนการ	-.132	.021	-.349		-6.285	.000	.642	1.558
2. ภาวะผู้นำ	.220	.020	.605		10.913	.000	.642	1.558
R = .485, R ² = .235, Adjusted R Square = .232,								

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.26 พบว่า จากค่า Tolerance แต่ละค่าไม่เกินกว่า 1 และ ค่า VIF แต่ละค่าไม่เกินกว่า 10 แสดงว่าตัวแปรอิสระไม่มีความสัมพันธ์กันเอง จึงไม่ทำให้เกิดปัญหา MultiCollinearity

โดยผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ตัวแปรอิสระทุกตัวร่วมกันมีความสัมพันธ์กับศักยภาพด้านการท่องเที่ยวในระดับปานกลาง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเป็น .485 และสามารถร่วมกันพยากรณ์ตัวแปรตามได้ร้อยละ 23.5 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์เท่ากับ $\pm .232$

สมการพยากรณ์ศักยภาพด้านการท่องเที่ยว โดยใช้คะแนนดิบ สามารถเขียนได้ดังนี้

$$\hat{Y} \text{ (ศักยภาพด้านการท่องเที่ยว)} = 3.279 + .220(\text{ภาวะผู้นำ}) - .132 (\text{การจัดกระบวนการ})$$

สมการพยากรณ์ศักยภาพด้านการท่องเที่ยว โดยใช้คะแนนมาตรฐาน สามารถเขียนได้ดังนี้

$$Z \text{ (ศักยภาพด้านการท่องเที่ยว)} = -.349 (\text{การจัดกระบวนการ}) - .605 (\text{ภาวะผู้นำ})$$

โดยสามารถอธิบายอิทธิพลของตัวแปรได้ตามลำดับความสำคัญดังนี้

1. ภาวะผู้นำ เพิ่มขึ้นหนึ่งหน่วย จึงทำให้ศักยภาพด้านการท่องเที่ยว เพิ่มขึ้น .605 หน่วย
2. การจัดกระบวนการ เพิ่มขึ้นหนึ่งหน่วย จึงทำให้ศักยภาพด้านการท่องเที่ยว ลดลง -.349

หน่วย

ดังนั้นสรุปได้ว่ามีตัวแปรการจัดการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย ด้านภาวะผู้นำ มีอิทธิพลทางบวกกับศักยภาพด้านการท่องเที่ยว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนด้านการจัดกระบวนการ มีอิทธิพลทางลบกับศักยภาพด้านการท่องเที่ยว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย

โดยจากการสัมภาษณ์เชิงลึกนั้นพบประชากรตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว ที่ให้การสัมภาษณ์ในการจัดการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย ด้านบทบาทผู้นำการสร้างความร่วมมือที่มีอิทธิพลต่อศักยภาพในการจัดการการท่องเที่ยวในเขตพื้นที่ตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว ดังนี้

จากการศึกษาพบว่า ในด้านภาวะผู้นำ มีอิทธิพลในทางบวก ซึ่งจะทำให้ศักยภาพของการจัดการท่องเที่ยวนั้นมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยภาพรวมผู้บริหารทั้งหน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานภาคเอกชน ซึ่งเป็นผู้นำในการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยว นั้น จะมีส่วนร่วมในการวางแผน ส่งเสริมกิจกรรม ส่งเสริมการท่องเที่ยว การบูรณาการการทำงานร่วมกัน รวมไปถึงการส่งเสริมอาชีพและการส่งเสริมการประชาสัมพันธ์ในเชิงรุก เพื่อให้สอดคล้องกับการท่องเที่ยวในยุคสมัยใหม่ ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลทางสถิติที่อยู่ในระดับปานกลาง โดยสามารถอ้างอิงคำสัมภาษณ์ได้ว่า “เฉพาะที่เรามองภาพรวมแล้วหมายถึงว่าประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดงานในทั้งแสงสีเสียงน้อย แต่เริ่มมาประมาณปี 2 ปีที่ย้อนหลังกันไป เริ่มดีขึ้นนะครับ แต่ว่าก็มีการหารือ และก็ประชุมทุกครั้งก็คือประชุมครั้งแรก น่าจะประชุมที่จังหวัดเลยนะครับ วัฒนธรรมจังหวัดร่วมนะครับ หน่วยงานราชการเกี่ยวกับท่องเที่ยวร่วมด้วย และก็ให้ทางอำเภอ และก็พื้นที่ท้องถิ่นเข้าเข้า เสร็จแล้วเข้ามาประชุมที่อำเภออีกครั้งหนึ่งนะครับ ” (สัมภาษณ์รองปลัดเทศบาลตำบลโคกสูง เมื่อวันที่ 3 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2568)

แต่ด้านการจัดกระบวนการ มีอิทธิพลทางลบ ซึ่งทำให้ศักยภาพในการจัดการการท่องเที่ยวนั้นมีประสิทธิภาพที่ลดลง โดยภาพรวมการที่ผู้บริหารของภาครัฐและภาคเอกชนนั้น ซึ่งได้เปิดโอกาสค่อนข้างน้อยที่จะให้ประชาชนได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการติดตาม การจัดกิจกรรม กระประชุมแลกเปลี่ยน

ความคิดเห็น การให้ข้อเสนอแนะข้อคิดเห็นต่างๆที่จะเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงวางแผนเพื่อการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยว ซึ่งส่งผลกระทบทำให้ศักยภาพการท่องเที่ยวนั้นลดลง ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลทางสถิติที่อยู่ในระดับน้อย โดยสามารถอ้างอิงคำสัมภาษณ์ได้ว่า “แต่เห็นว่าปีเนี้ยก็คือเสี่ยงสะท้อนก็คือแต่ก่อนเนี้ย ก็บอกตรง ๆ ว่าบางทีชาวบ้านก็ไม่ได้ตื่นตัวเลย เพราะว่าหนึ่งก็ไม่ได้ให้ชุมชนเข้าร่วมประชุมนะครับ อย่างเช่นชุมชนอยากไปขายผักอะไรที่เค้าทำในหมู่บ้านพื้นที่หรือโอทอปในพื้นที่แต่ก็ทำไม่ได้ครับ ส่วนที่จะขายได้ก็เข้าใจอยู่คนต่างชาติหรือนักท่องเที่ยวมากก็อยากได้ของเค้าก็เอาโอทอปที่อื่นมาด้วยมันไม่ใช่ที่เราที่เดียวจะมาขายมะละกะกะไม่ได้ การจัดระเบียบนี้เค้าค่อนข้างจะเข้มงวดๆ แต่เมื่อมาปีเนี้ยนะ แต่ว่ามันยังไม่ถึงแค่ที่ว่าปีเนี้ยมันเสี่ยงสะท้อนในการประชุมก็ทางผู้นำท่านก็เสนอว่าอยากให้ ทางผู้นำหรือชุมชนเข้ามีส่วนร่วมมากขึ้นก็ทางวัฒนธรรมก็รับฟัง และทางออร์แกนไนซ์ที่เค้าจัด เค้าก็จะหาปีเนี้ยคาดว่า จะหารูปแบบที่จะให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมมากมากนะครับ เพราะเสี่ยงสะท้อนออกไป เพื่อเปิดการสร้างรายได้ให้กับชุมชนด้วยนะครับ” (สัมภาษณ์รองปลัดเทศบาลตำบลโคกสูง เมื่อวันที่ 3 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2568)

ตารางที่ 4.27 การเปรียบเทียบผลการศึกษาเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

ตัวแปร	ผลเชิงปริมาณ	ผลเชิงคุณภาพ	เปรียบเทียบ	
			สอดคล้อง ✓	ไม่สอดคล้อง X
การมีส่วนร่วมในการพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยวโดยการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย				
1.เงื่อนไขการก่อความร่วมมือ	- ค่าเฉลี่ยมาตรฐานเท่ากับ 2.58 มีความคิดเห็นในระดับการรับรู้ - ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.97 - การมีส่วนร่วมในการพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยวโดยการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย ด้านเงื่อนไขการก่อความร่วมมือ มีอิทธิพลทางบวกกับศักยภาพด้านการท่องเที่ยว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05	- ประชาชนส่วนใหญ่ไม่ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมหรือมีส่วนในการพัฒนาทางด้านการท่องเที่ยว เนื่องจากไม่มีอำนาจหน้าที่หรือศักยภาพมากพอที่จะเข้าไปมีส่วนร่วม - ทั้งในส่วน ของภาครัฐและประชาชนนั้น มีความภาคภูมิใจที่ในชุมชนมีโบราณสถานที่เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญทางด้านประวัติศาสตร์ ศิลปะและวัฒนธรรม	✓	

ตารางที่ 4.27 การเปรียบเทียบผลการศึกษาเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ (ต่อ)

ตัวแปร	ผลเชิงปริมาณ	ผลเชิงคุณภาพ	เปรียบเทียบ	
			สอดคล้อง ✓	ไม่สอดคล้อง X
2.การจัดโครงสร้างความสัมพันธ์ อย่างเป็นทางการ	- ค่าเฉลี่ยมาตรฐานเท่ากับ 2.07 มีความคิดเห็นในระดับการรับรู้ - ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.03 - การมีส่วนร่วมในการพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยวโดยการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย ด้านการจัดโครงสร้างความสัมพันธ์อย่างเป็นทางการ มีอิทธิพลทางลบกับศักยภาพด้านการท่องเที่ยว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05	- ภาคีเครือข่ายมีจุดหมายและความมุ่งมั่นตั้งใจในทิศทางเดียวกันที่อยากจะพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวภายในพื้นที่ - พบว่า ในการร่วมจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยว ไม่ได้มีการเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม การกำหนดขั้นตอน การวางแผนต่างๆในการจัดกิจกรรม เนื่องจากในการจัดกิจกรรมงานแสงสีเสียงของอุทยานประวัติศาสตร์นั้น ทางหน่วยงานของอุทยานได้ดำเนินการโดยใช้เอกชนดำเนินการจัดกิจกรรมทั้งหมด	✓	

ตารางที่ 4.27 การเปรียบเทียบผลการศึกษาเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ (ต่อ)

ตัวแปร	ผลเชิงปริมาณ	ผลเชิงคุณภาพ	เปรียบเทียบ	
			สอดคล้อง ✓	ไม่สอดคล้อง ✕
3.บทบาทผู้นำการสร้างความร่วมมือ	- ค่าเฉลี่ยมาตรฐานเท่ากับ 2.63 มีความคิดเห็นในระดับการรับรู้ปานกลาง - ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.01 - การมีส่วนร่วมในการพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยวโดยการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย ด้านบทบาทผู้นำการสร้างความร่วมมือ มีอิทธิพลทางบวกกับศักยภาพด้านการท่องเที่ยว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05	- ประชาชนไม่ค่อยได้รับโอกาสที่ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมในส่วนต่างๆ ไม่ได้ออกร้านขายของหรือจำหน่ายสินค้าภายในงาน มีเพียงแค่ว่าภาครัฐและผู้นำชุมชนที่จะมีส่วนเข้าไปประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกับภาคีเครือข่าย - โดยภาพรวมผู้บริหารทั้งหน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานภาคเอกชน ซึ่งเป็นผู้นำในการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยว นั้น จะมีส่วนร่วมในการวางแผน ส่งเสริมกิจกรรม ส่งเสริมการท่องเที่ยว การบูรณาการการทำงานร่วมกัน รวมไปถึงการส่งเสริมอาชีพและการส่งเสริมการประชาสัมพันธ์ในเชิงรุก เพื่อให้สอดคล้องกับการท่องเที่ยวในยุคสมัยใหม่	✓	

ตารางที่ 4.27 การเปรียบเทียบผลการศึกษาเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ (ต่อ)

ตัวแปร	ผลเชิงปริมาณ	ผลเชิงคุณภาพ	เปรียบเทียบ	
			สอดคล้อง ✓	ไม่สอดคล้อง X
ศักยภาพด้านการท่องเที่ยว				
1.ด้านคุณค่าและความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยว	- ค่าเฉลี่ยมาตรฐานเท่ากับ 4.54 มีความคิดเห็นในระดับการรับรู้มากที่สุด - ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.57	- อุทยานประวัติศาสตร์สตึกก็อกรม ซึ่งเป็นสถานที่ท่องเที่ยวเพียงแห่งเดียวในตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว ซึ่งมีเอกลักษณ์โดดเด่น มีความงดงาม ทรงคุณค่า เก๋ๆ แก่ และ น่ารัก าศจรรย มี ความสำคัญยิ่งต่อการท่องเที่ยว ทั้งในด้านประวัติศาสตร์ และในด้านของวัฒนธรรม ประเพณีที่มีการสืบสานกันมา	✓	

ตารางที่ 4.27 การเปรียบเทียบผลการศึกษาเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ (ต่อ)

ตัวแปร	ผลเชิงปริมาณ	ผลเชิงคุณภาพ	เปรียบเทียบ	
			สอดคล้อง	ไม่สอดคล้อง
			✓	×
2.ด้านสภาพการเข้าถึง	- ค่าเฉลี่ยมาตรฐานเท่ากับ 3.46 มีความคิดเห็นในระดับการรับรู้มาก - ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.76	- ซึ่งการเข้าถึงสถานที่ท่องเที่ยวที่มีถนนที่สามารถเข้าถึงได้โดยตรงและสะดวกสบาย พื้นผิวการจราจรเรียบตลอดทาง ตลอดเส้นทางที่เข้าไปยังสถานที่ท่องเที่ยวที่มีป้ายบอกทางและระยะทางที่ชัดเจนจนถึงอุทยานประวัติศาสตร์สตึกก็อกรม ซึ่งการเดินทางเข้าไปยังอุทยานประวัติศาสตร์สตึกก็อกรมนั้น จะไม่มีรถสาธารณะในการเดินทางเข้าถึง จะต้องเป็นรถส่วนตัวหรือเป็นการจ้างเหมารถจากตัวอำเภอหรือกรุงเทพฯ	✓	

ตารางที่ 4.27 การเปรียบเทียบผลการศึกษาระดับปริมาณและเชิงคุณภาพ (ต่อ)

ตัวแปร	ผลเชิงปริมาณ	ผลเชิงคุณภาพ	เปรียบเทียบ	
			สอดคล้อง	ไม่สอดคล้อง
			✓	X
3.ด้านสิ่งแวดล้อม	- ค่าเฉลี่ยมาตรฐานเท่ากับ 3.37 มีความคิดเห็นในระดับการรับรู้ปานกลาง - ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.94	- มีการบริการและการอำนวยความสะดวกที่ค่อนข้างจะครบถ้วนทั้งในด้านการบริการห้องสุขา ซึ่งมีความสะอาดและมีจำนวนที่เพียงพอต่อนักท่องเที่ยว มีสถานที่จอดรถที่สะดวกสบาย ไม่ห่างไกลจากแหล่งท่องเที่ยวและเพียงพอต่อนักท่องเที่ยว มีที่สำหรับนักพักคอยให้นักท่องเที่ยว มีแผนผังของแหล่งท่องเที่ยว และแผ่นพับแนะนำข้อมูลสำหรับแหล่งท่องเที่ยว มีอาคารนิทรรศการให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว มีไฟส่องสว่างและมีบริการด้านไฟฟ้าที่ทั่วถึง	✓	

ตารางที่ 4.27 การเปรียบเทียบผลการศึกษาเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ (ต่อ)

ตัวแปร	ผลเชิงปริมาณ	ผลเชิงคุณภาพ	เปรียบเทียบ	
			สอดคล้อง ✓	ไม่สอดคล้อง X
4.ด้านสภาพแวดล้อม	- ค่าเฉลี่ยมาตรฐานเท่ากับ 4.21 มีความคิดเห็นในระดับการรับรู้มากที่สุด - ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.77	- มีสภาพแวดล้อมที่ได้รับการดูแลให้อยู่ในสภาพที่ดีอย่างสม่ำเสมอ มีการจัดระเบียบ การทำความสะอาด สะอาดอยู่ตลอดเวลา โดยการจัดเวรในการทำความสะอาด และมาตรการการให้คะแนนการทำความสะอาดของพนักงานในแต่ละเขตที่พนักงานรับผิดชอบ เพื่อสร้างมาตรฐานในการรักษาความสะอาด รวมไปถึงการจัดเก็บและการทำลายขยะมูลฝอยที่ดี และอยู่ห่างไกลจากแหล่งท่องเที่ยว	✓	

ตารางที่ 4.27 การเปรียบเทียบผลการศึกษาเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ (ต่อ)

ตัวแปร	ผลเชิงปริมาณ	ผลเชิงคุณภาพ	เปรียบเทียบ	
			สอดคล้อง	ไม่สอดคล้อง
			✓	X
5.ด้านข้อจำกัดในการรองรับนักท่องเที่ยว	- ค่าเฉลี่ยมาตรฐานเท่ากับ 4.49 มีความคิดเห็นในระดับการรับรู้มากที่สุด - ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.71	- แหล่งท่องเที่ยวมีศักยภาพและขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวได้อย่างมาก ซึ่งมีการรองรับนักท่องเที่ยวตั้งแต่กลุ่มเล็กๆ 1-5 คน จนถึง 1,000 คนต่อวัน ซึ่งสามารถควบคุมและดูแลการจัดขอบเขตของกิจกรรมให้มีความเหมาะสม มีการรักษาความปลอดภัยและมีกล้องวงจรปิดในทุกพื้นที่ของแหล่งท่องเที่ยว อีกทั้งยังมีกฎระเบียบและข้อกำหนดที่เข้มงวดของทางอุทยาน	✓	

ตารางที่ 4.27 การเปรียบเทียบผลการศึกษาเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ (ต่อ)

ตัวแปร	ผลเชิงปริมาณ	ผลเชิงคุณภาพ	เปรียบเทียบ	
			สอดคล้อง	ไม่สอดคล้อง
			✓	X
6.ด้านความมีชื่อเสียงในปัจจุบัน	- ค่าเฉลี่ยมาตรฐานเท่ากับ 3.29 มีความคิดเห็นในระดับการรับรู้ปานกลาง - ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.95	- เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงทางประวัติศาสตร์ ศิลปะ วัฒนธรรม และประเพณี โดยแหล่งท่องเที่ยวยังไม่ค่อยเป็นที่รู้จักและเป็นที่รับรู้ทั้งในระดับประเทศและต่างประเทศ จะมีเพียงการรับรู้และเป็นที่รู้จักเฉพาะกลุ่มผู้ที่สนใจและชื่นชอบในด้านศิลปกรรม สถาปัตยกรรมและประวัติศาสตร์เท่านั้น และต้องมีความสนใจจริงๆ ที่จะเข้าไปยังแหล่งท่องเที่ยวเนื่องจากอุทยานประวัติศาสตร์สตึกก็อ้อมนั้น ไม่ได้อยู่ในเส้นทางหลักของการเดินทาง แต่จะต้องเข้าไปในหมู่บ้านอีก	✓	

ตารางที่ 4.27 การเปรียบเทียบผลการศึกษาเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ (ต่อ)

ตัวแปร	ผลเชิงปริมาณ	ผลเชิงคุณภาพ	เปรียบเทียบ	
			สอดคล้อง	ไม่สอดคล้อง
			✓	X
7.ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว	- ค่าเฉลี่ยมาตรฐานเท่ากับ 3.18 มีความคิดเห็นในระดับการรับรู้ปานกลาง - ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.94	- มีการกำหนดกิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อส่งเสริมเอกลักษณ์ ศิลปะและวัฒนธรรมได้อย่างชัดเจน โดยจะมีการจัดงานแสงสีเสียงของอุทยานประวัติศาสตร์สตึกก๊อกรม ซึ่งเป็นกิจกรรมที่มีการจัดขึ้นเป็นประจำในทุกๆปี - ยังคงขาดในส่วนของกิจกรรมที่จะให้นักท่องเที่ยวสามารถเข้าไปเรียนรู้วิถีชีวิตชุมชนบริเวณโดยรอบของอุทยานประวัติศาสตร์สตึกก๊อกรม เนื่องจากบริเวณโดยรอบเป็นพื้นที่ประกอบอาชีพทางด้านเกษตรกรรม อาทิ พืชไร่ พืชสวน ข้าว รวมไปถึงการเลี้ยงสัตว์ ซึ่งจะมีแค่ช่วงหนึ่งของปีเท่านั้น และยังไม่มี การสนับสนุนในด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตร	✓	

ตารางที่ 4.27 การเปรียบเทียบผลการศึกษาระดับปริมาณและเชิงคุณภาพ (ต่อ)

ตัวแปร	ผลเชิงปริมาณ	ผลเชิงคุณภาพ	เปรียบเทียบ	
			สอดคล้อง	ไม่สอดคล้อง
			✓	×
8.ด้านการบริการที่พัก	- ค่าเฉลี่ยมาตรฐานเท่ากับ 2.18 มีความคิดเห็นในระดับการรับรู้ - ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.98	- ยังคงเป็นที่พักรีสอร์ทขนาดเล็ก ที่คนในพื้นที่ได้ลงทุนในธุรกิจที่พักเอง ซึ่งมีเพียง 2 แห่ง อยู่ห่างจากแหล่งท่องเที่ยวประมาณ 16 กิโลเมตร - เป็นพื้นที่ที่มีแหล่งท่องเที่ยวเพียงแห่งเดียว นักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยววนั้น จึงเป็นประเภท One Day Trip ไม่มีความจำเป็นที่จะต้องพักค้างแรม จึงทำให้ไม่ก่อให้เกิดธุรกิจที่พักสำหรับรองรับนักท่องเที่ยว	✓	

4.5 ตอนที่ 5 ผลการเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยวโดยการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย ในพื้นที่การท่องเที่ยว ตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว

โดยผู้วิจัยได้นำผลการศึกษาเชิงปริมาณ โดยการเก็บแบบสอบถามมาเปรียบเทียบกับข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ การสำรวจความคิดเห็นของประชากรในตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้วด้วยแบบสอบถาม และศึกษาจากแนวคิดและทฤษฎี แล้วมีข้อเสนอแนะต่อแนวทางในการพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยวโดยการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย ในพื้นที่การท่องเที่ยว ตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว แก่หน่วยงานภาครัฐ สถาบันการศึกษา หน่วยงานภาคเอกชนที่มีความเกี่ยวข้องกับการพัฒนาแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวโดยการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน โดยข้อเสนอแนะแนวทางแบ่งออกเป็น 4 แนวทางหลักดังนี้

1) แนวทางที่ 1 ด้านเงื่อนไขการก่อความร่วมมือ

1.1) ด้านการมีอำนาจหน้าที่ ทรัพยากร และศักยภาพ

จากการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ของตนเองนั้น ประชาชนส่วนใหญ่ไม่ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมหรือมีส่วนในการพัฒนาทางด้านการท่องเที่ยว เนื่องจากไม่มีอำนาจหน้าที่หรือศักยภาพมากพอที่จะเข้าไปมีส่วนร่วม จึงควรมีการส่งเสริมด้านความรู้ความเข้าใจในเรื่องการพัฒนาการท่องเที่ยวให้กับชุมชนและสร้างการรับรู้ให้กับประชาชนในทุครั้งที่มีการประชุมหรือหารือในการจัดกิจกรรมทางการท่องเที่ยว เพื่อให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างมีประสิทธิภาพ

1.2) ด้านแรงจูงใจที่ทำให้ภาคีผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามาสร้างความร่วมมือระหว่างกัน

จากผลการศึกษาพบว่า โดยภาคีเครือข่ายมีจุดหมายและความมุ่งมั่นตั้งใจในทิศทางเดียวกันที่อยากจะพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวภายในพื้นที่ เพื่อให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวต่างเดินทางกันเข้ามาท่องเที่ยวภายในพื้นที่แต่ไม่ได้รับผลประโยชน์ที่เกิดจากการท่องเที่ยวทั้งในด้านการสนับสนุนงบประมาณ การสร้างงาน สร้างอาชีพและรายได้ ดังนั้นเพื่อจะสร้างแรงจูงใจให้กับภาคีเครือข่ายทั้งภาครัฐ ภาคเอกชนและประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างความร่วมมือกันในการพัฒนาการท่องเที่ยว โดยการเปิดโอกาสให้ภาคีเครือข่ายแต่ละภาคส่วนได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนาการท่องเที่ยวร่วมกัน เช่น การสร้างงาน สร้างอาชีพและสร้างรายได้ โดยการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการจัดจำหน่ายสินค้าชุมชน รวมไปถึงการออกร้านค้าจำหน่ายสินค้าอุปโภคบริโภค ให้แก่นักท่องเที่ยวทั้งในช่วงที่มีการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวและทั่วไป

1.3) ด้านภูมิหลังของการมีความร่วมมือหรือความขัดแย้ง

จากการศึกษาพบว่า ทั้งในส่วนของภาครัฐและประชาชนนั้น มีความภาคภูมิใจที่ในชุมชนมีโบราณสถานที่เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญทางด้านประวัติศาสตร์ ศิลปะและวัฒนธรรมและมีจุดหมายและความมุ่งมั่นตั้งใจในทิศทางเดียวกันที่อยากจะพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวภายในพื้นที่ ดังนั้นเพื่อให้ภาคีเครือข่ายเกิดจุดมุ่งหมายในการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวให้เป็นไปในทิศทางเดียวและมีความมุ่งมั่นตั้งใจให้เกิดผลประโยชน์แก่ส่วนรวมนั้น ภาคีเครือข่ายควรมีการวางแผนสร้างอุดมการณ์และการกำหนดทิศทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวร่วมกัน โดยกำหนดจุดมุ่งหมายเดียวกันคือการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2) แนวทางที่ 2 ด้านการจัดโครงสร้างความสัมพันธ์อย่างเป็นทางการ

2.1) กระบวนการทำงานร่วมกัน

จากการศึกษาพบว่า ด้วยการเข้าไปมีส่วนร่วมของประชาชนในการเข้าร่วมกิจกรรมทางการท่องเที่ยวที่ทางแหล่งท่องเที่ยวได้จัดขึ้น และเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการจัดงานเป็นประจำในทุกๆปี ซึ่งเป็นเพียงการเข้าไปร่วมกิจกรรมไม่ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการ เพื่อให้การทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นไปตามวัตถุประสงค์ในการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยว ควรสร้างกระบวนการทำงานที่ชัดเจน มีแบบแผนในการปฏิบัติงาน การมอบหมายงานและการปฏิบัติหน้าที่ให้ตรงตามความสามารถของแต่ละฝ่าย

2.2) กระบวนการไตร่ตรองและตัดสินใจร่วมกันของภาคีผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย

จากการศึกษาพบว่า จากการที่ประชาชนไม่ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการกำหนดขั้นตอนหรือวางแผน การมีส่วนร่วมในการกำหนดกิจกรรม รวมไปถึงการแสดงความคิดเห็นและการวิเคราะห์ปัญหาและแนวทางในการแก้ปัญหาเพื่อการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยว ซึ่งส่วนมากในกระบวนการต่างๆจะมีเพียงแต่ระดับผู้บริหารของภาครัฐ ภาคเอกชนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ดังนั้นควรเปิดโอกาสให้ภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วนและทุกระดับมีส่วนร่วมในการกำหนดขั้นตอน แนวทางและวางแผนในการพัฒนาส่งเสริมการท่องเที่ยว เปิดโอกาสให้ทุกคนได้ร่วมกันแสดงความคิดเห็นในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว เพื่อให้ได้ทราบถึงปัญหา เพื่อนำมาร่วมกันวิเคราะห์หาแนวทางในการแก้ปัญหาร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นธรรมกับทุกฝ่าย

3) แนวทางที่ 3 ด้านบทบาทผู้นำการสร้างความร่วมมือ

3.1) การจัดกระบวนการ

จากการศึกษาพบว่า โดยภาพรวมการที่ผู้บริหารของภาครัฐและภาคเอกชนนั้น ซึ่งได้เปิดโอกาสค่อนข้างน้อยที่จะให้ประชาชนได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการติดตาม การจัดกิจกรรม การประชุม แลกเปลี่ยนความคิดเห็น การให้ข้อเสนอแนะข้อคิดเห็นต่างๆที่จะเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงวางแผนเพื่อการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยว เพื่อให้การจัดกระบวนการมีประสิทธิภาพมากขึ้น ผู้บริหาร

หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนควรเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะ เพื่อปรับปรุงแก้ไข และวางแผนร่วมกันในการพัฒนาการท่องเที่ยวและการจัดกิจกรรมทางการท่องเที่ยวที่มี ส่วนร่วมของทุกฝ่าย

3.2) ภาวะผู้นำ

จากการศึกษาพบว่า โดยภาพรวมผู้บริหารทั้งหน่วยงานภาครัฐและหน่วยงาน ภาคเอกชน ซึ่งเป็นผู้นำในการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยว นั้น จะมีส่วนร่วมในการวางแผน ส่งเสริม กิจกรรม ส่งเสริมการท่องเที่ยว การบูรณาการการทำงานร่วมกัน รวมไปถึงการส่งเสริมอาชีพและการ ส่งเสริมการประชาสัมพันธ์ในเชิงรุก เพื่อให้สอดคล้องกับการท่องเที่ยวในยุคสมัยใหม่ เพื่อให้การ พัฒนาการท่องเที่ยวให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ผู้บริหารหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน ซึ่งเป็นผู้นำ ในการที่จะช่วยส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ให้ดียิ่งขึ้นนั้น ควรร่วมกันกำหนดนโยบายและ การบูรณาการการทำงานร่วมกันของทุกภาคส่วน เพื่อการส่งเสริมการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างมีส่วน ร่วม โดยการส่งเสริมให้มีการจัดตั้งกลุ่มอาชีพ กลุ่มวิสาหกิจชุมชน และการพัฒนาองค์ความรู้ให้กับ มัคคุเทศก์น้อยอย่างต่อเนื่อง การกำหนดนโยบายสาธารณะเพื่อส่งเสริมการเข้าถึงและการพัฒนาพื้นที่ ของแหล่งท่องเที่ยวเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวเข้ามาเยี่ยมชมมากยิ่งขึ้น

4) แนวทางที่ 4 ด้านศักยภาพการท่องเที่ยว

เพื่อการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวของตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัด สระแก้ว ให้มีศักยภาพเพิ่มมากขึ้น โดยการส่งเสริมและผลักดันในด้านที่มีศักยภาพให้ดียิ่งขึ้น และพัฒนา ในด้านที่ยังคงเป็นจุดด้อยให้มีศักยภาพมากพอเพื่อส่งเสริมด้านการท่องเที่ยวต่อไป ซึ่งมีแนวทางในการ พัฒนาดังนี้

4.1) ด้านคุณค่าและความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยว

จากการศึกษาพบว่า อุทยานประวัติศาสตร์สดักก้อกธมซึ่งมีศักยภาพมากที่สุดในด้าน ความเป็นเอกลักษณ์ที่โดดเด่น มีความงดงาม ทรงคุณค่า เก่าแก่และน่าอัศจรรย์ทั้งในด้านประวัติศาสตร์ ความเชื่อ ศิลปกรรมและวัฒนธรรม ซึ่งแนวทางในการพัฒนาเพื่อให้เกิดศักยภาพที่ดียิ่งขึ้นคือ ควรดึง จุดเด่นของแหล่งท่องเที่ยวที่มีอยู่แล้วนั้นออกมานำเสนอและประชาสัมพันธ์ในเชิงรุก ทั้งการ ประชาสัมพันธ์ทางสื่อออนไลน์ การสร้างกระแสและคอนเทนต์ทางโซเชียลมีเดีย เพื่อสร้างการรับรู้ให้กับ นักท่องเที่ยวที่สนใจในด้านประวัติศาสตร์โดยตรงและนักท่องเที่ยวทั่วไปทั้งทางตรงและทางอ้อม

4.2) ด้านสภาพการเข้าถึง

จากการศึกษาพบว่า การเข้าถึงสถานที่ท่องเที่ยว นั้น มีถนนที่สามารถเข้าถึงได้โดยตรง และสะดวกสบาย พื้นผิวการจราจรเรียบตลอดทาง ตลอดเส้นทางในการเข้าไปยังสถานที่ท่องเที่ยว นั้น มี ป้ายบอกทางและระยะทางที่ชัดเจนจนถึงอุทยานประวัติศาสตร์สดักก้อกธม ซึ่งการเดินทางเข้าไปยัง

อุทยานประวัติศาสตร์สตึกก็อกรมนั้น จะไม่มีรถสาธารณะในการเดินทางเข้าถึง จะต้องเป็นรถส่วนตัว หรือเป็นการจ้างเหมารถจากตัวอำเภอรัฐประเทศ ดังนั้นเพื่อการอำนวยความสะดวกในการเข้าถึง สถานที่ท่องเที่ยว ควรสร้างความร่วมมือกันระหว่างภาคีเครือข่าย ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชนและประชาชน โดยการจัดตั้งกลุ่มเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวและการบริการ โดยการสร้างเครือข่ายและการประชาสัมพันธ์ในการให้บริการรถรับ-ส่งนักท่องเที่ยว โดยการสนับสนุนให้มีแพลตฟอร์มในการจองรถในการเดินทางเข้าไปยังสถานที่ท่องเที่ยว อีกทั้งยังเป็นการส่งเสริมการสร้างงาน สร้างอาชีพเสริมและรายได้ให้กับประชาชนในพื้นที่

4.3) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก

จากการศึกษาพบว่า มีการบริการและการอำนวยความสะดวกที่ค่อนข้างจะครบถ้วน ทั้งในด้านการบริการห้องสุขา มีสถานที่จอดรถที่สะดวกสบาย มีที่สำหรับนักพักคอยให้กับนักท่องเที่ยว แต่ยังคงขาดการบริการในด้านอาหารและเครื่องดื่ม ที่มีบริการเพียงร้านสวัสดิการของอุทยาน ซึ่งมีจำนวนและตัวเลือกที่น้อยสำหรับนักท่องเที่ยว อีกทั้งยังไม่มีการจำหน่ายของที่ระลึกหรือการจัดจำหน่ายสินค้าชุมชนหรือของฝากแก่นักท่องเที่ยว ให้ให้สิ่งอำนวยความสะดวกที่ครบถ้วน อุทยานประวัติศาสตร์สตึกก็อกรมควรมีความยืดหยุ่นในกฎ ระเบียบและข้อบังคับ และวางแผนทางร่วมกันกับประชาชนในเรื่องของขีดจำกัดและขีดความสามารถในการเข้าไปมีส่วนร่วม รวมไปถึงกฎ ระเบียบและข้อบังคับ เพื่อให้สามารถเข้าไปร่วมดำเนินการในการให้บริการร้านค้าอาหารและเครื่องดื่มแก่นักท่องเที่ยวที่ได้เข้ามาเยี่ยมชมที่อุทยาน และเพื่อเป็นการสร้างรายได้ให้ประชาชนในพื้นที่โดยการจัดพื้นที่ให้จำหน่ายสินค้าชุมชนและของฝาก ของที่ระลึกแก่นักท่องเที่ยว

4.4) ด้านสภาพแวดล้อม

จากการศึกษาพบว่า อุทยานประวัติศาสตร์สตึกก็อกรมนั้นมีศักยภาพมากที่สุดในด้านสภาพแวดล้อม มีสภาพแวดล้อมที่ได้รับการดูแลให้อยู่ในสภาพที่ดีอย่างสม่ำเสมอ มีการจัดระเบียบ การทำความสะอาดอยู่ตลอดเวลา โดยการจัดเวรในการทำความสะอาด และมาตรการการให้คะแนนการทำความสะอาดของพนักงานในแต่ละเขตที่พนักงานรับผิดชอบ เพื่อสร้างมาตรฐานในการรักษาความสะอาด เพื่อให้เกิดความยั่งยืนของสภาพสิ่งแวดล้อม ควรจัดมาตรการและมีข้อกำหนดด้านมาตรฐานในการดูแลและรักษาให้คงสภาพที่ดีอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง

4.5) ด้านข้อจำกัดในการรองรับนักท่องเที่ยว

จากการศึกษาพบว่า อุทยานประวัติศาสตร์สตึกก็อกรมนั้นมีศักยภาพมากที่สุดในด้านข้อจำกัดในการรองรับนักท่องเที่ยว เนื่องจากมีกฎ ระเบียบและข้อบังคับที่เข้มงวด และสามารถควบคุม และจัดขอบเขตในการท่องเที่ยวภายในเขตพื้นที่ได้อย่างเหมาะสม เพื่อให้เกิดความยั่งยืนและเพิ่มการรับรู้ ความเข้าใจแก่นักท่องเที่ยวมากยิ่งขึ้น ควรมีการนำเสนอ กฎ ระเบียบและข้อบังคับต่างๆในรูปแบบ

อื่นๆที่นอกเหนือจากป้ายประชาสัมพันธ์ อาทิ เช่น สื่ออนิเมชั่น สื่อวิดีโอหรือคลิปสั้นๆ เป็นต้น เพื่อสร้างความเข้าใจแก่นักท่องเที่ยวที่ติดยิ่งขึ้น

4.6) ด้านความมีชื่อเสียงในปัจจุบัน

จากการศึกษาพบว่า อุทยานประวัติศาสตร์สตึกก๊อกรมในปัจจุบันนี้มีชื่อเสียงในด้านประวัติศาสตร์ ศิลปะ วัฒนธรรมและประเพณีอยู่แล้วนั้น แต่ยังคงไม่ค่อยเป็นที่รู้จักหรือยังไม่เป็นที่รับรู้ของนักท่องเที่ยวทั้งในระดับประเทศและต่างประเทศ เพื่อส่งเสริมให้เกิดการรับรู้และเป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยว ควรมีการเพิ่มการประชาสัมพันธ์ที่เพิ่มมากขึ้น นอกเหนือจากที่อุทยานได้ดำเนินการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ทาง Facebook Fanpage แล้วนั้น จะต้องมีการเพิ่มพื้นที่การรับรู้ เช่น การส่งเสริมการท่องเที่ยวร่วมกับ ททท. การออกบูธประชาสัมพันธ์และการจัดทำเส้นทางนักท่องเที่ยว เพื่อจำหน่ายในงานของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เป็นต้น

4.7) ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว

จากการศึกษาพบว่า การกำหนดกิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อส่งเสริมเอกลักษณ์ ศิลปะ และวัฒนธรรมได้อย่างชัดเจน โดยจะมีการจัดงานแสงสีเสียงของอุทยานประวัติศาสตร์สตึกก๊อกรม ซึ่งเป็นกิจกรรมที่มีการจัดขึ้นเป็นประจำในทุกๆปี แต่ยังคงขาดในส่วนของกิจกรรมที่จะนักท่องเที่ยวสามารถเข้าไปเรียนรู้วิถีชีวิตชุมชนบริเวณโดยรอบของอุทยานประวัติศาสตร์สตึกก๊อกรม เพื่อส่งเสริมในด้านของกิจกรรมการท่องเที่ยวในเขตพื้นที่ตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้วนั้น ควรเพิ่มหรือสร้างกิจกรรมให้กับนักท่องเที่ยวที่มากกว่าการเข้าไปเดินชมความงดงามและเรียนรู้ประวัติศาสตร์ของอุทยานประวัติศาสตร์สตึกก๊อกรม โดยการสร้างกิจกรรมเชื่อมโยงไปยังชุมชนท้องถิ่นที่อยู่บริเวณใกล้เคียง เช่น การสอดแทรกกิจกรรมการเรียนรู้วิถีชีวิต วัฒนธรรมและประเพณีอันดีงามที่มีอยู่ในท้องถิ่น การดึงเอาของดีประจำท้องถิ่นขึ้นและสินค้าชุมชนมาทำกิจกรรม Workshop ให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้และลงมือปฏิบัติร่วมกับคนในชุมชน เป็นต้น

4.8) ด้านการบริการที่พัก

จากการศึกษาพบว่า ที่พักจะเป็นที่พักประเภทรีสอร์ทขนาดเล็ก ที่คนในพื้นที่ได้ลงทุนในธุรกิจที่พักเอง ซึ่งมีเพียง 2 แห่ง อยู่ห่างจากแหล่งท่องเที่ยว ประมาณ 16 กิโลเมตรจำนวนนักท่องเที่ยวไม่เยอะมากพอที่จะมีที่พักขนาดใหญ่และเป็นพื้นที่ที่มีแหล่งท่องเที่ยวเพียงแห่งเดียวนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวนั้น จึงเป็นประเภท One Day Trip ไม่มีความจำเป็นที่จะต้องพักค้างแรม จึงทำให้ไม่ก่อให้เกิดธุรกิจที่พักสำหรับรองรับนักท่องเที่ยว เพื่อเป็นการส่งเสริมและเพิ่มศักยภาพในการบริการที่พักและเพิ่มการบริการที่พักให้เพียงพอและเข้าถึงได้ง่ายของนักท่องเที่ยว ภาครัฐหรือหน่วยงานร่วมกันสนับสนุน ส่งเสริมและวางแผนให้มีการจัดทำโฮมสเตย์ เพื่อส่งเสริมอาชีพและรายได้ให้กับประชา

ชนในพื้นที่ โดยการจัดตั้งกลุ่มโฮมสเตย์บ้านโคกสูงเพื่อให้ความรู้ในด้านการทำธุรกิจโฮมสเตย์ และการสร้างมาตรฐานของโฮมสเตย์เพื่อให้ได้รับการรับรองตามมาตรฐาน สร้างความเป็นเอกลักษณ์ วัฒนธรรม เพื่อดึงดูดความน่าสนใจ ให้นักท่องเที่ยวเข้ามาใช้บริการ

กล่าวโดยสรุปคือ ข้อเสนอแนะต่อแนวทางในการพัฒนาพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยวโดยการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย ในพื้นที่การท่องเที่ยว ตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว นั้นมีอยู่ 4 แนวทางหลักดังนี้ 1) แนวทางที่ 1 ด้านเงื่อนไขการก่อความร่วมมือ 2) แนวทางที่ 2 ด้านการจัดโครงสร้างความสัมพันธ์อย่างเป็นทางการ 3) แนวทางที่ 3 ด้านบทบาทผู้นำการสร้างความร่วมมือ 4) แนวทางที่ 4 ด้านศักยภาพการท่องเที่ยว

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยวโดยการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในพื้นที่การท่องเที่ยว ตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว ในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์คือ

1. เพื่อศึกษาระดับศักยภาพในการจัดการการท่องเที่ยวในเขตพื้นที่ตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว
2. เพื่อศึกษาอิทธิพลของการจัดการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย ที่มีต่อศักยภาพในการจัดการการท่องเที่ยว ในเขตพื้นที่ตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว
3. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยวโดยการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย ในเขตพื้นที่ตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว

การวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยเชิงผสมผสาน(Mixed-method design) ระหว่างเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) สำหรับวิธีการเชิงปริมาณมีกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว จำนวน 390 ราย โดยระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือกลางเดือนมกราคม-กลางเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ.2568 เป็นระยะเวลา 1 เดือน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม ที่ได้แบ่งเนื้อหาออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป ส่วนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยวโดยการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย ส่วนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับศักยภาพด้านการท่องเที่ยว

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนาและสถิติเชิงอนุมาน ประมวลผลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ โดยมีสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) ในทางทดสอบสมมติฐาน สถิติที่ใช้คือ การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Linear Regression Analysis : MRA) ด้วยค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย (Coefficient of Determination : R²) ด้วยวิธีการ Enter กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สำหรับวิธีการเชิงคุณภาพนั้น ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จากบุคคลที่สำคัญ องค์กร และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยว ได้แก่ ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน รวมทั้งสิ้น 8 ราย

โดยมีเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัยแบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structure Interviews) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากผลการศึกษาตามการวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ ประเด็นที่ 1 คำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป ประเด็นที่ 2 คำถามเกี่ยวกับศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ตำบลโคกสูง ประเด็นที่ 3 คำถามเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางการพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยว ประเด็นที่ 4 คำถามเกี่ยวกับแนวทางในการจัดการความร่วมมือของภาคีเครือข่ายในการร่วมกันพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยว ประเด็นที่ 5 คำถามเกี่ยวกับกระบวนการและบทบาทสำคัญในการสร้างความร่วมมือในการพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยว เมื่อได้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) มาแล้ว ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการพรรณนาข้อมูลในปรากฏการณ์ หรือรูปธรรม และวิเคราะห์ตีความข้อมูลเพื่อสร้างข้อสรุปเกี่ยวกับการพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยวโดยการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย ในพื้นที่การท่องเที่ยว ตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว

5.1 สรุปผลการวิจัย

ข้อมูลกลุ่มตัวอย่างที่ให้ข้อมูลสำคัญสำหรับการวิจัยครั้งนี้ มีดังนี้

1) กลุ่มผู้ให้ข้อมูล พบว่า ประชาชนในพื้นที่ตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 390 ราย พบว่า ประชากรส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในหมู่ที่ 4 บ้านละลมตม คิดเป็นร้อยละ 16.41 ระยะเวลาในการพำนักรออาศัยอยู่ในชุมชนส่วนใหญ่มีระยะเวลาในการพำนักรออาศัยอยู่ในชุมชนมากกว่า 41 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 36.92 ส่วนใหญ่ประชากรที่ตอบแบบสอบถามเป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 54.10 ซึ่งมีอายุส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 38.97 ประชาชนส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวส. คิดเป็นร้อยละ 28.21 ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 22.05 และส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยของครอบครัวต่อเดือน 10,001 – 20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 42.82 ซึ่งประชาชนส่วนใหญ่เข้าไปในแหล่งท่องเที่ยวมากกว่า 5 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 72.82

2) ผู้เชี่ยวชาญที่ให้ข้อมูลหลักสำคัญสำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth) ในการศึกษาครั้งนี้ ประกอบไปด้วย 1) ภาครัฐ จำนวน 3 ท่าน ภาคเอกชน จำนวน 2 ท่าน และภาคประชาชน จำนวน 3 ท่าน รวมทั้งสิ้น 8 ท่าน

โดยจากการศึกษาสามารถสรุปผลการวิจัยได้ตามวัตถุประสงค์ได้ดังนี้

ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาระดับศักยภาพในการจัดการการท่องเที่ยวในเขตพื้นที่ตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว

จากผลการศึกษาในระดับศักยภาพในการจัดการการท่องเที่ยวในเขตพื้นที่ตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว ทั้ง 8 ด้าน พบว่า 1) ด้านคุณค่าและความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยว ในภาพรวมนั้น

มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.54 2) ด้านสภาพการเข้าถึง ในภาพรวมนั้นมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.46 3) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ในภาพรวมนั้นมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.37 4) ด้านสภาพแวดล้อม ในภาพรวมนั้นมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.21 5) ด้านข้อจำกัดในการรองรับนักท่องเที่ยว ในภาพรวมนั้นมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.21 6) ด้านความมีชื่อเสียงในปัจจุบัน ในภาพรวมนั้นมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.29 7) ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว ในภาพรวมนั้นมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.18 8) ด้านการบริการที่พัก ในภาพรวมนั้นมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.18

เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของศักยภาพในการจัดการการท่องเที่ยว สูงสุด และต่ำสุดของแต่ละด้าน แสดงผลดังตารางที่ 5.1

ตารางที่ 5.1 แสดงอันดับผลของศักยภาพการจัดการการท่องเที่ยวในเขตพื้นที่ตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว

ประเด็น	สูงที่สุด	ต่ำที่สุด
1.ด้านคุณค่าและความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยว	สถานที่ท่องเที่ยวมีความสำคัญต่อการท่องเที่ยวในด้านประวัติศาสตร์ ความเชื่อ ศิลปกรรมและวัฒนธรรม	1.สถานที่ท่องเที่ยวมีความเป็นเอกลักษณ์ที่โดดเด่นในด้านประวัติศาสตร์ ความเชื่อ ศิลปกรรมและวัฒนธรรม 2.สถานที่ท่องเที่ยวมีความงดงาม ทรงคุณค่า เก๋ไก๋และน่าอัศจรรย์
2.ด้านสภาพการเข้าถึง	มีถนนที่สามารถเข้าถึงสถานที่ท่องเที่ยวได้โดยตรง	มีบริการขนส่งสาธารณะเข้าถึงสถานที่ท่องเที่ยว
3.ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก	มีสถานที่จอดรถสะดวกสบายเพียงพอแก่นักท่องเที่ยว	มีการให้บริการร้านค้าจัดจำหน่ายสินค้าชุมชนและของฝาก ของที่ระลึกเพียงพอแก่นักท่องเที่ยว

ตารางที่ 5.1 แสดงอันดับผลของศักยภาพการจัดการการท่องเที่ยวในเขตพื้นที่ตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว (ต่อ)

ประเด็น	สูงที่สุด	ต่ำที่สุด
4.ด้านสภาพแวดล้อม	รอบบริเวณสถานที่ท่องเที่ยวมีต้นไม้ขนาดใหญ่ ใช้เป็นร่มเงาทำให้ร่มรื่น และมีการตกแต่ง	ชุมชนโดยรอบสถานที่ท่องเที่ยวมีความเป็นระเบียบ สะอาด พร้อมให้การสนับสนุนและส่งเสริมการท่องเที่ยว
5.ด้านข้อจำกัดในการรองรับนักท่องเที่ยว	มีกฎระเบียบจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยว กำหนดเส้นทางและระยะเวลาในการเข้าชมที่เหมาะสม การบันทึกภาพเคลื่อนไหวในแหล่งท่องเที่ยว	มีสิ่งก่อสร้างภายในสถานที่ท่องเที่ยวมีความเหมาะสมในการรองรับนักท่องเที่ยว มีที่นั่งพัก ห้องน้ำ ทางลาด ร้านจำหน่ายของที่ระลึก
6.ด้านความมีชื่อเสียงในปัจจุบัน	แหล่งท่องเที่ยวมีชื่อเสียงทางด้านประวัติศาสตร์ ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี	สถานที่ท่องเที่ยวได้รับการยอมรับและได้รับการยกย่องทั้งในระดับประเทศ และต่างประเทศ ด้านประวัติศาสตร์ ความเชื่อ ศิลปกรรมและวัฒนธรรม
7.ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว	มีการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมเอกลักษณ์ของท้องถิ่น	มีกิจกรรมให้นักท่องเที่ยวเข้าไปเรียนรู้วิถีชีวิตชุมชนบริเวณโดยรอบของแหล่งท่องเที่ยว
8.ด้านการบริการที่พัก	ที่พักมีราคาและความคุ้มค่าในการใช้บริการ	มีที่พักได้รับการรับรองจากหน่วยงานภาครัฐตามกฎหมาย

ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาอิทธิพลของการจัดการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย ที่มีต่อศักยภาพในการจัดการการท่องเที่ยว ในเขตพื้นที่ตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว

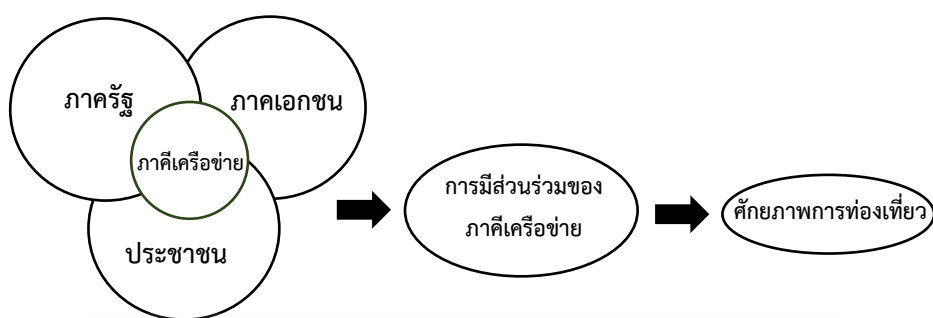
ผลการทดสอบสมมติฐานของการวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยวโดยมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย ในพื้นที่การท่องเที่ยว ตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว มีดังนี้

1) สมมติฐานที่ 1 การจัดการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย ด้านเงื่อนไขการก่อเกิดความร่วมมือ ด้านการจัดโครงสร้างความสัมพันธ์อย่างเป็นทางการ และด้านบทบาทผู้นำการสร้างความร่วมมือ อย่างน้อย 1 ตัวแปร มีอิทธิพลต่อศักยภาพในการจัดการการท่องเที่ยวในเขตพื้นที่ตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว ข้อมูลเชิงประจักษ์จากการทดสอบสมมติฐานพบว่า มีตัวแปรการจัดการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย 1. ด้านเงื่อนไขการก่อเกิดความร่วมมือ และ 2.ด้านบทบาทผู้นำการสร้างความร่วมมือ มีอิทธิพลทางบวกกับศักยภาพด้านการท่องเที่ยว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วน ด้านการจัดโครงสร้างความสัมพันธ์อย่างเป็นทางการ มีอิทธิพลทางลบกับศักยภาพด้านการท่องเที่ยว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย

2) การจัดการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย ด้านเงื่อนไขการก่อเกิดความร่วมมือ อย่างน้อย 1 ตัวแปรมีอิทธิพลต่อศักยภาพในการจัดการการท่องเที่ยวในเขตพื้นที่ตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว ข้อมูลเชิงประจักษ์จากการทดสอบสมมติฐานพบว่า มีตัวแปรการจัดการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย 1.ภูมิหลังของการมีความร่วมมือหรือความขัดแย้ง และ 2.แรงจูงใจที่ทำให้ภาคีผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามาสร้างร่วมมือระหว่างกัน มีอิทธิพลทางบวกกับศักยภาพด้านการท่องเที่ยวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วน การมีอำนาจหน้าที่ ทรัพยากร และ ศักยภาพ มีอิทธิพลทางลบกับศักยภาพด้านการท่องเที่ยว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย

3) การจัดการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย ด้านการจัดโครงสร้างความสัมพันธ์ อย่างเป็นทางการอย่างน้อย 1 ตัวแปร มีอิทธิพลต่อศักยภาพในการจัดการการท่องเที่ยวในเขตพื้นที่ตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว ข้อมูลเชิงประจักษ์จากการทดสอบสมมติฐานพบว่า มีตัวแปรการจัดการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย ด้านกระบวนการทำงานร่วมกัน มีอิทธิพลทางบวกกับศักยภาพด้านการท่องเที่ยว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วน กระบวนการไตร่ตรองและตัดสินใจร่วมกันของภาคีผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย มีอิทธิพลทางลบกับศักยภาพด้านการท่องเที่ยว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย

4) การจัดการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย ด้านบทบาทผู้นำการสร้างความร่วมมือ อย่างน้อย 1 ตัวแปร มีอิทธิพลต่อศักยภาพในการจัดการการท่องเที่ยวในเขตพื้นที่ตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว ข้อมูลเชิงประจักษ์จากการทดสอบสมมติฐานพบว่า มีตัวแปรการจัดการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย ด้านการจัดกระบวนการ มีอิทธิพลทางลบกับศักยภาพด้านการท่องเที่ยว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วน ด้านภาวะผู้นำ มีอิทธิพลทางบวกกับศักยภาพด้านการท่องเที่ยว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย

ภาพที่ 5.1 การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายเพื่อการพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยว

ภาพที่ 5-1 แสดงองค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากผลของการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า เมื่อภาคีเครือข่าย ได้แก่ ภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนนั้นมีส่วนร่วมในการพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยว ซึ่งจะส่งผลให้ศักยภาพด้านการท่องเที่ยวนั้นมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น

ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยวโดยการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย ในเขตพื้นที่ตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว

จากการศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยวโดยการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย ในพื้นที่การท่องเที่ยว ตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว โดยผู้วิจัยได้นำผลการศึกษาเชิงปริมาณมาเปรียบเทียบกับข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ การสำรวจความคิดเห็นของประชากรในตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้วด้วยแบบสอบถาม และศึกษาจากแนวคิดและทฤษฎี แล้วมีข้อเสนอแนะต่อแนวทางในการพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยวโดยการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย ในพื้นที่การท่องเที่ยว ตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว โดยการศึกษาได้แสดงให้เห็นถึงความสำคัญในการพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยวโดยการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายซึ่งมีแนวทางในการพัฒนาโดยสรุปได้ดังตารางที่ 5.2

ตารางที่ 5.2 แนวทางการพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยวโดยการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย ในพื้นที่
การท่องเที่ยว ตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว

ประเด็นการพัฒนา	แนวทางในการพัฒนา
1.ด้านเงื่อนไขการก่อความร่วมมือ	
1.1 ด้านการมีอำนาจหน้าที่ ทรัพยากร และศักยภาพ	- ส่งเสริมด้านความรู้ความเข้าใจเรื่องการพัฒนาการท่องเที่ยว - ส่งเสริมการรับรู้ให้กับประชาชนด้านการท่องเที่ยว - สร้างการมีส่วนร่วมในการประชุมหารือ
1.2 ด้านแรงจูงใจที่ทำให้ภาคีผู้มีส่วน เกี่ยวข้องเข้ามาสร้างความร่วมมือ ระหว่างกัน	- เปิดโอกาสให้ภาคีเครือข่ายได้รับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยว - สร้างงาน สร้างอาชีพและสร้างรายได้ - เปิดโอกาสให้ภาคีเครือข่ายมีส่วนร่วมในการจัดจำหน่ายสินค้า
1.3 ด้านภูมิหลังของการมีความ ร่วมมือหรือความขัดแย้ง	- ส่งเสริมการท่องเที่ยวให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน - กำหนดจุดมุ่งหมายเดียวกันในการส่งเสริมการท่องเที่ยว - การวางแผนและสร้างอุดมการณ์ร่วมกัน
2.ด้านการจัดโครงสร้าง ความสัมพันธ์อย่างเป็นทางการ	
2.1 กระบวนการทำงานร่วมกัน	- สร้างกระบวนการและขั้นตอนการทำงานที่ชัดเจน - มีแผนในการปฏิบัติงาน - การมอบหมายงานให้ตรงตามความสามารถของแต่ละบุคคล
2.2 กระบวนการไตร่ตรองและ ตัดสินใจร่วมกันของภาคีผู้มีส่วนได้ ส่วนเสียทุกฝ่าย	- เปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนและทุกระดับมีส่วนร่วมในการกำหนดขั้นตอนและวางแผนในการพัฒนาการท่องเที่ยว - เปิดโอกาสให้ทุกคนได้ร่วมวิเคราะห์หาแนวทางในการแก้ปัญหาการท่องเที่ยวร่วมกัน

ตารางที่ 5.2 แนวทางการพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยวโดยการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย ในพื้นที่
การท่องเที่ยว ตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว (ต่อ)

ประเด็นการพัฒนา	แนวทางในการพัฒนา
3.ด้านบทบาทผู้นำการสร้างความร่วมมือ	
3.1 การจัดกระบวนการ	1. ภาครัฐและภาคเอกชนต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะ 2. ภาครัฐและภาคเอกชนจะต้องรับฟังความคิดเห็นของประชาชนให้มากยิ่งขึ้น
3.2 ภาวะผู้นำ	1. กำหนดนโยบายและบูรณาการการทำงานร่วมกัน 2. พัฒนาศักยภาพความรู้ต่างๆในด้านการจัดการการท่องเที่ยว 3. กำหนดนโยบายสาธารณะเพื่อส่งเสริมการเข้าถึงของแหล่งท่องเที่ยว
4.ด้านศักยภาพการท่องเที่ยว	
4.1 ด้านคุณค่าและความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยว	1. การดึงดูดเด่นที่มีอยู่ออกมาพัฒนาในเชิงรุก 2. การประชาสัมพันธ์ทางสื่อออนไลน์ 3. สร้างการรับรู้ทั้งทางตรงและทางอ้อม
4.2 ด้านสภาพการเข้าถึง	1. จัดตั้งกลุ่มอาชีพรับจ้างเหมาบริการรถรับจ้าง 2. สร้างการรับรู้ให้กับนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับการบริการ 3. สร้างแพลตฟอร์มการจองการใช้บริการรถรับ-ส่ง
4.3 ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก	1. ยึดหยุ่นในกฎ ระเบียบและข้อบังคับของอุทยาน 2. กำหนดมาตรการและระเบียบร่วมกัน

ตารางที่ 5.2 แนวทางการพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยวโดยการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย ในพื้นที่การท่องเที่ยว ตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว (ต่อ)

ประเด็นการพัฒนา	แนวทางในการพัฒนา
4.4 ด้านสภาพแวดล้อม	1. กำหนดมาตรฐานในการดูแลและรักษา 2. จัดมาตรการในการดูแลรักษาที่ชัดเจนมีแบบแผน
4.5 ด้านข้อจำกัดในการรองรับนักท่องเที่ยว	1. เพิ่มพื้นที่ในการรับรู้ด้านกฎระเบียบ ทางสื่ออื่นๆ นอกจากป้าย เพื่อสร้างความเข้าใจแก่นักท่องเที่ยวได้ดียิ่งขึ้น
4.6 ด้านความมีชื่อเสียงในปัจจุบัน	1. ส่งเสริมการท่องเที่ยวร่วมกับ ททท. 2. ออกบูธประชาสัมพันธ์ร่วมกับ ททท. 3. จัดทำเส้นทางท่องเที่ยวเพื่อจำหน่ายในงานของ ททท.
4.7 ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว	1. สร้างกิจกรรมเพื่อเชื่อมโยงไปยังชุมชน 2. สอดแทรกกิจกรรมการเรียนรู้วิถีชีวิต วัฒนธรรม และประเพณี 3. การทำ Workshop การเรียนรู้ร่วมกับคนในชุมชน
4.8 ด้านการบริการที่พัก	1. ส่งเสริมและให้ความรู้ด้านการทำโฮมสเตย์ 2. จัดตั้งกลุ่มโฮมสเตย์เพิ่มการทำงานร่วมกัน 3. กำหนดมาตรฐานด้านที่พักและโฮมสเตย์ให้ได้รับรองมาตรฐาน

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์และผลที่ได้จากการทดสอบสมมติฐานในงานวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยวโดยการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย ในพื้นที่การท่องเที่ยว ตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว สามารถอภิปรายผลและอ้างอิงจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องได้ตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

การอภิปรายผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาระดับศักยภาพในการจัดการการท่องเที่ยวในเขตพื้นที่ตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว

จากผลการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ทำให้ทราบว่าศักยภาพด้านการจัดการการท่องเที่ยวในเขตพื้นที่ตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้วนั้น คือ อุทยานประวัติศาสตร์สดักก้อกธม ซึ่งมีศักยภาพที่

ค่อนข้างพร้อมในเกือบทุกด้าน ทั้งในด้านคุณค่าและความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยว ด้านสภาพการเข้าถึง ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านสภาพแวดล้อม ด้านข้อจำกัดในการรองรับนักท่องเที่ยว ด้านความมีชื่อเสียงในปัจจุบัน ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว ซึ่งยังคงขาดอยู่เพียงด้านเดียวที่มีความพร้อมค่อนข้างน้อย คือด้านการบริการที่พัก ที่ยังคงมีไม่เพียงพอต่อการรองรับนักท่องเที่ยวที่เป็นกลุ่มขนาดกลางถึงขนาดใหญ่

โดยจากศึกษาภาพดังกล่าวข้างต้นนั้น พบว่าองค์ประกอบของทรัพยากรทางด้านการท่องเที่ยวทำให้เกิดการท่องเที่ยวได้และสามารถดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวได้นั้น จะต้องมียุทธศาสตร์ประกอบของทรัพยากรท่องเที่ยวอย่างน้อย 3 ด้าน ซึ่งตรงกับบุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา ได้แก่ 1) ทรัพยากรท่องเที่ยวต้องมีสิ่งที่ดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว (Attraction) 2) ทรัพยากรท่องเที่ยวต้องมีเส้นทางคมนาคมขนส่งเข้าถึง (Accessibility) และ 3) ทรัพยากรท่องเที่ยวต้องมีสิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) ด้วยความพร้อมด้านการท่องเที่ยวทั้ง 3 ด้านนี้ จึงทำให้พื้นที่ตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้วนั้นสามารถที่จะเปิดการท่องเที่ยวและสามารถรองรับนักท่องเที่ยวที่จะเข้ามาเยี่ยมชมได้(บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, 2548) เช่นเดียวกับนุชประวีณ์ ลิขิตศรีณย์ ซึ่งได้ศึกษาศึกษาภาพแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดพิจิตร การศึกษาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวและการวิเคราะห์สภาพสถานการณ์การท่องเที่ยวของจังหวัดพิจิตร พบปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนดังนี้ 1.ทำเลที่ตั้ง แหล่งท่องเที่ยวส่วนใหญ่อยู่ในพื้นที่ที่ไม่ติดกับถนนสายหลัก 2.สภาพแหล่งท่องเที่ยว มีจุดเด่นและเอกลักษณ์เฉพาะตัวที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้ 3.สิ่งอำนวยความสะดวก ที่พักส่วนใหญ่สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้เพียงพอ แต่บางแห่งยังต้องการพัฒนาคุณภาพให้ได้มาตรฐานมากขึ้น 4.ระบบสาธารณูปโภค โครงสร้างพื้นฐาน เช่น ไฟฟ้าและประปา มีความพร้อมในระดับสูง 5.การมีส่วนร่วมของชุมชน ประชาชนในพื้นที่มีความสนใจและเข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในระดับสูง 6.โอกาสในการพัฒนา จังหวัดพิจิตรมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมและจัดการแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ 7.การประชาสัมพันธ์ ยังมีข้อจำกัดในการเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว ส่งผลให้จังหวัดพิจิตรยังไม่ได้ได้รับความสนใจอย่างแพร่หลายจากนักท่องเที่ยว(นุชประวีณ์ ลิขิตศรีณย์, 2562)

ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์และแผนพัฒนาการท่องเที่ยว ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2566-2570 ที่มีการส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเพื่อให้มีคุณภาพที่สูงขึ้น ในยุทธศาสตร์ที่ 2 พัฒนาปัจจัยพื้นฐานของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวให้ มีคุณภาพสูง (Quality Tourism) ปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญต่อการพัฒนาการท่องเที่ยว ครอบคลุมโครงสร้างพื้นฐาน สาธารณูปโภค สิ่งอำนวยความสะดวก และแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลาย ที่จำเป็นจะต้องมีการพัฒนาโดยคำนึงถึงความยั่งยืนและความต้องการของนักท่องเที่ยวทุกกลุ่ม นอกจากนี้ ยังครอบคลุมไปถึงทักษะ ความรู้ความสามารถ และความเชี่ยวชาญของบุคลากรในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว และการศึกษาในด้านการบริการและการท่องเที่ยว รวมถึง

กฎระเบียบและมาตรฐานต่าง ๆ ที่จะต้องยกระดับให้มีความทันสมัย มีคุณภาพสูงตามหลักสากล และมีการบังคับใช้อย่างเคร่งครัด (คณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ, 2566)

โดยผลการศึกษาศักยภาพและแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของชุมชนบ้านทุ่งมะปราง อำเภอกวนโดน และบ้านโตนปาหนัน อำเภอกวนกาหลง จังหวัดสตูล โดยปาริฉัตร สิงห์ศักดิ์ตระกูล พบว่าแหล่งท่องเที่ยวของทั้งสองชุมชนเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยว โดยภาพรวมในระดับปานกลาง สำหรับแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่คำนึงถึงศักยภาพด้านการท่องเที่ยวและความต้องการของนักท่องเที่ยว แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ 1.ด้านแหล่งท่องเที่ยว ควรสร้างจุดเด่นของพื้นที่โดยการนำธรรมชาติมาเสนอเป็นจุดขาย ปรับปรุงความสะอาดและภูมิทัศน์ให้สวยงาม และสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติให้แก่นักท่องเที่ยวและชาวบ้าน 2.ด้านความพร้อมทางการท่องเที่ยว ควรจัดเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น การจัดทำสื่อความหมายทางธรรมชาติและวัฒนธรรม รวมถึงการจัดเตรียมมัคคุเทศก์ท้องถิ่นเพื่อถ่ายทอดความรู้และเรื่องราวของแหล่งท่องเที่ยว 3.ด้านการพัฒนาการตลาด ควรจัดทำเส้นทางท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวของทั้งสองชุมชน เน้นกิจกรรมท่องเที่ยวที่มีการเรียนรู้และสร้างความเข้าใจสอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมายคือ กลุ่มวัยรุ่นและวัยทำงาน และจัดทำคู่มือ แผ่นพับ ใบปลิว รวมถึงการพัฒนาเว็บไซต์เพื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว

ข้อเสนอแนะจากการวิจัยครั้งนี้คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีแนวนโยบายในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่ยั่งยืน โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการระดมความคิดเห็นในการวางแผนและการดำเนินงาน ควรมีการสร้างเครือข่ายกับชุมชนที่มีการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และจัดให้มีกลไกที่สำคัญของผู้ประกอบการท่องเที่ยวในการเชื่อมโยงเส้นทางท่องเที่ยวระหว่างชุมชนบ้านทุ่งมะปรางและชุมชนบ้านโตนปาหนัน(ปาริฉัตร สิงห์ศักดิ์ตระกูล, ม.ป.ป.)

การอภิปรายผลการศึกษิตตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาอิทธิพลของการจัดการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย ที่มีต่อศักยภาพในการจัดการการท่องเที่ยว ในเขตพื้นที่ตำบลโคกสูง อำเภอ โคกสูง จังหวัดสระแก้ว

ผลการศึกษาตามสมมติฐานที่ 1 ผลการวิเคราะห์อิทธิพลของการจัดการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย ด้านเงื่อนไขการก่อเกิดความร่วมมือ ด้านการจัดโครงสร้างความสัมพันธ์อย่างเป็นทางการ และด้านบทบาทผู้นำการสร้างความร่วมมือ จะต้องมียังน้อย 1 ตัวแปร ที่มีอิทธิพลต่อศักยภาพในการจัดการการท่องเที่ยวในเขตพื้นที่ตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้วนั้น พบว่า ด้านเงื่อนไขการก่อเกิดความร่วมมือ และด้านบทบาทผู้นำการสร้างความร่วมมือ มีอิทธิพลทางบวกต่อศักยภาพด้านการท่องเที่ยว ซึ่งจะทำให้ศักยภาพทางด้านการท่องเที่ยวมีประสิทธิภาพมากขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งผลการศึกษาเป็นไปตามแนวคิดของวสันต์ เหลืองประภัสร์ ได้กล่าว

ไว้ว่า ด้านเงื่อนไขก่อให้เกิดความร่วมมือ (Starting conditions) เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อระดับความยอมรับ เชื่อถือและไว้วางใจซึ่งกันและกัน ในด้านการมีอำนาจหน้าที่ ทรัพยากรและศักยภาพ แรงจูงใจที่ทำให้ ภาครัฐมีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามาสร้างความร่วมมือระหว่างกัน ภูมิหลังของการมีความร่วมมือหรือความ ขัดแย้ง ซึ่งในด้านการท่องเที่ยว เมื่อในเขตพื้นที่ใดนั้นมีแหล่งท่องเที่ยวที่มีความสำคัญและเป็นที่น่าสนใจ แล้วนั้น แนนอนว่าแหล่งท่องเที่ยวนั้นๆจะสามารถสร้างรายได้ให้กับพื้นที่ ซึ่งในพื้นที่นั้นจะประกอบไป ด้วยหลายภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาชน ฉะนั้นจะต้องสร้างความร่วมมือซึ่งกันและ กันเพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวนั้นให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และด้านบทบาทผู้นำการสร้าง ความร่วมมือ (Facilitative leadership) เป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดตัวกลางในการเชื่อมประสานความร่วมมือและ เอื้ออำนวยให้กระบวนการทำงานร่วมกันขับเคลื่อนไปได้ ในด้านการจัดกระบวนการและภาวะผู้นำ ใน ด้านการท่องเที่ยวเช่นกัน การจะสร้างกระบวนการในการสร้างความร่วมมือในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ให้มีศักยภาพที่สูงที่สุดนั้น จะต้องอาศัยผู้นำในแต่ละภาคส่วนทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ในการร่วมผลักดันข้อเสนอแนะและแนวทางในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยวใน เขตพื้นที่ของตนเอง(วสันต์ เหลืองประภัสร์, 2557)

สอดคล้องกับผลการศึกษาของจริญญา อินรินทร์ พบว่า รูปแบบเครือข่ายในการจัดกิจกรรม การท่องเที่ยวของตำบลกรุงชิงมีความสอดคล้องกับรูปแบบตามลักษณะกิจกรรมของสมาชิกเครือข่าย ซึ่ง มีกิจกรรมต่างประเภทกัน โดยรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวขององค์กรภาครัฐ องค์กรปกครอง ส่วน ท้องถิ่น องค์กรภาคประชาชน องค์กรธุรกิจเอกชน พบว่า มีจุดร่วมในการเชื่อมประสานความร่วมมือการ ทำงานผ่านกิจกรรมการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวและที่พัก กิจกรรมการส่งต่อ นักท่องเที่ยวและ กิจกรรมสนับสนุนทุนเพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน อีกทั้งมีการก่อตั้งชมรม การท่องเที่ยวกรุงชิงโดยมี ตัวแทนจากเครือข่าย ทั้ง 4 เครือข่ายมาเชื่อมประสานความร่วมมือเพื่อ เกื้อกูลกันในการจัดกิจกรรมการ ท่องเที่ยวดียิ่งขึ้นและการหนุนเสริมจากหน่วยงานภายนอกโดย องค์การบริหารส่วนตำบลกรุงชิงจะเป็น เจ้าภาพหลักในการประสานการดำเนินการ การจัดประชุม ร่วมกันระหว่างหน่วยงานและการ ประสานงานความร่วมมือไปยังแต่ละเครือข่ายเพื่อพัฒนากิจกรรม การท่องเที่ยว ดังนั้น การขับเคลื่อน กิจกรรมการท่องเที่ยวทุกภาคส่วนควรเข้ามามีส่วนร่วมในการ ดำเนินงานเพื่อหาแนวทางกิจกรรมให้มี ความหลากหลายมากยิ่งขึ้น(จริญญา อินรินทร์, 2559)

แต่จากผลการศึกษาตามสมมติฐานที่ 1 ผลการวิเคราะห์อิทธิพลของการจัดการท่องเที่ยวแบบมี ส่วนร่วมของภาครัฐเครือข่าย กลับมี 1 ด้าน ที่มีอิทธิพลทางลบต่อศักยภาพด้านการท่องเที่ยว ซึ่งทำให้ ศักยภาพทางด้านการท่องเที่ยวลดลง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 คือด้านการจัดโครงสร้าง ความสัมพันธ์อย่างเป็นทางการ ซึ่งวสันต์ เหลืองประภัสร์ ได้กล่าวถึงด้านนี้ไว้ว่า ด้านการจัดโครงสร้าง ความสัมพันธ์อย่างเป็นทางการ (Institutional design) เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการกำหนดกรอบกฎเกณฑ์

การร่วมมือกันทำงาน ในด้านกระบวนการทำงานร่วมกันและกระบวนการไตร่ตรองและตัดสินใจร่วมกันของ ในบริบทของการท่องเที่ยว นั้น กระบวนการในการทำงานและการตัดสินใจร่วมกันนั้นมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพื่อให้เกิดแนวทางในการจัดการและการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวโดยทุกภาคส่วนได้ประโยชน์จากแหล่งท่องเที่ยวร่วมกันนั้น จะต้องผ่านการตัดสินใจร่วมกัน เพื่อลดความขัดแย้งจากผลประโยชน์ที่ได้จากแหล่งท่องเที่ยว อีกทั้งยังสามารถยกระดับให้แหล่งท่องเที่ยวนั้นมีคุณภาพมากยิ่งขึ้นจากการทำงานและการไตร่ตรองร่วมกัน (วสันต์ เหลืองประภัสร์, 2557)

สอดคล้องกับผลการศึกษาของพิมพิภา นวนจาและคณะ ผลการศึกษาการทำงานร่วมกันระหว่างภาคีเครือข่ายภาครัฐ เอกชน ประชาชน และนักท่องเที่ยวในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวของหมู่บ้านแม่กำปอง ตำบลห้วยแก้ว อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่ พบว่ามีการประสานความร่วมมือในทุกขั้นตอน ตั้งแต่การวางแผน การแลกเปลี่ยนข้อมูล การดำเนินงานร่วมกัน การประเมินผล และการทำข้อตกลงร่วมกัน ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงกระบวนการทำงานที่เป็นระบบและมีการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ

จากผลการศึกษา พบว่าการดำเนินงานร่วมกันของแต่ละภาคส่วนมีบทบาทและหน้าที่ที่แตกต่างกัน แต่ล้วนมุ่งสู่เป้าหมายเดียวกัน คือการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของหมู่บ้านให้เกิดความยั่งยืน โดยทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการพัฒนาและส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ไม่เพียงเน้นการสร้างรายได้ แต่ยังให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและสืบสานวัฒนธรรมของชุมชนอีกด้วย

ความร่วมมือของทุกภาคส่วนเกิดขึ้นบนพื้นฐานของความเสมอภาคและความเท่าเทียมกัน โดยแต่ละฝ่ายมีบทบาทในการเสริมสร้างและสนับสนุนซึ่งกันและกัน สอดคล้องกับแนวทางของ "ภาคีเครือข่ายสาธารณะ" ที่เปิดกว้างให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการประสานงานและสร้างเครือข่ายความร่วมมือ เพื่อให้หมู่บ้านสามารถพึ่งพาตนเองได้ พร้อมทั้งสร้างรายได้ให้กับคนในชุมชน ผ่านกระบวนการทำงานที่มีประสิทธิภาพและมุ่งสู่ความยั่งยืนในระยะยาว(พิมพิภา นวนจาและคณะ, 2563)

ซึ่งอาจกล่าวสรุปได้ว่า ในการจัดโครงสร้างความสัมพันธ์อย่างเป็นทางการนั้น ซึ่งประกอบไปด้วยด้านกระบวนการทำงานร่วมกันและกระบวนการไตร่ตรองและตัดสินใจร่วมกันของภาคีผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย จากการวิเคราะห์แบบสอบถามที่ได้เก็บรวบรวมมานั้น ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับที่น้อย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.07 ซึ่งจะเห็นได้ว่าภาคีเครือข่ายนั้นมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่น้อย โดยเฉพาะกลุ่มประชาชน ที่โดยส่วนใหญ่แล้วไม่ค่อยมีส่วนร่วมในการกำหนดขั้นตอน วางแผน แสดงความคิดเห็น การชี้ให้เห็นถึงปัญหา และร่วมกันวิเคราะห์เพื่อหาแนวทางแก้ปัญหาเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ โดยส่วนใหญ่แล้วผู้ที่มีส่วนร่วมมากจะเป็นกลุ่มของภาครัฐ หน่วยงานในภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว

โดยกอสลิง ได้อธิบายถึงผู้ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ดังนี้

1) ภาครัฐ เป็นกลไกสำคัญในการดำเนินการหรือกำหนดกิจกรรมต่างๆ ด้านการท่องเที่ยวให้ประสบความสำเร็จ เพราะภาครัฐสามารถควบคุม หรือกำหนดทิศทางของการจัดการการท่องเที่ยวไปสู่รูปแบบที่ต้องการได้โดยอาศัยกลุ่มบุคคลอื่นๆ ในการให้ความสนับสนุนและร่วมมือ ทำหน้าที่ประสานงานระหว่างกลุ่มบุคคลกลุ่มอื่น ให้ความเชื่อมโยงสัมพันธ์กันเพื่อให้มีการปฏิบัติการท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยการบริหารจัดการ ที่เน้นนโยบายด้านสวัสดิภาพ และความปลอดภัยในการท่องเที่ยว พิจารณาลาดหน้าด้านการท่องเที่ยวร่วมกันและประสานไปในทิศทางเดียวกัน

2) ผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยว หรือภาคเอกชน เป็นกลุ่มบุคคลที่ใกล้ชิดและได้รับผลประโยชน์โดยตรงจากนักท่องเที่ยว ผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในการสร้างความเป็นไปได้ที่สำคัญโดยควร มีบทบาทในการพิจารณาตลาดท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวและสภาพท้องถิ่น นั้นๆ ลดและควบคุมมลพิษต่าง ๆ ที่เกิดจากกิจกรรมทางการท่องเที่ยว ไม่ควรเข้ามาผูกขาดธุรกิจท่องเที่ยวหรือเน้นการสร้างรายได้ และการเติบโตของธุรกิจท่องเที่ยวแต่เพียงอย่างเดียว ทั้งนี้ ต้องคำนึงถึงสภาพแวดล้อมและสภาพแหล่งท่องเที่ยวด้วย การพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชนต้องพิจารณาสอบถามความคิดเห็นและความต้องการของคนในท้องถิ่นด้วย ควรประกอบธุรกิจท่องเที่ยวด้วยความจริงใจ ซื่อสัตย์ ให้ความ ร่วมมือกับนโยบาย กลยุทธ์ และแผนการท่องเที่ยวของภาครัฐ

3) ชุมชนเจ้าของพื้นที่ การมีส่วนร่วมของประชาชนเจ้าของพื้นที่จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อ ท้องถิ่นและการท่องเที่ยวอย่างมาก ทำให้เกิดการกระจายรายได้ การยกระดับคุณภาพชีวิตประชาชนเจ้าของพื้นที่จึงเป็นกลไกอีกอย่างหนึ่งในกระบวนการจัดการการท่องเที่ยวโดยสามารถสร้างและพัฒนาการท่องเที่ยวโดยมีบทบาทในการรักษา ปกป้องฟื้นฟู และเสริมคุณค่าแหล่งท่องเที่ยว สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตให้คงอยู่ตามความเหมาะสมเพื่อเป็นสิ่งที่ดึงดูดนักท่องเที่ยว คิดสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์พื้นบ้านที่ไม่ทำลายธรรมชาติเป็นการเพิ่มรายได้ให้ชุมชนและเป็นการสร้างทางเลือกให้แก่นักท่องเที่ยวในการเลือกสินค้าของที่ระลึก ร่วมกันจัดสรรผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นอย่างเป็นธรรมเสริมสร้างความเข้าใจอันดี เป็นมิตรกับนักท่องเที่ยวกับชุมชนท้องถิ่น และระหว่างชุมชนท้องถิ่นด้วยกันเองรวมถึงการเสริมสร้างความปลอดภัย (Gossling, 2003)

ผลการศึกษาตามสมมติฐานที่ 2 ผลการวิเคราะห์หีอิทธิพลของการจัดการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย ด้านเงื่อนไขการก่อเกิดความร่วมมืออย่างน้อย 1 ตัวแปร มีอิทธิพลต่อศักยภาพในการจัดการการท่องเที่ยวในเขตพื้นที่ตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้วนั้น พบว่า ด้านภูมิหลังของการมีความร่วมมือหรือความขัดแย้ง และด้านแรงจูงใจที่ทำให้ภาคีผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามาสร้างความร่วมมือระหว่างกัน มีอิทธิพลทางบวกต่อศักยภาพด้านการท่องเที่ยว ซึ่งจะทำให้ศักยภาพทางด้านการท่องเที่ยวมีประสิทธิภาพมากขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งผลการศึกษาเป็นไปตาม

แนวคิดของวสันต์ เหลืองประภัสร์ ได้กล่าวไว้ว่า การมีภูมิหลังความสัมพันธ์ในฐานะคู่ขัดแย้งกันมาก่อน จึงนับเป็นปัจจัยที่ส่งผลให้กระบวนการบริหาร กิจกรรมบ้านเมืองแบบร่วมมือกันเสี่ยงต่อการเกิดวงจรความล้มเหลว ซึ่งเริ่มต้นจากการหาตระแวงกลางแคลงใจ นำไปสู่ความไม่ไว้วางใจซึ่งกันและกัน และการมองภาพภาคีที่เข้ามาทำงานร่วมกันเป็น ฝ่ายตรงข้ามที่มุ่งช่วงชิงโอกาสในการผลักดันผลประโยชน์ของตนเอง ในขณะที่การมีภูมิหลังความสัมพันธ์ในฐานะภาคีความร่วมมือที่เคยประสบความสำเร็จร่วมกันมาก่อน เป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดทุนทางสังคมขึ้นในกระบวนการบริหารกิจกรรมบ้านเมืองแบบร่วมมือกัน อันนำไปสู่การมีความไว้วางใจกันในระดับสูง ส่งผลให้กระบวนการบริหารกิจกรรมบ้านเมืองเป็นวงจรที่ดำเนินไปอย่างถูกต้องและยั่งยืน และระดับแรงจูงใจในการเข้าไปมีส่วนร่วมกับภาคีอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องจะเพิ่มขึ้น เมื่อตัวแสดงแต่ละฝ่ายเล็งเห็นว่าการเข้าไปมีบทบาทร่วมมือกันทำงานนั้น จะนำมาซึ่งผลลัพธ์ของการดำเนินนโยบายที่เป็น รูปธรรมและมีประสิทธิผล แต่แรงจูงใจของภาคีความร่วมมือจะลดลง เมื่อฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเล็งเห็นว่าการแสดงบทบาทของตนเองในกระบวนการทำงานร่วมกันกับภาคีฝ่ายอื่น ๆ นั้น เป็นเพียงการทำหน้าที่เสนอแนะให้คำปรึกษาแนะนำ หรือเป็นเพียงการเข้าร่วมในเชิงพิธีการ ซึ่งไม่มีผลต่อการตัดสินใจกำหนดทิศทางการบริหารกิจกรรมบ้านเมืองในเรื่องดังกล่าวแต่อย่างใด (วสันต์ เหลืองประภัสร์, 2557)

สอดคล้องกับการศึกษาของเทิดชาย ช่วยบำรุง ที่หมู่บ้านชะซอม จังหวัดอุบลราชธานี โดยองค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์กลาง มีจุดเริ่มต้นเกิดขึ้นเมื่อผืนป่าถูกบุกรุกจากกลุ่มนายทุน จนทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อมเสื่อมโทรม ประกอบกับอุทยานแห่งชาติผาแต้ม ประกาศพื้นที่ทับซ้อนผืนป่าดงนาทาม จากปัญหาความทุกข์ยากที่เกิดขึ้น ทำให้ชุมชน ต้องปรึกษาหารือกันหาแนวทางแก้ไข โดยได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ และองค์กรพัฒนาเอกชน จากจิตสำนึกที่เกิดขึ้นทำให้เกิดกำลังใจร่วมกันพลิกผืนป่า คืนความอุดมสมบูรณ์ และยังมีกิจกรรมส่งเสริมวิถีชีวิตของชุมชน จนก่อให้เกิดโครงการต่างๆที่ประสบความสำเร็จ เช่น กลุ่มออมทรัพย์ ศูนย์สาธิตการตลาด การเกษตรผสมผสานและการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและเชิงวัฒนธรรม เป็นต้น ซึ่งจากการศึกษาดังกล่าวข้างต้นนั้น จะเห็นได้ว่า การสร้างความร่วมมือและการสร้างแรงจูงใจในการจัดกิจกรรมหรือโครงการ จนก่อให้เกิดความสำเร็จในการจัดการท่องเที่ยว(เทิดชาย ช่วยบำรุง, 2552)

แต่จากผลการศึกษาตามสมมติฐานที่ 2 ผลการวิเคราะห์อิทธิพลของการจัดการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย ด้านเงื่อนไขการก่อให้เกิดความร่วมมือ กลับมี 1 ด้าน ที่มีอิทธิพลทางลบต่อศักยภาพด้านการท่องเที่ยว ซึ่งทำให้ศักยภาพทางด้านการท่องเที่ยวนั้นลดลง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 คือด้านการมีอำนาจหน้าที่ ทรัพยากร และศักยภาพ ซึ่งวสันต์ เหลืองประภัสร์ ได้กล่าวถึงด้านนี้ไว้ว่า การมีอำนาจหน้าที่ ทรัพยากร และศักยภาพที่แตกต่างกันระหว่างภาคีที่มีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการบริหารกิจกรรมบ้านเมืองแบบร่วมมือกันไม่เพียงแต่จะเป็นปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดการทำงาน

ร่วมกันเท่านั้น แต่ยังเป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ในกระบวนการทำงานร่วมกันระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ ด้วย หากภาคีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีศักยภาพหรือทรัพยากรที่ต่ำกว่า ไม่มีโครงสร้างองค์กรที่เหมาะสม หรือไม่มีสถานะหน้าที่ที่สามารถเข้าไปทำงานร่วมกับภาคีฝ่ายอื่นอย่างเสมอภาค กระบวนการบริหารกิจการบ้านเมืองแบบร่วมมือกันก็อาจถูกควบคุมหรือชักนำโดยภาคีที่มีศักยภาพ อำนาจ หรือทรัพยากรที่เหนือกว่า สถานการณ์ดังกล่าวอาจนำไปสู่ปัญหาความไม่ไว้วางใจกันระหว่างฝ่ายต่าง ๆ หรือเกิดความรู้สึกไม่เป็นธรรมในการทำงานร่วมกัน เช่น หน่วยราชการอาจรู้สึกว่าการร่วมมือกับภาคเอกชนจะทำให้ภาคเอกชนได้รับประโยชน์มากกว่าเพราะมีศักยภาพและทรัพยากรที่เหนือกว่า ซึ่งอาจทำให้เกิดปัญหาความไม่พึงพอใจหรือขาดความมุ่งมั่นในการทำงานร่วมกันระหว่างทั้งสองฝ่าย เพื่อให้กระบวนการบริหารกิจการบ้านเมืองแบบร่วมมือกันดำเนินไปได้อย่างราบรื่น จำเป็นต้องมีการปรับสมดุลระหว่างภาคีที่มีศักยภาพและทรัพยากรแตกต่างกัน การกำหนดข้อตกลงที่เป็นธรรมและชัดเจนในการแบ่งปันผลประโยชน์ และการสร้างความเข้าใจที่ตรงระหว่างภาคีที่เกี่ยวข้องจึงเป็นสิ่งสำคัญในการหลีกเลี่ยงปัญหาดังกล่าว(วสันต์ เหลืองประภัสร์, 2557)

สอดคล้องกับผลการวิจัยของรุ่งโรจน์ อธิปญโญและคณะ ได้กล่าวถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาเครือข่ายแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดอุดรธานี ได้แก่ 1.ด้านงบประมาณ จำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ องค์การบริหารส่วนจังหวัด และองค์การบริหารส่วนตำบล 2.ด้านบุคลากร ควรมีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ ควบคู่ไปกับจิตอาสาและความเสียสละในการขับเคลื่อนการพัฒนา 3.ด้านการมีส่วนร่วม ต้องเปิดโอกาสให้คนในชุมชน ท้องถิ่น หน่วยงานราชการ ตลอดจนภาคธุรกิจ เช่น ร้านค้าและที่พัก ได้เข้ามามีบทบาทร่วมกัน โดยเริ่มจากการเสริมสร้างความเข้มแข็งภายในชุมชนเองก่อน ขณะที่ภาครัฐควรให้การสนับสนุนในทุกมิติ เพื่อให้การพัฒนาดำเนินไปอย่างยั่งยืน(รุ่งโรจน์ อธิปญโญและคณะ, 2562)

ซึ่งอาจกล่าวสรุปได้ว่า ในด้านการมีอำนาจหน้าที่ ทรัพยากร และศักยภาพนั้น ที่มีผลทำให้ศักยภาพทางด้านการท่องเที่ยวลดลง โดยจากการวิเคราะห์แบบสอบถามที่ได้เก็บรวบรวมมานั้น มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับที่น้อย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.11 ซึ่งจะเห็นได้ว่าภาคีเครือข่ายมีส่วนร่วมที่ค่อนข้างน้อยในการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ โดยการเข้าไปมีส่วนร่วมในการประชุมหรือการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว การออกแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวในชุมชนเสนอต่อผู้มีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว และมีศักยภาพในการให้ความรู้ในด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวให้กับชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องค่อนข้างน้อย โดยส่วนมากกลุ่มคนที่มีส่วนร่วมในการประชุมหารือและการให้ความรู้ในด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวนั้น จะเป็นกลุ่มผู้นำชุมชน ผู้นำของหน่วยงานต่างๆ

ผลการศึกษาตามสมมติฐานที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนที่ได้จากความถดถอยพหุคูณของการจัดการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย ด้านการจัดโครงสร้างความสัมพันธ์อย่างเป็น

ทางการอย่างน้อย 1 ตัวแปร มีอิทธิพลต่อศักยภาพในการจัดการการท่องเที่ยวในเขตพื้นที่ตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้วนั้น พบว่า ด้านกระบวนการทำงานร่วมกัน มีอิทธิพลทางบวกต่อศักยภาพด้านการท่องเที่ยว ซึ่งจะทำให้ศักยภาพทางด้านการท่องเที่ยวมีประสิทธิภาพมากขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งผลการศึกษาเป็นไปตามแนวคิดของวสันต์ เหลืองประภัสร์ ได้กล่าวไว้ว่า การจัดรูปแบบโครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างฝ่ายที่เกี่ยวข้องในกระบวนการบริหารกิจการบ้านเมืองแบบร่วมมือกันถือเป็นหัวใจสำคัญที่ช่วยให้การทำงานร่วมกันมีประสิทธิภาพ และสามารถบรรลุเป้าหมายร่วมกันได้อย่างยั่งยืน เมื่อพูดถึงการจัดการภารกิจหรือประเด็นนโยบายสาธารณะ คำถามที่สำคัญคือ ควรจะมีฝ่ายใดบ้างที่เข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจและดำเนินการ เพื่อให้การทำงานร่วมกันมีความครอบคลุมและตอบสนองความต้องการของทุกภาคส่วน หลักการที่สำคัญในกระบวนการนี้คือ การสร้างโครงสร้างแบบเปิดกว้างให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องสามารถเข้ามามีบทบาทร่วมกันได้ ซึ่งการเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมไม่เพียงแต่จะช่วยให้กระบวนการตัดสินใจมีความหลากหลายและครอบคลุมมากขึ้น แต่ยังช่วยสร้างความรู้สึกร่วมของการมีส่วนร่วมและการเป็นเจ้าของในกระบวนการนั้น ๆ ด้วย เนื่องจากกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียแต่ละฝ่ายมักจะรู้สึกว่าตนเองมีความชอบธรรมในการเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับกิจการสาธารณะที่ส่งผลกระทบต่อตนเองไม่ว่าจะในทางบวกหรือลบ การทำให้ทุกฝ่ายมีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดรูปแบบกระบวนการบริหารกิจการสาธารณะนั้น จึงเป็นสิ่งที่ช่วยสร้างความเข้าใจร่วมกันและสนับสนุนให้การทำงานร่วมกันดำเนินไปอย่างราบรื่นและเป็นไปตามเป้าหมายที่ตั้งไว้(วสันต์ เหลืองประภัสร์, 2557)

สอดคล้องกับผลการวิจัยของพิฑูรย์ ทองฉิม ซึ่งพบว่า ความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวระหว่างหน่วยงานภาครัฐ และเอกชน รวมทั้งชุมชนที่ใช้ประโยชน์จากการท่องเที่ยว เกาะลันตา จังหวัดกระบี่ มีความร่วมมือกันเป็นอย่างดีเนื่องจากการได้รับการสนับสนุนและขับเคลื่อนแนวทางการพัฒนาท้องถิ่นและการท่องเที่ยวชุมชนจากหน่วยงานต่างๆ ได้แก่ จังหวัดกระบี่ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย จังหวัดกระบี่การท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดกระบี่ พัฒนาชุมชน จังหวัดกระบี่ ซึ่งแนวทางการพัฒนาความร่วมมือของชุมชนก่อให้เกิดประโยชน์แก่ชุมชนและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการการท่องเที่ยว และสามารถนำมาประยุกต์ใช้ให้เกิดการพัฒนาแบบยั่งยืนแก่ชุมชน และมีการดำเนินการเชื่อมโยงกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งหมด(พิฑูรย์ ทองฉิม, 2557)

แต่จากผลการศึกษาตามสมมติฐานที่ 3 ผลการวิเคราะห์อิทธิพลของการจัดการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย ด้านการจัดโครงสร้างความสัมพันธ์อย่างเป็นทางการ กลับมี 1 ด้าน ที่มีอิทธิพลทางลบต่อศักยภาพด้านการท่องเที่ยว ซึ่งทำให้ศักยภาพทางด้านการท่องเที่ยวนั้นลดลง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 คือด้านกระบวนการไตร่ตรองและตัดสินใจร่วมกันของภาคีผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย ซึ่งวสันต์ เหลืองประภัสร์ ได้กล่าวถึงด้านนี้ไว้ว่า กระบวนการบริหารกิจการบ้านเมือง

แบบร่วมมือกันจะไม่สามารถประสบผลสำเร็จได้หากขาดการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะในกระบวนการเจรจา ไตร่ตรอง และตัดสินใจเกี่ยวกับผลลัพธ์ของนโยบายสาธารณะ หากการตัดสินใจเป็นไปในลักษณะที่มีการกีดกันหรือไม่ให้ความสำคัญกับภาคีผู้มีส่วนได้ส่วนเสียบางฝ่าย กระบวนการนี้จะขาดความชอบธรรมและความยุติธรรม ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อความสำเร็จในระยะยาวอย่างแน่นอน เมื่อมีการตัดสินใจโดยกลุ่มคนวงในที่มีสถานะ อำนาจหน้าที่ หรือบทบาทเหนือกว่าอื่น ๆ อาจทำให้ภาคีผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่ไม่ได้เข้าร่วมรู้สึกถูกละเลยหรือไม่ได้รับการคำนึงถึงในกระบวนการนั้นๆ การขาดการมีส่วนร่วมและบทบาทที่จำกัดจะทำให้ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นไม่เป็นที่ยอมรับจากทุกฝ่าย และอาจทำให้เกิดความรู้สึกขาดความเชื่อมั่นและความเชื่อใจต่อกระบวนการร่วมมือกัน ซึ่งในที่สุดอาจส่งผลให้ภาคีเหล่านั้นไม่มีกำลังใจในการร่วมมือและผลักดันให้ภารกิจไปสู่เป้าหมายร่วมได้อย่างเต็มที่ ดังนั้น การเปิดโอกาสให้ทุกภาคีที่เกี่ยวข้องได้มีบทบาทในการตัดสินใจและมีส่วนร่วมในกระบวนการอย่างเท่าเทียมเป็นสิ่งสำคัญที่จะสร้างความยั่งยืนในการบริหารกิจการบ้านเมืองแบบร่วมมือกัน และทำให้ทุกฝ่ายรู้สึกถึงความชอบธรรมและความร่วมมือที่มีเป้าหมายร่วมกัน(วสันต์ เหลืองประภัสร์, 2557)

สอดคล้องกับงานวิจัยของบุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา ซึ่งได้กล่าวว่า การพัฒนาการท่องเที่ยว ประเด็นการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นจึงมีจุดมุ่งหมายให้เกิดการบรรลุความพึงพอใจระหว่างนักท่องเที่ยว พื้นที่ท่องเที่ยว และชุมชน โดยเฉพาะการคำนึงถึงผลประโยชน์ของชุมชนในเชิงเศรษฐกิจภายใต้ขอบเขตของการพัฒนา ในด้านของชุมชน เป็นการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการต่างๆ ด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่เป็น การวางแผน การดำเนินการ การจัดการด้านผลประโยชน์จากการท่องเที่ยว การจัดการด้านผลกระทบและติดตามตรวจสอบผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยว เป็นต้น และบทบาทของชุมชนในการเป็นเจ้าของพื้นที่นั้นจะต้องมีการร่วมประชุมวางแผน เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยว อย่างต่อเนื่อง และจริงจัง โดยเน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในพื้นที่ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวและโดยเฉพาะชุมชนในพื้นที่ เพื่อให้การวางแผนนั้นสามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้(บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, 2548)

ซึ่งอาจกล่าวสรุปได้ว่า ในด้านกระบวนการไตร่ตรองและตัดสินใจร่วมกันของภาคีผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย ที่มีผลทำให้ศักยภาพทางด้านการท่องเที่ยวลดลง โดยจากการวิเคราะห์แบบสอบถามที่ได้เก็บรวบรวมมานั้น มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับที่น้อย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.42 ซึ่งจะเห็นได้ว่าในภาคของประชาชนนั้นมีส่วนร่วมค่อนข้างน้อยถึงน้อยที่สุด ในการมีส่วนร่วมในการกำหนดขั้นตอนหรือวางแผนการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยว การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผลเกี่ยวกับกิจกรรมหรือโครงการในการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยว การมีส่วนร่วมในการพิจารณาแนวโน้มอุปสรรคต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในส่วนต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นต่อการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยว และการมีส่วนร่วมในการชี้ให้เห็นปัญหา วิเคราะห์และร่วมหาแนวทางแก้ปัญหา เพื่อการ

พัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยว ซึ่งส่วนใหญ่แล้วผู้ที่มีส่วนร่วมจะอยู่ในกลุ่มของผู้นำชุมชน หัวหน้าส่วนราชการ และหัวหน้าหน่วยงานในส่วนที่มีความเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว

ผลการศึกษาตามสมมติฐานที่ 4 ผลการวิเคราะห์อิทธิพลของการจัดการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย ด้านบทบาทผู้นำการสร้างความร่วมมือ อย่างน้อย 1 ตัวแปร มีอิทธิพลต่อศักยภาพในการจัดการการท่องเที่ยวในเขตพื้นที่ตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้วนั้น พบว่าด้านภาวะผู้นำ มีอิทธิพลทางบวก ต่อศักยภาพด้านการท่องเที่ยว ซึ่งจะทำให้ศักยภาพทางด้านการท่องเที่ยวมีประสิทธิภาพมากขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งผลการศึกษาเป็นไปตามแนวคิดของวสันต์ เหลืองประภัสร์ ได้กล่าวไว้ว่า บทบาทของผู้นำในการสร้างความร่วมมือมีความสำคัญอย่างยิ่งในการส่งเสริมและปกป้องผลประโยชน์ของภาคีที่อยู่ในสถานะด้อยกว่าผู้อื่น โดยผู้นำต้องทำหน้าที่เป็นตัวแทนและปากเสียงให้กับฝ่ายที่เสียเปรียบ หรือมีอำนาจและทรัพยากรไม่เท่าเทียมกับฝ่ายอื่น ๆ ซึ่งการทำเช่นนี้จะช่วยให้กระบวนการสร้างความร่วมมือสามารถดำเนินไปได้อย่างเท่าเทียมและยุติธรรม ผู้นำยังต้องทำหน้าที่เป็นตัวกลางในการสร้างพื้นที่ให้ทุกฝ่ายได้มีโอกาสรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกันและสามารถเจรจาหรือหาข้อยุติในประเด็นที่สำคัญ โดยการแสดงบทบาทดังกล่าวช่วยในการเชื่อมโยงภาคีต่าง ๆ ที่อาจเคยมีภูมิหลังเป็นคู่แข่งหรือมีจุดยืนที่ตรงข้ามกัน โดยเฉพาะในกรณีที่ภาคีแต่ละฝ่ายมีแรงจูงใจในการเข้าร่วมกระบวนการร่วมมือในระดับต่ำหรือไม่มีความพร้อมในเรื่องของอำนาจหน้าที่และทรัพยากร การที่ผู้นำต้องกำกับควบคุมกระบวนการสร้างความร่วมมือเพื่อให้ทุกฝ่ายสามารถอยู่ในจุดที่เท่าเทียมกันนั้น เป็นสิ่งจำเป็นในการสร้างความมั่นใจว่าทุกฝ่ายสามารถร่วมกันทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน อย่างไรก็ตาม, การแทรกแซงกระบวนการโดยมีเป้าหมายเพื่อยกระดับอำนาจของฝ่ายที่อ่อนแอกว่าอาจนำไปสู่ผลเสียได้ เช่น การสูญเสียความเชื่อมั่นในความเป็นกลางของผู้นำ หรืออาจเกิดความไม่พอใจจากฝ่ายที่รู้สึกว่าถูกดึงให้อยู่ในจุดที่เสียเปรียบ ดังนั้น ผู้นำจึงต้องมีความระมัดระวังในการกระทำเพื่อให้กระบวนการสร้างร่วมมือดำเนินไปอย่างราบรื่นและเกิดผลประโยชน์ที่เป็นธรรมต่อทุกฝ่าย พร้อมทั้งรักษาความเชื่อมั่นในการเป็นกลางและความโปร่งใสในการตัดสินใจ(วสันต์ เหลืองประภัสร์, 2557)

สอดคล้องกับผลการวิจัยของคอรี่ การ์จิ ได้กล่าวถึงมโนทัศน์ว่าด้วยการจัดการปกครองแบบร่วมมือกัน (collaborative governance) ได้มีการสร้างกระบวนการในการทำงานร่วมกันสามมิติ ที่ประกอบด้วย มิติแรกหลักการทำงานร่วมมือกัน (การปรึกษาหารือและการกำหนดแนวทางการปฏิบัติร่วมกัน) มิติที่สองความเชื่อมั่นซึ่งกันและกัน (การสร้างเชื่อมั่นระหว่างกันและการสร้างข้อผูกมัดร่วมกัน) และมิติที่สามความสามารถในการดำเนินร่วมกัน (การสร้างความเป็นสถาบันเพื่อให้มีความต่อเนื่อง และการใช้ภาวะผู้นำของผู้นำความร่วมมือในการนำพาไปสู่เป้าหมายร่วมกัน) โดยกระบวนการทำงานทั้งสามมิติจะทำให้เกิดการพลวัตเพื่อแก้ไขปัญหาที่ต้องการบรรลুর่วมกัน โดยเครื่องมือในการ

แก้ไขปัญหานั้นจะออกรูปแบบมิติของผลผลิต (สิ่งที่เกิดขึ้นทั้งหมดจากความร่วมมือ เช่น แผนดำเนินงาน การสร้างโรงงาน การจ้างงานประชาชน เป็นต้น) ซึ่งจะส่งผลให้เกิดมิติของผลลัพธ์(คอร์ี การ์จิ, 2561)

ซึ่งกอสลิง ได้อธิบายถึงผู้ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในส่วนของภาครัฐที่เป็นผู้นำด้านการท่องเที่ยวว่า ภาครัฐเป็นกลไกสำคัญในการดำเนินการหรือกำหนดกิจกรรมต่างๆ ด้านการท่องเที่ยวให้ประสบความสำเร็จ เพราะภาครัฐสามารถควบคุม หรือกำหนดทิศทางของการจัดการการท่องเที่ยวไปสู่รูปแบบที่ต้องการได้โดยอาศัยกลุ่มบุคคลอื่นๆ ในการให้ความสนับสนุนและร่วมมือ ทำหน้าที่ประสานงานระหว่างกลุ่มบุคคลกลุ่มอื่น ให้มีความเชื่อมโยงสัมพันธ์กันเพื่อให้มีการปฏิบัติการท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยการบริหารจัดการ ที่เน้นนโยบายด้านสวัสดิภาพ และความปลอดภัยในการท่องเที่ยว พิจารณาหาจุดยืนด้านการท่องเที่ยวร่วมกันและประสานไปในทิศทางเดียวกัน(Gossling, 2003)

แต่จากผลการศึกษาตามสมมติฐานที่ 4 ผลการวิเคราะห์อิทธิพลของการจัดการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย ด้านบทบาทผู้นำการสร้างความร่วมมือ กลับมี 1 ด้าน ที่มีอิทธิพลทางลบต่อศักยภาพด้านการท่องเที่ยว ซึ่งทำให้ศักยภาพทางด้านการท่องเที่ยวนั้นลดลง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 คือด้านการจัดกระบวนการ ซึ่งวสันต์ เหลืองประภัสร์ ได้กล่าวถึงด้านนี้ไว้ว่า การบริหารกิจการบ้านเมืองแบบร่วมมือกันไม่จำเป็นต้องมีผู้นำเพียงคนเดียว แต่การทำงานร่วมกันให้ประสบความสำเร็จอาจต้องการผู้นำหลายคน (Multiple leaders) ที่แสดงบทบาทร่วมกัน ทั้งผู้นำทางการและไม่เป็นทางการ มากกว่าการให้ผู้นำคนเดียวรับผิดชอบการขับเคลื่อนกระบวนการทำงานทั้งหมด ผู้นำในการบริหารกิจการบ้านเมืองแบบร่วมมือกันที่มีประสิทธิภาพต้องเป็นผู้ที่มีเวลาในการทุ่มเทขับเคลื่อนการสร้างความร่วมมือ มีทรัพยากรในการบริหารงานเพียงพอ และมีทักษะการบริหารจัดการที่รอบด้าน (วสันต์ เหลืองประภัสร์, 2557)

ความสำเร็จของกระบวนการบริหารกิจการบ้านเมืองขึ้นอยู่กับปัจจัยสำคัญที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของผู้นำในการเอื้ออำนวยการสร้างความร่วมมือ การทำหน้าที่ในการเอื้ออำนวยการสร้างร่วมมือหมายถึงการเป็นผู้ชักจูงและกระตุ้นให้ภาคีผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่ายเข้ามาร่วมกันหาวิธีการทำงานร่วมกันที่จะช่วยผลักดันเป้าหมายของทุกฝ่ายให้บรรลุผลสำเร็จไปพร้อมกัน โดยเฉพาะการชี้แนะให้ทุกฝ่ายเห็นพ้องกันว่า การทำงานร่วมกันเป็นวิธีที่ดีที่สุดที่จะช่วยให้แต่ละฝ่ายสามารถบรรลุเป้าหมายของตนเองได้ โดยการทำงานร่วมกันจะนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายร่วมของสังคมในขณะเดียวกัน ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องก็จะได้รับผลประโยชน์จากการทำงานร่วมกันมากกว่าการที่แต่ละฝ่ายทำงานแยกจากกัน(วสันต์ เหลืองประภัสร์, 2557)

สอดคล้องกับผลการวิจัยของรุ่งโรจน์ อธิปญโญและคณะ กระบวนการพัฒนาเครือข่ายจำเป็นต้องอาศัยปัจจัยทั้งภายในและภายนอก โดยตัวชุมชนเองต้องตระหนักถึงความสำคัญของ

เครือข่าย และให้ความร่วมมือในการดำเนินงาน รวมถึงมีระบบตัวแทนที่สามารถสื่อสารปัญหาและข้อเสนอแนะสู่เวทีเครือข่ายได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งต้องมีการถ่ายทอดความคืบหน้าของการพัฒนาให้แก่สมาชิกในชุมชนอย่างต่อเนื่อง สำหรับปัจจัยภายนอก หน่วยงานที่ทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงควรมีความรู้ความเข้าใจที่ชัดเจน พร้อมทำงานด้วยความต่อเนื่องและจริงใจ เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย โดยกระบวนการพัฒนาจะประกอบไปด้วยขั้นตอนหลัก ดังนี้ 1.กำหนดเป้าหมาย 2.แลกเปลี่ยนและเรียนรู้ร่วมกัน 3.ศึกษากรณีตัวอย่าง 4.สร้างองค์ความรู้ของชุมชน 5.สรุปและถอดบทเรียนการพัฒนา (รุ่งโรจน์ อธิปญญาและคณะ, 2562)

ซึ่งอาจกล่าวสรุปได้ว่า ในด้านการจัดการกระบวนการ ที่มีผลทำให้ศักยภาพทางการท่องเที่ยวลดลง โดยจากการวิเคราะห์แบบสอบถามที่ได้เก็บรวบรวมมานั้น มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับที่น้อย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.37 ซึ่งจะเห็นได้ว่าภาคประชาชนนั้น ไม่ค่อยได้มีโอกาสในการเข้าไปมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล การจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวของผู้นำภาคีเครือข่าย การมีส่วนร่วมเข้าไปประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับหน่วยงานเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยว เพื่อปรับปรุงกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ ให้มีความเหมาะสมกับการพัฒนาการท่องเที่ยว และการมีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะ ข้อคิดเห็นอันเป็นประโยชน์ในการปรับปรุง วางแผนเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยว ซึ่งส่วนใหญ่แล้วผู้ที่มีส่วนร่วมจะอยู่ในกลุ่มของผู้นำชุมชน หัวหน้าส่วนราชการ และหัวหน้าหน่วยงานในส่วนที่มีความเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว

5.3 ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

จากข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษา ผู้วิจัยเห็นว่าควรมีข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ ตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว ทั้งในระดับจังหวัด ได้แก่ สำนักงานการท่องเที่ยวจังหวัดสระแก้ว , การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยจังหวัดสระแก้ว ในระดับอำเภอ ได้แก่ สำนักงานอำเภอโคกสูง ในระดับตำบล ได้แก่ สำนักงานเทศบาลตำบลโคกสูง องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน ผู้นำชุมชนและประชาชน ในเชิงนโยบายที่สำคัญ ดังนี้

5.3.1 ข้อเสนอเชิงนโยบาย

1) บทบาทของภาครัฐ ได้แก่ กรมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานการท่องเที่ยวจังหวัด กรมศิลปากร และองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องพัฒนามาตรฐานและกฎข้อบังคับต่างๆที่เกี่ยวกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวอย่างมีประสิทธิภาพ กำหนดแผนและนโยบายทางด้านการท่องเที่ยวที่ชัดเจนและสม่ำเสมอ ให้ความสำคัญกับการศึกษา การฝึกอบรม การให้ความรู้และการปลูกฝังจิตสำนึกให้กับคนในท้องถิ่น ผลักดันให้การท่องเที่ยวเป็นหนึ่งในหัวข้อเพื่อการประชุมวางแผนที่

สำคัญทางการท่องเที่ยว โดยเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการเสนอแผนการพัฒนาการท่องเที่ยว

2) บทบาทของภาคเอกชน ได้แก่ ธุรกิจที่พัก ธุรกิจร้านอาหาร ธุรกิจร้านจำหน่ายของฝาก และธุรกิจอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ต้องกำหนดและรักษามาตรฐานในการให้บริการ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพต่อนักท่องเที่ยวและสร้างความประทับใจ ตลอดจนการพัฒนาองค์ความรู้ทางการท่องเที่ยวเพื่อให้คำแนะนำในการปฏิบัติตนของนักท่องเที่ยวและสามารถแนะนำเส้นทางการท่องเที่ยวแก่นักท่องเที่ยวได้

3) บทบาทของชุมชน ต้องสร้างกฎและระเบียบร่วมกันภายในชุมชน และต้องให้ความร่วมมือในการปฏิบัติตามกฎและระเบียบของชุมชน พัฒนาองค์ความรู้ทางการท่องเที่ยวเพื่อให้บริการทั้งข้อมูลและการดูแลนักท่องเที่ยวได้อย่างเป็นมิตร รวมทั้งการร่วมประชุมวางแผน เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยว อย่างต่อเนื่อง และจริงจัง โดยเน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในพื้นที่ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวและโดยเฉพาะชุมชนในพื้นที่ เพื่อให้การวางแผนนั้นสามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้

5.3.2 ข้อเสนอเชิงปฏิบัติการ

1) การพัฒนาในพื้นที่ เน้นการพัฒนาที่สอดคล้องกับโครงสร้างพื้นฐานของทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่มีอยู่ ทั้งสิ่งแวดล้อม ระบบนิเวศ และระบบสาธารณูปโภค ซึ่งจะต้องเป็นการพัฒนาให้อยู่ภายใต้เอกลักษณ์และอัตลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวที่มีอยู่ และดูแลรักษาไว้ให้พร้อมต่อการท่องเที่ยวอยู่เสมอ ไม่มีการเปลี่ยนแปลงหรือทำลายแต่อย่างใด

2) การพัฒนากิจกรรมทางการท่องเที่ยว ต้องมีการสร้างเส้นทางและสร้างกิจกรรมทางการท่องเที่ยวใหม่ๆ ให้มีความน่าสนใจยิ่งขึ้น สอดแทรกการท่องเที่ยวที่เป็นรูปธรรมและสามารถจับต้องได้ เช่น การท่องเที่ยวเชิงเกษตร การท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้และปฏิบัติการ โดยการเชื่อมโยงเส้นทางท่องเที่ยวจากแหล่งท่องเที่ยวหลักสู่การท่องเที่ยวในชุมชน

3) การจัดการการท่องเที่ยว ซึ่งจะต้องอาศัยหลักการจัดการการท่องเที่ยว เพื่อให้เกิดความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ โดยจะต้องคำนึงถึงทรัพยากร สภาพแวดล้อมและศักยภาพภายในพื้นที่ แหล่งท่องเที่ยว เพื่อเป็นการตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวและเพื่อตอบสนองความต้องการของชุมชน เพื่อการสร้างรายได้ สร้างอาชีพที่อย่างยั่งยืน โดยจะต้องคำนึงถึงผลกระทบที่จะเกิดจากการจัดการการท่องเที่ยวทั้งในปัจจุบันและอนาคต

4) ชุมชน จะต้องมีส่วนร่วมในการเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการต่างๆ ด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่ของตนเอง ทั้งด้านการวางแผน การดำเนินการ การจัดการด้านผลประโยชน์ที่จะเกิด

จากการท่องเที่ยว การจัดการด้านผลกระทบและสามารถติดตามหรือตรวจสอบผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวทั้งในด้านบวกและด้านลบ

5.4 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

หลังจากที่ได้ดำเนินการวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยวโดยการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย ในพื้นที่การท่องเที่ยว ตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1) ควรศึกษาการวิจัยรูปแบบอื่นๆ ในเชิงลึก เพื่อการนำไปใช้ประโยชน์เชิงพื้นที่ด้านการพัฒนาศักยภาพของประชาชนในพื้นที่ด้านการท่องเที่ยวและบริการ เช่น การศึกษาด้านการจัดโครงสร้างความสัมพันธ์อย่างเป็นทางการ ในส่วนของกระบวนการทำงานร่วมกันและกระบวนการไตร่ตรองและตัดสินใจร่วมกันของภาคีผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย เป็นต้น

2) การศึกษาด้านการมีส่วนร่วม ควรศึกษาเพิ่มเติมในเรื่องอิทธิพลของการจัดการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย ด้านการจัดโครงสร้างความสัมพันธ์อย่างเป็นทางการ ที่มีอิทธิพลต่อศักยภาพในการจัดการการท่องเที่ยวในเขตพื้นที่ ตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว เพื่อปรับปรุงแก้ไขให้ในด้านการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

3) ควรศึกษาศักยภาพและการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่ที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาประกอบการเสนอแนวทางการพัฒนาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

4) ควรศึกษาด้านกลยุทธ์และวิธีการในการพัฒนาการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวและการสร้างพื้นที่การรับรู้ให้กับนักท่องเที่ยวทั้งทางตรงและทางอ้อม

บรรณานุกรม

- กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ. (2567). รายงาน 3 หมอรู้จักคุณ. สืบค้นจาก <https://3doctor.hss.moph.go.th/main/>
- กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. (2561). คู่มือการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ สืบค้นจาก [https://www.fisheries.go.th/strategy/UserFiles/files/strategy%20\(1\).pdf](https://www.fisheries.go.th/strategy/UserFiles/files/strategy%20(1).pdf)
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2565). สถานการณ์การเดินทางท่องเที่ยวโลก. TAT REVIEW, 8 (2), 40-46.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2567). สถานการณ์ท่องเที่ยวเดือนมกราคม-มีนาคม 2567. TAT REVIEW, 10 (2), 24-25.
- เกียรติสุดา ศรีสุข. (2552). ระเบียบวิธีวิจัย. เชียงใหม่ : โรงพิมพ์ครองช้าง.
- คณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ. (2566). แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติฉบับที่ 3 กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. สืบค้นจาก https://drive.google.com/file/d/12-qp4UFjmLAkks2_UW3ux2SB8bh_Umpg/view
- คอรี่ การ์จิ. (2563). การจัดการปกครองแบบร่วมมือกัน (Collaborative Governance) ในโครงการอุตสาหกรรมเพื่อการสร้างงานที่ยั่งยืนในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้. วารสารการเมืองการปกครอง, 10(2), 1-20.
- จริญญา อินรินทร์. (2559). การศึกษารูปแบบเครือข่ายในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว กรณีศึกษา ตำบลกรูงชิง อำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช (รายงานการวิจัย). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- ณัฐพร อินทะกันต์. (2567). การบริหารปกครองแบบร่วมมือกันของหน่วยงานภาครัฐ ด้านการจัดการแก้ไขวิกฤตปัญหาสถานการณ์การแพร่ระบาด เชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในเรือนจำแห่งหนึ่งในภาคเหนือ. วารสารวิชาการวิทยาลัยบริหารศาสตร์, 7(1), 18-35.
- ดำรงค์ วัฒนา. (2563). การจัดทำยุทธศาสตร์ (พิมพ์ครั้งที่ 25). สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เทิดชาย ช่วยบำรุง. (2552). บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน บนฐานแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง (พิมพ์ครั้งที่ 1). สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา.
- ธนภณ นิธิเชาวกุล. (2565). การวิเคราะห์ SWOT Analysis กับสถิติ SWOT analysis with statistic. วารสารคุณภาพชีวิตกับกฎหมาย, 18(1), 108-120.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- ฉันทวัฒน์ รัตนศักดิ์. (2567). การบริหารปกครองแบบร่วมมือในการดำเนินงานศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ที่มีภาวะพึ่งพิงองค์การบริหารส่วนตำบลดอยหล่อ. สักทอง : วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์(สทมส.), 30(1), 17-30.
- นพพล อัครชาติ. (2564). ข้อเสนอสำหรับการพัฒนารูปแบบเครือข่ายความร่วมมือเชิงนโยบาย และการจัดการเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชน ในกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, 47(2), 85-100.
- นพพล อัครชาติ. (2565). เงื่อนไขที่นำไปสู่ความสำเร็จของการบริหารจัดการแบบร่วมมือในการแก้ไขปัญหาวิกฤตโควิด 19: วิเคราะห์จากผลการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสองระดับ. Local Administration Journal, 15(3), 279-296.
- นันทนลิน อินทพัฒน์. (2563). ศักยภาพชุมชนเพื่อการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน กรณีศึกษาชุมชนอ่างเก็บน้ำลำพอก จังหวัดสุรินทร์. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 39(2), 61-73
- นุชประวีณ์ ลิขิตศรีณย์. (2562). ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดพิจิตร. วารสารการบริการและการท่องเที่ยวไทย, 14(1), 28-41
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2548). อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว (พิมพ์ครั้งที่ 1). บริษัท เพรส แอนด์ ดีไซน์ จำกัด.
- ประภาศรี เขียวธูมาและคณะ. (2565). ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวและการรับรู้ของนักท่องเที่ยว กรณีศึกษา อ่าวไร่เลอุทยานแห่งชาติหาดนพรัตน์ธารา-หมู่เกาะพีพี จังหวัดกระบี่. วารสารบริหารธุรกิจศรีนครินทรวิโรฒ, 13(1), 87-103
- ปาริฉัตร สิงห์ศักดิ์ตระกูล. (ม.ป.ป.). ศักยภาพและแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของชุมชนบ้านทุ่งมะปราง อำเภอกวนโดนและบ้านโดนพานัน อำเภอกวนกาหลง จังหวัดสตูล. สุทธิปริทัศน์, 97-112
- พัชราภรณ์ จันทธรรมาและคณะ. (2566). การศึกษาทัศนคติและการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว (รายงานการวิจัย). มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- พิฑูรย์ ทองนิม. (2558). การจัดการความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวโดยชุมชนเกาะลันตา จังหวัดกระบี่ (รายงานการวิจัย). มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- พิมพ์ิกา นวนจา. (2563). ภาศึเครือข่ายการจัดการท่องเที่ยวของหมู่บ้านแม่กำปอง ตำบลห้วยแก้ว อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่. วารสารรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์, 11(2), 29-54
- เมธรัตน์ จันทะนี. (2566). การยกระดับศักยภาพการท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาพื้นที่บนฐานอัตลักษณ์ท้องถิ่นของเครือข่ายกลุ่มศรีอยุธยา ในพื้นที่ชุมชนคลองจิก. วารสารวิจัยวิชาการ, 6(3), 153-170
- รุ่งโรจน์ อธิปญญและคณะ. (2562). การพัฒนาเครือข่ายแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดอุดรดิตถ์. วารสารศิลปศาสตร์ราชมงคลสุวรรณภูมิ, 1(2), 125-140
- วสันต์ เหลืองประภัสร์. (2557). โครงการ “การสังเคราะห์ตัวแบบเชิงทฤษฎีและการบริหารจากผลการดำเนิน โครงการวิจัยเพื่อพัฒนากลไกความร่วมมือเพื่อแก้ปัญหาาร่วมกัน ของคนในพื้นที่” (รายงานการวิจัย). กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย
- วิภาวดี ลิ้มสวัสดิ์และคณะ. 2560. ศักยภาพและจุดเด่นของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในภูมิภาคต่างๆของประเทศไทย และกลุ่มประเทศที่มีความโดดเด่นในการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในเอเชีย (รายงานการวิจัย). กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ
- วิศรุตฯ ทองแถมแก้ว. (2566). การบริหารงานแบบประสานความร่วมมือต่อการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น กรณีศึกษา สวนส้มโอหอมควนลัง จังหวัดสงขลา. Journal of Roi Kaensarn Academi, 8(8), 313-327.
- ศรีณ ศรีปฐมสวัสดิ์. (2564). การศึกษาศักยภาพการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเมืองมูร์มันส์ก ประเทศรัสเซีย (รายงานการวิจัย). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศิรินันท์ พงษ์นิรันดร์และคณะ. (2559). แนวทางในการพัฒนาศักยภาพการจัดการท่องเที่ยวอำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา. วารสารวิทยาลัยบัณฑิตศึกษาการจัดการ, 9(1), 234-259
- ศูนย์วิจัยและสนับสนุนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน. (ม.ป.ป.). SDGs. SDG MOVE. สืบค้นจาก <https://www.sdgmove.com/intro-to-sdgs/>

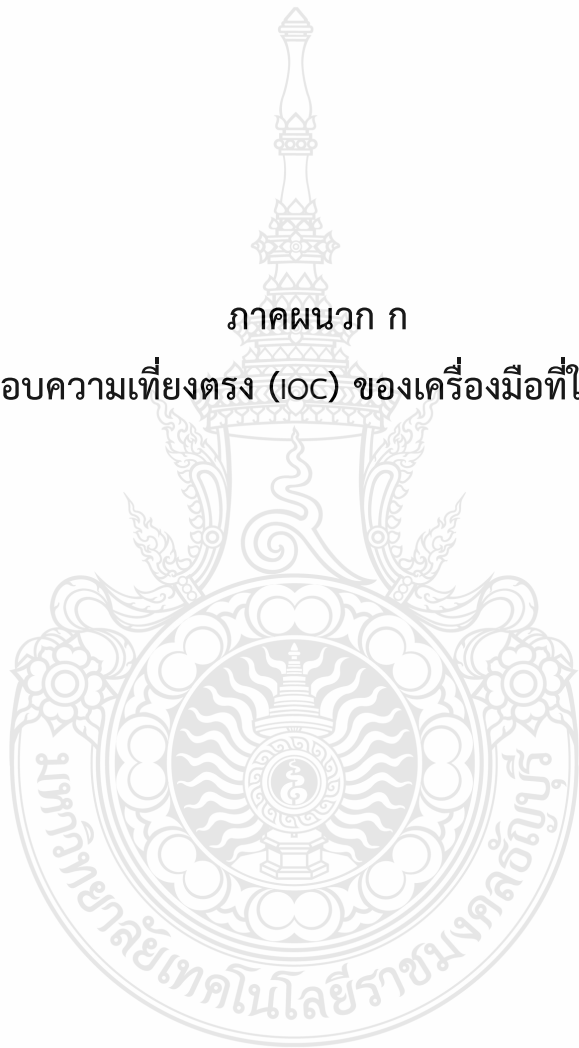
บรรณานุกรม (ต่อ)

- สาลี สุวันนะวงสาและคณะ. (2565). รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนภายใต้บริบทแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม กรณีศึกษา : บ้านธาตุอิงฮัง นครไกรสอนพรมวิหาร แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว. วารสาร มจร การพัฒนาสังคม, 7(1), 248-262
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (ม.ป.ป). ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ..2561 – 2580 (ฉบับย่อ). สืบค้นจาก https://www.nesdc.go.th/download/document/SAC/NS_SumPlanOct2018.pdf
- สำนักงานปลัดกระทรวงการคลัง. (2567). คู่มือการจัดทำแผนยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติราชการ. สืบค้นจาก <https://palad.mof.go.th/storage/palad/files/S50vSSQOMjvRRvqyUyNxtzgXRvB AWa2pGU4G6fFy.pdf>
- Cronbach, L.J. (1971). Essentials of psychological testing. Harper & Row, New York.
- Gossling, S. (2003). Tourism and Development in Tropical Islands. Cheltenham: Elgar.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1977). Determining Sample Size for Research Activities. Educational and Psychological Measurement, 30(3), 607-610.
- Rovinelli, R. J., & Hambleton, R. K. (1977). On the use of content specialists in the assessment of criterion-referenced test item validity. Dutch Journal of Educational Research, 2, 49-60.
- Sa Kaeo Provincial Statistical Office. (2024). Meeting of the Project Steering Committee for the Promotion and Development of Cultural Tourism: Activities at Historical Cultural Sites, Following the Trail of Sila's Castle "Prasat Sdok Kok Thom". Retrieved on May 21, 2024 from <https://sakaio.nso.go.th/news/press-release/13-1-3-67.html>
- Siamturakij. (2023). Visiting Sa Kaeo: 12 Compelling Insights into a Lesser-Known City
- Thammabut, P. (2006). Elements of tourism (Handouts). Bangkok: Srinakharinwirot University.
- Worth Exploring. Retrieved on May 21, 2024 from <https://www.siamturakij.com/lifestyle/1597-เที่ยวสระแก้ว-กับ-12-เรื่องชวนมองในเมืองรองที่ต้องลองไปชม>.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
การทดสอบความเที่ยงตรง (IOC) ของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผลการวิเคราะห์การหาค่าดัชนีความใช้ได้ตามวัตถุประสงค์ของแบบสอบถาม

(ค่า IOC) จากผู้เชี่ยวชาญ

ชื่อเรื่อง : แนวทางการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวโดยการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย กรณีศึกษา
ตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว

แบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญ ดัง
รายนามต่อไปนี้

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิมพ์พิภา ทองรัมย์ อาจารย์ประจำคณะศิลปศาสตร์ สาขาการ
ท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

2. อาจารย์วรวิทย์ คำพานิช อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต สาขาวิชา
รัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ สระแก้ว

3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์พัชรภรณ์ จันทระภา อาจารย์ประจำสาขาวิชาการจัดการบริการและ
การโรงแรม วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

ผู้วิจัยได้กำหนดค่าดัชนีความใช้ได้ของวัตถุประสงค์ (IOC) ของแต่ละข้อไม่น้อยกว่า 0.5
(อ้างอิง) ดังตารางสรุปคะแนนแบบทดสอบความเที่ยงตรง (Validity) ของแบบสอบถาม ดังนี้

-1 หมายถึง ไม่ใช้ได้ 0 หมายถึง ไม่แน่ใจ 1 หมายถึง ใช้ได้

ส่วนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป

ข้อคำถาม / ประเด็นคำถาม	ผู้เชี่ยวชาญท่าน ที่			รวม	คะแนน IOC	สรุปผล
	1	2	3			
1. ที่อยู่หมู่บ้าน	1	1	1	3	1	ใช้ได้
2. ระยะเวลาในการพำนักรักอาศัยอยู่ในชุมชน	1	1	1	3	1	ใช้ได้
3. เพศ	1	1	1	3	1	ใช้ได้
4. อายุ	1	1	1	3	1	ใช้ได้
5. ระดับการศึกษา	1	1	1	3	1	ใช้ได้
6. อาชีพ	1	1	1	3	1	ใช้ได้
7. รายได้เฉลี่ยของครอบครัวต่อเดือน	1	1	1	3	1	ใช้ได้
8. จำนวนสมาชิกในครอบครัว	0	1	0	1	0.33	ใช้ไม่ได้

ส่วนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยวโดยการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย

ประเด็น	ผู้เชี่ยวชาญ ท่านที่			รวม	คะแนน IOC	แปลผล
	1	2	3			
การมีส่วนร่วมในการพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยวโดยการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย						
1. เงื่อนไขการก่อความร่วมมือ						
1.1 การมีอำนาจหน้าที่ ทรัพยากร และศักยภาพ						
1. ท่านมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ของท่าน เช่น การเข้าไปมีส่วนร่วมการประชุมในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว	1	1	1	3	1	ใช้ได้
2. ท่านมีศักยภาพในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว เช่น การให้ความรู้ในด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวให้กับชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	1	1	1	3	1	ใช้ได้
3. ท่านมีส่วนในการกำหนดทิศทางในการพัฒนาการท่องเที่ยว เช่น มีส่วนในการตัดสินใจในการกำหนดต่างๆ	0	1	0	1	0.33	ใช้ไม่ได้
1.2 แรงจูงใจที่ทำให้ภาคีผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามาสร้างความร่วมมือระหว่างกัน						
4. ท่านได้รับผลประโยชน์จากการเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว เช่น ได้รับการสนับสนุนด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่ของท่าน	1	1	1	1	1	ใช้ได้
5. ท่านได้รับผลประโยชน์จากการจัดสรรรายได้จากการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว เช่น การได้โอกาสในการ	1	1	0	2	0.66	ใช้ได้

ประเด็น	ผู้เชี่ยวชาญ ท่านที่			รวม	คะแนน IOC	แปลผล
	1	2	3			
ประกอบธุรกิจในงานต่างๆของพื้นที่,ได้มีการทำงานในงานต่างๆการสร้างงาน สร้างอาชีพและรายได้						
6. ท่านได้รับผลประโยชน์จากการเติบโตของอุตสาหกรรมบริการด้านการท่องเที่ยว เช่น การทำธุรกิจที่พักอาหารและเครื่องดื่ม เป็นต้น	1	1	1	1	1	ใช้ได้
7. ท่านรู้สึกภาคภูมิใจที่ได้ร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาการท่องเที่ยว	1	1	1	1	1	ใช้ได้
1.3 ภูมิหลังของการมีความร่วมมือหรือความขัดแย้ง						
8. ท่านมีความไว้วางใจในการพัฒนาการท่องเที่ยวซึ่งกันและกัน เช่น มีความเชื่อมั่นในการตัดสินใจของผู้อื่น	1	1	-1	1	0.33	ใช้ไม่ได้
9. ท่านมีจุดมุ่งหมายในการพัฒนาการท่องเที่ยวในทิศทางเดียวกัน	0	1	1	2	0.66	ใช้ได้
10. ท่านมีความมุ่งมั่นตั้งใจเพื่อผลประโยชน์ของส่วนรวม	1	1	1	3	1	ใช้ได้
2.การจัดโครงสร้างความสัมพันธ์อย่างเป็นทางการ						
2.1 กระบวนการทำงานร่วมกัน						
11. ท่านมีส่วนร่วมในการคัดเลือกภาคีเครือข่ายในการดำเนินกิจกรรมเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยว เช่น การเลือกตัวแทนจากหน่วยงานต่างๆเพื่อเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว	0	1	-1	0	0	ใช้ไม่ได้

ประเด็น	ผู้เชี่ยวชาญ ท่านที่			รวม	คะแนน IOC	แปลผล
	1	2	3			
12. ท่านมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมตามโครงการ เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยว เช่น การปฏิบัติหน้าที่ของท่านตามที่ได้รับมอบหมาย	0	1	1	2	0.66	ใช้ได้
13. ท่านมีส่วนร่วมในการคัดค้านหรือโต้แย้ง อย่างมีเหตุผล เมื่อมีการพัฒนาการท่องเที่ยวไม่ตรงตามวัตถุประสงค์ ในการพัฒนาการท่องเที่ยว	0	1	1	2	0.66	ใช้ได้
14. ท่านมีส่วนร่วมในการส่งเสริมความสัมพันธ์ อันดีระหว่างภาคีเครือข่าย เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยว เช่น การทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างชุมชนกับหน่วยงานต่างๆ	1	1	-1	1	0.33	ใช้ไม่ได้
2.2 กระบวนการไตร่ตรองและตัดสินใจร่วมกันของภาคีผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย						
15. ท่านมีส่วนร่วมในการกำหนดขั้นตอนหรือวางแผนการพัฒนาการท่องเที่ยว	1	1	1	3	1	ใช้ได้
16. ท่านมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นคัดค้านหรือโต้แย้งอย่างมีเหตุผล เมื่อมีกิจกรรมหรือโครงการในการพัฒนาการท่องเที่ยว	1	1	1	3	1	ใช้ได้
17. ท่านมีส่วนร่วมในการปรึกษาหารือและพิจารณาในส่วนต่างๆ ที่อาจเกิดปัญหาต่อการพัฒนาการท่องเที่ยว	1	1	0	1	0.66	ใช้ได้

ประเด็น	ผู้เชี่ยวชาญ ท่านที่			รวม	คะแนน IOC	แปลผล
	1	2	3			
18. ท่านมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหา วิเคราะห์หาสาเหตุและร่วมหาแนวทาง แก้ปัญหา เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยว	0	1	1	2	0.66	ใช้ได้
3.บทบาทผู้นำการสร้างความร่วมมือ						
3.1 การจัดกระบวนการ						
19. ผู้นำหน่วยงานเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเปิดโอกาสให้ท่านเข้าไปมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล การ จัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวของผู้นำภาคีเครือข่าย	1	1	1	3	1	ใช้ได้
20. ผู้นำหน่วยงานเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเปิดโอกาสให้ท่านมีส่วนร่วม เข้าไปประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็น กับหน่วยงานเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยว เพื่อปรับปรุงกิจกรรมหรือ โครงการต่าง ๆ ให้มีความเหมาะสมกับการพัฒนาการท่องเที่ยว	1	1	1	3	1	ใช้ได้
21. ผู้นำหน่วยงานเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเปิดโอกาสให้ท่านมีส่วนร่วม ในการให้ข้อเสนอแนะ ข้อคิดเห็นอัน เป็นประโยชน์ในการปรับปรุง วางแผน เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยว	1	1	1	3	1	ใช้ได้
3.2 ภาวะผู้นำ						

ประเด็น	ผู้เชี่ยวชาญ ท่านที่			รวม	คะแนน IOC	แปลผล
	1	2	3			
22. ผู้นำหน่วยงานเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว	1	1	-1	1	0.33	ใช้ไม่ได้
23. ผู้นำหน่วยงานเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในการวางแผนการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วม	1	1	1	3	1	ใช้ได้
24. ผู้นำหน่วยงานเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในการส่งเสริมพัฒนากรรมการท่องเที่ยวโดยการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย	1	1	1	3	1	ใช้ได้

ส่วนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับศักยภาพด้านการท่องเที่ยว

ประเด็น	ผู้เชี่ยวชาญ ท่านที่			รวม	คะแนน IOC	แปลผล
	1	2	3			
ศักยภาพด้านการท่องเที่ยว						
ด้านคุณค่าและความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยว						
25. สถานที่ท่องเที่ยวมีความเป็นเอกลักษณ์	0	1	1	2	0.66	ใช้ได้
26. สถานที่ท่องเที่ยวมีความสำคัญ	0	1	1	2	0.66	ใช้ได้
27. สถานที่ท่องเที่ยวมีความงดงาม	1	1	1	3	1	ใช้ได้
28. สถานที่ท่องเที่ยวมีความหลากหลายของกิจกรรมการท่องเที่ยว	1	1	-1	1	0.33	ใช้ไม่ได้
ด้านสภาพการเข้าถึง						

ประเด็น	ผู้เชี่ยวชาญ ท่านที่			รวม	คะแนน IOC	แปลผล
	1	2	3			
29. การเดินทางยังสถานที่ท่องเที่ยวทางมีความสะดวกสบาย	0	1	0	1	0.33	ใช้ไม่ได้
30. มีการขนส่งสาธารณะในการเข้าถึงสถานที่ท่องเที่ยว	1	1	1	3	1	ใช้ได้
31. การเข้าถึง/เส้นทางคมนาคม เช่น มีถนนที่สามารถเข้าถึงสถานที่ท่องเที่ยวได้โดยตรง	1	1	0	2	0.66	ใช้ได้
32. มีเครื่องหมาย ป้ายสัญลักษณ์ในการบอกเส้นทาง ป้ายบอกระยะทางในการเข้าถึง	1	1	1	3	1	ใช้ได้
ด้านสิ่งแวดล้อมความสะดวก						
33. การบริการห้องสุขา/ห้องสุขามีเพียงพอต่อนักท่องเที่ยว	1	1	1	3	1	ใช้ได้
34. การให้บริการร้านอาหาร เครื่องดื่ม ที่ถูกสุขลักษณะและเพียงพอต่อนักท่องเที่ยว	1	1	1	3	1	ใช้ได้
35. มีการให้บริการที่พักที่เพียงพอต่อนักท่องเที่ยว	1	1	1	3	1	ใช้ได้
36. มีสถานที่จอดรถที่สะดวก เพียงพอต่อนักท่องเที่ยว	1	1	1	3	1	ใช้ได้
37. มีสถานพยาบาลในการรองรับนักท่องเที่ยวในเหตุฉุกเฉิน	1	1	1	3	1	ใช้ได้
38. มีที่นั่งพัก ศาลาหรืออื่นๆบริการแก่นักท่องเที่ยว	0	1	1	2	0.66	ใช้ได้
39. มีไฟฟ้าใช้ตลอดเวลาและไฟฟ้าสว่างรอบบริเวณสถานที่ท่องเที่ยว	0	1	1	2	0.66	ใช้ได้

ประเด็น	ผู้เชี่ยวชาญ ท่านที่			รวม	คะแนน IOC	แปลผล
	1	2	3			
40. มีระบบรักษาความปลอดภัยต่อการ โจรกรรมและการป้องกันผู้ร้ายให้กับ นักท่องเที่ยว	-1	1	1	1	0.33	ใช้ไม่ได้
ด้านสภาพแวดล้อม						
41. สภาพสถานที่ท่องเที่ยวในปัจจุบันมี การดูแลและทำนุบำรุงอยู่เสมอ	0	1	1	2	0.66	ใช้ได้
42. มีระบบการจัดเก็บและทำลายขยะมูล ฝอยที่ดี	1	1	1	3	1	ใช้ได้
43. ชุมชนโดยรอบสถานที่ท่องเที่ยวมี ความเป็นระเบียบ สะอาด พร้อมให้ การสนับสนุนและส่งเสริมการ ท่องเที่ยว	0	1	1	2	0.66	ใช้ได้
44. รอบบริเวณสถานที่ท่องเที่ยวมีต้นไม้ ขนาดใหญ่ ใช้เป็นร่มเงา ทำให้ร่มรื่น และมีการตกแต่งอยู่เสมอ	1	1	1	3	1	ใช้ได้
45. แหล่งท่องเที่ยวมีสภาพทางกายภาพที่ เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาให้เป็น สถานที่ท่องเที่ยว	1	1	1	3	1	ใช้ได้
ด้านข้อจำกัดในการรองรับนักท่องเที่ยว						
46. สิ่งก่อสร้างภายในสถานที่ท่องเที่ยวมี ความเหมาะสมในการรองรับ นักท่องเที่ยว เช่น ที่นั่งพัก	1	1	1	3	1	ใช้ได้
47. มีการจัดเขตกิจกรรมของนักท่องเที่ยว ไว้ในบริเวณพื้นที่ที่มีความปลอดภัย และเหมาะสม	1	1	1	3	1	ใช้ได้

ประเด็น	ผู้เชี่ยวชาญ ท่านที่			รวม	คะแนน IOC	แปลผล
	1	2	3			
48. มีการควบคุมไม่ให้นักท่องเที่ยวประกอบกิจกรรมในรูปแบบที่ไม่เหมาะสมกับสถานที่ท่องเที่ยว	0	1	1	2	0.66	ใช้ได้
49. ชีตความสามารถในการรองรับ เช่น รถติดบริเวณทางเข้า เนื่องจากมีนักท่องเที่ยวจำนวนมาก	0	1	1	2	0.66	ใช้ได้
50. มีกฎระเบียบจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวเส้นทาง ระยะเวลาในการเข้าชมที่เหมาะสม	1	1	1	3	1	ใช้ได้
ด้านความมีชื่อเสียงในปัจจุบัน						
51. สถานที่ท่องเที่ยวเป็นที่รู้จักและเป็นที่รับรู้ในระดับประเทศ	1	1	1	3	1	ใช้ได้
52. สถานที่ท่องเที่ยวได้รับการยอมรับและได้รับการยกย่อง	0	1	1	2	0.66	ใช้ได้
53. มีชื่อเสียงทางด้านประวัติศาสตร์ ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี	1	1	1	3	1	ใช้ได้
ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว						
54. มีการกำหนดกิจกรรมการท่องเที่ยวอย่างชัดเจน	1	1	1	3	1	ใช้ได้
55. มีการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมเอกลักษณ์ของท้องถิ่น	1	1	1	3	1	ใช้ได้
56. มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยหน่วยงานต่างๆ	0	1	0	1	0.33	ใช้ไม่ได้
ด้านการบริการที่พัก						

ประเด็น	ผู้เชี่ยวชาญ ท่านที่			รวม	คะแนน IOC	แปลผล
	1	2	3			
57. มีการบริการที่พักที่เพียงพอต่อ นักท่องเที่ยว	-1	1	1	1	0.33	ใช้ไม่ได้
58. มีการบริการที่พักอยู่ไม่ห่างไกลจาก แหล่งท่องเที่ยว	1	1	1	3	1	ใช้ได้
59. ที่พักมีมาตรฐานและคุณภาพ	1	1	1	3	1	ใช้ได้

(ขอขอบพระคุณที่ท่านให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม)

ภาคผนวก ข
การทดสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของเนื้อหา

ในการทดสอบค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของเนื้อหาของการวิจัยครั้งนี้ได้นำ แบบสอบถาม ไปทดลอง (Tryout) กับกลุ่มประชากรในเขตพื้นที่ตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว จำนวน 30 คน โดยทำการศึกษาในวันที่ 1 - 30 พฤศจิกายน พ.ศ. 2567 แล้วนำผลที่ได้จากแบบสอบถามไปทำการทดสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Cronbach's alpha coefficient) ของครอนบัค (Cronbach, 1971) ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาที่ได้จะแสดงถึงระดับของความคงที่ของแบบสอบถาม ผลการวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นจากแบบสอบถามที่ผ่านการคัดเลือก ผลที่ได้จะแสดงถึงระดับความคงที่ของแบบสอบถาม โดยจะมีค่าระหว่าง $0 \leq \alpha \leq 1$ ค่าที่ใกล้เคียงกับ 1 แสดงว่ามีความเชื่อมั่นสูง เกณฑ์การแปลผลค่าความเชื่อมั่น (เกียรติสุดา ศรีสุข, 2552, หน้า 144) มีดังนี้

0.00 - 0.20 หมายถึง มีความเชื่อมั่นต่ำมาก/ไม่มีเลย

0.21 - 0.40 หมายถึง มีความเชื่อมั่นต่ำ

0.41 - 0.70 หมายถึง มีความเชื่อมั่นปานกลาง

0.71 - 1.00 หมายถึง มีความเชื่อมั่นสูง

ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม หรือ ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัค (Cronbach's alpha coefficient) ที่ยอมรับจะต้องมีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ 0.70 ขึ้นไป โดยในการทดสอบมีค่าดังนี้ ตารางที่ 3.2 แสดงผลการวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัค (Cronbach's alpha coefficient)

ตัวแปรที่ใช้วิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม	ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา
1. เงื่อนไขการก่อความร่วมมือ	.894
2. การจัดโครงสร้างความสัมพันธ์อย่างเป็นทางการ	.898
3. บทบาทผู้นำการสร้างความร่วมมือ	.924
4. ศักยภาพด้านการท่องเที่ยว	.918
ภาพรวม	.929

จากผลการทดสอบค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม หรือ ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัค (Cronbach's alpha coefficient) พบว่า ภาพรวมมีในแต่ละด้านค่ามากกว่า 0.70 สามารถนำเอาแบบสอบถามชุดนี้ไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้

ภาพรวมทั้งแบบสอบถาม

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	30	100.0
	Excluded ^a	0	.0
	Total	30	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	Cronbach's Alpha Based on Standardized Items	N of Items
.929	.922	59

1. เจื่อนไขการก่อความร่วมมือ

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	Cronbach's Alpha Based on Standardized Items	N of Items
.894	.904	8

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
อำนาจ1	25.2000	35.131	.765	.872
อำนาจ2	25.2667	35.444	.799	.868
แรงจูงใจ1	25.1333	35.568	.779	.870
แรงจูงใจ2	25.2000	36.441	.688	.880
แรงจูงใจ3	25.0333	36.240	.629	.888
แรงจูงใจ4	24.2667	41.995	.554	.891
ภูมิหลัง1	24.4000	39.903	.687	.881
ภูมิหลัง2	23.8333	43.868	.632	.892

2. การจัดโครงสร้างความสัมพันธ์อย่างเป็นทางการ

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	Cronbach's Alpha Based on Standardized Items	N of Items
.898	.884	6

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
กระบวนการทำงาน1	15.4667	29.844	.788	.880
กระบวนการทำงาน2	14.8333	36.764	.085	.946
กระบวนการไต่ร่อง1	16.4333	25.771	.825	.864
กระบวนการไต่ร่อง2	16.0667	22.961	.860	.859
กระบวนการไต่ร่อง3	16.4333	23.082	.945	.842
กระบวนการไต่ร่อง4	16.2667	24.409	.869	.856

3. บทบาทผู้นำการสร้างความร่วมมือ

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	Cronbach's Alpha Based on Standardized Items	N of Items
.924	.927	8

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
การจัดกระบวนการ1	23.4667	38.189	.888	.902
การจัดกระบวนการ2	23.5333	36.947	.885	.902
การจัดกระบวนการ3	23.4333	36.737	.891	.901
ภาวะผู้นำ1	23.4000	39.352	.884	.903
ภาวะผู้นำ2	23.2667	39.444	.836	.907
ภาวะผู้นำ3	23.0000	43.655	.655	.921
ภาวะผู้นำ4	22.6000	43.903	.683	.920
ภาวะผู้นำ5	22.8000	45.338	.324	.948

4. ศักยภาพด้านการท่องเที่ยว

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	Cronbach's Alpha Based on Standardized Items	N of Items
.918	.895	37

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
คุณค่า1	127.9333	295.857	-.127	.920
คุณค่า2	127.8333	297.178	-.191	.921
คุณค่า3	127.9000	290.645	.115	.919
การเข้าถึง1	129.2667	255.720	.837	.909
การเข้าถึง2	127.9667	290.930	.079	.919
การเข้าถึง3	128.8000	272.234	.770	.912
สิ่งอำนวยความสะดวก1	128.6667	268.299	.674	.912
สิ่งอำนวยความสะดวก2	129.0667	255.789	.868	.909
สิ่งอำนวยความสะดวก3	129.2667	262.823	.810	.910
สิ่งอำนวยความสะดวก4	127.8667	296.395	-.122	.921
สิ่งอำนวยความสะดวก5	129.6667	278.437	.665	.914
สิ่งอำนวยความสะดวก6	129.1667	274.695	.642	.913
สิ่งอำนวยความสะดวก7	129.5000	267.776	.616	.913
สิ่งอำนวยความสะดวก8	129.4667	270.740	.654	.913
สิ่งอำนวยความสะดวก9	129.1667	283.316	.525	.915
สภาพแวดล้อม1	128.4333	281.289	.632	.915
สภาพแวดล้อม2	128.6333	264.792	.805	.911
สภาพแวดล้อม3	128.4000	287.076	.343	.917
สภาพแวดล้อม4	128.0667	297.099	-.163	.921
สภาพแวดล้อม5	128.8333	264.006	.819	.910
ข้อจำกัด1	128.8333	264.144	.766	.911
ข้อจำกัด2	128.2667	285.582	.233	.918
ข้อจำกัด3	127.9667	295.826	-.127	.920
ข้อจำกัด4	128.7000	263.941	.798	.911
ข้อจำกัด5	128.2667	297.720	-.206	.921
มีข้อเสีย1	129.0333	280.378	.517	.915

มีชื่อเสียง2	129.3667	268.378	.662	.913
มีชื่อเสียง3	128.0667	287.099	.248	.918
กิจกรรม1	128.5000	297.776	-.210	.921
กิจกรรม2	128.1667	295.661	-.092	.921
กิจกรรม3	128.6333	286.378	.233	.918
กิจกรรม4	129.4333	275.495	.584	.914
กิจกรรม5	129.5000	283.500	.228	.919
ที่พัก1	129.8000	278.510	.532	.915
ที่พัก2	128.8000	274.648	.586	.914
ที่พัก3	128.8000	264.234	.722	.912
ที่พัก4	128.7667	257.840	.781	.910

ภาคผนวก ค
แบบสอบถามการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง แนวทางการพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยวโดยการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย

กรณีศึกษา ตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว

คำชี้แจง

แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับศักยภาพในการจัดการการท่องเที่ยว อิทธิพลของการจัดการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายที่มีต่อศักยภาพในการจัดการการท่องเที่ยว และเสนอแนวทางการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยวโดยการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย ในเขตพื้นที่ตำบล โคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว โดยผลที่ได้จากการศึกษาสามารถนำไปเป็นแนวทางความร่วมมือในการบริหารจัดการพื้นที่ท่องเที่ยวในตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว โดยทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางในการบริหารจัดการ เพื่อนำไปใช้ในการบริหารจัดการพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น หน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานภาคเอกชนและชุมชนในแหล่งท่องเที่ยว สามารถนำแนวทางไปใช้ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้มีการจัดการที่มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวให้มีความน่าสนใจและเป็นที่รู้จักในระดับจังหวัดและประเทศ

แบบสอบถามนี้ไม่มีคำตอบถูกและผิด ข้อมูลที่ได้รับจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการศึกษา ผู้วิจัยขอความกรุณาท่านในการตอบแบบสอบถามครั้งนี้ โดยผลของการตอบจะไม่กระทบใดๆกับท่านทั้งสิ้น และทางผู้วิจัยขอขอบพระคุณทุกท่านที่ได้สละเวลาในการตอบแบบสอบถามในครั้งนี้

แบบสอบถาม แบ่งเป็น 3 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป

ส่วนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยวโดยการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย

ส่วนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับศักยภาพด้านการท่องเที่ยว

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงในความอนุเคราะห์ครั้งนี้

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างให้ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด และกรอกข้อความในช่องว่างที่ท่านเห็นสมควรเพียงข้อเดียว

ส่วนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป

1) ที่อยู่หมู่บ้าน

☐ หมู่ที่ 1 บ้านโคกสูง	☐ หมู่ที่ 2 บ้านดอนไร่ฝ้าย	
☐ หมู่ที่ 3 บ้านหนองเสม็ด	☐ หมู่ที่ 4 บ้านละลมติม	
☐ หมู่ที่ 5 บ้านหาดสำราญ	☐ หมู่ที่ 6 บ้านดอนหลุม	
☐ หมู่ที่ 7 บ้านน้อย	☐ หมู่ที่ 8 บ้านโคกไม้งาม	
☐ หมู่ที่ 9 บ้านหนองหญ้าแก้ว	☐ หมู่ที่ 10 บ้านหนองสิม	☐ หมู่ที่ 11 บ้านร่ม

ไทร

2) ระยะเวลาในการพักอาศัยอยู่ในชุมชน

☐ น้อยกว่า 10 ปี	☐ 11 – 20 ปี	
☐ 21 – 30 ปี	☐ 31 – 40 ปี	☐ มากกว่า 40 ปีขึ้นไป

3) เพศ

☐ ชาย	☐ หญิง
☐ LGBTQIA+	☐ ไม่ต้องการระบุ

4) อายุ

☐ 20 - 30 ปี	☐ 31 - 40 ปี
☐ 41 - 50 ปี	☐ 51 - 60 ปี
☐ อายุตั้งแต่ 61 ปีขึ้นไป	

5) ระดับการศึกษา

☐ ประถมศึกษา	☐ มัธยมศึกษาตอนต้น/ปวช	☐ มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวส
☐ อนุปริญญา	☐ ปริญญาตรี	☐ สูงกว่าปริญญาตรี
☐ อื่นๆ		

6) อาชีพ

☐ นักเรียน/นักศึกษา	☐ ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ
☐ พนักงานบริษัทเอกชน	☐ ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย
☐ เกษตรกร (ปลูกพืช)	☐ เกษตรกร (เลี้ยงสัตว์)
☐ รับจ้างทั่วไป	☐ อื่นๆ

7) รายได้เฉลี่ยของครอบครัวต่อเดือน

☐ ต่ำกว่า 10,000 บาท	☐ 10,001 – 20,000 บาท
☐ 20,001 – 30,000 บาท	☐ มากกว่า 30,001 บาทขึ้นไป

8) จำนวนครั้งที่เข้าไปในแหล่งท่องเที่ยว

☐ ไม่เคย	☐ 1 – 2 ครั้ง
☐ 3 – 4 ครั้ง	☐ มากกว่า 5 ครั้ง

ส่วนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยวโดยการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย

คำชี้แจง โปรดอ่านข้อความต่อไปนี้แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับความคิดเห็นที่ตรงกับความเป็นจริงของท่านมากที่สุดหรือสอดคล้องกับความรู้สึกของท่านมากที่สุดเพียงคำตอบเดียว โดยมีเกณฑ์ ดังนี้

ระดับความคิดเห็นด้วย	5	หมายถึง	มีส่วนร่วมมากที่สุด
ระดับความคิดเห็นด้วย	4	หมายถึง	มีส่วนร่วมมาก
ระดับความคิดเห็นด้วย	3	หมายถึง	มีส่วนร่วมปานกลาง
ระดับความคิดเห็นด้วย	2	หมายถึง	มีส่วนร่วมน้อย
ระดับความคิดเห็นด้วย	1	หมายถึง	มีส่วนร่วมน้อยที่สุด

ข้อ	การมีส่วนร่วมในการพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยว โดยการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย	ระดับ				
		5	4	3	2	1
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. เจเนอรัลไกการก่อความร่วมมือ						
1.1 การมีอำนาจหน้าที่ ทรัพยากร และศักยภาพ						
1.	ท่านมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ของท่าน การเข้าไปมีส่วนร่วมการประชุมหรือในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว การออกแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวในชุมชนเสนอต่อผู้มีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว					
2.	ท่านมีศักยภาพในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว การให้ความรู้ในด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวให้กับชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง					
1.2 แรงจูงใจที่ทำให้ภาคีผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามาสร้างความร่วมมือระหว่างกัน						
3.	ท่านได้รับผลประโยชน์จากการเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว ได้รับการสนับสนุนงบประมาณด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่ของท่าน					

ข้อ	การมีส่วนร่วมในการพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยว โดยการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย	ระดับ				
		5	4	3	2	1
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
4.	ท่านได้รับผลประโยชน์จากการจัดสรรรายได้จากการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว การได้โอกาสในการประกอบธุรกิจในงานต่าง ๆ ของพื้นที่ ได้มีการทำงานในงานต่าง ๆ การสร้างงาน สร้างอาชีพและรายได้					
5.	ท่านได้รับผลประโยชน์จากการเติบโตของอุตสาหกรรมบริการด้านการท่องเที่ยว การทำธุรกิจที่พัก อาหารและเครื่องดื่ม การจำหน่ายผลิตภัณฑ์ชุมชน ของที่ระลึก การตั้งกลุ่มอาชีพและวิสาหกิจชุมชน การเป็นภาคีเครือข่ายท้องถิ่น					
6.	ท่านรู้สึกภาคภูมิใจที่ได้ร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวในเขตพื้นที่ตำบลโคกสูง					
1.3 ภูมิหลังของการมีความร่วมมือหรือความขัดแย้ง						
7.	ท่านมีจุดมุ่งหมายในการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวในทิศทางเดียวกันกับภาคีเครือข่าย					
8.	ท่านมีความมุ่งมั่นตั้งใจเพื่อผลประโยชน์ของส่วนรวม					
2. การจัดโครงสร้างความสัมพันธ์อย่างเป็นทางการ						
2.1 กระบวนการทำงานร่วมกัน						
9.	ท่านมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามกิจกรรมตามโครงการเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยว การปฏิบัติหน้าที่ของท่านตามที่ได้รับมอบหมาย					
10.	ท่านเห็นว่าการพัฒนาการท่องเที่ยว ได้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ในการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยว					
2.2 กระบวนการได้ตรงและตัดสินใจร่วมกันของภาคีผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย						
11.	ท่านมีส่วนร่วมในการกำหนดขั้นตอนหรือวางแผนการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยว					

ข้อ	การมีส่วนร่วมในการพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยว โดยการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย	ระดับ				
		5	4	3	2	1
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
12.	ท่านมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผลเกี่ยวกับกิจกรรมหรือโครงการในการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยว					
13.	ท่านมีส่วนร่วมในการพิจารณาแนวโน้มอุปสรรคต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในส่วนต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นต่อการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยว					
14.	ท่านมีส่วนร่วมในการชี้ให้เห็นปัญหา วิเคราะห์และร่วมหาแนวทางแก้ปัญหา เพื่อการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยว					
3. บทบาทผู้นำการสร้างความร่วมมือ						
3.1 การจัดกระบวนการ						
15.	ผู้บริหารหน่วยงานภาครัฐและเอกชนเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเปิดโอกาสให้ท่านเข้าไปมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล การจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวของผู้นำภาคีเครือข่าย					
16.	ผู้บริหารหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเปิดโอกาสให้ท่านมีส่วนร่วมเข้าไปประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับหน่วยงานเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยว เพื่อปรับปรุงกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ ให้มีความเหมาะสมกับการพัฒนาการท่องเที่ยว					
17.	ผู้บริหารหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนหน่วยงานเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเปิดโอกาสให้ท่านมีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะ ข้อคิดเห็นอันเป็น					

ข้อ	การมีส่วนร่วมในการพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยว โดยการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย	ระดับ				
		5	4	3	2	1
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	ประโยชน์ในการปรับปรุง วางแผนเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยว					
3.2 ภาวะผู้นำ						
18.	ผู้บริหารหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในการวางแผนการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วม					
19.	ผู้บริหารหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในการส่งเสริมพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวโดยการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย					
20.	ผู้บริหารหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนในพื้นที่มีการกำหนดนโยบายสาธารณะการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมและบูรณาการทำงานร่วมกันอย่างเป็นรูปธรรมและไร้ความขัดแย้ง					
21.	ผู้บริหารท้องถิ่นและผู้นำชุมชนมีการเปิดโอกาสให้สมาชิกในชุมชนมีส่วนร่วมการแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ในการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวในพื้นที่ด้วยการจัดตั้งกลุ่มอาชีพ กลุ่มวิสาหกิจชุมชน ภาครัฐท้องถิ่น					
22.	ผู้บริหารหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนมีการนำระบบเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาใช้ในการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยว การประชาสัมพันธ์เชิงรุก การใช้สื่อออนไลน์ในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร ให้สอดคล้องกับยุคสมัยใหม่ เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวเข้ามาชม					

ส่วนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับศักยภาพด้านการท่องเที่ยว

คำชี้แจง โปรดอ่านข้อความต่อไปนี้แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับความคิดเห็นที่ตรงกับความเป็นจริงของท่านมากที่สุดหรือสอดคล้องกับความรู้สึของท่านมากที่สุดเพียงคำตอบเดียว โดยมีเกณฑ์ ดังนี้

ระดับความคิดเห็นด้วย	5	หมายถึง	เห็นด้วยมากที่สุด
ระดับความคิดเห็นด้วย	4	หมายถึง	เห็นด้วยมาก
ระดับความคิดเห็นด้วย	3	หมายถึง	เห็นด้วยปานกลาง
ระดับความคิดเห็นด้วย	2	หมายถึง	เห็นด้วยน้อย
ระดับความคิดเห็นด้วย	1	หมายถึง	เห็นด้วยน้อยที่สุด

ข้อ	ศักยภาพด้านการท่องเที่ยว	ระดับ				
		5	4	3	2	1
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านคุณค่าและความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยว						
23.	สถานที่ท่องเที่ยวมีความเป็นเอกลักษณ์ที่โดดเด่นใน ด้านประวัติศาสตร์ ความเชื่อ ศิลปกรรมและ วัฒนธรรม					
24.	สถานที่ท่องเที่ยวมีความสำคัญต่อการท่องเที่ยวใน ด้านประวัติศาสตร์ ความเชื่อ ศิลปกรรมและ วัฒนธรรม					
25.	สถานที่ท่องเที่ยวมีความงดงาม ทรงคุณค่า เก่าแก่ และน่าอัศจรรย์					
ด้านสภาพการเข้าถึง						
26.	มีบริการขนส่งสาธารณะเข้าถึงสถานที่ท่องเที่ยว					
27.	มีถนนที่สามารถเข้าถึงสถานที่ท่องเที่ยวได้โดยตรง					
28.	มีเครื่องหมาย ป้ายสัญลักษณ์ในการบอกเส้นทาง ป้ายบอกระยะทางในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว					
ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก						

ข้อ	ศักยภาพด้านการท่องเที่ยว	ระดับ				
		5	4	3	2	1
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
29.	การบริการห้องสุขา/ห้องสุขาที่สะอาดและเพียงพอ ต่อนักท่องเที่ยว					
30.	การให้บริการร้านอาหาร เครื่องดื่ม ที่ถูกสุขลักษณะ และเพียงพอต่อนักท่องเที่ยว					
31.	มีการให้บริการที่พักเพียงพอต่อนักท่องเที่ยว					
32.	มีสถานที่จอดรถสะดวกสบาย เพียงพอต่อ นักเที่ยว					
33.	มีสถานพยาบาลในการรองรับนักท่องเที่ยวในเหตุ ฉุกเฉินหรือสถานพยาบาลที่อยู่ใกล้เคียง					
34.	มีที่นั่งพัก ศาลาหรือสิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ บริการแก่นักท่องเที่ยว					
35.	มีไฟส่องสว่างเส้นทางถึงบริเวณสถานที่ท่องเที่ยวและ มีบริการไฟฟ้าสำหรับนักท่องเที่ยว					
36.	มีการให้บริการร้านค้าจัดจำหน่ายสินค้าชุมชนและ ของฝาก ของที่ระลึกเพียงพอต่อนักท่องเที่ยว					
37.	มีแผนผังของแหล่งท่องเที่ยว แผ่นพับข้อมูลแหล่ง ท่องเที่ยว มีป้ายบอกทิศทางภายในแหล่งท่องเที่ยว ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ					
ด้านสภาพแวดล้อม						
38.	มีสภาพแวดล้อมได้รับการดูแลให้อยู่ในสภาพที่ดี อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง					
39.	มีระบบการจัดเก็บและทำลายขยะมูลฝอยที่ดีและ เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม					
40.	ชุมชนโดยรอบสถานที่ท่องเที่ยวมีความเป็นระเบียบ สะอาด พร้อมให้การสนับสนุนและส่งเสริมการ ท่องเที่ยว					

ข้อ	ศักยภาพด้านการท่องเที่ยว	ระดับ				
		5	4	3	2	1
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
41.	รอบบริเวณสถานที่ท่องเที่ยวมีต้นไม้ขนาดใหญ่ ใช้เป็นร่มเงา ทำให้ร่มรื่น และมีการตกแต่ง					
42.	แหล่งท่องเที่ยวมีสภาพทางกายภาพที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวในระดับจังหวัดและประเทศแบบยั่งยืน (BCG)					
ด้านข้อจำกัดในการรองรับนักท่องเที่ยว						
43.	มีสิ่งก่อสร้างภายในสถานที่ท่องเที่ยวมีความเหมาะสมในการรองรับนักท่องเที่ยว มีที่นั่งพักผ่อน น้ำ ทางลาด ร้านจำหน่ายของที่ระลึก					
44.	มีการจัดขอบเขตกิจกรรมของนักท่องเที่ยวไว้ในบริเวณพื้นที่ที่มีความปลอดภัยและเหมาะสม					
45.	มีการควบคุมไม่ให้นักท่องเที่ยวประกอบกิจกรรมในรูปแบบที่ไม่เหมาะสมกับสถานที่ท่องเที่ยว					
46.	มีขีดความสามารถในการรองรับการท่องเที่ยว มีระบบจัดการจำนวนนักท่องเที่ยวไม่ให้หนาแน่นมากเกินไป					
47.	มีกฎระเบียบจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยว กำหนดเส้นทางและระยะเวลาในการเข้าชมที่เหมาะสม การบันทึกภาพเคลื่อนไหวในแหล่งท่องเที่ยว					
ด้านความมีชื่อเสียงในปัจจุบัน						
48.	สถานที่ท่องเที่ยวเป็นที่รู้จักและเป็นที่รับรู้ของนักท่องเที่ยวในระดับประเทศ					
49.	สถานที่ท่องเที่ยวได้รับการยอมรับและได้รับการยกย่องทั้งในระดับประเทศและต่างประเทศ ด้านประวัติศาสตร์ ความเชื่อ ศิลปกรรมและวัฒนธรรม					

ข้อ	ศักยภาพด้านการท่องเที่ยว	ระดับ				
		5	4	3	2	1
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
50.	แหล่งท่องเที่ยวมีชื่อเสียงทางด้านประวัติศาสตร์ ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี					
ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว						
51.	มีการกำหนดกิจกรรมการท่องเที่ยวอย่างชัดเจน					
52.	มีการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมเอกลักษณ์ของท้องถิ่น					
53.	มีกิจกรรมที่น่าดึงดูดและน่าสนใจ แปลกใหม่ให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วม					
54.	มีกิจกรรมให้นักท่องเที่ยวเข้าไปเรียนรู้วิถีชีวิตชุมชนบริเวณโดยรอบของแหล่งท่องเที่ยว					
55.	มีกิจกรรมที่ทำให้นักท่องเที่ยวกลับมาเยือนซ้ำ					
ด้านการบริการที่พัก						
56.	มีการบริการที่พักอยู่ไม่ห่างไกลจากแหล่งท่องเที่ยว					
57.	ที่พักได้รับมาตรฐานความปลอดภัย ความสะดวก และคุณภาพ					
58.	ที่พักมีราคาและความคุ้มค่าในการเข้าใช้บริการ					
59.	มีที่พักได้รับการรับรองจากหน่วยงานภาครัฐตามกฎหมาย					

(ขอขอบพระคุณที่ท่านให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม)

ภาคผนวก ง
แบบสัมภาษณ์การวิจัย

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

เรื่องแนวทางการพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยวโดยการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย

กรณีศึกษา ตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว

คำชี้แจง

แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับศักยภาพในการจัดการการท่องเที่ยว อิทธิพลของการจัดการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายที่มีต่อศักยภาพในการจัดการการท่องเที่ยว และเสนอแนวทางการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยวโดยการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย ในเขตพื้นที่ตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว โดยผลที่ได้จากการศึกษาสามารถนำไปเป็นแนวทางการร่วมมือในการบริหารจัดการพื้นที่ท่องเที่ยวในตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว โดยทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางในการบริหารจัดการ เพื่อนำไปใช้ในการบริหารจัดการพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น หน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานภาคเอกชนและชุมชนในแหล่งท่องเที่ยว สามารถนำแนวทางไปใช้ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้มีการจัดการที่มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวให้มีความน่าสนใจและเป็นที่รู้จักในระดับจังหวัดและประเทศ

แบบสอบถามนี้ไม่มีคำตอบถูกและผิด ข้อมูลที่ได้รับจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการศึกษา ผู้วิจัยขอความกรุณาท่านในการตอบแบบสอบถามครั้งนี้ โดยผลของการตอบจะไม่กระทบใดๆกับท่านทั้งสิ้น และทางผู้วิจัยขอขอบพระคุณทุกท่านที่ได้สละเวลาในการตอบแบบสอบถามในครั้งนี้

แบบสอบถาม แบ่งเป็น 5 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป

ส่วนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ตำบลโคกสูง

ส่วนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางการพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยว

ส่วนที่ 4 คำถามเกี่ยวกับแนวทางในการจัดการความร่วมมือของภาคีเครือข่ายในการร่วมกันพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยว

ส่วนที่ 5 คำถามเกี่ยวกับกระบวนการและบทบาทสำคัญในการสร้างความร่วมมือในการพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยว

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงในความอนุเคราะห์ครั้งนี้

ส่วนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....

วัน เดือน ปี ที่ให้สัมภาษณ์.....

สถานที่ที่ให้สัมภาษณ์.....

อายุของผู้ให้สัมภาษณ์.....

ภาคีเครือข่ายประเภท.....

ระยะเวลาในการพักอาศัยในพื้นที่.....

ส่วนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ตำบลโคกสูง

1. ด้านคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว.....

.....

.....

.....

2. ด้านสภาพการเข้าถึง.....

.....

.....

.....

3. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก.....

.....

.....

.....

4. ด้านสภาพแวดล้อม.....

.....

.....

.....

5. ด้านข้อจำกัดในการรองรับนักท่องเที่ยว.....

.....

.....

.....

6. ด้านความมีชื่อเสียงในปัจจุบัน.....

.....

.....

.....

ส่วนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางการพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยว

1. มีปัญหาด้านใดบ้างในการพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยว.....

2. มีแนวทางในการพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยวอย่างไร.....

ส่วนที่ 4 คำถามเกี่ยวกับแนวทางในการจัดการความร่วมมือของภาคีเครือข่ายในการร่วมกันพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยว

1. มีแนวทางในการประสานความร่วมมือของภาคีเครือข่ายในการช่วยพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยวอย่างไร.....

2. ภาคีเครือข่ายได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยวอย่างไร.....

ส่วนที่ 5 คำถามเกี่ยวกับกระบวนการและบทบาทสำคัญในการสร้างความร่วมมือในการพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยว

1. มีกระบวนการในการจัดการความร่วมมือของภาคีเครือข่ายในการพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยวอย่างไร

.....

.....

.....

2. มีบทบาทที่สำคัญในการสร้างความร่วมมือในการพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยวอย่างไร

.....

.....

.....

(ขอขอบพระคุณสำหรับการสละเวลาอันมีค่าของท่านในการให้สัมภาษณ์ครั้งนี้)

ภาคผนวก จ
เอกสารที่เกี่ยวข้อง ภาพกิจกรรมและประวัติผู้เขียน

ที่ อว 0649.10/2๖๑๐

คณะศิลปศาสตร์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
ต.คลองหก อ.ธัญบุรี
จ.ปทุมธานี 12110

17 ตุลาคม 2567

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย
เรียน อาจารย์วรวิทย์ คำพานิช
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบประเมินเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยโดยผู้เชี่ยวชาญ

ด้วย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สนธิเดช จินตนา ตำแหน่ง อาจารย์ประจำสาขาสังคมศาสตร์ สาขาวิชานวัตกรรมการจัดการภาครัฐ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ให้กับ นายสุพจน์ เศษเรือง รหัสนักศึกษา 116670102001-6 นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชานวัตกรรมการจัดการภาครัฐ ภาควิชา คณะศิลปศาสตร์ และได้ทำวิจัยในหัวข้อ "แนวทางการพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยวโดยการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย กรณีศึกษา ตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว" นั้น

ในการนี้ คณะศิลปศาสตร์ พิจารณาแล้วว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ ประสบการณ์ในสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ และเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชนในตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว จึงใคร่เชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิจัย เพื่อนักศึกษาจะได้นำไปปรับปรุงแก้ไขและดำเนินการเก็บข้อมูลวิจัยต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะฯ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุศักดิ์ โจธาร)

หัวหน้างานบัณฑิตศึกษาคณะศิลปศาสตร์

งานบัณฑิตศึกษาคณะศิลปศาสตร์

โทร. 02 549 4977

โทรสาร 02 577 5017

ที่ อว 0649.10/2๕๙๐

คณะศิลปศาสตร์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
ต.คลองหก อ.ธัญบุรี
จ.ปทุมธานี 12110

๑๙ ตุลาคม 2567

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย
เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์พัชรภรณ์ จันทร์ภาณุ
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบประเมินเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยโดยผู้เชี่ยวชาญ

ด้วย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมิตเดช จันทนา ตำแหน่ง อาจารย์ประจำสาขาสังคมศาสตร์ สาขาวิชานวัตกรรมการจัดการภาครัฐ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ให้กับ นายสุพจน์ เดชเรือง รหัสนักศึกษา 116670102001-6 นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชานวัตกรรมการจัดการภาครัฐ ภาศพิเศษ คณะศิลปศาสตร์ และได้ทำวิจัยในหัวข้อ “แนวทางการพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยวโดยการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย กรณีศึกษา ตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว” นั้น

ในการนี้ คณะศิลปศาสตร์ พิจารณาแล้วว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในด้านการพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยว จึงใคร่เชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิจัยเพื่อนักศึกษาจะได้นำไปปรับปรุงแก้ไขและดำเนินการเก็บข้อมูลวิจัยต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะฯ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ ใจถาวร)
หัวหน้างานบัณฑิตศึกษาคณะศิลปศาสตร์

งานบัณฑิตศึกษาคณะศิลปศาสตร์

โทร. 02 549 4977

โทรสาร 02 577 5017

ที่ อว 0649.10/2๙๙๐

คณะศิลปศาสตร์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
ต.คลองหก อ.ธัญบุรี
จ.ปทุมธานี 12110

17 ตุลาคม 2567

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย
เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิมพ์กา ทองรมย์
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบประเมินเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยโดยผู้เชี่ยวชาญ

ด้วย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สนิหเดช จินตนา ตำแหน่ง อาจารย์ประจำสาขาสังคมศาสตร์ สาขาวิชาวัฒนธรรมการจัดการภาครัฐ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ให้กับ นายสุพจน์ เดชเรือง รหัสนักศึกษา 116670102001-6 นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาวัฒนธรรมการจัดการภาครัฐ ภาคพิเศษ คณะศิลปศาสตร์ และได้ทำวิจัยในหัวข้อ “แนวทางการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวโดยการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย กรณีศึกษา ตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว” นั้น

ในการนี้ คณะศิลปศาสตร์ พิจารณาแล้วว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในด้านการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยว จึงใคร่เชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิจัยเพื่อนักศึกษาจะได้นำไปปรับปรุงแก้ไขและดำเนินการเก็บข้อมูลวิจัยต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะฯ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ โจถาวร)
หัวหน้างานบัณฑิตศึกษาคณะศิลปศาสตร์

งานบัณฑิตศึกษาคณะศิลปศาสตร์

โทร. 02 549 4977

โทรสาร 02 577 5017

COA No. 108

RMUTT_REC No. Exp 108/67

คณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
39 หมู่ที่ 1 ตำบลคลองหก อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี 12110 โทร. 0-2549-4640

เอกสารรับรองการพิจารณาแบบเร็ว

คณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรีดำเนินการให้การรับรองโครงการวิจัยตามแนวทางหลักจริยธรรมการวิจัยในคนที่เป็นมาตรฐานสากล ได้แก่ Declaration of Helsinki, The Belmont Report, CIOMS Guideline และ International Conference on Harmonization in Good Clinical Practice หรือ ICH-GCP

ชื่อโครงการวิจัย: แนวทางการพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยวโดยมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย กรณีศึกษา ตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว

รหัสโครงการวิจัย: Exp 108/67

ผู้วิจัยหลัก: นายสุพจน์ เดชเรือง

อาจารย์ที่ปรึกษา: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สนธิเดช จันทนา

สังกัดหน่วยงาน: คณะศิลปศาสตร์

วิธีทบทวน: แบบเร็ว (Expedited)

รายงานความก้าวหน้า: ส่งรายงานความก้าวหน้าสิ้นสุดการวิจัย หรือไม่เกิน 1 ปี

- เอกสารรับรอง: 1. โครงการวิจัย เวอร์ชัน 3 ฉบับลงวันที่ 21 มกราคม 2568
2. เอกสารข้อมูลคำอธิบายสำหรับผู้เข้าร่วมในโครงการวิจัย เวอร์ชัน 3 ฉบับลงวันที่ 21 มกราคม 2568
3. เอกสารแสดงความยินยอมเข้าร่วมการวิจัย เวอร์ชัน 3 ฉบับลงวันที่ 21 มกราคม 2568
4. แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ เวอร์ชัน 3 ฉบับลงวันที่ 21 มกราคม 2568
5. ประวัติผู้วิจัยและใบประกาศผ่านการอบรม

ลงนาม

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมหมาย ผิวสอาด)
ประธานกรรมการ

วันที่รับรอง: 21 ม.ค. 2568

วันหมดอายุ: 20 ม.ค. 2569

ที่ อว ๐๖๔๔.๑๐/๑๒๓

คณะศิลปศาสตร์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
ต.คลองหก อ.ธัญบุรี
จ.ปทุมธานี ๑๒๑๑๐

๑๓ มกราคม ๒๕๖๘

เรื่อง ขออนุมัติครุภัณฑ์ให้นักศึกษาลงพื้นที่ และขอข้อมูลเพื่อประโยชน์ในการศึกษาวิจัย
เรียน นายกเทศมนตรีตำบลโคกสูง
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบตอบรับ

ด้วย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สนธิเดช จินตนา ตำแหน่ง อาจารย์ประจำสาขาสังคมศาสตร์ สาขาวิชานวัตกรรมการจัดการภาครัฐ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ให้กับ นายสุพจน์ เดชเรือง รหัสนักศึกษา ๑๑๖๖๗๐๑๐๒๐๐๑-๖ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชานวัตกรรมการจัดการภาครัฐ ภาคพิเศษ คณะศิลปศาสตร์ และได้ทำวิจัยในหัวข้อ “แนวทางการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวโดยการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย กรณีศึกษา ตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว” นั้น

ในการนี้ เพื่อให้การศึกษาของนักศึกษาบรรลุวัตถุประสงค์ สาขาวิชานวัตกรรมการจัดการภาครัฐ คณะศิลปศาสตร์ จึงใคร่ขออนุมัติครุภัณฑ์จากท่านให้นักศึกษาลงพื้นที่ และขอข้อมูลรวมถึงการขอสัมภาษณ์ จากบุคลากรในหน่วยงานของท่าน จำนวน ๑ ราย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องในเนื้อหา และสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการศึกษาวิจัยดังกล่าว

ทั้งนี้ โปรดส่งแบบตอบรับกลับมายังผู้ประสานงาน ภายในวันที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๖๘ และหากมีข้อสงสัยสามารถติดต่อ นายสุพจน์ เดชเรือง หมายเลขโทรศัพท์ ๐๘ ๙๗๘๒ ๒๕๓๙ หรือที่อีเมล supot.detrueang@gmail.com และ Line ID : Ball26970

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ในการลงพื้นที่ ขอข้อมูล และเข้าสัมภาษณ์ จะขอบคุณยิ่ง และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ โจถาวร)
หัวหน้างานบัณฑิตศึกษาคณะศิลปศาสตร์

ผู้ประสานงาน
นายสุพจน์ เดชเรือง
โทร. ๐๘ ๙๗๘๒ ๒๕๓๙
อีเมล supot.detrueang@gmail.com

ที่ อว ๐๖๔๙.๑๐/๖๒๓

คณะศิลปศาสตร์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
ต.คลองหก อ.ธัญบุรี
จ.ปทุมธานี ๑๒๑๑๐

๒๓ มกราคม ๒๕๖๘

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาลงพื้นที่ และขอข้อมูลเพื่อประโยชน์ในการศึกษาวิจัย
เรียน หัวหน้าอุทยานประวัติศาสตร์สตึกก๊อกรม
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบตอบรับ

ด้วย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สนธิเดช จินตนา ตำแหน่ง อาจารย์ประจำสาขาสังคมศาสตร์
สาขาวิชานวัตกรรมการจัดการภาครัฐ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี เป็นอาจารย์
ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ให้กับ นายสุพจน์ เดชเรือง รหัสนักศึกษา ๑๑๖๖๗๐๑๐๒๐๐๑-๖ นักศึกษาระดับ
ปริญญาโท สาขาวิชานวัตกรรมการจัดการภาครัฐ ภาควิเศษ คณะศิลปศาสตร์ และได้ทำวิจัยในหัวข้อ
"แนวทางการพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยวโดยกรมมีสวนร่วมของภาคีเครือข่าย กรณีศึกษา ตำบลโคกสูง
อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว" นั้น

ในการนี้ เพื่อให้การศึกษาของนักศึกษาบรรลุวัตถุประสงค์ สาขาวิชานวัตกรรมการจัดการ
ภาครัฐ คณะศิลปศาสตร์ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านให้นักศึกษาลงพื้นที่ และขอข้อมูลรวมถึงการ
ขอสัมภาษณ์ จากบุคลากรในหน่วยงานของท่าน จำนวน ๓ ราย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องในเนื้อหา
และสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการศึกษาวิจัยดังกล่าว

ทั้งนี้ โปรดส่งแบบตอบรับกลับมายังผู้ประสานงาน ภายในวันที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๖๘ และ
หากมีข้อสงสัยสามารถติดต่อ นายสุพจน์ เดชเรือง หมายเลขโทรศัพท์ ๐๘ ๙๙๘๒ ๒๕๓๙ หรือที่อีเมล
supot.detrueang@gmail.com และ Line ID : Ball26970

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ในการลงพื้นที่ ขอข้อมูล และเข้าสัมภาษณ์
จะขอบคุณยิ่ง และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ โจธาร)

หัวหน้างานบัณฑิตศึกษาคณะศิลปศาสตร์

ผู้ประสานงาน
นายสุพจน์ เดชเรือง
โทร. ๐๘ ๙๙๘๒ ๒๕๓๙
อีเมล supot.detrueang@gmail.com

ที่ อว ๐๖๔๙.๑๐/๒๖๓

คณะศิลปศาสตร์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
ต.คลองหก อ.ธัญบุรี
จ.ปทุมธานี ๑๒๑๑๐

๒๓ มกราคม ๒๕๖๘

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาลงพื้นที่ และขอข้อมูลเพื่อประโยชน์ในการศึกษาวิจัย
เรียน ผศ.ดร.ชัยวุฒิ เทโพธิ์ รองอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ สระแก้ว
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบตอบรับ

ด้วย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สนธิเดช จินตนา ตำแหน่ง อาจารย์ประจำสาขาสังคมศาสตร์
สาขาวิชานวัตกรรมการจัดการภาครัฐ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี เป็นอาจารย์
ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ให้กับ นายสุพจน์ เดชเรือง รหัสนักศึกษา ๑๑๖๖๗๐๑๐๒๐๐๑-๖ นักศึกษาระดับ
ปริญญาโท สาขาวิชานวัตกรรมการจัดการภาครัฐ ภาคพิเศษ คณะศิลปศาสตร์ และได้ทำวิจัยในหัวข้อ
“แนวทางการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวโดยการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย กรณีศึกษา ตำบลโคกสูง
อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว” นั้น

ในการนี้ เพื่อให้การศึกษาของนักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชานวัตกรรมการจัดการ
ภาครัฐ คณะศิลปศาสตร์ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านให้นักศึกษาลงพื้นที่ และขอข้อมูลรวมถึงการ
ขอสัมภาษณ์ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องในเนื้อหา และสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการศึกษาวิจัย
ดังกล่าว

ทั้งนี้ โปรดส่งแบบตอบรับกลับมายังผู้ประสานงาน ภายในวันที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๖๘ และ
หากมีข้อสงสัยสามารถติดต่อ นายสุพจน์ เดชเรือง หมายเลขโทรศัพท์ ๐๘ ๙๗๘๒ ๒๕๓๙ หรือที่อีเมล
supot.detrueang@gmail.com และ Line ID : Ball26970

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ในการลงพื้นที่ ขอข้อมูล และเข้าสัมภาษณ์
จะขอบคุณยิ่ง และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ โจถาวร)
หัวหน้างานบัณฑิตศึกษาคณะศิลปศาสตร์

ผู้ประสานงาน
นายสุพจน์ เดชเรือง
โทร. ๐๘ ๙๗๘๒ ๒๕๓๙
อีเมล supot.detrueang@gmail.com

ที่ อว ๐๖๔๔.๑๐/๒๒๓

คณะศิลปศาสตร์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
ต.คลองหก อ.ธัญบุรี
จ.ปทุมธานี ๑๒๑๓๐

๑๓ มกราคม ๒๕๖๘

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาลงพื้นที่ และขอข้อมูลเพื่อประโยชน์ในการศึกษาวิจัย
เรียน ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๒ ต.อ.ไผ่ฝ้าย ต.บ่อโคกสูง อ.บ่อโคกสูง จ.พิจิตร
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบตอบรับ

ด้วย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สนธิเดช จินตนา ตำแหน่ง อาจารย์ประจำสาขาสังคมศาสตร์
สาขาวิชานวัตกรรมการจัดการภาครัฐ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี เป็นอาจารย์
ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ให้กับ นายสุพจน์ เดชเรือง รหัสนักศึกษา ๑๑๖๖๗๐๑๐๒๐๐๑-๖ นักศึกษาระดับ
ปริญญาโท สาขาวิชานวัตกรรมการจัดการภาครัฐ ภาครัฐพิเศษ คณะศิลปศาสตร์ และได้ทำวิจัยในหัวข้อ
“แนวทางการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวโดยการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย กรณีศึกษา ตำบลโคกสูง
อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว” นั้น

ในการนี้ เพื่อให้การศึกษาของนักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชานวัตกรรมการจัดการ
ภาครัฐ คณะศิลปศาสตร์ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านให้นักศึกษาลงพื้นที่ และขอข้อมูลรวมถึงการ
ขอสัมภาษณ์ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องในเนื้อหา และสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการศึกษาวิจัย
ดังกล่าว

ทั้งนี้ โปรดส่งแบบตอบรับกลับมายังผู้ประสานงาน ภายในวันที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๖๘ และ
หากมีข้อสงสัยสามารถติดต่อ นายสุพจน์ เดชเรือง หมายเลขโทรศัพท์ ๐๘ ๙๗๘๒ ๒๕๓๙ หรือที่อีเมลล์
supot.detrueang@gmail.com และ Line ID : Ball26970

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ในการลงพื้นที่ ขอข้อมูล และเข้าสัมภาษณ์
จะขอบคุณยิ่ง และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุศักดิ์ โจธาร)

หัวหน้างานบัณฑิตศึกษาคณะศิลปศาสตร์

ผู้ประสานงาน
นายสุพจน์ เดชเรือง
โทร. ๐๘ ๙๗๘๒ ๒๕๓๙
อีเมลล์ supot.detrueang@gmail.com

ที่ อว ๐๖๔๙.๑๐/๖๒๓

คณะศิลปศาสตร์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
ต.คลองหก อ.ธัญบุรี
จ.ปทุมธานี ๑๒๑๑๐

๑๓ มกราคม ๒๕๖๘

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาลงพื้นที่ และขอข้อมูลเพื่อประโยชน์ในการศึกษาวิจัย
เรียน ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๑๑ ร่มไทร ตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบตอบรับ

ด้วย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สนิทธเดช จินตนา ตำแหน่ง อาจารย์ประจำสาขาสังคมศาสตร์ สาขาวิชาวัฒนธรรมการจัดการภาครัฐ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ให้กับ นายสุพจน์ เดชเรือง รหัสนักศึกษา ๑๑๖๖๗๐๑๐๒๐๐๑-๖ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาวัฒนธรรมการจัดการภาครัฐ ภาคพิเศษ คณะศิลปศาสตร์ และได้ทำวิจัยในหัวข้อ “แนวทางการพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยวโดยการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย กรณีศึกษา ตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว” นั้น

ในการนี้ เพื่อให้การศึกษาของนักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาวัฒนธรรมการจัดการภาครัฐ คณะศิลปศาสตร์ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านให้นักศึกษาลงพื้นที่ และขอข้อมูลรวมถึงการขอสัมภาษณ์ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องในเนื้อหา และสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการศึกษาวิจัยดังกล่าว

ทั้งนี้ โปรดส่งแบบตอบรับกลับมายังผู้ประสานงาน ภายในวันที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๖๘ และหากมีข้อสงสัยสามารถติดต่อ นายสุพจน์ เดชเรือง หมายเลขโทรศัพท์ ๐๘ ๙๗๘๒ ๒๕๓๙ หรือที่อีเมล supot.detrueang@gmail.com และ Line ID : Ball26970

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ในการลงพื้นที่ ขอข้อมูล และเข้าสัมภาษณ์ จะขอบคุณยิ่ง และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ โจถาวร)
หัวหน้างานบัณฑิตศึกษาคณะศิลปศาสตร์

ผู้ประสานงาน
นายสุพจน์ เดชเรือง
โทร. ๐๘ ๙๗๘๒ ๒๕๓๙
อีเมล supot.detrueang@gmail.com

ที่ อว ๐๖๔๙.๑๐/๑๒๓

คณะศิลปศาสตร์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
ต.คลองหก อ.ธัญบุรี
จ.ปทุมธานี ๑๒๑๓๐

๑๓ มกราคม ๒๕๖๘

เรื่อง ขออนุญาตเคราะหีนักศึกษาลงพื้นที่ และขอข้อมูลเพื่อประโยชน์ในการศึกษาวิจัย
เรียน ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๑๐ หนองสิม ตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบตอบรับ

ด้วย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สนธิเดช จินตนา ตำแหน่ง อาจารย์ประจำสาขาสังคมศาสตร์ สาขาวิชานวัตกรรมการจัดการภาครัฐ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ให้กับ นายสุพจน์ เดชเรือง รหัสนักศึกษา ๑๑๖๖๗๐๑๐๒๐๐๑-๖ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชานวัตกรรมการจัดการภาครัฐ ภาครัฐพิเศษ คณะศิลปศาสตร์ และได้ทำวิจัยในหัวข้อ “แนวทางการพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยวโดยการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย กรณีศึกษา ตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว” นั้น

ในการนี้ เพื่อให้การศึกษาของนักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชานวัตกรรมการจัดการภาครัฐ คณะศิลปศาสตร์ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านให้นักศึกษาลงพื้นที่ และขอข้อมูลรวมถึงการขอสัมภาษณ์ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องในเนื้อหา และสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการศึกษาวิจัยดังกล่าว

ทั้งนี้ โปรดส่งแบบตอบรับกลับมายังผู้ประสานงาน ภายในวันที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๖๘ และหากมีข้อสงสัยสามารถติดต่อ นายสุพจน์ เดชเรือง หมายเลขโทรศัพท์ ๐๘ ๙๗๘๒ ๒๕๓๙ หรือที่อีเมล supot.detrueng@gmail.com และ Line ID : Ball26970

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ในการลงพื้นที่ ขอข้อมูล และเข้าสัมภาษณ์ จะขอบคุณยิ่ง และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ โจถาวร)
หัวหน้างานบัณฑิตศึกษาคณะศิลปศาสตร์

ผู้ประสานงาน
นายสุพจน์ เดชเรือง
โทร. ๐๘ ๙๗๘๒ ๒๕๓๙
อีเมล supot.detrueng@gmail.com

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ - สกุล	นายสุพจน์ เดชเรือง
วัน เดือน ปีเกิด	16 มิถุนายน 2538
ที่อยู่	3 หมู่ 7 ตำบลคลองใหญ่ อำเภอองครักษ์ จังหวัดนครนายก 26120
การศึกษา	ปริญญาตรี คณะศิลปศาสตร์ สาขาการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
ประสบการณ์ทำงาน	2561-2563 ผู้ปฏิบัติงานบริหาร งานพัสดุ ศูนย์การแพทย์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี 2563-2567 เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป งานพัสดุ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี 2567-ปัจจุบัน เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป งานพัสดุ คณะพยาบาลศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
เบอร์โทรศัพท์	08-9782-2539
อีเมล	supot_d@rmutt.ac.th

